لغات القرآن

عربی ○ اردو

تالیف

داعی قرآن الحاج عبدالکریم پاریکھ

مجلس نشریات اسلام

۱۔کے۔۳ ناظم آباد مینشن ○ ناظم آباد ۱ ○ کراچی ۱۸

لغات القرآن

عربی — اردو

مؤلفہ

مولانا عبدالکریم صاحب پاریکھ

ناگپور۔ انڈیا

مجلس نشریاتِ اسلام

۱۔کے۔۳۔ ناظم آباد مینشن۔ ناظم آباد ۱ کراچی ۱۸

پہلی بار	انڈیا	مارچ ۱۹۵۲
دوسری بار	"	جولائی ۱۹۵۴
تیسری بار	"	جولائی ۱۹۶۰
چوتھی بار	"	ستمبر ۱۹۶۲
پانچویں بار	"	نومبر ۱۹۶۳
چھٹی بار	"	اگست ۱۹۶۵
ساتویں بار	انڈیا	دسمبر ۱۹۶۸
آٹھویں بار	"	ستمبر ۱۹۶۹
نویں بار	"	جون ۱۹۷۳
دسویں بار	"	ستمبر ۱۹۷۸
گیارھویں بار	کراچی	اکتوبر ۱۹۸۲
بارھویں بار	"	جنوری ۱۹۸۵

طباعت ---- شکیل پرنٹنگ پریس ۔ کراچی
ضخامت ---- ۲۸۶ صفحات
ٹیلیفون ---- ۶۲۱۸۱۷

ناشر
فضل ربی ندوی
مجلس نشریات اسلام ۱-کے-۳ ناظم آباد مینشن ۔ ناظم آباد ۱ کراچی ۱۸

عالم اسلام کے مشہور مفکر

حضرت مولانا سید ابوالحسن علی ندوی مدظلہ العالی کا ارشادِ گرامی

الحمد للہ وسلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ

اما بعد! قرآن مجید آخری آسمانی کتاب اور انسانیت کے نام اللہ کا آخری پیغام ہے اور اس لحاظ سے قیامت تک کے لیے آنے والی انسانی نسلوں کی اخروی سعادت ونجات اور دنیاوی صلاح وفلاح اسی سے متعلق ووابستہ ہے یا دوسرے لفظوں میں یہ کہ تمام انسانوں کی دینی ودنیوی کامیابی اور انسانیت کی تقدیر اس عظیم کتاب سے وابستہ ومنسلک ہے۔ اس لیے اس کی شرح وتفسیر، اس کے معانی ومطالب کا افہام وتفہیم اور اس کے ابدی پیغام کی طرف دعوت اور اس کی تبلیغ ایک دائمی ضرورت ہے۔

مبارک ہیں وہ لوگ جن سے قرآن کریم کی کوئی خدمت لے لی جائے اور اس خدمت کو دنیا میں بھی قبول عام حاصل ہو جائے، اور قرآن کے پڑھنے والے اس سے مستفید ہوں اور قرآن فہمی میں انہیں آسانی حاصل ہو۔

قرآن کے خدمت گزاروں میں ایک نام محبی الحاج عبدالکریم صاحب پاریکھ کا بھی ہے جن کو لوگ ان کی طویل خدمات کے سبب ایک مبلغ اسلام اور داعی قرآن کی حیثیت سے عرصے سے جانتے اور ان کی تقریروں سے مستفید ہوتے ہیں۔ ناگپور کے علاقہ میں ان کے درس قرآن نے مسلم نوجوانوں اور جدید تعلیم یافتہ طبقہ کو بہت متاثر کیا اور ان میں دین کا شوق اور قرآن کا ذوق پیدا کر دیا۔ اور وہ اپنی تجارتی مصروفیتوں کے ساتھ ساتھ اب بھی یہ دینی

خدمت انجام دے رہے ہیں۔

ان کی کتاب "لغات القرآن" بھی اسی سلسلے کی کڑی ہے جسے انھوں نے قرآن کو عوام و خواص تک پہنچانے اور اس سے استفادہ کو آسان بنانے کے لیے لکھا تھا۔ اس کی مقبولیت کا کچھ اندازہ اس سے بھی ہوتا ہے کہ ۱۵، ۲۰ سال کے عرصہ میں اس کے تقریباً ایک درجن ایڈیشن بڑی تعداد میں نکل گئے۔ انھوں نے مستند اردو تراجم کو سامنے رکھ کر ہر پارے کے مشکل الفاظ کا ترجمہ موقع محل کے لحاظ سے کر دیا ہے۔ افعال کے سامنے ان کے حروف اصلی بھی لکھ دیئے ہیں اور انگریزی داں طبقہ کی سہولت کے لیے کہیں کہیں الفاظ کے انگریزی معانی بھی دے دیئے ہیں اور کتاب کے شروع میں مختصر طور پر نحوی قواعد بقدر ضرورت آ گئے ہیں۔ اس طرح یہ کتاب قرآن مجید کی کلید اور "گائیڈ بک" بن گئی۔ یہاں یہ وضاحت ضروری ہے کہ مصروفیات کے سبب کتاب پر جستہ جستہ نظر ہی ڈالنے کا موقع مل سکا۔ اللہ تعالیٰ مؤلف کو جزائے خیر دے اور کتاب کی افادیت و مقبولیت میں مزید اضافہ فرمائے۔

ابوالحسن علی ندوی

ناظم ندوۃ العلماء لکھنؤ

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

نقشِ اوّل تا نقشِ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ جَعَلَ لِکُلِّ شَیْءٍ سَبَبًا ⁘ وَاَنْزَلَ عَلٰی عَبْدِہٖ کِتَابًا عَجَبًا!!
فِیْہِ مِنْ کُلِّ شَیْءٍ حِکْمَۃً وَّنَبَأً والصلوٰۃ والسلام علٰی مُحَمَّدٍ اَشْرَفِ الْخَلِیْقَۃِ عُجْمًا وَّعَرَبًا

اللہ تعالیٰ کا بہت بڑا فضل و احسان ہے کہ زمانۂ حال میں مسلمانوں کے بہت سے طبقے قرآن پاک کو سمجھ کر پڑھنے کی طرف مائل ہو رہے ہیں۔ اور الحمد للہ کہ ان لوگوں کی تعداد برابر بڑھتی جا رہی ہے۔ ان حضرات کی سُہولت کے پیشِ نظر احقر نے "آسان لغات القرآن" کے نام سے ایک مجموعہ قرآنی الفاظ کا تلاوت کی ترتیب پر جمع کر کے مارچ ۱۹۵۲ء میں شائع کیا تھا۔ ربِ اکبر کا فضل و احسان ہی تھا کہ یہ مجموعہ مقبول ہوا۔

پہلا ایڈیشن ختم ہوتے ہی دوسرے ایڈیشن کی ضرورت محسوس ہوئی اور اسی دوران میں جو مخلص دوست اس کتاب سے فائدہ اٹھا چکے تھے اور ہند و پاک کے بعض دینی رسائل جو اس کتاب پر ناقدانہ تبصرہ کر چکے تھے اور بعض علماء کرام کے جو مشورے اور تجربات جواب تک آ چکے تھے ان سب مفید اور مخلصانہ اصلاحی اشارات کو سامنے رکھتے ہوئے دوسرا ایڈیشن ۱۹۵۴ء میں نظرِ ثانی کے بعد تیار کیا گیا۔ پہلے ایڈیشن میں بہت سے الفاظ جو عام طور پر اچھے اردو داں لوگ جانتے ہیں، انھیں چھوڑ دیا گیا تھا مثلاً عَوْرَتٌ، قَمِیْصٌ، تِجَارَۃٌ، زِیَادَۃٌ، اِحْسَانٌ، حَسَنٌ، عَجِیْبٌ، وَالِدٌ، طَعَامٌ، اِمْسَاکٌ وغیرہ۔ اسیطرح نِعْمَتٌ، اَسْبَاب، غَالِب، وَالِدَیْن، تَاْوِیْلٌ جیسے الفاظ بھی زائد مان کر چھوڑ دئے گئے تھے کہ اردو زبان میں یہ الفاظ روزمرّہ استعمال میں

آتے ہیں۔ لیکن علمائے کرام کے مشورے سے دوسرے ایڈیشن میں اس کی اصلاح کرلی گئی اور تقریباً تمام الفاظ کو جمع کرنے کی کوشش کی گئی۔ یہ مجموعہ الفاظ بھی قرآن کے نازل کرنے والے نے عوام میں مقبول کرادیا اور دوسرا ایڈیشن بھی ہاتھوں ہاتھ نکل گیا۔

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ وَالشُّکْرُ لِلّٰہِ

اللہ تعالیٰ کے بے پایاں رحمت کے صدقے اب یہ تجربہ حاصل ہوا کہ سینکڑوں کی تعداد میں کاروباری، تاجر پیشہ، کم پڑھے لکھے لوگوں کے ساتھ خواتین کا ایک مخصوص طبقہ اور مزدور پیشہ بھائیوں کے ساتھ ساتھ کالج کے طلبہ اور دینی مدارس کے فارغین تک کتاب اللہ کی تلاوت حق تلاوتہ سے مستفیض ہوئے، اور یہ سب نہایت ہی کم وقت میں سہل الحصول کے طریق پر عربی کے گرامر کے بعد قرآن پاک کے لفظی معنیٰ یاد کرکے ترجمہ کرنے کے قابل ہوگئے اور ساتھ ہی ساتھ نماز اور تراویح و تلاوت میں لوگوں کی دلچسپی بھی بہت سے علاقوں میں بڑھنے لگی کہ نماز اور تلاوت میں جو کچھ کلام پاک پڑھا جائے اسے اگر کسی درجہ میں سمجھا جائے تو عبادت کا لطف کچھ اور ہی آنے لگتا ہے۔ پھر اس کتاب کے ذریعہ الحمد للہ ایک خاص طبقہ وجود میں آیا جو مختلف مسلک کے لوگوں کا مجموعہ ہونے کے باوجود عقائد میں بُنْیَانٌ مَّرْصُوْصٌ بن کر قرآن مجید کی مرکزی دعوت توحید رسالت، حشر و حساب اور جنت و دوزخ کا پختہ یقین لے کر داعیانہ کردار ادا کرنے کے لئے باہم مربوط ہونے لگا۔ جو آگے چل کر "مَجْلِسِ تَعْلِیْمُ الْقُرْاٰن" بن کر اللہ کی کتاب کی خدمت انجام دینے میں خالص رضائے الٰہی کے کام میں جٹ گیا۔ اور بہنوں بھائیوں کا ایک سیل رواں قرآن سیکھنے سکھانے میں لگ گیا۔ نیز فرقہ واریت، گروہی عصبیت، شرک بدعات اور رسمی دین داری کے بالمقابل توحید، حب اللہ، حقیقی دین داری، وحدت امت، صاحب قرآن سیدنا محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے سچی محبت و اطاعت کی صفات، تقویٰ، خشیت الٰہی، خوفِ یوم الحساب،

امر بالمعروف، نہی عن المنکر اور عام انسانوں کی بھلائی کے کام کے لئے ایک گروہ علم اور عمل کی وادی میں آگیا۔

احقر کے ناقص خیال میں یہ بات تجربہ کے بعد بیٹھ سی گئی کہ بہت سے مخلص دوست بھائی اور بہنیں جو مہینوں گرامر کے تمام اصول جان لینے کے چکر میں رہے اور جب کوئی نتیجہ نہیں نکلا تو مایوس ہو کر بیٹھ گئے۔ اس لئے طالب علم کو دماغی کشمکش میں ڈالے بغیر سنہ ۱۹۶۰ء کے تیسرے ایڈیشن میں عربی کے نو۹ سبق بھی تیار کئے گئے۔ اور ان اسباق میں پوری کوشش کی گئی کہ دماغی الجھن کے بغیر فطرت کے طریقۂ تعلیم پر الفاظ کی ڈھلائی کا طریقہ بتا کر سادہ ڈھنگ پر گرامر کے چند اصولوں کو شامل کیا جائے اور اب الحمدللہ یہ کتاب بڑی حد تک لوگوں کو تعلیم القرآن سے قریب ہونے کا ذریعہ بنتی رہی اور مسلسل سنہ ۱۹۷۳ء تک اس کے نو۹ ایڈیشن شائع ہوئے۔ یہ محض قرآن کے بھیجنے والے اور نازل کرنے والے کے فضل و کرم سے ہوا اور سارا کریڈٹ CREDIT اللہ کے رسول کی لائی ہوئی کتاب کا اللہ کے رسول کے لئے ہی مخصوص ہے۔ ہم عاصیوں خاطیوں سے جو کچھ ہو جائے وہ ہماری کسی فضیلت کی وجہ نہیں بن سکتا۔ بلکہ محض اللہ تعالیٰ کا فضل و کرم ہی کہنا چاہیئے۔

یہ بات تو سب لوگ جانتے ہیں کہ قدرتی طور پر بچہ ابتدا میں صرف و نحو اور گرامر نہیں سیکھتا بلکہ الفاظ بولتا اور یاد کرتے جاتا ہے۔ پھر ماحول سے الفاظ کو لیتا ہے یہاں تک کہ الفاظ کی ڈھلائی کا علم بھی اسے بکثرت الفاظ کے یاد ہونے پر خود بخود آنے لگتا ہے۔ چند ماہ میں بچہ جب اپنی مادری زبان بولنے لگتا ہے تب بھی اسے گرامر کی اتنی شدید ضرورت نہیں پڑتی جتنی کہ بول چال میں حصہ لینے اور الفاظ کا ذخیرہ بنانے کی ہوتی ہے

ذو معنیٰ الفاظ کا محل بھی آدمی جب بول چال میں حصہ لیتا ہے تب معلوم ہوتا ہے بعض الفاظ ہر زبان میں کئی کئی معنیٰ میں استعمال ہوتے ہیں۔ لیکن بول چال میں حصہ

لینے اور عبارت میں ان الفاظ کو دیکھ کر ہر آدمی اس کے معنیٰ سمجھنے میں دشواری محسوس نہیں کرتا۔ البتہ عبارت سے ذو معنیٰ لفظ کی علیحدگی اور بول چال کے ماحول سے دوری میں ہر شخص کو پریشانی ہونا قدرتی بات ہے۔ اسی ضرورت کے پیش نظر اس لغات القرآن میں کوئی لفظ اگر ایک جگہ ایک معنیٰ میں اور دوسری جگہ دوسرے معنیٰ میں آیا ہے تو دوسری تیسری بارا سے لکھ کر عبارت کے لحاظ سے معنیٰ لکھ دئے گئے ہیں۔

مثال کے طور پر قرآن مجید میں بہت سے الفاظ دو یا تین معنیٰ میں استعمال ہوئے ہیں۔ تو وہاں اس عبارت اور پوری آیت (سیاق وسباق) میں ایسا لفظ دیکھنے پر معلوم ہو جاتا ہے کہ کس معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہوا ہے۔ مثلاً ما، تَوَلّٰی حُسْن، اِحْسَان، حِسَان وغیرہ ٹھیک اسی طرح ہماری زبان میں لفظ خلاص یا ختم ہو گیا ہم کہتے ہیں تو عبارت سے اس لفظ کے تعلق کی بنیاد پر ہی معنیٰ کا تعین ہو گا۔ جیسے کہ پانی خلاص ہو گیا، مریض خلاص ہو گیا یا ختم ہو گیا، کاروبار ختم ہو گیا۔ اب فیصلہ فرمائیں کہ ہمارے روزمرہ کے معاملات میں ہم لوگ ایک لفظ خلاص اور ختم کو کبھی واقعی پانی کے ختم یا خلاص ہونے کو بولتے ہیں، لیکن یہی لفظ موت اور دیوالہ کے لئے بھی استعمال ہوتا ہے اسی طرح کھانا پینا، چغلی کھانا، رشوت کھانا، مار کھانا، رحم کھانا، قسم کھانا، خوف کھانا اب اگر کسی دیہاتی سے بھی ہم یہ کہیں کہ رحم کھاؤ تو وہ اس کا مطلب روٹی کھاؤ کی طرح نہیں لے گا۔

لفظ سونا کو لیجئے یہ نیند لینے کے لئے بھی بولا جاتا ہے اور سونے کے زیورات کے لئے بھی۔ اور کون نہیں جانتا کہ ہم کسی سے کہیں کہ جائیے تو وہ اس کا مطلب چلے جائیے لے گا۔ لیکن اندر آجائیے، بیٹھ جائیے کا مطلب تو تشریف لائیے ہو گا یہاں "جائیے" کا مطلب کوئی بھی چلے جائیے نہیں لے گا۔ اسی پر قیاس کرنا چاہیئے کہ ہر زبان میں ذو معنیٰ لفظ ہوتے ہیں اور عبارت کے اعتبار سے اس کے معنیٰ متعین کرنا دیہاتی گنوار بھی

جانتے ہیں۔ اور یہ بات تمام انسانی زبانوں میں پائی جاتی ہے۔ عبارت سے الگ لفظ کے معنیٰ کبھی کچھ اور ہوتے ہیں اور کسی ایک عبارت میں آنے پر اس کے معنیٰ خاص اور متعین طور پر ہوتے ہیں اور دوسری عبارت میں دوسرے معنیٰ ہوتے ہیں۔ پس عاجز کا مقصد اس بحث سے یہ ہے کہ قرآن پاک کے معاملہ میں پوری عبارت دیکھنے کی مشق کرائی جائے یہ طریقہ فطرت کے موافق ہوگا۔ ایسا اس احقر کا خیال ہے۔

اس مجموعۂ الفاظ قرآنی میں حسب ذیل تراجم، تفاسیر، حدیث و لغات سے استفادہ کیا گیا ہے، تفسیر جلالین، تفسیر قادری، موضح القرآن شاہ عبدالقادر صاحبؒ، ترجمہ شاہ رفیع الدین صاحبؒ، تفسیر بیان القرآن مولانا اشرف علی تھانویؒ۔ ترجمہ مولانا احمد رضا خاں صاحب بریلویؒ اور نعیم الدین صاحب مرادآبادی کی تفسیر، ترجمہ فتح محمد خاں صاحب جالندھری، تفہیم القرآن از مولانا سید ابوالاعلیٰ مودودی صاحبؒ مولانا عبدالماجد صاحب دریابادی کی تفسیر ماجدی، ترجمہ مولانا ثناء اللہ صاحب امرتسری ترجمہ ڈپٹی نذیر احمد صاحب، گجراتی میں غلام محمد صاحب صادق، ہندی میں بشیر احمد صاحب اور محمد فاروق خاں صاحب، انگریزی میں علامہ عبداللہ یوسف علی صاحب اور محمد مارماڈیوک پکتھال صاحب۔

احادیث رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم میں خاص طور پر بخاری شریف، اور صحاح ستہ کی تمام تر وہ حدیث جو قرآن کے کسی آیت یا جملہ کی شرح میں حضور صاحب قرآن محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے منقول ہیں، انھیں بھی ہر جگہ سامنے رکھا گیا ہے۔ لغات القرآن میں قاضی زین العابدین صاحب سجاد میرٹھی کی قاموس القرآن اور اس لغات القرآن میں قریب قریب ہر معروف لغت کا نچوڑ سامنے رکھا گیا اسی طرح کسی ایک لفظ میں بھی معنیٰ کے لحاظ سے مطلق آزادی نہیں برتی گئی اور تمام علماء کرام کے تراجم، تفاسیر اور لغات کا ایک سنگم یا حسین امتزاج جمع کیا گیا۔ باقی کسی لفظ کا آزاد ترجمہ ہرگز نہیں کیا گیا بلکہ کسی نہ کسی

عالم ربانی کے ترجمہ و تفسیر میں سادہ اور قرآن کے مزاج سے قریب عمدہ، اچھے اور مناسب معنیٰ کا انتخاب کیا گیا۔ استفادہ کرتے وقت علماء امت کے کئے ہوئے عظیم کام میں الفاظ کا یہ انتخاب عام فہم، فصیح اور طاقتور نیز موجودہ زمانہ میں زبان کی ترقی کا خیال رکھ کر کیا گیا ہے، تاہم کسی بھی بشری کام کو مکمل اور سو فی صد کامیاب کہنا صحیح نہیں ہے اور یہ کسی علمی کام کی برائی بھی نہیں بلکہ بندہ شرمندہ ہے، بھول چوک ہونا اس کی فطرت میں شامل ہے، آپ کہیں کسی غلطی کی نشاندہی کریں گے تو میں عمر بھر شکر گزار اور دعا گو رہوں گا کہ اس علمی خدمت میں آپ نے بھی میرا ہاتھ بٹایا۔ جزاکم اللہ۔

اب الحمدللہ کہ کتاب کا دسواں ایڈیشن آپ کے ہاتھ میں ہے اور خدا کا شکر ہے کہ اس کتاب کا ہندی ایڈیشن جناب نند کمار صاحب اوستھی نے لکھنؤ میں شائع کیا ہے۔

آپ چاہیں تو اس پتہ پر منگا سکتے ہیں:۔

BHUWAN VANI TRUST
Chaupalia Road, LUCKNOW

اسی طرح اس لغات القرآن کا خالص انگریزی ایڈیشن عربی کے متن کے ساتھ الحسنات رام پور والوں نے شائع کیا ہے اب ہندی انگریزی اردو عربی چاروں زبانوں میں یہ کتاب الحمدللہ دستیاب ہے۔

نئے ایڈیشن میں ناظرین کی سہولت کے لئے ہر لفظ کا سلسلہ وار نمبر دیا گیا ہے۔ کسی نمبر کا لفظ بار بار آیا ہو تو اس میں دو مقصد سامنے رکھے گئے ہیں ایک تو ذو معنیٰ ہونے پر الگ الگ لکھنا ضروری تھا، دوسرے بار بار کی تکرار سے یاددہانی خوب اچھی طرح ہوگی اور ہمت بھی بڑھے گی کہ یہ لفظ تو ہمیں یاد ہے اسی طرح ہر رکوع کے خاتمے پر ع کا نشان آپ دیکھیں گے۔ یہ سلسلہ بیس پاروں تک ہے اس کے بعد پاؤ آدھے اور پون کے نشان آپ کو ملیں گے۔ سورتوں کے نمبر بھی ترتیب وار دیئے گئے ہیں

ناظرین سے خصوصی گذارش ہے کہ ابتدا میں عربی کے نو۹ سبق اچھی طرح حفظ یاد کر لینے کے بعد اس لفظی مجموعہ کو ایک ایک رکوع تک یا جیسے سہولت ہو یاد کرتے رہیں۔ پھر ترجمہ از خود کریں۔ اور اطمینان کے لئے اپنے کسی بھی مستند اور پسندیدہ عالم کے ترجمہ سے ملا کر دیکھ لیں، انشاء اللہ ہمت خوب بڑھ جائے گی اور دل میں وسعت پیدا ہوگی۔ اسی طرح کثرت مطالعہ سے ایک وقت ایسا بھی آجائے گا کہ آپ بغیر کسی ترجمہ قرآن کے قرآن کو اسی کی زبان میں سمجھتے چلے جائیں گے۔ تب آپ کو تلاوت کی حلاوت کا اندازہ ہوگا کہ کتنی بڑی نعمت سے اب تک ہم انجان تھے۔ آگے اللہ رب العزت عمل کی توفیق بھی عطا فرمائے گا۔ محنت کے ساتھ ساتھ اللہ سے دعا بھی کرنی چاہئے کہ وہی عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ قرآن کا علم دینے والا اور اس کی نسبت اپنی طرف کرنے والا ہے۔ اگر اس کی مدد شامل حال نہیں تو لاکھ کوشش کے بعد بھی کچھ حاصل نہ ہوگا۔ ہدایت کی طلب اور جستجو اسی کی بارگاہ میں کرتے رہنے سے وہ سمیع العلیم ہر کسی کی پکار کو سنتا ہے۔

انڈیکس کی مدد سے یا اشاریہ میں آیتوں کے اگلے پچھلے حصے دیکھ کر اپنے سابقہ اور رٹے شدہ خیالات کی تائید میں جو لوگ قرآن کے بارے میں بات کرتے ہیں، انھیں اصل کلام اللہ کی چاشنی اور حلاوت سے محرومی ہے اور ایسے لوگ علم کی دنیا میں دیانتدار نہیں مانے جا سکتے اور در اصل قرآن کے بھیجنے والے اور لانے والے کی عظمت سے انھیں واقفیت ہی نہیں۔ اسی لئے بعض ایسے لوگوں نے انکار سنّت یا انکار حدیث کا فتنہ بھی کھڑا کیا کہ عمل صالح اور نمونے سے چھٹی ملے۔ دماغی عیاشی کے لئے، بحث و مباحثہ کے لئے نک بندی کرنے والے ان اصحاب کو بعض سادہ لوح مفکّرین نے اہل قرآن جیسے عظمت والے خطاب سے نواز دیا۔ حالانکہ ایسے افراد کو ابھی قرآن کی ہوا بھی نہیں لگی۔ پھر چونکہ یہ نام نہاد اہل قرآن حدیث کا استخفاف اور انکار کر کے سنّت کو بیچ سے ہٹا دینا چاہتے تھے اس لئے ان کی مدافعت کے لئے اہل حق صالح علماء ربانی کا ایک بڑا گروہ حدیث کی مدافعت پر کھڑا ہوا۔ لیکن

بحث وتکرار میں کبھی کبھی حد اعتدال سے آگے بڑھ جانا ایک فطری کمزوری ہے (جس سے صرف اللہ کے نبی ہی محفوظ رہتے ہیں) جس کی وجہ سے اہل حق کی بعض محترم ہستیوں نے قرآن کے پڑھنے پڑھانے والوں کو بھی پست ہمت کردیا کہ یہ ہر ایک کا کام نہیں۔ اس طرح شیطان کو دوہرا مقصد حاصل ہوگیا کہ قرآن کی مدافعت کرنے والے بے عمل اور جاہل نکلے اور جو لوگ حدیث وسنّت کی مدافعت کرنے والے تھے انھوں نے قرآن پڑھنا سمجھنا بہت مشکل اور دور کی بات بتانا شروع کیا۔ اور اس راہ کے بے شمار خیالی خطرات کا تذکرہ ہونے لگا۔

میرا یہ تجربہ ہے کہ جو شخص بھی پورا قرآن سمجھ کر پڑھے گا وہ کبھی بھی رسول کی اطاعت اور ذخیرۂ احادیث تو کیا اہل ایمان کی مجموعی علمی واسلامی تاریخ کو بھی نظر انداز نہیں کرسکتا تفسیر، حدیث، فقہ، تزکیہ اور احسان (تصوف) یہ سب تمامتر قرآن ہی کا خلاصہ، شرح اور تفصیل ہیں۔ پھر سنّت یا حدیث رسول تو واقعی قرآن کی چلتی پھرتی تفسیر ہے۔ اس کا استخفاف اور اس سے لاپرواہی کوئی بے وقوف وغبی شخص ہی کرسکتا ہے اَعَاذَنَا اللہ۔

اس لئے اس عاجز کا مشورہ یہ ہے کہ جو لوگ قرآن کی کسی آیت کا اگلا پچھلا لفظ کھینچ تان کر کسی نئے فلسفے کے موجد بنے ہیں یا ان کی تصنیفات سے لوگوں نے فہم قرآن حاصل کیا ہے، ان سے گذارش کروں گا کہ قرآن کی عربی زبان سے قرآن کو سمجھنے کی کوشش کریں انہیں چند ہی دن میں پتہ چل جائے گا کہ انھیں ان کے نفس نے یا دوسروں نے کسی آیت میں اور کس لفظ میں کہاں کہاں دھوکہ اور مغالطہ دیا تھا۔

اسی طرح جو علماء حق حدیث وسنّت کی مدافعت میں کوشاں ہیں، انہیں ان کی مساعی پر مبارک باد دیتے ہوئے بڑے ادب سے یہ گذارش کروں گا کہ قرآن کو عوامی ہونے میں آپ حسب سابق اپنا تعاون جاری رکھیں اور عوام الناس میں علم قرآن کو کھل جانے دیں، کیونکہ ہر علم کے جاننے والے جب لاکھوں، کروڑوں کی تعداد میں ہوجاتے ہیں تب

اس علم میں دھوکہ بازی کسی کی بھی نہیں چل سکتی۔ مغالطہ یا غلط تاویلات اور من مانی وہیں چل پاتی ہے جہاں کسی کتاب کے جاننے والے دس پانچ ہوں اور بقیہ جہل میں مبتلا ہوں۔ اسے ایک سادہ مثال کے ذریعہ یوں سمجھا جا سکتا ہے کہ جب دنیا میں پہلی بار موٹر کار تیار ہوئی تو بتایا جاتا ہے کہ موٹر بیچنے والی کمپنی خریدار کو ایک ایسا آدمی بھی ساتھ کر دیتی تھی جو موٹر کے تمام پرزوں کے بارے میں جانکاری رکھتا تھا اور موٹر چلانا بھی جانتا تھا مگر کبھی کبھی ایسے آدمیوں نے موٹر مالک کی لاعلمی کے سبب پانی کی ٹنکی میں تیل کی ضرورت بتا کر خوب رقم وصول کر لی۔ لیکن آج تو کسی بھی شہر میں سینکڑوں مستری، ڈرائیور اور بہت سے خود موٹر کار کے مالک بھی اس فن سے واقف ہیں۔ اور اب کوئی کسی کو دھوکہ دے کر موٹر میں پانی کی ٹنکی میں تیل ڈالنے کا مشورہ ہرگز نہ دے گا۔ لیکن یہ سب اس وقت ہوتا ہے جب کوئی علم عام ہو جائے۔ پس میری یہ گذارش ہے کہ قرآن کی تلاوت میں ہر جگہ متن کے ساتھ معنیٰ بھی بتائے جائیں تاکہ یہ کتاب عوام الناس میں علم و عمل کے لحاظ سے پھیل جائے۔

قرآن سیکھنے سکھانے والوں سے درخواست ہے کہ اردو زبان میں سب سے بہتر اور مستند اور متفق علیہ ترجمہ شاہ ولی اللہ محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کے صاحبزادے حضرت شاہ عبدالقادر محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کا ہے اور موصوف کی مختصر تفسیر موضح القرآن جو عام طور پر مترجم قرآن مجید کے حاشیوں پر پائی جاتی ہے نیز انہیں کے برادر مولانا شاہ رفیع الدین دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کا لفظی ترجمہ۔ اگر آپ انہیں بنیاد بنا کر چلیں گے تو فہم قرآن میں انشاء اللہ کبھی بھی دھوکہ نہ ہوگا۔ اس لغات القرآن میں بھی اس کی حدبندی کا خوب خیال رکھا گیا ہے۔

انگریزی ایڈیشن میں پکتھال صاحب اور علامہ عبداللہ یوسف علی صاحب کے ترجمے سامنے رکھے گئے۔ اور جناب عبدالرشید خاں صاحب اور جناب آدم عیسٰی صاحب B.COM ALIG نے کافی محنت سے یہ کام کیا ہے۔ عاجز نے بھی مفہوم کے لحاظ سے

خوب اچھی دیکھ بھال کی ہے۔ اللہ نے چاہا تو انگریزی داں طبقہ بھی فیض یاب ہوگا۔

۱۹۵۲ء میں پہلا ایڈیشن نقش اول سے چلا تھا۔ اب ۱۹۷۶ء کا نقش ثانی لکھا گیا پچیس ۲۵ سال دیکھتے دیکھتے گزر گئے۔ پتہ نہیں نقش ثالث لکھنے کی کسی اور ایڈیشن ہیں نوبت آئے گی یا نہیں یا پھر حشر کے دن ہم آپس میں ملیں گے، جب تَرٰی کُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً اور کُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰى اِلٰى كِتٰبِهَا کا منظر سامنے ہوگا۔ تب معلوم ہوگا کہ احقر کی خدمت محنت کہاں تک ٹھکانے لگی اور کتنے انسان اس کتاب کے ذریعہ قرآن مجید کو پاکر علم و عمل کے لحاظ سے اس يَوْمُ الدِّيْنِ کے موقع پر کامیاب ہوکر دنیا میں آنے کا اپنا مقصد حاصل کر چکے تھے۔

قرآن مجید عقیدۂ آخرت اس کے لوازمات آئندہ پیش آنے والے واقعات اور انسان کو کن کن منزلوں سے گزر کر کہاں تک سفر کرتے کرتے کس مقام پر پہنچنا ہے۔ اس کی تفصیل سے بھرا پڑا ہے اور یہی اس کے نزول کا مقصد ہے کہ انسان مرنے سے پہلے اس راہ ہدایت کو اختیار کرے جو قرآن اس کے سامنے رکھتا ہے

اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِىْ لِلَّتِىْ هِىَ اَقْوَمُ

خادم

عبد الکریم پاریکھ

ناگپور۔ ۸

۱۵ ربیع الثانی ۱۳۹۶ھ

۱۶ اپریل ۱۹۷۶ء

بروز جمعہ بوقت شب (۸ ½)

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

گذارش ناشر

الحمدللہ کہ ان دنوں ہم لوگوں میں قرآن فہمی کا ذوق بڑھتا جا رہا ہے۔ ترجمے کے ذریعہ قرآن کو سمجھنے کی پہل ولی اللہ دہلویؒ نے کی ہے۔ ان کے بعد شاہ عبدالقادر صاحبؒ و حضرت شاہ رفیع الدین صاحبؒ نے اردو زبان میں ترجمہ فرما کر ہمارے لئے اللہ کی رحمت کے دروازے کھول دئے۔

"لغات القرآن" شروع کرنے سے پیشتر یہ جان لینا ضروری ہے کہ یہ لغات صرف نظریاتی کتاب نہیں ہے، بلکہ یہ ایک عملی کتاب ہے۔ اس کے مطالعہ کے ساتھ ہی ساتھ ترجمے والا قرآن شریف پڑھتے جائیے، انشاءاللہ چند ماہ کے قلیل عرصے میں آپ خود بخود ترجمہ کرنے لگ جائیں گے۔ اور سچ تو یہ ہے کہ اسی وقت آپ کو اس چھوٹی سی کتاب کی اہمیت واضح ہوگی۔ اگر لغات کے لفظ و معانی حفظ کر لئے جائیں اور تلاوت شروع کر دی جائے تو یوں محسوس ہوتا ہے، گویا ہمارے سینوں کی تاریکی اور تنگی کو اللہ نے دور کر دیا ہے۔ اور اپنے نور سے منوّر کر دیا ہے۔

اللہ تعالیٰ کا شکر و احسان ہے کہ اس نے ہمیں قرآن شریف کو سمجھنے کا ذوق

عطا فرمایا ہے۔ دعا ہے کہ اللہ تعالیٰ مرتّب لغات کی محنت کو قبول فرمائے۔ اور ذخیرۂ آخرت بنائے۔

اَللّٰهُمَّ اٰنِسْ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِيْ۔ اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنِيْ بِالْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ وَاجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا وَّرَحْمَةً وَّهُدًى وَّرَحْمَةً۔ اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ مَا نَسِيْتُ وَعَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ وَارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اٰنَاءَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَاجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ (آمین)

ناشر

محمد عبدالرشید خاں۔ کامٹی

انتساب

سرورِ عالم خاتم النبیین

محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کے نام

جن کے ذریعہ عالم انسانیت کو ہدایت

عنایت فرمائی گئی۔

سبق (۱)

مبتدا اور خبر

اللہ خالق ہے　　محمدؐ نبی ہیں　　طارق مجاہد ہے

اِس طرح کے الفاظ کو عربی میں مبتدا اور خبر کہا جاتا ہے، ان الفاظ کی عربی بنانا ہو تو ہر لفظ کو دُو دُو پیش دیدیجئے۔

اَللّٰهُ خَالِقٌ　　مُحَمَّدٌ نَبِيٌّ　　طَارِقٌ مُجَاهِدٌ

کتنی آسان بات ہے اور ہاں اس سبق کے آخر میں جو الفاظ اور اس کے معنیٰ دئے گئے ہیں اُنھیں اچھی طرح یاد کر لیجئے، پھر ان جملوں کا جو ذیل میں درج ہیں ترجمہ کیجئے۔

عَبْدٌ صَالِحٌ　　اِبْنٌ صَغِيْرٌ　　جُنْدٌ كَبِيْرٌ

رَجُلٌ ذَكِيٌّ　　حَامِدٌ عَالِمٌ　　خَالِدٌ قَوِيٌّ

اُردو سے عربی میں ترجمہ کیجئے:-

راستہ سیدھا ہے　　ماموں نیک ہے　　گھر بڑا ہے

دوست نیک ہے　　بیٹا سچا ہے　　بھائی عبادت گذار ہے

خالد بیٹا ہے　　حامد چچا ہے

یہ تمام الفاظ مذکر تھے۔ اب مؤنث کی علامتیں ذہن نشین کر لیجئے، آسان بات یہ ہے کہ جس طرح ہم اردو میں آدمی کے لئے جمیل اور عورت کے لئے جمیلہ استعمال کرتے ہیں اسی طرح

عربی میں بھی کوئی مؤنث ہو تو اس کی علامت " ۃ " لگائی جاتی ہے۔

جیسے :-

رَاشِدٌ رَاشِدَۃٌ صَالِحٌ صَالِحَۃٌ

خَالِدٌ خَالِدَۃٌ عَابِدٌ عَابِدَۃٌ

مشق کیجئے

اِبْنٌ جَمِیْلٌ بِنْتٌ جَمِیْلَۃٌ اَبٌ صَالِحٌ اُمٌّ صَالِحَۃٌ

اَخٌ ذَکِیٌّ اُخْتٌ ذَکِیَّۃٌ خَالٌ ذَکِیٌّ خَالَۃٌ ذَکِیَّۃٌ

اس سبق کی ایک خاص بات یاد رکھئے وہ یہ کہ کسی لفظ میں خصوصیت[1] پیدا کرنے کے لئے " ال " استعمال کیا جاتا ہے ٹھیک اسی طرح جس طرح انگریزی میں (THE) کا استعمال ہوتا ہے اور کسی لفظ میں " ال " کے لگا دینے سے دو پیش کی جگہ ایک پیش باقی رہے گا

مثال کے طور پر ان الفاظ پر غور کیجئے بات سمجھ میں آجائیگی

حَمْدٌ اَلْحَمْدُ اِنْسَانٌ اَلْاِنْسَانُ

رَسُوْلٌ اَلرَّسُوْلُ

---

[1] بعض اوقات عمومیت بھی مراد ہوتی ہے مثلاً اِنْسَانٌ اَلْاِنْسَانُ

مشق

اَبٌ صَالِحٌ　　اَلْاَبُ صَالِحٌ　　رَجُلٌ قَوِیٌّ　　اَلرَّجُلُ قَوِیٌّ

اُوپر کے جملوں میں دکھایا گیا ہے کہ "ال" کے لگنے سے دو پیش کی جگہ ایک پیش باقی رہتا ہے۔

ترجمہ کیجئے:-

بَیْتٌ رَفِیْعٌ　　اَلْبَیْتُ رَفِیْعٌ　　اَلْاِسْلَامُ دِیْنٌ　　رَسُوْلٌ صَادِقٌ

اَلرَّسُوْلُ صَادِقٌ　　نُوْحٌ نَبِیٌّ　　قُرْاٰنٌ مَجِیْدٌ

نوٹ:-

(۱) مبتدا اور خبر ہر ایک پر "ہے" کے معنی پیدا کرنے کے لئے دو دو پیش لگائے جائیں گے۔

(۲) "اَلْ" کے استعمال پر دو کی جگہ صرف ایک پیش باقی رہے گا۔

(۳) مؤنث کی علامت "ۃ" ہے

(۴) پہلا لفظ یعنی مبتدا اگر مؤنث ہے تو اس کی خبر بھی مؤنث ہوگی مثال کے طور پر

باپ نیک ہے　　ماں نیک ہے

اَبٌ صَالِحٌ　　اُمٌّ صَالِحَۃٌ

سبق نمبر (١) کے الفاظ کے معنیٰ

خَالِقٌ	پیدا کرنے والا	صَادِقٌ	سچّا
عَبْدٌ	بندہ	اَخٌ	بھائی
صَالِحٌ	نیک	عَابِدٌ	عبادت کرنیوالا
اِبْنٌ	بیٹا	عَمٌّ	چچا
صَغِيْرٌ	چھوٹا	عَمَّةٌ	پھوپھی
صَغِيْرَةٌ	چھوٹی	جَمِيْلٌ	خوبصورت
كَبِيْرٌ	بڑا	جَمِيْلَةٌ	خوبصورت (مؤنث کیلئے)
كَبِيْرَةٌ	بڑی	بِنْتٌ	بیٹی
جُنْدٌ	لشکر	اَبٌ	باپ
رَجُلٌ	آدمی	اُمٌّ	ماں
ذَكِيٌّ	ذہین	اُخْتٌ	بہن
قَوِيٌّ	قوی، طاقت والا	حَمْدٌ	تعریف
صِرَاطٌ	راستہ	رَفِيْعٌ	اونچا
مُسْتَقِيْمٌ	سیدھا	دِيْنٌ	بدلہ، انصاف، قانون
خَالٌ	ماموں	مَجِيْدٌ	بزرگی والا
خَالَةٌ	خالہ	عَابِدَةٌ	عبادت کرنیوالی
بَيْتٌ	گھر	اِبْنٌ	بیٹا
صَدِيْقٌ	دوست	نَبِيٌّ	خبر دینے والا

سبق نمبر (۲)

مضاف اور مضاف الیہ

قرآن کا حکم	ہود کی قوم	رسول کی دعوت

اس طرح کے الفاظ کی عربی بناتے وقت ترتیب کو اُلٹ دیجئے اور پھر پہلے لفظ کے آخری حرف کو ایک پیش اور دوسرے لفظ کے آخر میں دو زیر لگا دیجئے "کا" اور "کی" کے معنیٰ پیدا ہو جائیں گے۔

حُكْمُ قُرْاٰنٍ	قَوْمُ هُوْدٍ	دَعْوَةُ رَسُوْلٍ
قرآن کا حکم	ہود کی قوم	رسول کی دعوت
عِبَادُ اللّٰهِ	بَيْتُ اللّٰهِ	خَلْقُ اللّٰهِ
اللہ کے بندے	اللہ کا گھر	اللہ کی مخلوق

اب اسی قاعدے کے تحت الفاظ بنانے کے لئے پہلے اس سبق کے آخر میں درج شدہ الفاظ معنی کے ساتھ یاد کر لیجیے، پھر ترجمہ کی مشق کیجئے، دوران مطالعہ جہاں "ال" کا استعمال ہو گا، پہلے سبق کی طرح یہاں بھی "ال" کے آنے سے دو زیر کی جگہ ایک زیر کا خیال رکھئے۔

ترجمہ کیجئے :-

كِتَابُ اللّٰهِ	كَلَامُ اللّٰهِ	سُنَّـةُ الرَّسُوْلِ
رَبُّ الْاِنْسَانِ	ذِكْرُ الرَّحْمٰنِ	فَضْلُ اللّٰهِ
يَوْمُ الدِّيْنِ	اِقَامَةُ الصَّلٰوةِ	رَحْمَةُ اللّٰهِ

اِطَاعَةُ الْوَالِدَيْنِ

اُردو الفاظ کی عربی بنائیے :۔

اللہ کی زمین	لوگوں کی سرکشی	آخرت کا گھر
گنہ گار کا کھانا	حامد کا گھر	

نوٹ :۔

۱ مضاف کو انگریزی میں اور مضاف الیہ کو کہتے ہیں

۲ کا۔ کے۔ کی کے معنیٰ پیدا کرنے کے لئے پہلے لفظ کے آخری حرف پر ایک پیش اور دوسرے حرف کے آخر میں دو زیر لگائے جاتے ہیں۔

۳ ”ال“ کے استعمال سے مضاف الیہ کے نیچے صرف ایک زیر باقی رہے گا۔

الفاظ کے معنیٰ

حَاکِمٌ	بادشاہ۔منصف	طُغْیَانٌ	سرکشی
اِذْنٌ	حکم	اٰخِرَۃٌ	آخرت
مَاءٌ	پانی	دَارٌ	گھر
بَحْرٌ	سمندر	اَثِیْمٌ	گناہ گار
لَبَنٌ	دودھ	طَعَامٌ	کھانا
بَقَرٌ	گائے	خَیْلٌ	گھوڑا
رَیْبٌ	شک	وَالِدَیْنِ	ماں باپ
اِقَامَۃٌ	قائم کرنا	سُنَّۃٌ	عادت، طریقہ
اِطَاعَۃٌ	اطاعت کرنا۔کہا ماننا	یَوْمٌ	دن
اَرْضٌ	زمین		

نوٹ :-

مرتب کے نظریۂ تعلیم قرآن کے تحت پہلے الفاظ کا بھرپور ذخیرہ ہوسا تھ ہیں مختصر گرامر کی معلومات بھی ہوتی رہے اور ایک بچے کی طرح پہلے الفاظ کے معنیٰ ذہن نشین ہوتے رہیں پھر قواعد وضوابط کی طرف ابتدائی دور میں ضروری ہو اُسی قدر توجہ دی جائے اِس مقصد کے تحت اِن اسباق میں عربی زبان سے ابتدائی مناسبت پیدا کرنے کے لئے بعض الفاظ کو جوڑنے میں ایک حد تک کچھ گرامر کے نکات کو نظر انداز کر کے سادگی برتی گئی ہے تاکہ طالب علم کو پہلی ہی منزل پر الجھن محسوس نہ ہو ہاں جو حضرات مزید تحقیق کے مشتاق ہوں تو وہ گرامر کی دوسری مفصّل کتابیں بعد میں دیکھ لیں یہاں تو آپ کو کسی بھی طرح عربی اور وہ بھی قرآن پاک کی عربی سے روشناس کرانے کے لئے ایک سادہ طریقہ اختیار کیا گیا ہے

ناشر

سبق (۳)

ماضی

فَعَلَ	اُس ایک مرد نے کیا	فَعَلَتْ	اُس ایک عورت نے کیا
فَعَلَا	اُن دو مردوں نے کیا	فَعَلَتَا	اُن دو عورتوں نے کیا
فَعَلُوْا	اُن سب مردوں نے کیا	فَعَلْنَ	اُن سب عورتوں نے کیا
فَعَلْتَ	تو ایک مرد نے کیا	فَعَلْتِ	تو ایک عورت نے کیا
فَعَلْتُمَا	تم دو مردوں یا تم دو عورتوں نے کیا	فَعَلْتُمَا	تم دو عورتوں نے کیا
فَعَلْتُمْ	تم سب مردوں نے کیا	فَعَلْتُنَّ	تم سب عورتوں نے کیا

فَعَلْتُ میں نے کیا

فَعَلْنَا ہم نے کیا

ان تمام صیغوں کو خوب اچھی طرح یاد کریں، لفظ "فعل" یعنی کرنا، پر تمام صیغوں کی ڈھلائی بتائی گئی ہے۔ اب کسی لفظ کو فعل ماضی بنانا ہو تو اس کے لفظی معنیٰ فعل کی جگہ پر لائے جائیں گے اِس کی مثال وزن کے خانوں میں بتائی گئی ہے۔

وزن	افعال				
فَعَلَ اُس ایک مرد نے کیا	کَتَبَ اُس ایک مرد نے لکھا	قَرَأَ اُس ایک مرد نے پڑھا	نَصَرَ اُس ایک مرد نے مدد کی	ضَرَبَ اُس ایک مرد نے مارا	طَلَبَ اُس ایک مرد نے مانگا
فَعَلَا اُن دونوں نے کیا	کَتَبَا	ضَرَبَا	طَلَبَا	ذَھَبَا	فَتَحَا
فَعَلُوا اُن سب نے کیا	کَتَبُوا	طَلَبُوا	ذَھَبُوا	فَتَحُوا	ضَرَبُوا
فَعَلْتَ تو نے کیا	طَلَبْتَ	نَصَرْتَ	ذَھَبْتَ	فَتَحْتَ	طَلَبْتَ
فَعَلْتُمَا تم دو مردوں نے کیا یا تم دو عورتوں نے کیا	نَصَرْتُمَا	ذَھَبْتُمَا	فَتَحْتُمَا	طَلَبْتُمَا	کَتَبْتُمَا
فَعَلْتُمْ تم سب نے کیا	ذَھَبْتُمْ	نَصَرْتُمْ	فَتَحْتُمْ	طَلَبْتُمْ	کَتَبْتُمْ

حسب ذیل الفاظ کا ترجمہ کیجیے

وزن				
فَعَلْتُ	دَخَلْتُ	نَصَرْتُ	شَرِبْتُ	وَجَدْتُ
فَعَلْتُمْ	نَصَرْتُمْ	کَفَرْتُمْ	وَصَلْتُمْ	ذَھَبْتُمْ
فَعَلْتُ	کَفَرْتُ	شَرِبْتُ	دَخَلْتُ	نَصَرْتُ

یہ تو آپ کو معلوم ہے کہ "فَعَلَ" کے معنیٰ ہیں اُس نے کیا اب اگر اس لفظ کو فُعِلَ

پڑھیں گے تو مطلب ہوگا "وہ کیا گیا"، اسے فعل مجہول کہا جاتا ہے۔

فعل ماضی معروف		فعل ماضی مجہول	
خَلَقْتُمْ	تم نے پیدا کیا	خُلِقْتُمْ	تم پیدا کیے گئے
قَتَلَ	اُس ایک مرد نے قتل کیا	قُتِلَ	وہ ایک مرد قتل کیا گیا
جَعَلْتُ	میں نے بنایا	جُعِلْتُ	میں بنایا گیا

مزید مشق کیجئے ۔ سہولت کے لئے ترجمہ دیا گیا ہے

طَلَبُوْا	انھوں نے طلب کیا	طُلِبُوْا	وہ طلب کئے گئے
بَعَثَ	اُس نے بھیجا	بُعِثَ	وہ بھیجا گیا
بَعَثْتُ	میں نے بھیجا	بُعِثْتُ	میں بھیجا گیا
رَزَقْنَا	ہم نے رزق دیا	رُزِقْنَا	ہم رزق دئے گئے
رَزَقُوْا	انھوں نے رزق دیا	رُزِقُوْا	وہ رزق دئے گئے

زیر زبر کی ترتیب کو ہمیشہ دھیان میں رکھیں، محض ذراسی زیر زبر کی تبدیلی میں ایک لفظ کے معروف کے بجائے مجہول کے معنیٰ پیدا ہونے کا امکان ہے ۔

نوٹ

۱ ۔ ماضی گذرے ہوئے زمانے کو کہتے ہیں یعنی جو کام کسی نے کر دیا ہو ۔

۲ ۔ ماضی مجہول گذرے ہوئے زمانے میں کوئی فعل جس کی نسبت مفعول کی طرف ہو اور اس کے ساتھ فاعل کا ذکر نہ ہو ۔

الفاظ کے معنیٰ سبق (۳)

فَعَلَ فِعْلٌ	کرنا	فَتَحَ	کھولنا
کَتَبَ	لکھنا	دَخَلَ	داخل ہونا
قَرَأَ	پڑھنا	شَرِبَ	پینا
نَصَرَ	مدد دینا	وَجَدَ	پانا
ضَرَبَ	مارنا۔ بیان کرنا (ف)	کَفَرَ	انکار کرنا
طَلَبَ	مانگنا	وَصَلَ	ملنا
ذَهَبَ	جانا	خَلَقَ	پیدا کرنا
قَتَلَ	قتل کرنا	بَعَثَ	بھیجنا
جَعَلَ	بنانا	رَزَقَ	رزق دینا

ف

آپ کو یہ دیکھ کر تعجب ہوگا کہ ضَرَبَ کے معنیٰ مارنا بھی ہے اور بیان کرنا بھی بظاہر یہ بات متضاد معلوم ہوتی ہے لیکن خود ہماری زبان میں بھی اس طرح کے ایک لفظ کے دو معنیٰ ہوتے ہیں مثال کے طور پر ہم کہتے ہیں جائیے تو اس کا مطلب ہوا چلے جاؤ لیکن اگر آپ کسی کو یہ کہیں کہ اندر آجائیے، بیٹھ جائیے، سو جائیے تو اب جائیے کے معنیٰ چلے جائیے نہیں ہو سکتے۔

قرآن پاک میں ضَرَبَ کے معنیٰ مارنا آیت نمبر ۶۰ سورہ بقرہ "فَقُلْنَا اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ" (پس ہم نے کہا مار اپنا عصا پتھر پر) اور آیت نمبر ۱۳ سورۂ یٰسین میں وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ (اور بیان کر ان کے لئے مثال بستی والوں کی) دونوں آیات میں "ضَرَبَ" کا لفظ بیان ہوا ہے لیکن عبارت خود بتا رہی ہے کہ ایک جگہ مارنا اور دوسری جگہ بیان کرنے کے معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہوا ہے۔

سبق (۴)

فعل　　　　فاعل　　　　مفعول

عربی میں پہلے فعل پھر فاعل اور بعد میں مفعول آتا ہے، فاعل کو دو پیش اور مفعول کو دو زبر لگائے جاتے ہیں۔

حمید نے قرآن پڑھا

اس جملے میں پڑھنا فعل ہے، حمید فاعل ہے، اس لئے کہ اس نے قرآن پڑھنے کا فعل کیا ہے۔ قرآن مفعول ہے، اس لئے کہ اسے پڑھا گیا ہے۔ یہ جملہ اس طرح ہوگا

مفعول	فاعل	فعل
قُرآنًا	حَمِیدٌ	قَرَأَ

کِتَابًا	اِقْبَالٌ	کَتَبَ

ترجمہ کیجئے:۔

خَلَقَ اللّٰہُ النَّاسَ　　　　خَدَعَ الشَّیْطَانُ الْاِنْسَانَ

جَعَلَ اللّٰہُ مُحَمَّدًا رَسُوْلًا　　　　شَرِبَ طَارِقٌ مَاءً ا

اَنْزَلَ اللّٰہُ کِتَابًا　　　　فَرَقْنَا الْبَحْرَ　　　　جَمَعَ مَالًا

نوٹ:۔

"ال" کے بعد ایک پیش کم ہوتا ہے یہ قاعدہ اس سبق میں بھی یاد رکھیے۔ جیسے آپ دیکھ رہے ہیں کہ رَسُوْلًا پر دو زبر ہیں تو اَلْبَحْرَ پہ ایک زبر ہے۔ طَارِقٌ پر دو پیش ہیں تو اَلشَّیْطَانُ پر ایک پیش، یہ وجہ ہے "ال" کے لگنے کی۔

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۴)

قَرَأَ	پڑھنا	بَحْرٌ	سمندر
كَتَبَ	لکھنا	مَاءٌ	پانی
خَدَعَ	دھوکہ دینا	خَلَقَ	پیدا کرنا
جَعَلَ	بنانا	جَمَعَ	جمع کرنا
فَرَقَ	پھاڑنا	مَالٌ	مال، اسباب
أَنْزَلَ	اتارنا		

سبق (۵)

حروف جر

حروف جر		طریقۂ استعمال	
فِي	میں، بیچ	فِي بَيْتٍ	گھر میں
مِنْ	سے	قَرَأْنَا مِنَ الْقُرْآنِ	پڑھا ہم نے قرآن میں سے
عَلٰی	اوپر	عَلٰی جَبَلٍ	پہاڑ کے اوپر
كَ	مثل، مانند	كَرَجُلٍ	مرد کے جیسا، مانند
عَنْ	متعلق	سَمِعْتُ عَنِ الصَّلٰوةِ فِي الْمَسْجِدِ	سنا میں نے مسجد میں نماز کے متعلق
بِ	ساتھ	دَخَلْتُ بِسَلَامٍ	داخل ہوا میں سلام کے ساتھ
لِ	لئے	لِلنَّاسِ	لئے لوگوں کے
إِلٰی	طرف	إِلٰی بَلَدٍ	شہر کی طرف

حَتّٰی	یہانتک کہ	حَتّٰی إِذَا بَلَغَ	یہاں تک کہ پہنچا وہ
وَ	قسم	وَاللّٰہِ	قسم اللہ کی

---

١)۔ ان حروف کا استعمال صلہ کے طور پر ہوتا ہے۔

٢)۔ اور یہ حروف جب کسی لفظ کے پہلے آتے ہیں تو اس کے آخری حرف کو زیر لگا دیتے ہیں۔

٣)۔ اوپر کے خانے میں دیکھئے تمام الفاظ کے آخری حروف کے نیچے زیر لگا ہوا ہے۔

٤)۔ جہاں "ال" کا استعمال ہوتا ہے وہاں ایک زیر اور باقی مقامات پر دو زیر۔

ترجمہ کیجئے:۔

مِنَ الْكُفْرِ إِلَى الْإِسْلَامِ ، مِنَ الْبَيْتِ إِلَى الْمَسْجِدِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ، بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ، كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ ، مَتَاعٌ إِلَى حِيْنٍ

عَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ، اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ، نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا ، هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ

عربی بنائیے:۔

١۔ قرآن میں ہدایت ہے لوگوں کے لئے ٢۔ میں نے آدمی کو دیکھا مسجد پر

٣۔ علم کا طلب کرنا فرض ہے اوپر تمام مسلم مرد اور مسلم عورت کے۔

الفاظ کے معنی سبق نمبر (٥)

حَمْدٌ	تعریف	أَبْصَارٌ	آنکھیں
وَالِدَيْنِ	ماں باپ	غِشَاوَةٌ	پردہ
إِحْسَانًا	اچھا سلوک	بَيَانٌ	بیان

مَتَاعٌ	فائدہ	النَّاسُ	لوگ
حِيْنٌ	وقت	هُمْ	ان کا، ان کو
هُدًى	ہدایت	فَرِيْضَةٌ	فرض
رَآى	دیکھنا	مُسْلِمٌ	مسلم مرد
رَجُلٌ	آدمی	مُسْلِمَةٌ	مسلم عورت
طَلَبَ	طلب کرنا	كُلٌّ	تمام، کل
	اٰمَنَ	ایمان لانا	

اس سبق میں آپ پڑھ چکے ہیں کہ مسلمان مرد کے لئے مُسْلِمٌ اور مسلمان عورت کے لئے مُسْلِمَۃٌ استعمال کیا گیا ہے عربی زبان میں واحد، تثنیہ اور جمع کی ایک خاص ترتیب بھی ہے جس کو سمجھنا ضروری ہے اسے درج کیا جا رہا ہے اس پر قیاس کر کے دوسرے الفاظ بنا کر دیکھئے۔

	واحد	تثنیہ	جمع
پیش کی صورت	مُسْلِمٌ	مُسْلِمَانِ	مُسْلِمُوْنَ
	ایک مسلم	دو مسلم	سب مسلم
زبر کی صورت	مُسْلِمًا	مُسْلِمَيْنِ	مُسْلِمِيْنَ
زیر کی صورت	مُسْلِمٍ	مُسْلِمَيْنِ	مُسْلِمِيْنَ

یوں خانوں میں دیکھنے پر الفاظ کا کوئی خاص فرق محسوس نہیں ہوتا لیکن یہ بات آپ کو معلوم ہوگی کہ فاعل اور مفعول کی حالت میں الفاظ پر پیش و زبر لگائے جاتے ہیں۔ فاعلی حالت زَيْدٌ مفعولی حالت زَيْدًا

اس طرح حرف جر بھی کسی لفظ کے پہلے آکر آخری حرف کو زیر دیدیتا ہے، مثال کے طور پر عَلٰى مُسْلِمٍ

سبق (۶)

ضمیریں

ضمیریں		طریقۂ استعمال	
ہٗ	اس ایک مرد کا، کو	کِتَابُہٗ	اُس کی کتاب
هُمَا	اُن دو مردوں کا یا اُن دو عورتوں کا	بَيْتُهُمَا	ان دونوں کا گھر
هُمْ	اُن سب مردوں کا	اِيْمَانُهُمْ	ان کا ایمان
هَا	اس ایک عورت کا	اُمُّهَا	اس ایک عورت کی ماں
هُنَّ	اُن سب عورتوں کا	بَيْتُهُنَّ	اُن سب عورتوں کا گھر
كَ	تیرا۔ تجھکو (مرد)	كِتَابُكَ	تیری کتاب
كُمَا	تم دو مردوں کا یا تم دو عورتوں کا	بَيْتُكُمَا	تم دونوں کا گھر
كُمْ	تم سب مردوں کا	رَسُوْلُكُمْ	تمہارا رسول
كِ	تو ایک عورت کا	بَيْتُكِ	تو ایک عورت کا گھر
كُنَّ	تم سب عورتوں کا	بَيْتُكُنَّ	تم سب عورتوں کا گھر
ی	میرا	رَبِّیْ	میرا رب
نِیْ	مجھے	رَزَقَنِیْ	رزق دیا اس نے مجھے
نَا	ہمارا، ہمکو	كِتَابُنَا	ہماری کتاب

اس طرح جملے بنا کر مزید مشق کیجئے، چند جملوں کا ترجمہ مزید سہولت کے لئے دیا جاتا ہے۔ بعد میں درج شدہ الفاظ کا ترجمہ خود کیجئے۔

لِسَانُکُمْ	اِبْنِیْ	نَصَرْتُہٗ	مِنْكَ	إِلَيْنَا
تمہاری زبان	میرا بیٹا	مدد دی میں نے اسکو	تجھ سے	ہماری طرف
إِلَيْكُمْ	لَہٗ	إِلَیَّ	إِلَيْهِمْ	لَنَا
تمہاری طرف	لئے اس کے	میری طرف	ان کی طرف	ہمارے لئے ہمکو
	إِنَّكُمْ		إِنَّنَا	
	بے شک تم		بے شک ہم	

ترجمہ کیجئے:۔

سَمْعُکُمْ، رَبُّکُمْ، دُکَّانُنَا، بَیْتُنَا، رَسُوْلُنَا، قَوْمُنَا، مِلَّتُکُمْ

اَصْحَابُنَا مِنْكَ مِنْكِ لَهُمَا إِمَامُكُمْ أَهْلِي

خَلَقَ لَکُمْ مَا فِی الْاَرْضِ جَمِیْعًا۔ وَلَقَدْ نَصَرَکُمُ اللّٰہُ۔ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

الفاظ کے معنی ۔ سبق نمبر (۶)

سَمِعَ	سننا	عِنْدَ	نزدیک پاس
مِلَّتٌ	دین، ملت	رَبٌّ	پالنے والا
لَقَدْ	البتہ۔ تحقیق	اَهْلٌ	گھر والے
اِنَّ	بے شک	اَصْحَابٌ	ساتھی۔ رفیق
دُکَّان	دکان	وَ	اور
جَمِیْعًا	سب	لَ	البتہ۔ کے۔ لئے
	اَجْرٌ	بدلہ، اجر	

سبق (۷)

فاعلی ضمیریں

هُوَ	وہ ایک مرد
هُمَا	وہ دو مرد یا دو عورتیں
هُمْ	وہ سب مرد
هِيَ	وہ ایک عورت
هُنَّ	وہ سب عورتیں
أَنْتَ	تو ایک مرد
أَنْتُمَا	تم دو مرد یا دو عورتیں
أَنْتُمْ	تم سب مرد
أَنْتِ	تو ایک عورت
أَنْتُنَّ	تم سب عورتیں
أَنَا	میں ایک مرد یا عورت
نَحْنُ	ہم سب

فاعلی ضمیروں کو اچھی طرح یاد کر لیجئے آئندہ استعمال کے مواقع آئیں گے۔

طریقۂ استعمال

هُوَ مُسْلِمٌ	أَنْتَ عَالِمٌ	أَنَا عَابِدٌ
وہ مسلم ہے	تو عالم ہے	میں بندہ ہوں

سبق (۸)

فعل مضارع

یَفْعَلُ	وہ ایک کرتا ہے یا کرے گا
یَفْعَلَانِ	وہ دو مرد کرتے ہیں یا کریں گے
یَفْعَلُوْنَ	وہ سب مرد کرتے ہیں یا کریں گے
تَفْعَلُ	تو ایک مرد یا وہ ایک عورت کرتی ہے یا کرے گی
تَفْعَلَانِ	تم دو مرد، تم دو عورتیں یا وہ دو عورتیں کرتی ہیں یا کریں گی
یَفْعَلْنَ	وہ سب عورتیں کرتی ہیں یا کریں گی
تَفْعَلُوْنَ	تم سب مرد کرتے ہو یا کرو گے
تَفْعَلِیْنَ	تو ایک عورت کرتی ہے یا کرے گی
تَفْعَلْنَ	تم سب عورتیں کرتی ہو یا کرو گی
اَفْعَلُ	میں کرتا ہوں میں کروں گا۔ کرتی ہوں یا کروں گی
نَفْعَلُ	ہم سب کرتے ہیں یا کریں گے

فعل مضارع کو اچھی طرح یاد کیجئے، ہر لفظ کو ذہن میں محفوظ کر لیجئے یہ جس قدر آپ کو اچھی طرح یاد ہوں گے اسی قدر آپ کی ہمت عربی سیکھنے میں بڑھے گی یہ تمام گردان " فَعَلَ " پر بتائی گئی ہے وسعت کے لئے مزید الفاظ فَعَلَ کی جگہ رکھ کر ترجمہ کیجئے ہر لفظ کا وزن بھی معلوم کیجئے کہ یہ کس وزن پر ہے۔ طوالت کے خوف سے صرف چند مثالیں دی جا رہی ہیں۔

مثالیں :-

یَفْعَلُ	یَشْرَبُ	یَفْتَحُ	یَجْمَعُ
وہ کرتا ہے	وہ پیتا ہے	وہ کھولتا ہے	وہ جمع کرتا ہے
اَفْعَلُ	اَفْتَحُ	اَشْرَبُ	اَجْمَعُ
میں کرتا ہوں	میں کھولتا ہوں	میں پیتا ہوں	میں جمع کرتا ہوں
یَفْعَلُوْنَ	یَجْعَلُوْنَ	یَسْمَعُوْنَ	یَکْرَہُوْنَ
وہ کرتے ہیں	وہ بناتے ہیں	وہ سنتے ہیں	وہ ناپسند کرتے ہیں

اوپر کی مثالوں کو سامنے رکھ کر حسب ذیل الفاظ کا ترجمہ کریں

یَشْکُرُوْنَ ، یَکْفُرُوْنَ ، یَتْلُوْنَ ، تَتْلُوْنَ ، یَعْلَمُوْنَ ، ھُوَ یَکْتُبُ کِتَاباً
یَقْرَءُوْنَ الْقُرْاٰنَ ، نَعْبُدُ ، اَعْبُدُ ، لَا نَسْمَعُ ، لَا اَکْفُرُ ، لَا یَعْلَمُوْنَ
اَعْلَمُ ، تَعْلَمُ ، یَعْمَہُوْنَ

سبق نمبر ۳ میں آپ کو بتایا جا چکا ہے کہ فَعَلَ کو فُعِلَ کرنے سے "کیا گیا" معنیٰ ہوتے ہیں ، اسی طرح یَفْعَلُ کے معنیٰ وہ کرتا ہے ، لیکن اس لفظ کو یُفْعَلُ کر دیا جائے تو معنیٰ ہوں گے " وہ کیا جاتا ہے "

چند الفاظ پر غور کیجئے

یَقْتُلُ	وہ قتل کرتا ہے یا کرے گا	یُقْتَلُ	وہ قتل کیا جاتا ہے یا کیا جائے گا
یَنْصُرُوْنَ	وہ مدد کرتے ہیں	یُنْصَرُوْنَ	وہ مدد کئے جاتے ہیں یا کئے جائینگے
تَسْأَلُ	تو سوال کرتا ہے	تُسْأَلُ	تو سوال کیا جاتا ہے یا کیا جائے گا

ترجمہ کیجئے :-

وَلَاهُمْ يَحْزَنُوْنَ ، يَسْمَعُوْنَ كَلَامَ اللّٰهِ ، لَانَعْبُدُ إِلَّا اللّٰهَ
يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ، يَكْتُبُوْنَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيْهِمْ ثُمَّ يَقُوْلُوْنَ هٰذَا
مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ، لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ، لَا تُسْأَلُوْنَ . يَقْطَعُوْنَ ، يَفْقَهُوْنَ
يَجْهَلُوْنَ ، تَحْذَرُوْنَ ، تَسْخَرُوْنَ

عربی بنائیے :-

تم سمجھتے ہو۔
تم جانتے ہو
وہ نہیں کاٹتے ہیں
وہ نہیں ڈرتے ۔
وہ پوچھے جاتے ہیں ۔
وہ کھولا جاتا ہے ۔
وہ قتل کئے جاتے ہیں۔
وہ رزق دئے جاتے ہیں۔

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۸)

سَمِعَ	سننا	شَكَرَ	شکر کرنا
عَمِهَ	بھٹکتے پھرنا	عَلِمَ	جاننا، علم رکھنا
سَأَلَ	پوچھنا	إِلَّا	مگر
نَصَرَ	مدد دینا	إِيْمَان	ایمان لانا (ا۔م۔ن)
حَزِنَ	غمگین ہونا	مَا	جو کچھ
أَيْدِيْ	ہاتھ	لِمَا	کیوں۔ کس لئے
ثُمَّ	پھر	قَطَعَ	کاٹنا
قَوْلٌ	کہنا	حَذَرَ	ڈرنا
هٰذَا	یہ	فَقِهَ	سمجھنا
مِنْ	سے	جَهِلَ	جہالت، نا سمجھی
عِنْدَ	نزدیک، پاس	سَخِرَ	ہنسنا
كَرِهَ	ناپسند کرنا	تِلَاوَة	تلاوت کرنا (تلو)
جَمَعَ	جمع کرنا	لَا	نہیں

سبق (۹)

امر اور نہی

اِفْعَلْ	تو ایک مرد کر	لَاتَفْعَلْ	تو ایک مرد مت کر
اِفْعَلَا	تم دو مرد یا دو عورتیں کرو	لَاتَفْعَلَا	تم دو مرد یا دو عورتیں مت کرو
اِفْعَلُوْا	تم سب مرد کرو	لَاتَفْعَلُوْا	تم سب مرد مت کرو
اِفْعَلِیْ	تو ایک عورت کر	لَاتَفْعَلِیْ	تو ایک عورت نہ کر
اِفْعَلْنَ	تم سب عورتیں کرو	لَاتَفْعَلْنَ	تم سب عورتیں نہ کرو

اوپر دی ہوئی گردانیں کسی کام کے کرنے کے لئے کہنا یا کسی کام کو منع کرنے کے معنیٰ بتا رہی ہیں۔

طریقہ استعمال

اِذْهَبْ	تو جا	لَاتَذْهَبْ	تو مت جا
اِعْمَلُوْا	تو عمل کر	لَاتَسْمَعُوْا	تم مت سنو
اِعْلَمُوْا	تم جانو	لَاتَحْزَنْ	تو مت غم کر
لَاتَفْعَلْ	تو مت کر	لَاتَجْعَلْ	تو مت بنا
اِفْعَلْ	تو کر	اِشْرَحْ	تو کھول
لَاتَفْعَلُوْا	تم مت کرو	لَاتَفَرَّقُوْا	تم مت تفرقہ کرو

ترجمہ کیجئے:-

لَاتَقْرَبَا ، لَاتَسْأَلْنِیْ ، اِشْرَحْ لِیْ ، اِشْرَبُوْا ، وَاسْمَعُوْا
وَلِلْکٰفِرِیْنَ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ، اِرْکَبُوْا ،

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۹)

عمل	عمل کرنا، کام کرنا
علم	جاننا
شرح	کھولنا۔ کشادہ کرنا
فرق	تفرقہ ڈالنا
قرب	قریب ہونا
سئل	پوچھنا۔ سوال کرنا
شرب	پینا
عذابٌ اَلِیْمٌ	دردناک عذاب
رکب	سوار ہونا

قرآن پاک میں ہر رکوع کے خاتمے پر نشان ع لگا ہوا ہوتا ہے اسکے معنیٰ ہیں یہاں پر ایک رکوع پورا ہو گیا۔

عٓ :۔ رکوع کے نشان پر اوپر کا نمبر سورۃ کے رکوع کا نمبر گنا جائے گا۔

ع :۔ اور نیچے درج شدہ نمبر پارے کی ترتیب پر ہے جو پارے کا رکوع نمبر بتا رہا ہے۔

ع :۔ بیچ کا عدد دو نمبروں کے درمیان یعنی ایک رکوع میں کتنی آیات ہیں اس کا نشان ہے۔

اگر آپ سورۃ بقرہ کا ۳۸ واں رکوع دیکھنا چاہتے ہیں تو ع کا نمبر نکالیں یہاں اوپر ۳۸ کا ہندسہ بتا رہا ہے کہ یہ سورۃ بقرہ کا رکوع ۳۸ ہے، باقی نیچے کا نمبر ۶ پارہ تین کا چھٹا رکوع ہے۔ رہ گیا بیچ کا عدد ۸ تو یہ صرف ۳۷ اور ۳۸ کے درمیان کی عبارت کے اندر کتنی آیات ہیں اس کا پتہ دیتا ہے یعنی اس رکوع میں ۸ آیات ہیں۔

زیادہ تر سورتوں کے رکوع پر توجہ دیجائے تو مناسب ہوگا اس لئے کہ مطالعہ قرآن کیلئے سورتوں کا نمبر دیکھ کر اس میں رکوع تلاش کر لینا نہایت آسان ہے۔ روزانہ ایک رکوع کے الفاظ اچھی طرح یاد کر لیجیے پھر غیر مترجم قرآن پاک کی تلاوت کر کے دیکھ لیں کہ آپ اس رکوع کو سمجھ سکے یا نہیں؟ کہیں اگر دقت پیش آئے تو ترجمہ والا قرآن شریف دیکھ کر اطمینان کر لیں۔

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سُوْرَۃُ الْفَاتِحَۃِ

۱ ۔ عَوْذٌ پناہ مانگنا

(ع و ذ)

۲ ۔ اَعُوْذُ میں پناہ مانگتا ہوں

۳ ۔ بِ ساتھ

۴ ۔ مِنْ سے

۵ ۔ رَجِیْمٌ لعنت کیا گیا

(ر ج م)

۶ ۔ اِسْمُ نام

۷ ۔ اَلرَّحْمٰنُ بڑا مہربان

۸ ۔ اَلرَّحِیْمُ خوب رحم کرنیوالا

۹ ۔ اَلْحَمْدُ ہر قسم کی تعریف (حمد)

۱۰ ۔ لِ کیلئے

۱۱ ۔ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ پالنے والا تمام جہانوں کا

۱۲ ۔ مَالِکِ مالک

۱۳ ۔ یَوْمِ دن

۱۴ ۔ اَلدِّیْنِ انصاف، قانون

۱۵ ۔ اِیَّاکَ تیری ہی تجھکو صرف تجھے

۱۶ ۔ نَعْبُدُ ہم عبادت کرتے ہیں

۱۷ ۔ نَسْتَعِیْنُ ہم مدد چاہتے ہیں

(ع و ن)

۱۸ ۔ اِسْتِعَانَ مدد چاہنا

۱۹ ۔ اِھْدِ ہدایت دے

(ھ د ی)

۲۰ ۔ نَا ہم کو (ہمارا)

۲۱ ۔ صِرَاطَ راستہ

۲۲ ۔ مُسْتَقِیْمٌ سیدھا مضبوط

۲۳ ۔ اَلَّذِیْنَ وہ لوگ

۲۴ ۔ اَنْعَمْتَ انعام کیا تو نے

(ن ع م)

۲۵ ۔ عَلَیْھِمْ ان کے اوپر

۲۶ ۔ غَیْرِ سوا

۲۷ ۔ مَغْضُوْبِ غضب کئے گئے

(غ ض ب)

۲۸ ۔ لَا نہیں

۲۹ ۔ اَلضَّآلِّیْنَ گمراہ بہکے ہوئے بھٹکے

(ض ل ل)

پارۂ اوّل

سُوْرَۃُ الْبَقَرَۃ (۲)

۳۰	ذٰالِكَ	یہ ۔ وہ
۳۱	لَارَیْبَ	نہیں شک
۳۲	فِیْهِ	اس میں، بیچ اس کے
۳۳	مُتَّقِیْنَ	پرہیزگار
۳۴	یُؤْمِنُوْنَ	ایمان لاتے ہیں (ا م ن)
۳۵	غَیْبُ	پوشیدہ، چھپی ہوئی
۳۶	وَ	اور
۳۷	یُقِیْمُوْنَ	قائم کرتے ہیں (اقامت)
۳۸	اَلصَّلٰوۃُ	نماز
۳۹	مِمَّا	مِنْ : سے مَا: جو کچھ۔ اس سے جو کچھ کہ مِنْ اور ما کا مرکب
۴۰	رَزَقْنَا	رزق دیا ہم نے
۴۱	نَا	ہم نے
۴۲	هُمْ	وہ
۴۳	یُنْفِقُوْنَ	خرچ کرتے ہیں (ن ف ق)
۴۴	بِمَا	ساتھ، جو کچھ ب اور ما کا مرکب
۴۵	اُنْزِلَ	اتارا گیا، نازل کیا گیا (ن ز ل)
۴۶	اِلَیْكَ	طرف تیرے
۴۷	مَا	جو کچھ
۴۸	قَبْلِكَ	قبل تیرے، پہلے تجھ سے
۴۹	اٰخِرَۃٌ	آخرت
۵۰	یُوْقِنُوْنَ	یقین رکھتے ہیں (ی ق ن)
۵۱	اُولٰئِكَ	یہ لوگ، یہی لوگ ذٰالِكَ کی جمع ہے
۵۲	عَلٰی	اوپر
۵۳	هُدًی	ہدایت
۵۴	مُفْلِحُوْنَ	فلاح پانیوالے، کامیاب ہونیوالے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵	اِنَّ	بے شک، یقیناً
۵۶	كَفَرُوْا	کفر کیا
۵۷	سَوَاءٌ	برابر
۵۸	ءَ	کہ
۵۹	اَنْذَرْتَ	ڈرائے تو (ن ذ ر)
۶۰	اَمْ	یا
۶۱	لَمْ	نہیں
۶۲	لَا يُؤْمِنُوْنَ	نہیں ایمان لائیں گے (ا م ن)
۶۳	خَتَمَ	مہر لگا دی
۶۴	قُلُوْبٌ	دل (جمع ہے قَلْبٌ کی)
۶۵	سَمْعِهِمْ	ان کی سماعت، ان کے کان
۶۶	اَبْصَارٌ	آنکھیں، بصیرت
۶۷	غِشَاوَةٌ	پردہ
۶۸	وَلَهُمْ	اور لئے ان کے
۶۹	عَذَابٌ	عذاب
۷۰	عَظِيْمٌ	بڑا

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۱	النَّاسُ	لوگ
۷۲	مَنْ	جو شخص، بعض شخص
۷۳	يَقُوْلُ	کہتا ہے۔ قَالَ: ک[illegible] قَوْلٌ: کہنا۔
۷۴	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۷۵	مَا هُمْ	نہیں وہ
۷۶	يُخٰدِعُوْنَ	دھوکہ دیتے ہیں (خ د ع)
۷۷	اِلَّا	مگر
۷۸	اَنْفُسَهُمْ	نفس ان کے، جانیں ان کی (ن ف س)
۷۹	مَا يَشْعُرُوْنَ	نہیں شعور رکھتے ہیں، نہیں سمجھتے
۸۰	مَرَضٌ	مرض، روگ
۸۱	فَ	پس
۸۲	زَادَ	زیادہ کیا
۸۳	اَلِيْمٌ	دردناک
۸۴	بِمَا	ساتھ، جو کچھ
۸۵	كَانُوْا	تھے (کَانَ: تھا)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۶	يَكْذِبُوْنَ	جھوٹ بولتے
	(ك ذ ب)	
۸۷	إِذَا	جب
۸۸	قِيْلَ	کہا جاتا ہے۔ کہا گیا
۸۹	لَهُمْ	لئے اُن کے
۹۰	لَاتُفْسِدُوْا	مت فساد کرو
	(ف س د)	
۹۱	فِي الْأَرْضِ	بیچ زمین کے
۹۲	قَالُوْا	کہا انھوں نے
۹۳	إِنَّمَا	صرف، درحقیقت
۹۴	نَحْنُ	ہم
۹۵	مُصْلِحُوْنَ	اصلاح کرنیوالے
	(ص ل ح)	
۹۶	أَلَا	یادرکھو، خبردار، خوب سمجھ لو
۹۷	مُفْسِدُوْنَ	فساد کرنے والے
	(ف س د)	
۹۸	لٰكِنْ	لیکن
۹۹	اٰمِنُوْا	ایمان لاؤ
۱۰۰	كَمَا	جیسے کہ، جسطرح
۱۰۱	أَ	کیا؟

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۲	سُفَهَآءُ	بے وقوف
۱۰۳	لَقُوْا	ملاقات کی
	(ل ق ی)	
۱۰۴	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۱۰۵	خَلَوْا	خلوت میں ہوئے، تنہائی میں ہوئے
	(خ ل و)	
۱۰۶	شَيَاطِيْنُ	شیطان صفت سردار
۱۰۷	مُسْتَهْزِءُوْنَ	ہنسی کرتے ہیں، ٹھٹھا کرتے ہیں
	(ه ز ء)	
۱۰۸	يَمُدُّ	مدت دیتا ہے، بڑھاتا ہے، کھینچتا ہے
۱۰۹	طُغْيَانٌ	شرارت، سرکشی
۱۱۰	يَعْمَهُوْنَ	اندھے ہو کر بہک رہے ہیں۔
	(ع م ه)	
۱۱۱	اِشْتَرَوْا	خریدا انھوں نے
	(ش ر ی)	
۱۱۲	ضَلَالَةٌ	گمراہی
۱۱۳	هُدٰى	ہدایت

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۴	۔ فَمَا	پس نہیں
۱۱۵	۔ رَبِحَتْ	فائدہ مند (مَا رَبِحَتْ :- نہ فائدہ مند ہوئی)
۱۱۶	۔ تِجَارَۃٌ	کاروبار، تجارت
۱۱۷	۔ مُھْتَدِیْنَ	ہدایت والے
۱۱۸	۔ مَثَلٌ	مثال
۱۱۹	۔ كَ	جیسے کہ
۱۲۰	۔ اَلَّذِیْ	وہ شخص جو
۱۲۱	۔ اِسْتَوْقَدَ	جلائی، سلگائی، روشن کی (و ق د)
۱۲۲	۔ نَارٌ	آگ
۱۲۳	۔ فَلَمَّا	پس جب
۱۲۴	۔ اَضَآءَتْ	روشن ہوئی (ض و ء)
۱۲۵	۔ حَوْلَہٗ	اس کے اردگرد
۱۲۶	۔ ذَھَبَ	لے گیا، چھین لیا
۱۲۷	۔ تَرَكَ	چھوڑ دیا
۱۲۸	۔ فِیْ	بیچ، میں
۱۲۹	۔ ظُلُمٰتٌ	اندھیاری
۱۳۰	۔ لَا یُبْصِرُوْنَ	نہیں دیکھتے (ب ص ر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۱	۔ صُمٌّ	بہرے
۱۳۲	۔ بُكْمٌ	گونگے
۱۳۳	۔ عُمْیٌ	اندھے
۱۳۴	۔ فَھُمْ	پس وہ
۱۳۵	۔ لَا یَرْجِعُوْنَ	نہیں رجوع ہونگے (ر ج ع)
۱۳۶	۔ اَوْ	یا
۱۳۷	۔ كَ	جیسے کہ
۱۳۸	۔ صَیِّبٌ	بارش
۱۳۹	۔ سَمَآءٌ	آسمان
۱۴۰	۔ رَعْدٌ	گرج
۱۴۱	۔ بَرْقٌ	بجلی
۱۴۲	۔ یَجْعَلُوْنَ	ڈالے لیتے ہیں
۱۴۳	۔ اَصَابِعُ	انگلیاں (واحد :- اِصْبَعٌ)
۱۴۴	۔ اٰذَانٌ	کان (واحد: اُذُنٌ)
۱۴۵	۔ صَوَاعِقُ	کڑک (واحد: صَاعِقَۃٌ)
۱۴۶	۔ حَذَرٌ	ڈر
۱۴۷	۔ مَوْتٌ	موت

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸	مُحِيْطٌ	گھیرنے والا
۱۴۹	يَكَادُ	قریب ہے
۱۵۰	يَخْطَفُ	اچک لیتا ہے (خ ط ف)
۱۵۱	كُلَّمَا	جب بھی
۱۵۲	مَشَوْا	چل پڑے (م ش ی)
۱۵۳	إِذَا	جب
۱۵۴	أَظْلَمَ	اندھیرا ہوا (ظ ل م)
۱۵۵	قَامُوْا	کھڑے ہوئے
۱۵۶	لَوْ	اگر
۱۵۷	شَآءَ	چاہنا (ش ی ء)
۱۵۸	كُلِّ شَيْءٍ	ہر چیز
۱۵۹	قَدِيْرٌ	قادر ہے

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۰	يَاأَيُّهَا النَّاسُ	اے لوگو!
۱۶۱	اُعْبُدُوْا	عبادت کرو
۱۶۲	رَبَّ	(جمع: أَرْبَابٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۳	كُمْ	تمہارا
۱۶۴	الَّذِيْ	وہ جس نے
۱۶۵	خَلَقَ	پیدا کیا
۱۶۶	لَعَلَّكُمْ	تاکہ تم، شاید تم (لَعَلَّ: شاید، تاکہ)
۱۶۷	تَتَّقُوْنَ	ڈرو تم (و ق ی)
۱۶۸	جَعَلَ	بنایا
۱۶۹	لَكُمْ	تمہارے لئے
۱۷۰	أَرْضٌ	زمین
۱۷۱	فِرَاشًا	بچھونا، فرش
۱۷۲	بِنَاءٌ	عمارت
۱۷۳	أَنْزَلَ	اتارا (ن ز ل)
۱۷۴	مَاءٌ	پانی
۱۷۵	أَخْرَجَ	نکالا (خ ر ج)
۱۷۶	بِهِ	ساتھ اس کے
۱۷۷	مِنْ	سے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۸	ثَمَرَاتٌ	پھل (واحد: ثَمَرَةٌ)
۱۷۹	فَلَا تَجْعَلُوْا	پس مت بناؤ (جَعَلَ: بنانا)
۱۸۰	أَنْدَادًا	مقابل، برابر، ہم صفت
۱۸۱	أَنْتُمْ	ہو تم
۱۸۲	تَعْلَمُوْنَ	تم جانتے ہو (عَلِمَ: جاننا)
۱۸۳	إِنْ	اگر
۱۸۴	كُنْتُمْ	ہو تم
۱۸۵	فِيْ	میں، بیچ
۱۸۶	رَيْبٌ	شک
۱۸۷	نَزَّلْنَا	اتارا ہم نے (ن ز ل)
۱۸۸	عَلٰى	اوپر
۱۸۹	عَبْدٌ	بندہ
۱۹۰	فَأْتُوْا	پس لے آؤ
۱۹۱	سُوْرَةٌ	سورت (قرآن کی) جمع، سُوَرٌ
۱۹۲	مِثْلِهٖ	اسکی مثال، اسکے مثل

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۳	وَادْعُوْا	اور پکارو
۱۹۴	شُهَدَاءُ	گواہ، حمایتی (واحد: شَهِيْدٌ)
۱۹۵	مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ	سوائے اللہ کے
۱۹۶	صٰدِقِيْنَ	سچے (واحد: صادِقٌ - مادّہ: ص د ق)
۱۹۷	فَ	پس
۱۹۸	إِنْ	اگر
۱۹۹	لَمْ	نہیں
۲۰۰	تَفْعَلُوْا	تم کرسکو گے (ف ع ل)
۲۰۱	لَنْ	نہیں، ہرگز نہیں
۲۰۲	اَلَّتِيْ	وہ جو (مؤنث کیلئے)
۲۰۳	وُقُوْدٌ	ایندھن
۲۰۴	هَا	اس کا (مؤنث کیلئے)
۲۰۵	حِجَارَةٌ	پتھر
۲۰۶	أُعِدَّتْ	تیار کردی گئی
۲۰۷	كَافِرِيْنَ	حق کا انکار کرنیوالے (واحد: کَافِر)
۲۰۸	بَشِّرْ	بشارت دے (بَشَارَةٌ: خوشخبری)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۹	عَمِلُوْا	عمل کیا انھوں نے
۲۱۰	صَالِحَاتُ	نیک اچھے (مذکر: صَالِحُوْنَ)
۲۱۱	اَنَّ	کہ
۲۱۲	لَهُمْ	لئے ان کے
۲۱۳	جَنّٰتٍ	جنّت، باغات (واحد: جَنَّةٌ)
۲۱۴	تَجْرِیْ	بہتی ہیں، چلتی ہیں
۲۱۵	تَحْتَ	نیچے
۲۱۶	اَنْهَارُ	نہریں (واحد: نَهْرٌ)
۲۱۷	كُلَّمَا	جب کبھی
۲۱۸	رُزِقُوْا	رزق دیئے گئے یا رزق دیئے جائینگے
۲۱۹	ثَمَرَةٌ	میوہ، پھل (جمع ثَمَرَاتٌ)
۲۲۰	هٰذَا	یہ
۲۲۱	اُتُوْا	دیئے گئے
۲۲۲	مُتَشَابِهًا	ملتا جلتا
۲۲۳	اَزْوَاج	جوڑے، بیویاں
۲۲۴	مُطَهَّرَةٌ	پاک، صاف، ستھرے۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۵	خٰلِدُوْنَ	ہمیشہ رہنے والے
۲۲۶	لَایَسْتَحْیٖ	نہیں شرماتا
۲۲۷	یَضْرِبُ مَثَلًا	بیان کرے گا کوئی بھی مثال۔
۲۲۸	بَعُوْضَةً	مچھر
۲۲۹	فَمَافَوْقَهَا	یا پھر اس سے بھی بڑھ کر۔
۲۳۰	فَاَمَّا	پس جو
۲۳۱	اَنَّهُ	کہ وہ
۲۳۲	حَقٌّ	حق۔ ٹھیک بات
۲۳۳	مَاذَا	کیا؟
۲۳۴	اَرَادَ	ارادہ کیا
۲۳۵	یُضِلُّ	گمراہ کرتا ہے
۲۳۶	یَهْدِیْ	ہدایت کرتا ہے
۲۳۷	كَثِیْرٌ	بہت سے
۲۳۸	اِلَّا	مگر
۲۳۹	فَاسِقِیْنَ	فاسق لوگ (ف س ق)
۲۴۰	یَنْقُضُوْنَ	توڑتے ہیں (ن ق ض)
۲۴۱	عهد	اقرار۔ وعدہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۲	مِنْ بَعْدِ	اس کے بعد
۲۴۳	مِیْثَاق	مضبوط۔ عہد کی پختگی
۲۴۴	یَقْطَعُوْنَ	قطع کرتے ہیں، کاٹتے ہیں۔ (ق ط ع)
۲۴۵	اَمَرَ	حکم دیا
۲۴۶	یُوْصَلُ	جوڑنا تعلقات کا (و ص ل)
۲۴۷	خٰسِرُوْنَ	خسارہ پانے والے (خ س ر)
۲۴۸	کَیْفَ	کسطرح، کیونکر؟
۲۴۹	اَمْوَاتًا	مردے۔ بے جان (مادہ: م و ت)
۲۵۰	فَاَحْیَاکُمْ	پس جلایا تم کو، زندہ کیا
۲۵۱	ثُمَّ	پھر
۲۵۲	تُرْجَعُوْنَ	لوٹائے جاؤ گے تم (ر ج ع)
۲۵۳	خَلَقَ	بنایا
۲۵۴	لَکُمْ	لئے تمہارے
۲۵۵	جَمِیْعًا	سب

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۶	اِسْتَوٰی	متوجہ ہوا قصد کیا
۲۵۷	اِلٰی	طرف
۲۵۸	سَوّٰی	ٹھیک، درست کیا
۲۵۹	هُنَّ	ان کو (مؤنث کیلئے)
۲۶۰	سَبْعَ	سات
۲۶۱	سَمٰوٰت	آسمان (واحد: سَمَاءٌ)
۲۶۲	عَلِیْمٌ	جاننے والا (ع ل م)
		ع ۳
۲۶۳	رَبُّكَ	تیرا رب
۲۶۴	لِ	لئے
۲۶۵	مَلٰٓئِكَةِ	فرشتے
۲۶۶	اِنِّیْ	بے شک میں
۲۶۷	جَاعِلٌ	بنانے والا
۲۶۸	خَلِیْفَةٌ	نائب
۲۶۹	یَسْفِكُ	بہائے گا
۲۷۰	دِمَآءٌ	خون، لہو
۱۷۱	نُسَبِّحُ	ہم پاکی بیان کرتے ہیں۔ (س ب ح)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۲۔	نُقَدِّسُ	ہم تقدیس بیان کرتے ہیں۔
		(ق د س)
۲۷۳۔	لَكَ	تیرے لئے
۲۷۴۔	عَلَّمَ	سکھایا
۲۷۵۔	اَسْمَاءَ	نام
		(واحد: اِسْمٌ)
۲۷۶۔	كُلَّهَا	سارے، سب
۲۷۷۔	عَرَضَ	پیش کیا
۲۷۸۔	اَنْبِئُوْنِیْ	خبر دو
		(ن ب ء)
۲۷۹۔	نِیْ	مجھے
۲۸۰۔	هٰٓؤُلَآءِ	یہ سب
۲۸۱۔	سُبْحٰنَكَ	پاک ہے تو
۲۸۲۔	لَنَا	لئے ہمارے
۲۸۳۔	عَلَّمْتَ	سکھایا تو نے
۲۸۴۔	اِنَّكَ	بے شک تو
۲۸۵۔	اَنْتَ	تو
۲۸۶۔	عَلِیْمُ حَكِیْمُ	جاننے والا، حکمت والا
۲۸۷۔	فَلَمَّا	پس، جب
۲۸۸۔	اَلَمْ اَقُلْ	کیا نہیں کہا میں نے
۲۸۹۔	اَعْلَمُ	جانتا ہوں میں
۲۹۰۔	تُبْدُوْنَ	ظاہر کرتے ہو تم
		(مادہ: ب د ء)
۲۹۱۔	تَكْتُمُوْنَ	تم چھپاتے ہو
		(ك ت م)
۲۹۲۔	اُسْجُدُوْا	سجدہ کرو
		(س ج د)
۲۹۳۔	اِبْلِیْس	شیطان کا نام
۲۹۴۔	اَبٰی	انکار کیا
۲۹۵۔	اِسْتَكْبَرَ	تکبّر کیا
۲۹۶۔	كَانَ	ہوا، ہو گیا
۲۹۷۔	اُسْكُنْ	سکونت کر، رہ
		(س ك ن)
۲۹۸۔	كُلَا	کھاؤ تم دونوں
۲۹۹۔	رَغَدًا	بافراغت، سیر ہو کر
۳۰۰۔	حَیْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۳۰۱۔	شِئْتُمَا	چاہو تم دونوں
		شَآءَ: چاہنا
۳۰۲۔	لَا تَقْرَبَا	مت قریب جاؤ
		(ق ر ب)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۳	هٰذِهِ	اس، یہ
۳۰۴	شَجَرَةٌ	درخت
۳۰۵	تَكُوْنَا	ہوجاؤگے تم دونوں
۳۰۶	اَزَلَّ	پھسلادیا
۳۰۷	هُمَا	اُن دونوں کو
۳۰۸	عَنْ	متعلق
۳۰۹	هَا	اس کے (مؤنث کیلئے)
۳۱۰	اَخْرَجَ	نکالا (خ ر ج)
۳۱۱	كَانَا	تھے وہ دونوں واحد کے لئے کَانَ
۳۱۲	هَبَطَ	اترنا
۳۱۳	بَعْض	بعض
۳۱۴	عَدُوٌّ	دشمن
۳۱۵	مُسْتَقَرٌّ	ٹھکانہ
۳۱۶	مَتَاعٌ	فائدہ
۳۱۷	حِيْنَ	وقت
۳۱۸	فَتَلَقّٰى	پس سیکھ لئے
۳۱۹	كَلِمَات	فرمان، لفظ، کلام
۳۲۰	تَابَ	متوجہ ہوا، توبہ قبول کی
۳۲۱	تَوَّابٌ	توبہ قبول کرنیوالا۔ توّاب، یا توبہ کا لفظ قرآن میں جہاں اللہ تعالیٰ کے لئے استعمال ہوا ہے وہاں توبہ قبول کرنا۔ اور اگر بندہ کے لئے استعمال ہوا ہے تو توبہ کرنا، پلٹ آنا، معافی چاہنا کے ہونگے
۳۲۲	فَاِمَّا	پس پھر کبھی جب بھی
۳۲۳	يَاْتِيَنَّكُمْ	آوے تمہارے پاس
۳۲۴	مِنِّيْ	میری طرف سے (مِنْ سے ی میرا) ان دو لفظ کا مرکب ہے
۳۲۵	تَبِعَ	اتباع کرے
۳۲۶	هُدَاىَ	ہدایت میری
۳۲۷	خَوْف	خوف
۳۲۸	عَلَيْهِمْ	اوپر ان کے
۳۲۹	حَزَن	غم

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۰	کَفَرُوْا	انکار کیا انھوں نے
		مادّہ ک ف ر
۳۳۱	کَذَّبُوْا	جھٹلایا انھوں نے
		ک ذ ب
۳۳۲	اٰیٰتِنَا	ہماری آیات
۳۳۳	اَصْحٰبُ النَّارِ	لوگ دوزخ کے
		ع ۴
۳۳۴	یَا	اے!
۳۳۵	بَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ	اسرائیل کے بیٹو، بیٹے
۳۳۶	اُذْکُرُوْا	یاد کرو
۳۳۷	اَوْفُوْا	پورا کرو
۳۳۸	عَھْدِ	اقرار
۳۳۹	اُوْفِ	میں پورا کروں گا
۳۴۰	اِیَّایَ	مجھ ہی سے
۳۴۱	فَارْھَبُوْنِ	پس ڈرو مجھ سے
		مادّہ ر ھ ب
۳۴۲	اَنْزَلْتُ	اتارا میں نے
۳۴۳	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنے والے
۳۴۴	لِمَا	اس کے لئے جو
۳۴۵	مَعَکُمْ	ساتھ تمہارے
۳۴۶	لَا تَکُوْنُوْٓا	مت ہو جاؤ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۷	اَوَّلَ	پہلے، اول
۳۴۸	لَا تَشْتَرُوْا	مت خریدنا، مت مول لینا
		مادّہ ش ر ی
۳۴۹	اٰیٰتِیْ	میری آیات
۳۵۰	ثَمَنًا	مول
۳۵۱	قَلِیْلًا	تھوڑا
۳۵۲	لَا تَلْبِسُوْا	مت مشکوک کرو، خلط ملط مت کرو
۳۵۳	بَاطِل	جھوٹ
۳۵۴	کَتَمَ	چھپانا
۳۵۵	اَقِیْمُوْا	قائم کرو
۳۵۶	وَارْکَعُوْا	رکوع کرو
۳۵۷	رٰکِعِیْنَ	جھکنے والے، رکوع کرنے والے
۳۵۸	اَ	کیا؟
۳۵۹	تَاْمُرُوْنَ	حکم دیتے ہو تم
		مادّہ ا م ر
۳۶۰	بِرّ	نیکی
۳۶۱	تَنْسَوْنَ	بھولتے ہو
		ن س ی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۲	اَنْفُسَكُمْ	جانوں تمہاری کو
		مادہ: ن ف س
۳۶۳	تَتْلُوْنَ	پڑھتے ہو تم
		مادہ: ت ل و
۳۶۴	اَفَلَا	کیا پس نہیں
۳۶۵	تَعْقِلُوْنَ	تم عقل رکھتے ہو
		مادہ: ع ق ل
۳۶۶	اِسْتَعِيْنُوْا	سہارا حاصل کرو
۳۶۷	لَكَبِيْرَةٌ	البتہ۔ بہت بڑی، بھاری۔
۳۶۸	خٰشِعِيْنَ	ڈرنے والے
		(خ ش ع)
۳۶۹	يَظُنُّوْنَ	خیال کرتے ہیں
		مادہ: ظ ن
۳۷۰	اَنَّهُمْ	کہ وہ
۳۷۱	مُلٰقُوْا	ملنے والے
۳۷۲	رٰجِعُوْنَ	رجوع ہونیوالے، واپس جانیوالے
		مادہ: ر ج ع

ع ۵

الـــربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۳	اَنِّيْ	یہ کہ میں نے
۳۷۴	فَضَّلْتُ	فضیلت دی میں نے
		مادّہ: ف ض ل
۳۷۵	وَاتَّقُوْا	اور ڈرو
۳۷۶	يَوْمًا	دن
۳۷۷	لَا تَجْزِيْ	نہیں جزا دلا سکے گا
		مادّہ: ج ز ع
۳۷۸	نَفْسٌ	جی، نفس، جان
۳۷۹	عَنْ	متعلق
۳۸۰	لَا يُقْبَلُ	نہیں قبول کیا جائیگا
۳۸۱	شَفَاعَةٌ	شفاعت
۳۸۲	يُنْصَرُوْنَ	مدد دئے جائیں گے
		مادّہ: ن ص ر
۳۸۳	لَا يُؤْخَذُ	نہیں لیا جائے گا
۳۸۴	عَدْلٌ	بدلہ، معاوضہ
۳۸۵	نَجَّيْنٰكُمْ	نجات دی ہم نے تمکو
		مادّہ: ن ج و
۳۸۶	اٰلَ	پیروکار، متعلقین
۳۸۷	فِرْعَوْنَ	دور موسیٰؑ میں ایک مفسد بادشاہ کا نام
۳۸۸	يَسُوْمُوْنَ	سخت تکلیف پہنچائی

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۸۹	سُوْءَ	بُرا، سخت، برائی
۳۹۰	عَذَاب	سزا، عذاب
۳۹۱	ذَبْح	ذبح کرنا
۳۹۲	اَبْنَاءَ	بیٹے
۳۹۳	یَسْتَحْیُوْنَ	زندہ چھوڑ دیتے تھے
۳۹۴	نِسَاء	عورتیں
۳۹۵	وَفِیْ ذٰلِکُمْ	اور تمہارے اس واقعہ میں۔
۳۹۶	بَلَاءٌ	آزمائش، امتحان
۳۹۷	رَبِّکُمْ	تمہارا رب
۳۹۸	عَظِیْمٌ	بڑا، زبردست
۳۹۹	اِذْ	جب
۴۰۰	فَرَقْنَا	پھاڑا ہم نے مادّہ: ف ر ق
۴۰۱	بِکُمْ	ساتھ تمہارے، یا تمہارے لئے
۴۰۲	بَحْرٌ	سمندر
۴۰۳	اَغْرَقْنَا	غرق کر دیا ہم نے
۴۰۴	تَنْظُرُوْنَ	تم دیکھ رہے تھے مادّہ ن ظ ر
۴۰۵	وَاعَدْنَا	وعدہ کیا ہم نے

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۰۶	اَرْبَعِیْنَ	چالیس، ۴۰
۴۰۷	لَیْلَۃً	رات (جمع: لَیَالِیْ)
۴۰۸	ثُمَّ	پھر
۴۰۹	اِتَّخَذْتُمْ	پکڑا تم نے (مادّہ: ا خ ذ)
۴۱۰	عِجْلُ	بچھڑا
۴۱۱	مِنْ بَعْدِہٖ	اس کے بعد سے
۴۱۲	ظٰلِمُوْنَ	ظلم کرنیوالے
۴۱۳	عَفَوْنَا	معاف کیا ہم نے
۴۱۴	مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ	اس کے بعد
۴۱۵	فُرْقَانَ	حق و باطل میں فرق کرنے والی کتاب۔
۴۱۶	تُوْبُوْا	توبہ کرو
۴۱۷	بَارِئٌ	پروردگار، پیدا کرنے والا
۴۱۸	حَتّٰی	یہاں تک کہ
۴۱۹	نَرَی	ہم دیکھ لیں
۴۲۰	جَهْرَۃً	ظاہر، سامنے، کھلم کھلا۔
۴۲۱	صَاعِقَۃٌ	بجلی، کڑک

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲	بَعْثُ	دوبارہ زندہ کرنا، بھیجنا۔
۴۲۳	ظَلَّلْنَا	سایہ کیا ہم نے مادّہ: ظ ل ل
۴۲۴	غَمَامٌ	بادل، بدلی
۴۲۵	اَلْمَنَّ	اس کے لفظی معنی احسان کے ہیں لیکن یہاں بنی اسرائیل کو مصر سے نکلنے کے بعد خدا کی طرف سے آسمان سے ایک قسم کا کھانا دیا گیا تھا اسکی طرف اشارہ ہے جو مانند دھنیا تھا۔
۴۲۶	سَلْوٰی	بٹیر
۴۲۷	کُلُوْا	کھاؤ
۴۲۸	طَیِّبٰتِ	پاک، صاف ستھری (ط ی ب)
۴۲۹	ظَلَمُوْا	ظلم کیا، نقصان کیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۰	لٰکِنْ	لیکن
۴۳۱	هٰذِهٖ	اس، یہ
۴۳۲	قَرْیَةٌ	بستی، گاؤں، قریہ
۴۳۳	حَیْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۴۳۴	شِئْتُمْ	چاہو تم
۴۳۵	رَغَدًا	بافراغت، سیر ہوکر
۴۳۶	بَابٌ	دروازہ
۴۳۷	سُجَّدًا	سجدہ کرتے ہوئے
۴۳۸	قُوْلُوْا	کہو تم
۴۳۹	حِطَّةٌ	معاف کر
۴۴۰	نَغْفِرْ	ہم معاف کردیں گے
۴۴۱	خَطٰیٰکُمْ	خطائیں تمہاری
۴۴۲	سَ	عنقریب، جلدی
۴۴۳	نَزِیْدُ	ہم زیادہ دیں گے (ز ی د)
۴۴۴	مُحْسِنِیْنَ	نیک لوگ، احسان کرنیوالے
۴۴۵	فَ	پس
۴۴۶	بَدَّلَ	بدل دیا
۴۴۷	رِجْزًا	عذاب

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۸	يَفْسُقُوْنَ	بے حکمی کرتے ہیں (ف س ق)
	رکوع ۷	
۴۴۹	اِسْتَسْقٰى	پانی مانگا
۴۵۰	اِضْرِبْ	مار (مصدر: ضَرْبٌ)
۴۵۱	عَصَا	لکڑی، لاٹھی
۴۵۲	حَجَرٌ	پتھر
۴۵۳	اِنْفَجَرَتْ	بہ نکلے (ف ج ر)
۴۵۴	اِثْنَتَا عَشْرَةَ	بارہ ۱۲ عدد
۴۵۵	عَيْنًا	چشمہ (جمع: عُيُوْنٌ)
۴۵۶	قَدْ	تحقیق
۴۵۷	عَلِمَ	جان لیا (ع ل م)
۴۵۸	كُلٌّ	سب
۴۵۹	اُنَاسٌ	لوگ
۴۶۰	مَشْرَبٌ	پانی پینے کی جگہ، گھاٹ۔
۴۶۱	كُلُوْا	کھاؤ
۴۶۲	اِشْرَبُوْا	پیو (ش ر ب)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۳	لَا تَعْثَوْا	مت نکلو، مت پھرو (ع ث و)
۴۶۴	طَعَامٌ	کھانا
۴۶۵	وَاحِدٌ	ایک (عدد)
۴۶۶	فَادْعُ	پس پکار (د ع و)
۴۶۷	لَنَا	لئے ہمارے
۴۶۸	يُخْرِجْ	نکالے (خ ر ج)
۴۶۹	تُنْبِتُ	اُگاتی ہے (ن ب ت)
۴۷۰	بَقْلٌ	ساگ، ترکاری
۴۷۱	قِثَّاءٌ	ککڑی
۴۷۲	فُوْمٌ	گیہوں
۴۷۳	عَدَسٌ	مسور (دال)
۴۷۴	بَصَلٌ	پیاز
۴۷۵	تَسْتَبْدِلُوْنَ	تبدیلی چاہتے ہو (ب د ل)
۴۷۶	اَدْنٰى	ادنیٰ، کمتر
۴۷۷	خَيْرٌ	بہتر

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۸	مِصْرٌ	شہر
۴۷۹	سَاَلْتُمْ	سوال کیا تم نے
۴۸۰	ضُرِبَتْ	ماری گئی، ڈالی گئی
۴۸۱	ذِلَّۃٌ	پستی، ذلت
۴۸۲	مَسْکَنَۃٌ	بے چارگی، محتاجی
۴۸۳	بَآءُوْا	مستحق ہوئے
۴۸۴	یَقْتُلُوْنَ	قتل کرتے تھے
۴۸۵	نَبِیّٖنَ	نبی (واحد: نَبِیٌّ)
۴۸۶	عَصَوْا	نافرمانی کی (مصدر: عِصْیانٌ)
۴۸۷	یَعْتَدُوْنَ	زیادتی کرتے تھے (ع د و)
		ع
۴۸۸	ھَادُوْا	یہودی ہوئے
۴۸۹	نَصٰرٰی	نصرانی
۴۹۰	صَابِئِیْنَ	بے دین، ستارہ پرست
۴۹۱	یَوْمُ الْاٰخِرَۃِ	دن آخرت کا
۴۹۲	عَمِلَ	عمل کیا
۴۹۳	صَالِحًا	نیک

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۴	اَجْرُھُمْ	اجر ان کا
۴۹۵	عِنْدَ	نزدیک
۴۹۶	حَزِنَ	غمگین ہونا
۴۹۷	اَخَذْنَا	لیا ہم نے
۴۹۸	مِیْثَاقٌ	اقرار
۴۹۹	رَفَعْنَا	بلند کیا ہم نے (ر ف ع)
۵۰۰	فَوْقَ	اوپر
۵۰۱	طُوْرٌ	پہاڑ
۵۰۲	تَوَلَّیْتُمْ	پھر گئے تم
۵۰۳	لَوْ	اگر
۵۰۴	لَقَدْ	البتہ، تحقیق
۵۰۵	اِعْتَدُوْا	حد سے نکلے
۵۰۶	السَّبْتُ	ہفتہ کا دن
۵۰۷	قِرَدَۃٌ	بندر
۵۰۸	خَاسِئِیْنَ	ذلیل، دھتکارے ہوئے
۵۰۹	نَکَالًا	عبرت، دہشت
۵۱۰	بَیْنَ یَدَیْ	سامنے، آگے
۵۱۱	خَلْفَ	پیچھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۲	مَوْعِظَۃٌ	نصیحت (و ع ظ)
۵۱۳	یَأْمُرُ	حکم دیتا ہے (ا م ر)
۵۱۴	اَنْ	کہ
۵۱۵	بَقَرَۃٌ	گائے
۵۱۶	هُزُوًا	مذاق، مضحکہ
۵۱۷	اَعُوْذُ	میں پناہ چاہتا ہوں
۵۱۸	اُدْعُ	پکار تو
۵۱۹	یُبَیِّنْ	بیان کرے
۵۲۰	مَاهِیَ	کیسی ہو؟
۵۲۱	یَقُوْلُ	وہ کہتا ہے
۵۲۲	لَافَارِضٌ	نہ بوڑھی ہو
۵۲۳	بِکْرٌ	بن بیاہی
۵۲۴	عَوَانٌ	درمیانی
۵۲۵	اِفْعَلُوْا	کرو
۵۲۶	مَا	جو کچھ
۵۲۷	تُؤْمَرُوْنَ	تم حکم دئے جاتے ہو
۵۲۸	لَوْنُهَا	اس کا رنگ (جمع: اَلْوَانٌ)
۵۲۹	صَفْرَآءُ	زرد رنگ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۰	فَاقِعٌ	گہرا، بہت گہرا
۵۳۱	تَسُرُّ	خوش لگنا، سرور (س ر ر)
۵۳۲	نٰظِرِیْنَ	دیکھنے والے (ن ظ ر)
۵۳۳	تَشَابَهَ	مشتبہ ہونا، کسی ایک معاملہ میں ایک سے زیادہ معنیٰ لینے کی گنجائش ہو، تب بولا جاتا ہے۔
۵۳۴	شَآءَ	چاہا
۵۳۵	ذَلُوْلٌ	کام کاج کرنیوالی
۵۳۶	تُثِیْرُ الْاَرْضَ	زمین جوتی ہوئی (ث و ر)
۵۳۷	تَسْقِی	پانی دینے والی، سینچنے والی
۵۳۸	حَرْثٌ	کھیتی
۵۳۹	مُسَلَّمَۃٌ	ٹھیک، صحیح، سالم، بے عیب
۵۴۰	لَاشِیَۃَ	بے داغ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۱	اَلْئٰنَ	اب
۵۴۲	جِئْتَ	آیا تو، لایا تو
۵۴۳	مَا كَادُوْا	نہ قریب تھے، لگتے نہیں تھے
		ع
۵۴۴	قَتَلْتُمْ	قتل کیا تم نے (ق ت ل)
۵۴۵	اِدّٰرَءْتُمْ	ٹالا تم نے، ایک دوسرے پر ٹالنا (د ر ء)
۵۴۶	مُخْرِجٌ	نکالنے والا
۵۴۷	تَكْتُمُوْنَ	تم چھپاتے تھے (ک ت م)
۵۴۸	بِبَعْضِهَا	ساتھ بعض اس کے
۵۴۹	كَذٰلِكَ	اسی طرح
۵۵۰	يُحْيِ	زندہ کرتا ہے
۵۵۱	مَوْتٰى	مردے (واحد: مَيِّتٌ)
۵۵۲	يُرِيْكُمْ	دکھاتا ہے تم کو (ر ء ی)
۵۵۳	اٰيَاتٌ	نشانیاں

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۴	تَعْقِلُوْنَ	تم سمجھو
۵۵۵	ثُمَّ	پھر
۵۵۶	قَسَتْ	سخت ہو گئے (مصدر: قَسَاوَةٌ)
۵۵۷	قُلُوْبٌ	دل
۵۵۸	فَ	پس
۵۵۹	هِيَ	وہ
۵۶۰	كَ	جیسے کہ
۵۶۱	حِجَارَةٌ	پتھر (واحد: حَجَرٌ)
۵۶۲	اَوْ	یا
۵۶۳	اَشَدُّ	زیادہ سخت
۵۶۴	قَسْوَةٌ	سخت (ق س و)
۵۶۵	لَمَا	البتہ، جو کہ
۵۶۶	يَتَفَجَّرُ	پھوٹ نکلتی ہے
۵۶۷	اَنْهَارٌ	نہریں (واحد: نَهْرٌ)
۵۶۸	يَشَّقَّقُ	چاک ہونا، ٹکڑے ٹکڑے ہونا (ش ق ق)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۹	يَهْبِطُ	گر پڑتا ہے، لڑھک جاتا ہے
۵۷۰	خَشْيَةُ اللهِ	ڈر اللہ کا
۵۷۱	اَفَتَطْمَعُوْنَ	کیا پس تم چاہتے ہو (ط م ع)
۵۷۲	طَمَعَ	چاہنا
۵۷۳	اَنْ	کہ
۵۷۴	قَدْ	تحقیق
۵۷۵	فَرِيْقٌ	گروہ، ٹولی
۵۷۶	يُحَرِّفُوْنَ	بدل ڈالتے ہیں، تحریف کرتے ہیں
۵۷۷	عَقَلُوْا	سمجھا انھوں نے
۵۷۸	لَقُوْا	ملاقات کرتے ہیں
۵۷۹	قَالُوْا	کہا انھوں نے (مصدر: قَوْلٌ)
۵۸۰	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۵۸۱	خَلَا	خلوت میں ہوا (مصدر: خَلْوَةٌ)
۵۸۲	تُحَدِّثُوْنَ	تم بیان کرتے ہو
۵۸۳	بِمَا	ساتھ جو کچھ
۵۸۴	فَتَحَ	کھولا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۵	عَلَيْكُمْ	اوپر تمہارے
۵۸۶	يُحَاجُّوْنَ	جھگڑیں وہ، حجت کریں
۵۸۷	يُسِرُّوْنَ	چھپاتے ہیں (سِرٌّ: راز؛ واحد جمع: اَسْرَارٌ)
۵۸۸	يُعْلِنُوْنَ	ظاہر کرتے ہیں (مصدر: اِعْلَانٌ)
۵۸۹	اُمِّيُّوْنَ	اَن پڑھ لوگ
۵۹۰	اِلَّا	مگر
۵۹۱	اَمَانِيُّ	آرزوئیں، باطل خیالات
۵۹۲	اِنْ	نہیں، اس کے بعد اِلَّا آئے تو معنی ہونگے نہیں، ورنہ عام طور پر معنی اگر کے ہوتے ہیں۔

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۳	وَيْلٌ	ہلاکت، بربادی
۵۹۴	يَكْتُبُوْنَ	لکھتے ہیں (ک ت ب)
۵۹۵	اَيْدِيْهِمْ	ہاتھ ان کے (واحد: يَدٌ)
۵۹۶	ثَمَنًا	قیمت، مول

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۷۔	یَکْسِبُوْنَ	کماتے ہیں
	(ک س ب)	
۵۹۸۔	لَنْ	ہرگز نہیں
۵۹۹۔	تَمَسَّنَا	چھوئے گی ہم کو
	(م س س)	
۶۰۰۔	اَیَّامًا	دن
	(واحد: یَوْمٌ)	
۶۰۱۔	مَعْدُوْدَةً	گنتی کے دن
۶۰۲۔	قُلْ	کہہ دے
۶۰۳۔	عَهْدٌ	قول، معاہدہ
۶۰۴۔	یُخْلِفَ	خلاف کرے گا
۶۰۵۔	اَمْ	یا
۶۰۶۔	بَلٰی	ہاں، کیوں نہیں، ضرور۔
۶۰۷۔	مَنْ	جو شخص
۶۰۸۔	کَسَبَ	کمایا
	(ک س ب)	
۶۰۹۔	سَیِّئَةً	برائی، بدی
	(جمع: سَیِّئَاتٌ)	
۶۱۰۔	اَحَاطَتْ	گھیرے میں لے چکی
	(مصدر: اِحَاطَةٌ)	

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۱۔	خَطِیْئَةٌ	خطائیں
		(جمع: خَطِیْئَاتٌ)
	ع ۹	
۶۱۲۔	وَالِدَیْنِ	ماں باپ
۶۱۳۔	ذِی الْقُرْبٰی	قرابت والے
۶۱۴۔	یَتٰمٰی	یتیموں
		(واحد: یَتِیْمٌ)
۶۱۵۔	مَسٰکِیْنُ	مسکین
۶۱۶۔	قُوْلُوْا	کہو
۶۱۷۔	حُسْنًا	اچھی بات
۶۱۸۔	اَقِیْمُوْا	قائم رکھو
۶۱۹۔	اٰتُوْا	دو
۶۲۰۔	زَکٰوةَ	زکوٰۃ
۶۲۱۔	تَوَلَّیْتُمْ	پھر گئے تم
۶۲۲۔	قَلِیْلًا	تھوڑا، تھوڑے
۶۲۳۔	مِنْکُمْ	تم میں سے
۶۲۴۔	اَنْتُمْ	ہو تم
۶۲۵۔	مُعْرِضُوْنَ	منہ پھیرنے والے
۶۲۶۔	دِیَارٌ	گھر
		(واحد: دَارٌ)
۶۲۷۔	اَقْرَرْتُمْ	اقرار کیا تم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۸۔	تَشۡهَدُوۡنَ	تم گواہ ہو
۴۲۹۔	هٰٓؤُلَآءِ	یہ لوگ
۴۳۰۔	تَظٰهَرُوۡنَ	مددگاری کرتے ہو، ایکا کرتے ہو
	(ظ ھ ر)	
۴۳۱۔	اِثۡمُ	گناہ
۴۳۲۔	عُدۡوَان	زیادتی
۴۳۳۔	یَاۡتُوۡکُمۡ	آتے ہیں تمہارے پاس۔
۴۳۴۔	اُسٰرٰی	قیدی
۴۳۵۔	تُفٰدُوۡ	فدیہ دیتے ہو
	(ف د ی)	
۴۳۶۔	مُحَرَّمٌ	حرام کیا گیا
۴۳۷۔	فَمَا	پس کیا
۴۳۸۔	جَزَآءُ	بدلہ، جزا، سزا
۴۳۹۔	مَنۡ	جو شخص
۴۴۰۔	یَفۡعَلُ	کرے (یہ فعل)
۴۴۱۔	خِزۡیٌ	رسوائی
۴۴۲۔	حَیٰوۃ	زندگی
۴۴۳۔	یُرَدُّوۡنَ	پھیرے جائیں گے
۴۴۴۔	اِلٰی	طرف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۵۔	اَشَدِّ	بہت سخت
۴۴۶۔	وَمَا	اور نہیں
۴۴۷۔	عَمَّا	اس چیز سے جو کہ
۴۴۸۔	یُخَفَّفُ	ہلکا کیا جائے گا
۴۴۹۔	یُنۡصَرُوۡنَ	مدد دیئے جائیں گے
	ع ۱۰	
۴۵۰۔	لَقَدۡ	البتہ، تحقیق، بلاشبہ، یقیناً
۴۵۱۔	اٰتَیۡنَا	دیا ہم نے
۴۵۲۔	قَفَّیۡنَا	پیچھے لائے ہم
	(ق ف ی)	
۴۵۳۔	اِبۡنُ مَرۡیَمَ	بیٹا مریم کا
۴۵۴۔	بَیِّنٰتِ	روشن دلائل، واضح، صاف صاف نشانیاں۔
۴۵۵۔	اَیَّدۡنَا	تائید کی ہم نے، مدد کی ہم نے
۴۵۶۔	رُسُلُ	رسول کی جمع، بہت سے رسول
۴۵۷۔	رُوۡحُ الۡقُدُسِ	روح پاک (حضرت جبرئیل علیہ السلام)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۸۔	اَفَ	کیا بس
۶۵۹۔	كُلَّمَا	جب کبھی، جب بھی
۶۶۰۔	جَاءَ	آیا
۶۶۱۔	رَسُوْل	پیغمبر علیہ السلام (جمع: رُسُلٌ)
۶۶۲۔	لَا تَهْوٰى	نہیں چاہتا تھا
۶۶۳۔	اَنْفُسُكُمْ	جی تمہارا (ن ف س)
۶۶۴۔	اِسْتَكْبَرْتُمْ	تکبر کیا تم نے
۶۶۵۔	فَرِيْقًا	ایک گروہ کو
۶۶۶۔	تَقْتُلُوْنَ	قتل کیا تم نے (ق ت ل)
۶۶۷۔	قَالُوْا	کہا انھوں نے
۶۶۸۔	قُلُوْب	دل (واحد: قَلْبٌ)
۶۶۹۔	غُلْفٌ	غلاف میں ہیں، محفوظ ہیں
۶۷۰۔	بَلْ	بلکہ
۶۷۱۔	لَعَنَ	لعنت کیا
۶۷۲۔	هُمْ	ان کو
۶۷۳۔	لَمَّا	جب

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۷۴۔	مُصَدِّقٌ	تصدیق کرنے والی
۶۷۵۔	لِمَا مَعَهُمْ	لئے اس چیز کے جو ہے ساتھ ان کے
۶۷۶۔	يَسْتَفْتِحُوْنَ	فتح چاہتے تھے (مادّہ: ف ت ح)
۶۷۷۔	مَا عَرَفُوْا	جو کچھ پہچانا
۶۷۸۔	بِئْسَمَا	کیا برا، بہت برا
۶۷۹۔	اِشْتَرَوْا	بیچا انھوں نے
۶۸۰۔	اَنْ	کہ
۶۸۱۔	يَكْفُرُوْا	انکار کیا انھوں نے
۶۸۲۔	بَغْيًا	سرکشی، بغاوت
۶۸۳۔	بَاءُوْ	مستحق ہوئے
۶۸۴۔	مُهِيْنٌ	رسوا کرنیوالا
۶۸۵۔	وَرَاءَ	سوائے
۶۸۶۔	لِمَ	کیوں؟
۶۸۷۔	اَنْبِيَاءَ اللهِ	انبیاء اللہ کے (واحد: نَبِيٌّ)
۶۸۸۔	عِجْلَ	بچھڑا
۶۸۹۔	رَفَعْنَا	بلند کیا ہم نے (مادّہ: ر ف ع)
۶۹۰۔	فَوْقَ	اوپر

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۹۱	طُوْرٌ	پہاڑ
۶۹۲	خُذُوْا	لو پکڑو
۶۹۳	بِقُوَّۃٍ	ساتھ قوت کے
۶۹۴	وَاسْمَعُوْا	اور سنو
		(س م ع)
۶۹۵	عَصَیْنَا	نہ مانا ہم نے، نہ ہو سکے گا ہم سے
۶۹۶	اُشْرِبُوْا	پلا دیے گئے، پلا دی گئی۔
		(ش ر ب)
۶۹۷	یَاْمُرُ	حکم دیتا ہے
۶۹۸	اِنْ کَانَتْ	اگر ہے
۶۹۹	اَلدَّارُ الْاٰخِرَۃُ	گھر آخرت کا
۷۰۰	عِنْدَ اللّٰہِ	نزدیک اللہ کے
۷۰۱	خَالِصَۃً	خالص
۷۰۲	مِنْ دُوْنِ النَّاسِ	سوائے اور لوگوں کے
۷۰۳	تَمَنَّوُا	تمنا کرو
۷۰۴	اَبَدًا	کبھی
۷۰۵	قَدَّمَتْ	آگے بھیجا
۷۰۶	اَیْدِیْھِمْ	ہاتھ ان کے
۷۰۷	عَلِیْمٌ	جاننے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۰۸	لَتَجِدَنَّ	البتہ پائے گا تو
۷۰۹	اَحْرَصَ	بہت حریص
۷۱۰	حَیٰوۃٍ	زندگی
۷۱۱	اَشْرَکُوْا	جنھوں نے شرک کیا
۷۱۲	یَوَدُّ	چاہتا ہے
۷۱۳	اَحَدُھُمْ	ایک ایک ان میں کا، ہر ایک ان کا
۷۱۴	لَوْ	اگر
۷۱۵	یُعَمَّرُ	عمر دیا جائے
		مادّہ: ع م ر
۷۱۶	اَلْفَ	ہزار
۷۱۷	سَنَۃٍ	برس
۷۱۸	مَاھُوَ	نہیں وہ
۷۱۹	مُزَحْزِحٌ	دور کرنا، ہٹانا
۷۲۰	بَصِیْرٌ	دیکھنے والا
		ع
۷۲۱	عَدُوٌّ	دشمن
۷۲۲	اِذْنٌ	حکم
۷۲۳	بُشْرٰی	بشارت، خوشخبری
۷۲۴	جِبْرِیْلَ	جبرئیل علیہ السلام فرشتوں کے سردار

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۲۵	مِيكَالُ	ایک عظیم المرتبت فرشتہ میکائیل
۷۲۶	فَاسِقُوْنَ	بدکار، فاسق لوگ (واحد: فَاسِقٌ)
۷۲۷	نَبَذَ	پھینک دیا (ن ب ذ)
۷۲۸	اُوْتُوْا	دیئے گئے
۷۲۹	وَرَآءَ	پیچھے (خَلْفَ کے معنیٰ میں)
۷۳۰	ظُهُوْرٌ	پیٹھ (واحد: ظَهْرٌ)
۷۳۱	كَاَنَّهُمْ	جیسے کہ وہ، گویا کہ وہ
۷۳۲	لَا يَعْلَمُوْنَ	نہیں جانتے ہیں
۷۳۳	اِتَّبَعُوْا	اور اتباع کیا
۷۳۴	مَا	جو کچھ (مَا موصولہ ہے)
۷۳۵	تَتْلُوْ	پڑھتے تھے (تِلَاوَةٌ: مصدر)
۷۳۶	مُلْكٌ	بادشاہی، حکومت
۷۳۷	لٰكِنْ	لیکن
۷۳۸	يُعَلِّمُوْنَ	سکھاتے تھے (مصدر: تَعْلِيْمٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۳۹	سِحْرٌ	جادو
۷۴۰	مَلَكَيْنِ	دو فرشتے (تثنیہ) (واحد: مَلَكٌ)
۷۴۱	بَابِلَ	ایک شہر کا نام
۷۴۲	هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ	دو فرشتوں کے نام
۷۴۳	مَا	جو کچھ (موصولہ)
۷۴۴	مِنْ اَحَدٍ	کسی ایک کو
۷۴۵	حَتّٰى	یہانتک کہ
۷۴۶	يَقُوْلَا	کہا ان دونوں نے (مصدر: قَوْلٌ)
۷۴۷	اِنَّمَا	دراصل
۷۴۸	نَحْنُ	ہم
۷۴۹	فِتْنَةٌ	آزمائش
۷۵۰	لَا تَكْفُرْ	کفر مت کر (فعل نہی)
۷۵۱	يَتَعَلَّمُوْنَ	سیکھتے تھے وہ (مصدر: تَعَلُّمٌ)
۷۵۲	مِنْهُمَا	ان دونوں سے
۷۵۳	يُفَرِّقُوْنَ	جدائی ڈالتے ہیں (مصدر: تَفْرِيْقٌ)
۷۵۴	بِهٖ	ساتھ اس کے

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۵۵	بَیْنَ	درمیان، بیچ
۷۵۶	اَلْمَرْءِ	آدمی
۷۵۷	زَوْجٌ	جوڑا، بیوی
۷۵۸	مَا هُمْ	نہیں وہ
۷۵۹	ضَآرِّیْنَ	ضرر پہنچانیوالے (واحد: ضَآرٌّ)
۷۶۰	مَا	جو کچھ
۷۶۱	یَضُرُّ	نقصان پہنچاتی ہے ان کو۔ (ض ر ر)
۷۶۲	تَنْفَعُ	نفع دینا (ن ف ع)
۷۶۳	عَلِمُوْا	جانا انھوں نے
۷۶۴	لَمَنْ	البتہ جو
۷۶۵	اِشْتَرٰی	خریدا، مول لیا
۷۶۶	مَالَهٗ	نہیں لئے اس کے
۷۶۷	خَلَاقٌ	حصہ
۷۶۸	لَبِئْسَ	بتہ بُرا ہے
۷۶۹	شَرَوْا	بیچا انھوں نے
۷۷۰	اَنَّهُمْ	کہ وہ
۷۷۱	مَثُوْبَةٌ	ثواب

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۷۲	خَیْرٌ	بہتر
		۱۲ ع ۱۲
۷۷۳	رَاعِنَا	رعایت کر ہماری کسی بات کو سمجھنے کیلئے بات کہنے والے کے سامنے کہا جاتا ہے۔ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کے سامنے بوقت تقریر، یہودی لوگ جب اس لفظ کو شرارت سے زبان دبا کر رَاعِیْنَا کہتے تھے، جس کے معنیٰ ہوتے ہیں۔ ہمارا چرواہا۔ تب اللہ تعالیٰ نے مسلمانوں کو حکم دیا کہ بجائے اس لفظ کے وہ اُنْظُرْنَا کہا کریں تاکہ یہودیوں کو شرارت کا موقع نہ ملے ۔ اور معنیٰ بھی دونوں الفاظ کے قریب ایک ہی ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۷۴	اُنْظُرْنَا	انتظار کرو ہمارا، ذرا ٹھہر جاؤ (اصل معنیٰ: دیکھنا)
۷۷۵	مَا یَوَدُّ	نہیں چاہتا ہے، نہیں دوست رکھتا ہے۔
۷۷۶	یَخْتَصُّ	خاص کرتا ہے، مخصوص کرتا ہے (خ ص ص)
۷۷۷	مَنْ یَّشَاءُ	جس کو چاہتا ہے
۷۷۸	ذُو الْفَضْلِ	فضل والا
۷۷۹	عَظِیْمٌ	بڑا زبردست
۷۸۰	نَنْسَخْ	ہم موقوف کرتے ہیں (ن س خ)
۷۸۱	اَوْ	یا
۷۸۲	نَاْتِ	ہم لے آتے ہیں (اُتیٰ کے صلہ میں ب آئے تو لانے کے معنیٰ ہوتے ہیں ورنہ آنے کے معنیٰ ہوتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۸۳	اَلَمْ	کیا نہیں؟
۷۸۴	تَعْلَمْ	جانتا تو
۷۸۵	دُوْنِ اللّٰہِ	سوا اللہ کے
۷۸۶	وَلِیٌّ	دوست (جمع: اَوْلِیَاء)
۷۸۷	نَصِیْرٌ	مددگار (نَصَرَ یَنْصُرُ)
۷۸۸	اَمْ تُرِیْدُوْنَ	کیا ارادہ کرتے ہو
۷۸۹	تَسْئَلُوْا	سوال کرو
۷۹۰	کَمَا	جیساکہ
۷۹۱	سُئِلَ	سوال کیا گیا
۷۹۲	یَتَبَدَّلُ	بدل ڈالا، تبدیل کردیا (ب د ل)
۷۹۳	سَوَاءَ السَّبِیْلِ	سیدھی راہ
۷۹۴	وَدَّ	چاہا
۷۹۵	کَثِیْرٌ	بہت
۷۹۶	لَوْ	اگر
۷۹۰	تَبَیَّنَ	ظاہر ہوا، بیان ہوا (ب ی ن)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۹۸	عَفْوٌ	درگذر کرنا، خیال میں نہ لانا (ع ف و)
۷۹۹	صَفَحَ	کنارہ کش ہونا
۸۰۰	یَأْتِیَ	لادے
۸۰۱	اَمْرٌ	حکم (جمع اُمُور، اَوَامِر)

الثلٰثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۰۲	تُقَدِّمُوْا	آگے بھیجو تم
۸۰۳	تَجِدُوْا	پاؤ گے
۸۰۴	عِنْدَ	نزدیک (پاس)
۸۰۵	تِلْكَ	یہ (اصل معنیٰ وہ)
۸۰۶	اَمَانِیُّهُمْ	آرزوئیں ان کی (واحد: اُمْنِیَّةٌ)
۸۰۷	هَاتُوْا	لاؤ، لے آؤ
۸۰۸	بُرْهَانٌ	دلیل (جمع: بَرَاهِیْن)
۸۰۹	بَلٰی	کیوں نہیں
۸۱۰	اَسْلَمَ	سونپ دے جھک جائے (س ل م)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۱۱	وَجْهَهٗ	چہرہ اپنا (جمع: وُجُوْهٌ)
۸۱۲	مُحْسِنٌ	نیکی کرنے والا (جمع مُحْسِنُوْنَ، مُحْسِنِیْنَ)
۸۱۳	اَجْرٌ	بدلہ، ثواب
۸۱۴	حُزْنٌ	غمگین ہونا

۱۳ ع ۹ ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۱۵	قَالَتِ الْيَهُوْدُ	کہا یہودیوں نے
۸۱۶	لَيْسَتْ	نہیں ہے (مذکر کیلئے لَيْسَ)
۸۱۷	كَذٰلِكَ	اسی طرح
۸۱۸	اَظْلَمُ	زیادہ ظالم، بہت ظالم (اسم تفضیل)
۸۱۹	مَنَعَ	منع کیا
۸۲۰	مَسَاجِدَ	مسجدیں (واحد: مَسْجِدٌ)
۸۲۱	يُذْكَرُ	ذکر کیا جائے
۸۲۲	سَعٰی	کوشش کرے
۸۲۳	خَرَابٌ	ویرانی، اجڑنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۲۴	دَخَلَ	داخل ہونا
۸۲۵	خَائِفِیْنَ	ڈرتے ہوئے، خوف کھاتے ہوئے (خ و ف)
۸۲۶	خِزْیٌ	رسوائی
۸۲۷	اَیْنَمَا	جہاں کہیں
۸۲۸	تُوَلُّوْا	تم رخ کرو
۸۲۹	ثَمَّ	وہاں
۸۳۰	وَجْهُ اللّٰهِ	رخ اللہ کا
۸۳۱	وَلَدًا	لڑکا (جمع: اَوْلَادٌ)
۸۳۲	سُبْحَانَهٗ	پاکی اس کو، بے عیب ہے وہ
۸۳۳	قَانِتٌ	فرمانبردار (جمع قَانِتُوْنَ، قَانِتِیْنَ)
۸۳۴	بَدِیْعٌ	موجد، بے نمونہ بنانیوالا
۸۳۵	اِذَا	جب
۸۳۶	قَضٰی	فیصلہ کرتا ہے (اسم فاعل: قَاضِیْ)
۸۳۷	اَمْرًا	کام، حکم

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۳۸	كُنْ	ہوجا (فعل امر کَانَ یَکُوْنُ سے)
۸۳۹	یَکُوْنُ	ہوجاتا ہے
۸۴۰	لَوْلَا	کیوں نہیں
۸۴۱	تَشَابَهَتْ	یکساں ہوتے، ملتے جلتے
۸۴۲	بَیَّنَّا	بیان کیا ہم نے
۸۴۳	بَشِیْرٌ	خوشخبری دینے والا (مصدر: بَشَارَةٌ)
۸۴۴	نَذِیْرٌ	ڈرانے والا
۸۴۵	لَا تُسْئَلُ	نہیں پوچھا جائے گا
۸۴۶	اَصْحَابُ الْجَحِیْمِ	دوزخ والے
۸۴۷	لَنْ	ہرگز نہیں
۸۴۸	تَرْضٰی	راضی ہوں گے (اسم فاعل: رَاضِیْ)
۸۴۹	عَنْكَ	تجھ سے
۸۵۰	حَتّٰی	یہاں تک کہ
۸۵۱	تَتَّبِعَ	تو اتباع کرے
۸۵۲	مِلَّةٌ	دین، ملت
۸۵۳	اَهْوَاءٌ	خواہشات (واحد: هَوٰی)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۵۴۔	جَاءَكَ	آیا تیرے پاس
۸۵۵۔	مَالَكَ	نہیں تیرے لئے
	ع ۱۴	
۸۵۶۔	عَدْلٌ	بدلہ، برابری
۸۵۷۔	اِبْتَلٰی	آزمایا
		(مصدر: اِبْتِلَاءٌ)
۸۵۸۔	اَتَمَّ	پورا کیا، تمام کیا
۸۵۹۔	جَاعِلٌ	بنانے والا
۸۶۰۔	اِمَامًا	پیشوا
۸۶۱۔	ذُرِّيَّةٌ	اولاد
		(جمع: ذُرِّيَّاتٌ)
۸۶۲۔	لَا يَنَالُ	نہیں پہنچے گا، نہیں حاصل ہوگا
		(ن ی ل)
۸۶۳۔	عَهْدٌ	وعدہ
۸۶۴۔	جَعَلْنَا	بنایا ہم نے
۸۶۵۔	اَلْبَيْتَ	گھر، کعبہ
		(بیت اللہ مراد ہے)
۸۶۶۔	مَثَابَةً	جائے ثواب
۸۶۷۔	اِتَّخِذُوْا	بناؤ، مقرر کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۶۸۔	مَقَامَ اِبْرَاهِيْمَ	کھڑے رہنے کی جگہ حضرت ابراہیم علیہ السلام کی
۸۶۹۔	مُصَلًّى	جائے نماز
۸۷۰۔	طَهِّرَا	پاک رکھو تم دونوں
۸۷۱۔	لِلطَّائِفِيْنَ	طواف کرنے والے
		(ط و ف)
۸۷۲۔	عَاكِفِيْنَ	اعتکاف کرنے والے
۸۷۳۔	رُكَّعِ السُّجُوْدِ	رکوع سجدہ کرنیوالے
۸۷۴۔	اٰمِنًا	امن والا
۸۷۵۔	اُرْزُقْ	رزق دے
۸۷۶۔	اَهْلُ	رہنے والے
۸۷۷۔	اُمَتِّعُ	فائدہ دے گا
		(م ت ع)
۸۷۸۔	اَضْطَرُّ	بے بس کردوں گا، مجبور کردوں گا
		(ض ر ر)
۸۷۹۔	رَفَعَ	اونچا اٹھایا
۸۸۰۔	قَوَاعِدَ	دیواریں
		(واحد: قَاعِدَةٌ)
۸۸۱۔	تَقَبَّلْ	قبول کرلے
۸۸۲۔	اُمَّةٌ	جماعت، امت (جمع: اُمَمٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۸۳	اَرِنَا	دکھا ہمکو (اَرَی سے فعل امر)
۸۸۴	مَنَاسِكَ	حج کے احکام، بندگی کے احکام، طریقۂ عبادت
۸۸۵	تُبْ	متوجہ ہونا
۸۸۶	اِبْعَثْ	بھیج، کھڑا کر
۸۸۷	اَلْحِكْمَةَ	دانشمندی، حکمت
۸۸۸	يُزَكِّيْ	پاک کرے، ستھرا کرے، صاف کرے۔ (ز ك ی)

ع ۱۵ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۸۹	رَغِبَ (عن)	اعراض کرنا، ناپسند کرنا۔ رَغِبَ (اِلٰی) رغبت کرنا، چاہنا پسند کرنا، راغب ہونا۔ لیکن اگر اس کے بعد عَنْ ہو تو معنٰی ہوں گے "اعراض کرنا"، یہاں چونکہ رَغِبَ کے بعد عَنْ کا استعمال ہوا ہے اس لئے معنیٰ ہونگے "اعراض کرنا"
۸۹۰	سَفِهَ	بے وقوف ہوا، نادان ہوا (جمع: سُفَهَآءُ)
۸۹۱	اِصْطَفَيْنَا	ہم نے پسند کیا (چُن لینا، پسند کرنا)
۸۹۲	اَسْلِمْ	مطیع ہوجا، مسلم ہوجا
۸۹۳	وَصّٰی	وصیت کی
۸۹۴	بَنِيْ	بیٹے
۸۹۵	يٰبَنِيَّ	اے بیٹو میرے
۸۹۶	اِذْ حَضَرَ	جب آئی
۸۹۷	اِلٰهٌ	معبود
۸۹۸	اٰبَآءَ	باپ دادا (واحد: اَبٌ)
۸۹۹	خَلَتْ	ہو گزری
۹۰۰	عَمَّا	اس چیز سے
۹۰۱	كُوْنُوْا	ہو جاؤ

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۰۲	تَهْتَدُوْا	ہدایت پا جاؤ گے
۹۰۳	حَنِيْفًا	یکسو (جمع: حُنَفَاءُ)
۹۰۴	اَلْاَسْبَاطُ	اولاد یعقوب
۹۰۵	اُوْتِيَ	دیے گئے
۹۰۶	نَبِيُّوْنَ	نبی (واحد نَبِيٌّ)
۹۰۷	فَرَّقَ	فرق کرنا، جدائی ڈالنا (مصدر: تَفْرِيْقٌ)
۹۰۸	بَيْنَ	درمیان
۹۰۹	اَحَدٍ	کسی ایک، کوئی ایک
۹۱۰	تَوَلَّوْا	پھر جاویں وہ
۹۱۱	شِقَاقٌ	اختلاف
۹۱۲	فَ	پس
۹۱۳	سَ	قریب، عنقریب
۹۱۴	يَكْفِيْ	کافی ہوگا (مصدر اِكْفَايَةٌ)
۹۱۵	كَ	تجھکو

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۱۶	هُمُ اللّٰهُ	ان کے مقابلے میں اللہ۔ (فَسَيَكْفِيْكَهُمُ اللّٰهُ)
۹۱۷	صِبْغَةٌ	رنگ
۹۱۸	مَنْ	کون، کس کا
۹۱۹	اَحْسَنَ	زیادہ اچھا، زیادہ بہتر
۹۲۰	عٰبِدُوْنَ	بندگی کرنے والے (واحد: عَابِدٌ)
۹۲۱	فِي اللّٰهِ	اللہ کے بارے میں
۹۲۲	مُخْلِصُوْنَ	مخلص ہو کر بندگی کرنے والے۔
۹۲۳	اَعْلَمُ	زیادہ واقف
۹۲۴	كَتَمَ	چھپانا
۹۲۵	شَهَادَةٌ	گواہی (جمع: شَهَادَات)

۱۶ ع ۱۲ ۱۶

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۲۶	سَ	عنقریب، بس اب
۹۲۷	مَاوَلّٰهُمْ	کس چیز نے پھیر دیا ان کو۔
۹۲۸	قِبْلَة	قبلہ
۹۲۹	اُمَّةً وَّسَطًا	امت درمیانی، بیچ کی راہ
۹۳۰	كَذَالِكَ	اسی طرح
۹۳۱	مَاجَعَلْنَا	نہیں بنایا ہم نے
۹۳۲	مِمَّنْ	کونسا (مِنْ اور مَنْ کا مرکب ہے)
۹۳۳	يَنْقَلِبُ	پھر جاتا ہے (مصدر: اِنْقِلَابٌ)
۹۳۴	عَقِبٌ	ایڑی
۹۳۵	عَقِبَيْهِ	اپنی ایڑیوں پر (الٹے پھرنے کے لئے بولا جاتا ہے)
۹۳۶	اِنْ كَانَتْ	اگرچہ تھی
۹۳۷	لَ	البتہ، ضرور
۹۳۸	كَبِيْرَةٌ	بڑی بات
۹۳۹	يُضِيْعُ	ضائع کرے (ض ی ع)
۹۴۰	رَءُوْفٌ	شفقت رکھنے والا
۹۴۱	قَدْ	تحقیق
۹۴۲	نَرٰى	ہم دیکھتے ہیں
۹۴۳	تَقَلُّبَ	پھرنا، پلٹنا (ق ل ب)
۹۴۴	وَجْهِكَ	تیرا چہرہ
۹۴۵	فَلَنُوَلِّيَنَّكَ	پس البتہ پھیریں گے ہم تجھ کو۔

(سہولت کیلئے نیچے الگ الگ دیکھئے)

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۴۶	فَ	پس
۹۴۷	لَ	البتہ، ضرور
۹۴۸	نُوَلِّيَ	ہم پھیر دیں گے (و ل ی)
۹۴۹	أَنَّ	ضرور (بیشک)
۹۵۰	وَلِّ	پھیر دے (فعل امر)
۹۵۱	شَطْرَ	طرف

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۵۲	مَسْجِدِ الْحَرَامِ	مکہ مکرمہ کی مسجد، جہاں کعبہ ہے۔
۹۵۳	حَيْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۹۵۴	اُوْتُوا الْكِتٰبَ	دیئے گئے کتاب
۹۵۵	مَا	نہیں (ابتک مَا لفظ کی کافی مشق کرائی جاچکی ہے اس لئے کہ یہ لفظ کبھی تو ہاں جو کچھ، کیا وغیرہ کے معنیٰ میں آتا ہے اور کبھی نہیں کے معنیٰ میں۔ لیکن عبارت میں جس لفظ کے ساتھ یہ ہوتا ہے خود پتہ لگ جاتا ہے کہ کس معنی میں استعمال ہوا ہے۔ مثلاً اب اس آیت میں ہی دیکھ لیں وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ آیا ہے یعنی "اور نہیں ہے اللہ بے خبر" اسطرح جملوں کے آگے پیچھے غور کرنے سے صاف سمجھ میں آجائیگا۔ مزید مشق کیلئے ترجمہ لفظی دیکھ لیں تو بہتر ہے)

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۵۶	لَئِنْ	البتہ اگر
۹۵۷	اَتَيْتَ	لادے تو
۹۵۸	يَعْرِفُوْنَ	پہچانتے ہیں (مصدر: مَعْرِفَةٌ)
۹۵۹	اَبْنَاءُ	بیٹے (واحد: اِبْنٌ)
۹۶۰	كَتَمَ	چھپانا
۹۶۱	مُمْتَرِيْنَ	شک لانے والے
		ع ۱
۹۶۲	وِجْهَةٌ	رخ
۹۶۳	مُوَلِّيْ	پھیرنیوالا
۹۶۴	اِسْتَبِقُوْا	سبقت چاہو، آگے بڑھو
۹۶۵	خَيْرَاتُ	نیکیاں

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۶۶	اَیْنَمَا	جہاں کہیں
۹۶۷	وَلِّ	پھیر دے
۹۶۸	لِئَلَّا	تاکہ نہ (اصل لفظ: لِ بمعنیٰ کے لئے اَنْ (کہ) لَا (نہیں) لِئَلَّا تینوں کا مرکب ہے)
۹۶۹	حُجَّةٌ	دلیل، حجت
۹۷۰	اُتِمَّ	تمام کروں میں
۹۷۱	لَعَلَّ	شاید، تاکہ
۹۷۲	تَهْتَدُوْنَ	تم ہدایت پاؤ
۹۷۳	كَمَا	جیسا کہ
۹۷۴	اَرْسَلْنَا	بھیجا ہم نے
۹۷۵	فِيْكُمْ	بیچ تمہارے
۹۷۶	يَتْلُوْا	تلاوت کرتا ہے (مصدر: تِلَاوَةٌ)
۹۷۷	ذِكْرٌ	یاد کرنا
۹۷۸	شُكْرٌ	شکر کرنا
		ع ۱۸ / ۲
۹۷۹	مَعَ	ساتھ
۹۸۰	سَبِيْلِ اللّٰهِ	اللہ کی راہ (مضاف مضاف الیہ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۸۱	اَمْوَات	مردے (واحد: مَيِّتٌ)
۹۸۲	اَحْيَاءٌ	زندے (واحد: حَيٌّ)
۹۸۳	نَبْلُوْ	ہم آزمائیں گے
۹۸۴	جُوْعٌ	بھوک
۹۸۵	نَقْصٌ	نقصان
۹۸۶	اَمْوَالٌ	مَالٌ کی جمع
۹۸۷	ثَمَرَاتٌ	پھل (واحد: ثَمَرَةٌ)
۹۸۸	اَصَابَتْ	پڑی، پہنچی
۹۸۹	مُصِيْبَةٌ	مصیبت
۹۹۰	صَلَوٰتٌ	رحمت
۹۹۱	صَفَا وَمَرْوَةَ	دو پہاڑیوں کے نام جو مکہ میں مسجد حرام کے قریب ہیں
۹۹۲	شَعَائِرُ	نشانیاں (واحد: شِعَارٌ)
۹۹۳	حَجَّ	حج کرنا
۹۹۴	اِعْتَمَرَ	عمرہ کرنا (عمرہ طواف کعبہ و

نمبر شمار	عربی	اردو
		صفا و مروہ کی سعی کرنے کو کہتے ہیں، یہ ایام حج کے علاوہ بھی کیا جاتا ہے۔ ایک طرح سے چھوٹا حج کہ عرفات کے میدان میں حاضری ضروری نہیں۔)
۹۹۵	جُنَاحٌ	گناہ
۹۹۶	تَطَوَّعَ	خوشی سے کیا
۹۹۷	شَاكِرٌ	قدرداں
۹۹۸	عَلِيمٌ	جاننے والا
۹۹۹	اَجْمَعِيْنَ	سب
۱۰۰۰	خَفَّفَ	ہلکا کرنا
۱۰۰۱	يُنْظَرُوْنَ	مہلت دیئے جائیں گے (ن ظ ر)
		ع ۱۹
۱۰۰۲	خَلْقَ	پیدائش، پیدا کرنا
۱۰۰۳	اِخْتِلَافُ	بدلتے آنا آگے پیچھے
۱۰۰۴	لَيْل	رات (جمع: لَيَالِي)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۰۵	نَهَارٌ	دن
۱۰۰۶	فُلْكٌ	کشتی
۱۰۰۷	تَجْرِيْ	چلتی ہے
۱۰۰۸	بَحْرٌ	سمندر
۱۰۰۹	بَثَّ	پھیلایا
۱۰۱۰	دَابَّةٌ	جاندار (جمع: دَوَابُّ)
۱۰۱۱	تَصْرِيْفِ	پھیرنا، الگ کرنا
۱۰۱۲	رِيَاحُ	ہوائیں (واحد: رِيْحٌ)
۱۰۱۳	سَحَابُ	بادل
۱۰۱۴	مُسَخَّرٌ	قابو میں کیا ہوا
۱۰۱۵	بَيْنَ	درمیان
۱۰۱۶	دُوْنِ اللّٰهِ	سوائے اللہ کے
۱۰۱۷	اَنْدَادًا	برابر، شریک، ہم صفت، مدمقابل
۱۰۱۸	حُبٌّ	محبت
۱۰۱۹	اَشَدُّ	زیادہ مضبوط
۱۰۲۰	تَبَرَّاَ	الگ ہو جانا، براءت کا اظہار کرنا (ب ر ء)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۲۱	تُبِعُوْا	اتباع کئے گئے۔ (فعل مجہول)
۱۰۲۲	اِتَّبَعُوْا	اتباع کیا انھوں نے
۱۰۲۳	قُطِعَ	کاٹنا
۱۰۲۴	اَسْبَابُ	وسیلے، رشتے، ڈور، تعلقات
۱۰۲۵	لَوْاَنَّ لَنَا	کاش ہوتی ہمارے لئے
۱۰۲۶	کَرَّۃٌ	واپسی دوبارہ
۱۰۲۷	حَسَرَاتٌ	افسوس، حسرت
۱۰۲۸	خَارِجِیْنَ	نکلنے والے
۱۰۲۹	نَار	آگ

ع ۲۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۳۰	طَیِّبًا	طیّب، پاک، ستھرا
۱۰۳۱	خُطُوَاتُ	قدم (واحد: خُطْوَۃٌ)
۱۰۳۲	سُوْءٌ	برائی
۱۰۳۳	فَحْشَآءُ	بے حیائی
۱۰۳۴	اَلْفَیْنَا	پایا ہم نے
۱۰۳۵	اَوَلَوْ	کیا اگرچہ
۱۰۳۶	نَعَقَ	چلّانا
۱۰۳۷	دُعَاءٌ	بلانا
۱۰۳۸	نِدَاءٌ	پکارنا
۱۰۳۹	اِیَّاہٗ	اسی کی
۱۰۴۰	حَرَّمَ	حرام کیا
۱۰۴۱	مَیْتَۃٌ	مردار
۱۰۴۲	دَمٌ	خون، لہو
۱۰۴۳	لَحْمٌ	گوشت
۱۰۴۴	خِنْزِیْرٌ	سؤر
۱۰۴۵	اُھِلَّ	پکارا جائے، نامزد کیا جائے
۱۰۴۶	اُضْطُرَّ	بے بس ہو جائے
۱۰۴۷	بَاغٍ	بے حکمی کرنیوالا
۱۰۴۸	عَادٍ	زیادتی کرنے والا
۱۰۴۹	اِثْمٌ	گناہ (جمع: آثام)
۱۰۵۰	بُطُوْنٌ	پیٹ (واحد: بَطْنٌ)
۱۰۵۱	فَمَآ اَصْبَرَھُمْ	کیسا صبر ہے ان کو
۱۰۵۲	شِقَاقٌ	ضد (حق سے علیحدہ ہو کر پھٹ جانا)
۱۰۵۳	بَعِیْدٌ	دور

ع ۲۱

اَلرُّبْعُ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۵۴۔	لَیْسَ	نہیں ہے
۱۰۵۵۔	بِرٌّ	نیکی، بھلائی
۱۰۵۶۔	قِبَلَ	طرف
۱۰۵۷۔	اٰتَی	دیا (مصدر: اِیْتَآءٌ)
۱۰۵۸۔	ذَوِی الْقُرْبٰی	قرابت والے
۱۰۵۹۔	یَتٰمٰی	یتیم (واحد: یَتِیْمٌ)
۱۰۶۰۔	مَسٰکِیْنَ	مسکین (واحد مِسْکِیْنٌ)
۱۰۶۱۔	اِبْنُ السَّبِیْلِ	راہ چلتے مسافر
۱۰۶۲۔	سَآئِلِیْنَ	سوال کرنے والے
۱۰۶۳۔	رِقَابٌ	گردن (جمع ہے واحد: رَقَبَۃٌ)
۱۰۶۴۔	مُوْفُوْنَ	پورا کرنیوالے
۱۰۶۵۔	بَاْسَآءُ	سختی، شدّت، فقر و فاقہ، تنگدستی
۱۰۶۶۔	ضَرَّآءُ	مرض کی تکلیف، بیماری
۱۰۶۷۔	حِیْنَ الْبَاْسِ	لڑائی کے وقت
۱۰۶۸۔	صَدَقُوْا	سچ ہوئے (ص د ق)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۶۹۔	مُتَّقُوْنَ	پرہیزگار، گناہوں سے بچنے والے
۱۰۷۰۔	کُتِبَ	لکھا گیا
۱۰۷۱۔	قِصَاصٌ	برابر کا بدلہ
۱۰۷۲۔	قَتْلٰی	مارے گئے لوگ (واحد، قَتِیْل)
۱۰۷۳۔	اَلْحُرُّ	آزاد
۱۰۷۴۔	عَبْدٌ	غلام
۱۰۷۵۔	اُنْثٰی	عورت
۱۰۷۶۔	عُفِیَ	معاف رکھا جائے
۱۰۷۷۔	اَخِیْہِ	بھائی اس کا
۱۰۷۸۔	اِتِّبَاعٌ	اتباع کرنا
۱۰۷۹۔	مَعْرُوْفٌ	بھلائی، دستور کے موافق
۱۰۸۰۔	اَدَآءٌ	ادا کرنا
۱۰۸۱۔	اِحْسَانٌ	نیکی، اچھائی
۱۰۸۲۔	تَخْفِیْفٌ	آسانی
۱۰۸۳۔	اِعْتَدٰی	زیادتی کرے
۱۰۸۴۔	حَیٰوۃٌ	زندگی
۱۰۸۵۔	اُولِی الْاَلْبَابِ	عقل والے (اَلْبَاب کا واحد

نمبر شمار	عربی	اردو
		لُبٌّ بمعنیٰ عقل (اُولی، اُولُو: والے)
۱۰۸۶	حَضَرَ	حاضر ہا موجود
۱۰۸۷	تَرَكَ	چھوڑا (ت ر ك)
۱۰۸۸	خَيْرٌ	مال
۱۰۸۹	وَصِيَّـةٌ	وصیّت
۱۰۹۰	سَمِعَ	سُنا اس نے (س م ع)
۱۰۹۱	اِثْمٌ	گناہ
۱۰۹۲	خَافَ	خوف کیا
۱۰۹۳	مُوْصٍ	وصیت کرنیوالا
۱۰۹۴	جَنَفًا	کجی، ٹیڑھاپن
		ع ۲۲
۱۰۹۵	صِيَام	روزے (واحد: صَوْمٌ)
۱۰۹۶	كَمَا	جیسے کہ
۱۰۹۷	اَيَّامٌ	دن (واحد: يَوْمٌ)
۱۰۹۸	مَعْدُوْدَةٌ	گنتی کے، گنے ہوئے
۱۰۹۹	عِدَّةٌ	گنتی

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۰۰	تُكَبِّرُوْا	بڑائی بیان کرو
۱۱۰۱	سَأَلَ	سوال کرتا (مصدر: سُؤَالٌ)
۱۱۰۲	عَنِّيْ	میرے متعلق (عن ی)
۱۱۰۳	اُجِيْبُ	پہنچتا ہوں، قبول کرتا ہوں
۱۱۰۴	دَعْوَةٌ	پکار
۱۱۰۵	دَاعٍ	پکارنے والا (دَعَا يَدْعُوْ سے اسم فاعل)
۱۱۰۶	دَعَانِ	پکارا مجھے (نَ اصل میں نِیْ ہے لیکن اس کا مخفف فقط نِ رہ گیا دونوں کے معنیٰ ایک ہی ہیں یعنی مجھے یا میرے لئے۔ قرآن میں ایسے بہت سے مقامات ہیں جہاں ىْ نہ لکھتے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
		صرف نَ لکھا گیا ہے مثال کے طور پر فَاتَّقُوْنِ پس ڈرو مجھ سے۔ اس میں بھی نِیْ کا ی ختم کر کے نَ کے نیچے زیر لگا دیا گیا۔
۱۱۰۷	فَلْيَسْتَجِيْبُوْا	پس چاہئے کہ قبول کریں وہ۔ (ج و ب)
۱۱۰۸	لِيْ	میرے لئے یا مجھکو
۱۱۰۹	رَشَدَ	بھلائی
۱۱۱۰	اُحِلَّ	حلال کیا گیا
۱۱۱۱	لَيْلَةَ الصِّيَامِ	رات روزوں کی
۱۱۱۲	رَفَثُ	مباشرت کرنا، بے پردہ ہونا
۱۱۱۳	نِسَآئِكُمْ	بیویاں تمہاری
۱۱۱۴	هُنَّ	وہ (مؤنث کیلئے)
۱۱۱۵	لِبَاسٌ	پوشاک
۱۱۱۶	اَنَّكُمْ	کہ تم
۱۱۱۷	تَخْتَانُوْنَ	خیانت کرتے

نمبر شمار	عربی	اردو
		تھے تم (خ و ن)
۱۱۱۸	عَفَا	معاف کیا
۱۱۱۹	اَلْئٰنَ	اب
۱۱۲۰	بَاشِرُوْا	میل رکھو (مصدر ہے مُبَاشَرَةٌ)
۱۱۲۱	اِبْتَغُوْا	چاہو، ڈھونڈو
۱۱۲۲	خَيْطٌ	دھاری
۱۱۲۳	اَبْيَضُ	سفید
۱۱۲۴	اَسْوَدُ	سیاہ
۱۱۲۵	تُدْلُوْا	پہنچانا، کھینچ لیجانا (د ل ی) (اصل معنی کنویں میں ڈال دینے کے آتے ہیں۔ حکام کے پاس بیجا شکایت پہنچا کر اپنے آپ کو اور دوسروں کو کنویں میں ڈالنے کے برابر ہی ہے)
		ع ۲۳
۱۱۲۶	اَهِلَّة	چاند کا نیا نکلنا

نمبر شمار عربی اردو

۱۱۲۷۔ مَوَاقِيْتُ وقت معلوم کرنے کا ذریعہ۔
(واحد: مِيْقَاتٌ)

۱۱۲۸۔ بُيُوْتٌ گھر (جمع ہے اس کا واحد: بَيْتٌ)

۱۱۲۹۔ اَبْوَاب دروازے
(واحد: بَابٌ)

۱۱۳۰۔ قَاتِلُوْا لڑو

۱۱۳۱۔ ثَقِفَ پانا

۱۱۳۲۔ ثَقِفْتُمُوْا پاؤ تم
(ث ق ف)

۱۱۳۳۔ اِنْتَهَوْا باز رہیں وہ
(مصدر: اِنْتِهَاءٌ)

۱۱۳۴۔ عُدْوَانٌ زیادتی

۱۱۳۵۔ شَهْرُ الْحَرَامِ حرمت والا مہینہ

۱۱۳۶۔ حُرُمَاتُ قابل ادب، قابل احترام

۱۱۳۷۔ تَهْلُكَة ہلاکت

۱۱۳۸۔ اُحْصِرْتُمْ گھیر لئے جاؤ تم
(ح ص ر)

۱۱۳۹۔ اِسْتَيْسَرَ میسر ہو، ہو سکے

نمبر شمار عربی اردو

۱۱۴۰۔ اَلْهَدْیُ قربانی

۱۱۴۱۔ لَا تَحْلِقُوْا مت منڈاؤ، حجامت نہ کراؤ
(ح ل ق)

۱۱۴۲۔ رُءُوْسُ
(واحد: رَأْسٌ)

۱۱۴۳۔ لِيَبْلُغَ پہنچے (ب ل غ)

۱۱۴۴۔ مَحِلَّهٗ ٹھکانے اپنے

۱۱۴۵۔ اَذًی تکلیف

۱۱۴۶۔ نُسُكٍ قربانی

۱۱۴۷۔ اَمِنْتُمْ امن میں ہو جاؤ تم

۱۱۴۸۔ تَمَتَّعَ فائدہ اٹھایا
(م ت ع)

۱۱۴۹۔ ثَلٰثَةٌ تین ۳

۱۱۵۰۔ سَبْعَةٌ سات ۷

۱۱۵۱۔ عَشَرَةٌ دس ۱۰

۱۱۵۲۔ رَجَعْتُمْ لوٹو تم، پلٹو تم
(ر ج ع)

۱۱۵۳۔ اَهْل گھر والے

۱۱۵۴۔ حَاضِرِیْ رہنے والے
حَاضِرِيْ اصل میں

نمبرشمار	عربی	اردو
		حَاضِرِیۡنَ تھا لیکن مضاف ہونیکی وجہ سے نَ گر گیا)
۱۱۵۵	شَدِیۡدُ الۡعِقَابِ	سخت عذاب دینے والا۔
	ع ۲۴	
۱۱۵۶	اَشۡھُر	مہینے (واحد: شَھۡرٌ)
۱۱۵۷	مَعۡلُوۡمَات	معلوم، جانے ہوئے
۱۱۵۸	فَرَضَ	لازم کیا، فرض مقرر
۱۱۵۹	فُسُوۡق	گناہ، نافرمانی (واحد: فِسۡقٌ)
۱۱۶۰	جِدَالٌ	جھگڑا کرنا
۱۱۶۱	تَزَوَّدُوۡا	خرچی ساتھ لو، زادراہ، (فعل امر) (مادّہ: ز و د)
۱۱۶۲	خَیۡرُ الزَّادِ	بہتر زاد (سفر)
۱۱۶۳	التَّقۡوٰی	تقویٰ
۱۱۶۴	اَفۡضیٰ	لوٹنا، پلٹنا
۱۱۶۵	عَرَفَاتٌ	حج کے میدان کا نام، جہاں ذالحجہ کی نو تاریخ کو حجاج کرام جمع ہوتے ہیں، جو مکہ سے چند میل کے فاصلے پر ہے۔
۱۱۶۶	مَشۡعَرِ الۡحَرَامِ	مقام مزدلفہ، جہاں عرفات سے واپسی پر حجاج ایک رات گزارتے ہیں، یہاں ایک عالیشان مسجد بھی ہے۔
۱۱۶۷	قَضَیۡتُمۡ	پورا کر چکو
۱۱۶۸	مَنَاسِكَ	حج کے کام، ارکان حج (واحد: مَنۡسِكٌ)
۱۱۶۹	اٰتِنَا	دے ہم کو
۱۱۷۰	قِ	بچا (وَقٰی یَقِیۡ سے فعل امر)
۱۱۷۱	قِنَا	ہم کو بچا
۱۱۷۲	نَصِیۡبٌ	حصّہ
۱۱۷۳	سَرِیۡعٌ	جلد لینے والا

اَلنِّصۡفُ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۷۴	تَعَجَّلَ	جلدی چلا گیا، جلدی کی۔ عُجْلَت سے بنا ہے
۱۱۷۵	یَوْمَیْنِ	دو دن (تثنیہ)
۱۱۷۶	تَأَخَّرَ	پیچھے رہا، مؤخر کیا
۱۱۷۷	عَجِبَ	عجیب، تعجب لگنا (ع ج ب)
۱۱۷۸	قَوْلُ	بات (جمع: اَقْوَال)
۱۱۷۹	اَلَدُّ الْخِصَامِ	سخت جھگڑالو
۱۱۸۰	تَوَلّٰی	حاکم ہوتا ہے، متولی ہوتا ہے، پیٹھ پھیرتا ہے
۱۱۸۱	سَعٰی	کوشش کرے (مصدر: سَعْیٌ)
۱۱۸۲	حَرْثُ	کھیتی
۱۱۸۳	اَلنَّسْلَ	جاندار، جانیں
۱۱۸۴	عِزَّۃٌ	غلبہ، طاقت، غرور
۱۱۸۵	حَسْبُ	کافی
۱۱۸۶	مِھَادُ	بچھونا، ٹھکانا
۱۱۸۷	یَشْتَرِیْ	بیچتا ہے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۸۸	اِبْتِغَاءَ	چاہا (چاہنا، ڈھونڈنا)
۱۱۸۹	مَرْضَات	رضامندی
۱۱۹۰	دَخَلَ	داخل ہونا
۱۱۹۱	اَلسِّلْمُ	فرمانبرداری، اسلام
۱۱۹۲	کَافَّۃً	پورے پورے
۱۱۹۳	ذَلَلْ	پھسل جانا (ڈگمگا جانا)
۱۱۹۴	ظُلَلٌ	سائبان، سایہ کرنیوالے
۱۱۹۵	غَمَامُ	بادل
۱۱۹۶	قُضِیَ الْاَمْرُ	پورے ہوں کام، فیصل ہو جائیں سب کام۔
		ع ۲۵ ۱۴ ۹
۱۱۹۷	سَلْ	پوچھ
۱۱۹۸	کَمْ	کتنا، کتنی
۱۱۹۹	زُیِّنَ	زینت دی گئی (ز ی ن)
۱۲۰۰	سَخِرَ	ہنسنا، ٹھٹھا کرنا (س خ ر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۰۱	وَاحِدَۃٌ	ایک
۱۲۰۲	بَعَثَ	بھیجنا، اٹھانا
۱۲۰۳	حَسِبْتُمْ	گمان کیا تم نے
۱۲۰۴	یَحْکُمُ	فیصلہ کیا جاوے (مصدر، حُکْمٌ بمعنی فیصلہ کرنا)
۱۲۰۵	لَمَّا	ابھی نہیں
۱۲۰۶	مَثَلَ	حالت، مثال
۱۲۰۷	مَسَّ	چھونا، لگنا
۱۲۰۸	زُلْزِلُوْ	ہلا دئے گئے (مصدر: زَلْزَلَۃٌ)
۱۲۰۹	مَتیٰ	کب
۱۲۱۰	نَصْرُ اللہِ	مدد اللہ کی
۱۲۱۱	مَاذَا	کیا، کتنا
۱۲۱۲	اَقْرَبِیْنَ	قرابت والے
۱۲۱۳	قِتَال	لڑنا
۱۲۱۴	کُرْہٌ	ناپسند
۱۲۱۵	عسیٰ	ممکن، شاید
۱۲۱۶	خَیْرٌ	بہتر
۱۲۱۷	شَرٌّ	بُرا

ع ۲۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۱۸	صَدٌّ	روکنا، بند کرنا
۱۲۱۹	اَکْبَرُ	زیادہ بڑا (اسم تفضیل)
۱۲۲۰	لَایَزَالُوْنَ	نہیں باز آئیں گے
۱۲۲۱	یَرُدُّوْا	پھیریں وہ (ر د د)
۱۲۲۲	اِسْتَطَاعُوْا	مقدور پاویں (مصدر: اِسْتِطَاعَۃٌ)
۱۲۲۳	یَرْتَدِدْ	پھر جاوے گا (مصدر، اِرْتِدَادٌ بمعنی مرتد ہونا)
۱۲۲۴	حَبِطَ	غارت ہونا، ضائع ہونا
۱۲۲۵	هَاجَرُوْا	ہجرت کی (ھ ج ر)
۱۲۲۶	جَاهَدُوْ	جہاد کیا (ج ھ د)
۱۲۲۷	یَرْجُوْنَ	امیدوار ہیں (ر ج و)
۱۲۲۸	خَمْرٌ	شراب
۱۲۲۹	مَیْسِرٌ	جُوا
۱۲۳۰	عَفْوٌ	ضرورت سے زیادہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۳۱	تَتَفَكَّرُوْنَ	تم دھیان کرو، تفکر کرو، سمجھو
۱۲۳۲	اِصْلَاحٌ	سنوارنا، درست کرنا
۱۲۳۳	خَيْرٌ	بہتر
۱۲۳۴	تُخَالِطُوْا	ملاؤ تم، ساتھ رکھو تم (مخلوط)
۱۲۳۵	مُفْسِدٌ	خرابی کرنیوالا
۱۲۳۶	مُصْلِحٌ	سنوارنے والا، اصلاح کرنے والا
۱۲۳۷	اَعْنَتَ	مشقت میں ڈالنا
۱۲۳۸	لَا تَنْكِحُوْا	نکاح میں مت لاؤ، نکاح مت کرو
۱۲۳۹	مُشْرِكٰتٍ	مشرک عورت (واحد: مُشْرِكَةٌ)
۱۲۴۰	اَمَةٌ	لونڈی
۱۲۴۱	اَعْجَبَ	بھلا معلوم ہوا، عجیب، تعجب (ع ج ب)
۱۲۴۲	لَا تُنْكِحُوْا	نکاح میں نہ دو
۱۲۴۳	عَبْدٌ	غلام
۱۲۴۴	يَدْعُوْنَ	بلاتے ہیں (مصدر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۴۵	مَغْفِرَةٌ	بخشش
۱۲۴۶	يَتَذَكَّرُوْنَ	نصیحت حاصل کریں، تذکیر حاصل کرنا
		۲۷ ع ۵ ۱۱
۱۲۴۷	مَحِيْضٌ	حیض
۱۲۴۸	اَذًى	تکلیف، ضرر، نجاست
۱۲۴۹	فَاعْتَزِلُوْا	پس الگ رہو (ع ز ل)
۱۲۵۰	نِسَاءٌ	عورتیں
۱۲۵۱	يَطْهُرْنَ	پاک ہو جائیں (ط ھ ر)
۱۲۵۲	تَوَّابِيْنَ	توبہ کرنے والے
۱۲۵۳	مُتَطَهِّرِيْنَ	ستھرائی کرنے والے
۱۲۵۴	حَرْثٌ	کھیتی
۱۲۵۵	اَنّٰى شِئْتُمْ	جب تم چاہو
۱۲۵۶	قَدِّمُوْا	آگے بھیجو
۱۲۵۷	مُلٰقُوْا	ملنے والے
۱۲۵۸	لَا تَجْعَلُوْا	مت بناؤ
۱۲۵۹	عُرْضَةٌ	نشانہ، تھکنڈہ، آڑ
۱۲۶۰	اَيْمَانٌ	قسمیں (واحد: يَمِيْنٌ)

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۲۶۱	تَبَرُّوْا	نیک سلوک
۱۲۶۲	لَغْوُ	فضول، بے کار
۱۲۶۳	حَلِیْمٌ	تحمل والا
۱۲۶۴	یُؤْلُوْنَ	قسم کھاتے ہیں (مصدر: اِیْلَاءٌ بمعنی قسم کھانا)
۱۲۶۵	تَرَبُّص	انتظار کرنا
۱۲۶۶	اَرْبَعَۃُ اَشْہُرٍ	چار مہینے
۱۲۶۷	فَاءُوْا	لوٹ آویں
۱۲۶۸	عَزَمُوْا	ارادہ کیا، عزم کیا (ع ز م)
۱۲۶۹	مُطَلَّقَات	طلاق دی جانیوالی عورتیں۔
۱۲۷۰	ثَلٰثَۃَ	تین ۳
۱۲۷۱	قُرُوْء	حیض (واحد: قُرْءٌ)
۱۲۷۲	اَرْحَام	پیٹ (رَحِمٌ کی جمع)
۱۲۷۳	بُعُوْلُ	شوہر (بَعْلٌ واحد)
۱۲۷۴	اَحَقُّ	زیادہ حقدار

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۲۷۵	رَدَّ	لوٹانا
۱۲۷۶	فِیْ ذَالِکَ	اس مدت میں
۱۲۷۷	رِجَال	مرد (واحد: رَجُلٌ)
		ع ۲۸ ۱۲
۱۲۷۸	طَلَاقٌ	طلاق دینا
۱۲۷۹	مَرَّتَانِ	دو مرتبہ
۱۲۸۰	اِمْسَاكٌ	روکنا تھام لینا
۱۲۸۱	مَعْرُوْفٌ	بھلا اچھا، بہتر، ٹھیک
۱۲۸۲	تَسْرِیْحٌ	رخصت کرنا
۸۳	اِحْسَانٌ	اچھی طرح، احسان کے ساتھ، نیک سلوک کے ساتھ
۱۲۸۴	لَا یَحِلُّ	نہیں حلال ہے
۱۲۸۵	اَلَّا	کہ نہیں (اَنْ، لا)
۱۲۸۶	یُقِیْمَا	قائم رکھیں گے وہ دونوں۔ (مصدر: اِقَامَۃٌ)
۱۲۸۷	حُدُوْدُ اللّٰہِ	حدیں اللہ کی
۱۲۸۸	جُنَاحٌ	گناہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۸۹	یَتَعَدَّ	حد سے گزر جائے (تَعَدّٰی، یَتَعَدّٰی)
۱۲۹۰	غَیْرَہٗ	سوائے اس کے
۱۲۹۱	یَتَرَاجَعَا	پھر آئیں، لوٹ آئیں وہ دونوں
۱۲۹۲	بَلَغْنَ	پہنچے (مؤنث)
۱۲۹۳	اَجَل	وقت، مدت
۱۲۹۴	اَمْسِکُوْا	روکے رکھو، رہنے دو
۱۲۹۵	سَرِّحُوْا	رخصت کردو
۱۲۹۶	ضِرَارًا	ایذا دینا
۱۲۹۷	یَعِظُ	نصیحت کرتا ہے (مصدر: وَعْظٌ) (و ع ظ)

ع ۲۹/۱۴

الثلثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۹۸	لَاتَعْضُلُوْا	مت روکو (ع ض ل)
۱۲۹۹	اَزْکٰی	زیادہ پاکیزہ
۱۳۰۰	اَطْهَرُ	بہت پاک، نہایت ستھرا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۰۱	وَالِدَات	والدات، مائیں (واحد: وَالِدَۃٌ)
۱۳۰۲	یُرْضِعْنَ	دودھ پلاویں (ر ض ع)
۱۳۰۳	حَوْلَیْنِ	دو برس
۱۳۰۴	کَامِلَیْنِ	پورے مکمل دو
۱۳۰۵	الرَّضَاعَۃُ	دودھ پلانا (مصدر)
۱۳۰۶	مَوْلُوْد	بچہ
۱۳۰۷	مَوْلُوْدٌ لَہٗ	بچہ والا، لڑکے والا
۱۳۰۸	رِزْقُ	کھانا
۱۳۰۹	کِسْوَۃٌ	پہناوا
۱۳۱۰	لَاتُکَلَّفُ	نہیں تکلیف دی جاتی، مکلف نہیں بنایا گیا۔ (نہیں پابند کی جاتی)
۱۳۱۱	وُسْعَهَا	اسکی وسعت، طاقت۔
۱۳۱۲	لَاتُضَآرَّ	نہ ضرر پہنچایا جائے
۱۳۱۳	وَالِدَۃٌ	ماں
۱۳۱۴	وَلَدٌ	لڑکا
۱۳۱۵	مِثْلُ ذٰلِكَ	اسی طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۱۶۔	فِصَالًا	دودھ چھڑانا
۱۳۱۷۔	تَشَاوُرٌ	مشورہ
۱۳۱۸۔	تَسْتَرْضِعُوْا	دودھ پلواؤ تم، رضاعت
۱۳۱۹۔	سَلَّمْتُمْ	پورا دے چکو تم
۱۳۲۰۔	يُتَوَفَّوْنَ	وفات پاتے ہیں
۱۳۲۱۔	يَذَرُوْنَ	چھوڑ جاتے ہیں
۱۳۲۲۔	اَرْبَعَةَ	چار ۴
۱۳۲۳۔	عَشْرًا	دس ۱۰
۱۳۲۴۔	عَرَّضْتُمْ	تم نے اشارے میں کہا، پیش کیا
۱۳۲۵۔	خِطْبَةِ النِّسَآءِ	منگنی عورتوں کی، بات چیت
۱۳۲۶۔	اَكْنَنْتُمْ	چھپاؤ تم
۱۳۲۷۔	سِرًّا	چھپا، پوشیدہ (راز)
۱۳۲۸۔	عَزْمٌ	ارادہ کرنا، عزم کرنا
۱۳۲۹۔	عُقْدَةُ النِّكَاحِ	گرہ باندھنا نکاح کی، پکی کرنا
۱۳۳۰۔	حَذَرٌ	ڈرنا، بچنا، خبردار رہنا
۱۳۳۱۔	مَسٌّ	چھونا، ہاتھ لگانا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۳۲۔	فَرِيْضَةٌ	مقرر کرنا
۱۳۳۳۔	مُوْسِعٌ	وسعت والا
۱۳۳۴۔	مُقْتِرٌ	تنگدست
۱۳۳۵۔	نِصْفٌ	آدھا
۱۳۳۶۔	عَفْوٌ	درگذر کرنا
۱۳۳۷۔	اَقْرَبُ	زیادہ قریب ہے
۱۳۳۸۔	تَقْوٰى	پرہیزگاری
۱۳۳۹۔	لَا تَنْسَوُا	مت بھولو (ن س ی)
۱۳۴۰۔	فَضْلٌ	بھلائی
۱۳۴۱۔	حَافِظُوْا	حفاظت رکھو (ح ف ظ)
۱۳۴۲۔	صَلَوٰت	نمازیں (واحد: صَلٰوةٌ)
۱۳۴۳۔	صَلٰوةُ الْوُسْطٰى	بیچ کی نماز
۱۳۴۴۔	قُوْمُوْا	کھڑے ہو جاؤ
۱۳۴۵۔	قَانِتِيْنَ	باادب
۱۳۴۶۔	رِجَالًا	پیادہ، پیدل
۱۳۴۷۔	رُكْبَانًا	سوار
۱۳۴۸۔	مَتَاعًا	فائدہ، سامان
۱۳۴۹۔	اَلْحَوْلُ	ایک سال

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۵۰	غَیْرَ اِخْرَاجٍ	نہ نکالا جائے، بے نکالے (خ ر ج)
		ع ۳۱ / ۵
۱۳۵۱	اَلَمْ تَرَ	کیا نہیں دیکھا تو نے
۱۳۵۲	اُلُوْفٌ	ہزاروں (اَلْفٌ واحد ہے)
۱۳۵۳	حَذَرَ الْمَوْتِ	ڈر موت کا
۱۳۵۴	مُوْتُوْا	مر جاؤ (م و ت)
۱۳۵۵	مَنْ ذَا الَّذِیْ	کون شخص ہے جو
۱۳۵۶	یُقْرِضُ	قرض دے گا
۱۳۵۷	اَضْعَافًا	دُگنا (واحد: ضِعْفٌ)
۱۳۵۸	کَثِیْرَۃً	بہت
۱۳۵۹	قَبْضٌ	تنگی کرنا، کمی کرتا
۱۳۶۰	بَسْط	کشادہ کرنا، پھیلانا
۱۳۶۱	مَلَأٌ	سردار
۱۳۶۲	اِبْعَثْ	مقرر کر، کھڑا کر
۱۳۶۳	مَلِکًا	بادشاہ
۱۳۶۴	ھَلْ	کیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۶۵	عَسَیْتُمْ	تم نزدیک ہو
۱۳۶۶	اِنْ	اگر
۱۳۶۷	اَلَّا	کہ نہیں (اَنْ لَا کا مرکب ہے)
۱۳۶۸	وَمَا لَنَا	کیوں نہیں ہم کو
۱۳۶۹	قَدْ	تحقیق
۱۳۷۰	اُخْرِجْنَا	نکالے گئے ہم
۱۳۷۱	اَبْنَآء	بیٹے
۱۳۷۲	تَوَلَّوْا	پھر گئے وہ
۱۳۷۳	بَعَثَ	مقرر کیا
۱۳۷۴	طَالُوْتَ	ایک مومن سردار کا نام جو حضرت داؤد اور شموئیل کے زمانے میں گزرا ہے، باوجود غریب ہونے کے اللہ تعالیٰ نے انھیں تدبیر، علم اور جسمانی طاقت اور فن جنگ سے نوازا تھا، اسی لئے انھیں بنی اسرائیل کا سردار کا مقرر کیا گیا۔

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۳۷۵	أَنّٰى	کہاں، کس طرح
۱۳۷۶	يَكُوْنُ	ہوگا
۱۳۷۷	يُؤْتَ	دیا گیا
۱۳۷۸	سَعَةً	کشادگی، وسعت
۱۳۷۹	اِصْطَفٰى	پسند کیا، منتخب کیا
۱۳۸۰	زَادَ	زیادہ کیا
۱۳۸۱	بَسْطَةً	پھیلاؤ، کشادگی
۱۳۸۲	تَابُوْت	ایک صندوق جس میں حضرت موسیٰ کا عصا اور عمامہ اور توریت کی تختیاں تھیں۔
۱۳۸۳	سَكِيْنَةٌ	تسکین، آرام
۱۳۸۴	بَقِيَّةٌ	باقی
۱۳۸۵	تَرَكَ	چھوڑا
۱۳۸۶	تَحْمِلُ	اٹھائے ہوئے
۱۳۸۷	مَلٰئِكَةُ	فرشتے
		ع ۳۲ / ۱۴
۱۳۸۸	فَصَلَ	چلا، جدا ہوا، باہر ہوا
۱۳۸۹	جُنُوْد	لشکر
۱۳۹۰	مُبْتَلِيْكُمْ	آزمانیوالا ہے تم کو

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۳۹۱	مُبْتَلِيْ	آزمانے والا
۱۳۹۲	نَهَرٌ	ندی، نہر (جمع: اَنْهَارٌ)
۱۳۹۳	شَرِبَ	پینا
۱۳۹۴	لَيْسَ	نہیں ہے
۱۳۹۵	طَعْمٌ	چکھنا، کھانا
۱۳۹۶	غُرْفَةٌ	چلو بھر
۱۳۹۷	يَدٌ	ہاتھ (جمع: اَيْدِيْ)
۱۳۹۸	شَرِبُوْا	پیا انھوں نے
۱۳۹۹	جَاوَزَ	پار اُترا
۱۴۰۰	جَالُوْت	ایک ظالم اور مشرک بادشاہ، جسکو حضرت داؤد نے قتل کیا۔
۱۴۰۱	اَنَّهُمْ	کہ وہ
۱۴۰۲	مُلٰقُوْا	ملنے والے
۱۴۰۳	كَمْ	کتنے
۱۴۰۴	قَلِيْلَةٌ	تھوڑے، تھوڑی
۱۴۰۵	غَلَبَ	غالب آنا
۱۴۰۶	فِئَةٌ	ٹولی، گروہ،

05165

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۰۷	بَرَزُوْا	ظاہر ہوئے، نکلے کھلم کھلا مقابلے کیلئے
۱۴۰۸	اَفْرِغْ	ڈالدے (ف ر غ)
۱۴۰۹	ثَبِّتْ	ثابت رکھ (ث ب ت)
۱۴۱۰	اَقْدَامُ	قدم (واحد: قَدَمٌ)
۱۴۱۱	نَصَرَ	مدد دینا
۱۴۱۲	هَزَمَ	شکست دینا
۱۴۱۳	دَفَعَ	دفع کرنا، ٹالنا، دور کرنا، ہٹانا
۱۴۱۴	فَسَدَتْ	فساد سے بھر جاتی ہے
۱۴۱۵	اَرْضٌ	زمین
۱۴۱۶	ذُوْفَضْلٍ	فضل والا، صاحبِ فضل
۱۴۱۷	تِلْكَ	یہ (اصل معنیٰ: وہ)
۱۴۱۸	اِنَّكَ	بے شک تو
۱۴۱۹	لَمِنْ	البتہ سے
۱۴۲۰	مُرْسَلِيْنَ	رسول (واحد: مُرْسَلٌ)

پارہ نمبر (۳)

۱۴۲۱	رُسُلُ	رسول کی جمع
۱۴۲۲	كَلَّمَ	کلام کیا
۱۴۲۳	اَيَّدْنَاهُ	تائید کی ہم نے اسکی
۱۴۲۴	رُوْحُ الْقُدُسِ	روح پاک یعنی حضرت جبرئیل علیہ السلام
۱۴۲۵	اِقْتَتَلَ	لڑنا، جھگڑنا
۱۴۲۶	يَفْعَلُ	کرتا ہے
۱۴۲۷	يُرِيْدُ	ارادہ کرتا ہے، چاہتا ہے (مصدر: اِرَادَةٌ)

ع ۳۳

۱۴۲۸	اَنْفِقُوْا	خرچ کرو
۱۴۲۹	بَيْعٌ	بیچنا، تجارت
۱۴۳۰	خُلَّةٌ	دوستی
۱۴۳۱	شَفَاعَةٌ	شفاعت، شفارش
۱۴۳۲	اَلْحَيُّ	زندہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۳۳	قَیُّوْمٌ	قائم، ہمیشہ رہنے والا، بذات خود قائم
۱۴۳۴	سِنَةٌ	اونگھ
۱۴۳۵	نَوْمٌ	نیند
۱۴۳۶	مَنْ ذَا	کون ہے
۱۴۳۷	الَّذِیْ	جو شخص (اسم موصول)
۱۴۳۸	اِذْنٌ	اجازت، حکم
۱۴۳۹	بَیْنَ	درمیان
۱۴۴۰	بَیْنَ اَیْدِیْهِمْ	درمیان، آگے انکے
۱۴۴۱	لَا یُحِیْطُوْنَ	نہیں گھیر سکتے (مصدر: اِحَاطَةٌ)
۱۴۴۲	كُرْسِيٌّ	کرسی
۱۴۴۳	اَوْدٌ	تھکانا
۱۴۴۴	لَا یَئُوْدُ	نہیں تھکا سکے
۱۴۴۵	عَلِیٌّ	بلند، اعلیٰ
۱۴۴۶	اِكْرَاهٌ	زبردستی
۱۴۴۷	الدِّیْنُ	دینِ اسلام
۱۴۴۸	تَبَیَّنَ	ظاہر ہوگئی، ممتاز ہوگئی
۱۴۴۹	غَیٌّ	سرکشی، بغاوت، نافرمانی

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۵۰	طَاغُوْت	سرکش، ہر وہ چیز جو خدا کے مقابل ہو
۱۴۵۱	اِسْتَمْسَكَ	پکڑ رکھا
۱۴۵۲	عُرْوَةٌ	کڑا، دستہ
۱۴۵۳	وُثْقٰی	مضبوط، بہت مضبوط
۱۴۵۴	لَا انْفِصَامَ	نہیں ٹوٹنا
۱۴۵۵	وَلِیٌّ	دوست (جمع: اَوْلِیَاءُ)
۱۴۵۶	ظُلُمَات	اندھیاری
۱۴۵۷	نُوْرٌ	روشنی
		ع ۳۴
۱۴۵۸	حَآجَّ	حجت کی، جھگڑا کیا
۱۴۵۹	یُحْیِيْ	زندہ کرتا ہے
۱۴۶۰	یُمِیْتُ	مارتا ہے
۱۴۶۱	اَنَا	میں
۱۴۶۲	شَمْسٌ	سورج
۱۴۶۳	بُهِتَ	مبہوت ہوگیا، بھونچکا رہ گیا
۱۴۶۴	اَوْ	یا
۱۴۶۵	كَ	مانند، کی طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۶۶	مَرَّ	گذرتا (مصدر: مُرُوْرٌ)
۱۴۶۷	قَرْيَةٌ	بستی، گاؤں (جمع: قُرٰی)
۱۴۶۸	هِيَ	وہ، یہ
۱۴۶۹	خَاوِيَةٌ	گری ہوئی
۱۴۷۰	عُرُوْشٌ	چھتریاں، چھتیں
۱۴۷۱	هٰذِهٖ	اس کو
۱۴۷۲	اَمَاتَ	موت دی
۱۴۷۳	مِأَةٌ	ایک سَو
۱۴۷۴	عَامٌ	برس
۱۴۷۵	لَبِثْتَ	رہا تو
۱۴۷۶	طَعَامٌ	کھانا، کھانے کی چیز
۱۴۷۷	شَرَابٌ	پینا یا پینے کی چیز
۱۴۷۸	لَمْ يَتَسَنَّهْ	نہیں سڑا
۱۴۷۹	اُنْظُرْ	دیکھ
۱۴۸۰	حِمَار	گدھا
۱۴۸۱	عِظَام	ہڈیاں
۱۴۸۲	كَيْفَ	کیسے
۱۴۸۳	نُنْشِزُ	ہم چڑھاتے ہیں (ن ش ز)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸۴	نَكْسُوْا	ہم پہناتے ہیں
۱۴۸۵	لَحْمًا	گوشت
۱۴۸۶	اَرِنِيْ	دِکھا مجھے
۱۴۸۷	اَوَلَمْ	کیا نہیں
۱۴۸۸	يَطْمَئِنَّ	اطمینان پکڑے
۱۴۸۹	قَلْبِيْ	میرا دل (قَلْبٌ: واحد، قُلُوْبٌ: جمع)
۱۴۹۰	خُذْ	لے، پکڑ لے
۱۴۹۱	اَرْبَعَةَ	چار
۱۴۹۲	طَيْر	پرند، اڑتا جانور (جمع: طُيُوْرٌ)
۱۴۹۳	صُرْ	مانوس کر، پال لے، صورت پہچان لے۔
۱۴۹۴	جَبَل	پہاڑ (جمع: جِبَالٌ)
۱۴۹۵	جُزْءٌ	حصہ، ٹکڑا
۱۴۹۶	سَعْيًا	دوڑ کر
		۴۵ ع ۳
۱۴۹۷	حَبَّةٌ	دانہ
۱۴[illegible]	اَنْۢبَتَتْ	[illegible]ں

نمبر شمار	عربی	اردو
		(مصدر: إِنْبَاتٌ اُگانا)
۱۴۹۹	سَبْعَ	سات
۱۵۰۰	سَنَابِلَ	بالیاں (سُنْبُلَةٌ واحد بالی)
۱۵۰۱	يُضَاعِفُ	بڑھاتا ہے (مصدر: مُضَاعَفَةٌ)
۱۵۰۲	يُنْفِقُوْنَ	خرچ کرتے ہیں (مصدر: اِنْفَاقٌ)
۱۵۰۳	اَمْوَال	مال (جمع)
۱۵۰۴	لَايُتْبِعُوْنَ	نہیں پیچھے لاتے (اِتْبَاعٌ۔ پیچھے لانا)
۱۵۰۵	مَنًّا	احسان
۱۵۰۶	اَذًى	ستانا، تکلیف، اذیّت۔
۱۵۰۷	قَوْلٌ مَعْرُوْفٌ	بات معقول
۱۵۰۸	مَغْفِرَةٌ	درگذر
۱۵۰۹	صَدَقَةٌ	خیرات
۱۵۱۰	غَنِيٌّ	غنی
۱۵۱۱	حَلِيْمٌ	تحمل والا
۱۵۱۲	لَاتُبْطِلُوْا	مت باطل کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۱۳	كَالَّذِيْ	مانند اس شخص کے
۱۵۱۴	رِئَاءَ	دکھلانا، ریاکرنا
۱۵۱۵	صَفْوَانٌ	صاف چکنا پتھر
۱۵۱۶	تُرَابٌ	مٹی
۱۵۱۷	اَصَابَ	پڑی، برسی
۱۵۱۸	وَابِلٌ	بارش زور کی
۱۵۱۹	صَلْدًا	چکنا صاف سخت
۱۵۲۰	لَايَقْدِرُوْنَ	اختیار نہیں رکھتے یا ان کے ہاتھ نہیں لگی
۱۵۲۱	اِبْتِغَاءٌ	چاہنا، ڈھونڈنا، تلاش کرنا
۱۵۲۲	مَرْضَاتِ اللهِ	رضامندی، خوشی اللہ کی
۱۵۲۳	تَثْبِيْتًا	جمانا مضبوط، ثابت
۱۵۲۴	جَنَّةٌ	باغ (جمع: جَنَّاتٌ)
۱۵۲۵	رَبْوَةٌ	بلندی، بلند جگہ
۱۵۲۶	اُكُلٌ	میوہ، پھل
۱۵۲۷	ضِعْفَيْنِ	دوگنا
۱۵۲۸	طَلٌّ	شبنم، پھوار

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۲۹۔	وَدَّ	چاہنا
۱۵۳۰۔	اَحَدُکُمْ	کوئی تمہارا، کوئی تم میں
۱۵۳۱۔	نَخِیْلٌ	کھجور
۱۵۳۲۔	اَعْنَابٌ	انگور (واحد: عِنَبٌ)
۱۵۳۳۔	کِبَرٌ	بڑھاپا
۱۵۳۴۔	ذُرِّیَّۃٌ	اولاد
۱۵۳۵۔	ضُعَفَآءُ	ضعیف، کمزور (جمع ہے ضَعِیْفٌ کی)
۱۵۳۶۔	اِعْصَارٌ	بگولہ
۱۵۳۷۔	اِحْتَرَقَتْ	جل اٹھا، جل گیا (ح ر ق)
۱۵۳۸۔	تَتَفَکَّرُوْنَ	تفکر کرو تم
		ع ۳۶ ۴
۱۵۳۹۔	طَیِّبٰتِ	پاک چیزیں
۱۵۴۰۔	لَاتَیَمَّمُوْا	مت نیت کرو، مت قصد کرو
۱۵۴۱۔	خَبِیْثَ	ناپاک، سڑی، گندی
۱۵۴۲۔	لَسْتُمْ	نہیں ہو تم
۱۵۴۳۔	اٰخِذِیْ	لینے والے
۱۵۴۴۔	تُغْمِضُوْا	آنکھ موند لو
۱۵۴۵۔	غَمْض	آنکھ موند لینا، چشم پوشی کرنا
۱۵۴۶۔	حَمِیْدٌ	خوبیوں والا
۱۵۴۷۔	فَقْرٌ	تنگی
۱۵۴۸۔	فَحْشَاء	بے حیائی
۱۵۴۹۔	یُؤْتِیْ	دیتا ہے
۱۵۵۰۔	حِکْمَۃٌ	سمجھ
۱۵۵۱۔	یَذَّکَّرُ	نصیحت قبول کرتا ہے
۱۵۵۲۔	نَفَقَۃٌ	خیرات، راہ خدا میں خرچ کرنا
۱۵۵۳۔	نَذَرْتُمْ	نذر مانی تم نے یا منت مانی
۱۵۵۴۔	اِنْ	اگر
۱۵۵۵۔	تُبْدُوْا	ظاہر کرو (ب د و)
۱۵۵۶۔	نِعِمَّا	اچھا
۱۵۵۷۔	فُقَرَاءُ	حاجت مند
۱۵۵۸۔	یُکَفِّرُ	دور کردے گا
۱۵۵۹۔	سَیِّئَاتِ	برائیاں (سَیِّئَۃٌ: برائی؛)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۶۰.	لَیْسَ	نہیں ہے
۱۵۶۱.	لٰکِنْ	لیکن
۱۵۶۲.	وَجْہُ اللّٰہِ	رضامندی اللہ کی
۱۵۶۳.	یُوَفَّ	پورا دیا جائے گا
۱۵۶۴.	اُحْصِرُوْا	روک لئے گئے، بند کئے گئے (ح ص ر)
۱۵۶۵.	ضَرْبًا	چلنا
۱۵۶۶.	یَحْسَبُ	گمان کرتا ہے (ح س ب)
۱۵۶۷.	اَغْنِیَاءُ	دولت مند (واحد: غَنِیٌّ)
۱۵۶۸.	تَعَفُّفُ	بے سوالی، سوال سے بچنا، خودداری
۱۵۶۹.	تَعْرِفُ	پہچانتا ہے (ع ر ف)
۱۵۷۰.	سِیْمَا	علامت، نشانی
۱۵۷۱.	اِلْحَافًا	لپٹ کر

الرُّبُعُ

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۷۲.	سِرًّا	چھپے
۱۵۷۳.	عَلَانِیَۃً	ظاہر، علانیہ
۱۵۷۴.	اَلرِّبٰوا	سود
۱۵۷۵.	لَا یَقُوْمُوْنَ	نہیں کھڑے ہونگے
۱۵۷۶.	کَمَا	جیسے
۱۵۷۷.	یَتَخَبَّطُ	باؤلا کردیا، خبطی کردیا
۱۵۷۸.	مَسّ	چھونا، لپٹ جانا
۱۵۷۹.	بَیْعٌ	لین دین، تجارت
۱۵۸۰.	جَاءَ	آیا
۱۵۸۱.	مَوْعِظَۃٌ	نصیحت
۱۵۸۲.	اِنْتَھٰی	باز رہا
۱۵۸۳.	سَلَفَ	پہلے ہوچکا، ہوگزرا
۱۵۸۴.	عَادَ	پھر کرنا (مصدر: عَوْدٌ)
۱۵۸۵.	مَحْقٌ	مٹانا
۱۵۸۶.	یُرْبِی	بڑھاتا ہے
۱۵۸۷.	کُفَّارٌ	ناشکرا، کفر کرنیوالا (واحد: کَافِرٌ)
۱۵۸۸.	اَثِیْمٌ	گنہ گار

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۸۹	ذَرُوْا	چھوڑ دو
۱۵۹۰	بَقِیَ	باقی رہا ہو
۱۵۹۱	مُؤْمِنِیْنَ	ایمان لانیوالے
۱۵۹۲	فَأْذَنُوْا	پس خبردار ہو جاؤ، اعلان سُن لو (اذن)
۱۵۹۳	حَرْبٌ	لڑائی
۱۵۹۴	اِنْ	اگر اِنْ کے بعد اگر اِلَّا کا لفظ آئے تو معنٰی نہیں کے ہونگے جیساکہ لفظ نمبر ۵۶۲ پہلے پارہ میں وَاِنْ ھُمْ اِلَّا یَظُنُّوْنَ رکوع ۹ سورۃ بقرہ
۱۵۹۵	تُبْتُمْ	توبہ کرو تم
۱۵۹۶	رُؤُسُ	اصل
۱۵۹۷	ذُوْ	والا
۱۵۹۸	عُسْرَۃٌ	تنگی
۱۵۹۹	نَظِرَۃٌ	مہلت، انتظار
۱۶۰۰	مَیْسَرَۃٌ	فراغت، آسانی
۱۶۰۱	اَنْ	کہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۰۲	تَصَدَّقُوْا	تم صدقہ کرو
۱۶۰۳	تُرْجَعُوْنَ	تم لوٹائے جاؤ گے
۱۶۰۴	تُوَفّٰی	پورا دیا جائے گا
	ع ۳۸	
۱۶۰۵	تَدَایَنَ	قرض کا معاملہ کرنا
۱۶۰۶	دَیْنٌ	قرض، ادھار
۱۶۰۷	اَجَلٌ مُّسَمًّی	وقت مقرر
۱۶۰۸	وَلْیَکْتُبْ	اور چاہیئے کہ لکھے
۱۶۰۹	کَاتِبٌ	لکھنے والا
۱۶۱۰	عَدْلٌ	انصاف
۱۶۱۱	لَا یَاْبَ	انکار نہ کرے
۱۶۱۲	یُمْلِلَ	لکھا دے، املا کرا دے
۱۶۱۳	یَبْخَسْ	کم کرنا
۱۶۱۴	سَفِیْھًا	بے وقوف
۱۶۱۵	ضَعِیْفًا	ناتواں، کمزور، ضعیف
۱۶۱۶	وَلِیٌّ	وارث، والی
۱۶۱۷	اِسْتَشْهِدُوْا	شاہد کرلو، گواہ کرلو
۱۶۱۸	شَهِیْدَیْنِ	دو گواہ (تثنیہ)
۱۶۱۹	رِجَالٌ	مرد (واحد: رَجُلٌ)

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۶۲۰	اِمْرَأَتَيْنِ	دو عورتیں
۱۶۲۱	تَرْضَوْنَ	تم پسند کرتے ہو
۱۶۲۲	شُهَدَاءِ	گواہ
۱۶۲۳	تَضِلَّ	بھول جائے
۱۶۲۴	اِحْدٰهُمَا	ایک ان دونوں میں سے
۱۶۲۵	تُذَكِّرَ	یاد دلائے
۱۶۲۶	اُخْرٰى	دوسری
۱۶۲۷	اِذَا مَا دُعُوْا	جب پکارے جائیں، بلائے جائیں
۱۶۲۸	لَا تَسْئَمُوْا	مت کاہلی کرو
۱۶۲۹	سَأْمٌ	سستی کرنا، کاہلی کرنا، اکتانا
۱۶۳۰	صَغِيْرًا	چھوٹا
۱۶۳۱	كَبِيْرًا	بڑا
۱۶۳۲	اَقْسَطُ	بہت انصاف، اچھا انصاف
۱۶۳۳	اَقْوَمُ	بہت درست، بہت سیدھا
۱۶۳۴	شَهَادَةٌ	گواہی
۱۶۳۵	اَدْنٰى	بہت نزدیک

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۶۳۶	لَا تَرْتَابُوْا	نہ شک کرو (ارَیْبٌ: شک)
۱۶۳۷	حَاضِرَةٌ	ہاتھوں ہاتھ، حاضر میں
۱۶۳۸	تُدِيْرُوْنَ	تم پھیر بدل کرتے ہو (د و ر)
۱۶۳۹	لَا يُضَارَّ	نہ ضرر پہنچایا جائے (ض ر ر)
۱۶۴۰	فُسُوْقٌ	گنہ گاری
۱۶۴۱	يُعَلِّمُ	سکھاتا ہے
۱۶۴۲	رِهٰنٌ	گروی رکھنا، رہن رکھنا
۱۶۴۳	مَقْبُوْضَةٌ	قبضہ میں دی ہوئی
۱۶۴۴	اَمِنَ	اعتبار کرنا، امین جاننا
۱۶۴۵	يُؤَدِّ	ادا کرے
۱۶۴۶	اٰثِمٌ	گنہ گار

۳۹ ع ۲

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۶۴۷	تُبْدُوْا	تم ظاہر کرو
۱۶۴۸	يُحَاسِبْ	محاسبہ کرے گا (ح س ب)
۱۶۴۹	سَمِعْنَا	سنا ہم نے

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۶۵۰۔	اَطَعْنَا	مانا ہم نے
۱۶۵۱۔	غُفْرَانَكَ	تیری مغفرت درکار ہے
۱۶۵۲۔	مَصِيْرُ	لوٹنا
۱۶۵۳۔	لَا يُكَلِّفُ	نہیں تکلیف دیتا (ك ل ف)
۱۶۵۴۔	نَسِيْنَا	ہم بھول گئے
۱۶۵۵۔	اَخْطَأْنَا	ہم سے چوک ہوجائے
۱۶۵۶۔	وَاعْفُ	اور درگذر کر
۱۶۵۷۔	مَوْلٰنَا	دوست ہمارا

ع ۴۰
۸

سورۃ آل عمران (۳)

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۶۵۸۔	نَزَّلَ	اتارا
۱۶۵۹۔	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنیوالی
۱۶۶۰۔	بَيْنَ يَدَيْهِ	اس کے پہلے
۱۶۶۱۔	ذُوانْتِقَامٍ	انتقام لینے والا
۱۶۶۲۔	لَا يَخْفٰى	نہیں چھپی
۱۶۶۳۔	يُصَوِّرُ	صورت بناتا ہے، تصویر (ص و ر)
۱۶۶۴۔	اَرْحَامُ	پیٹ کا وہ حصہ، جہاں بچہ شکم مادر میں رہتا ہے
۱۶۶۵۔	كَيْفَ	جیسے، کیسے بھی
۱۶۶۶۔	مُحْكَمٰتٌ	صاف معنیٰ، محکم، پکی، مضبوط
۱۶۶۷۔	اُمُّ الْكِتٰبِ	جڑ کتاب کی مراد اصل کتاب
۱۶۶۸۔	اُخَرُ	دوسری
۱۶۶۹۔	مُتَشٰبِهٰتٌ	ملتی جلتی کسی ان دیکھی چیز کو کم علم شخص کو سمجھانے کے لئے اسکی سمجھ میں آنیوالے اور مشاہدہ کے الفاظ کو استعمال کر کے ایسی بات سمجھانا جو اس نے نہ دیکھی ہو، یا مثال کے ذریعہ سے پوشیدہ اور غیبی چیزوں کے

مفہوم کو قریب لیجانے کے لئے ایسے الفاظ جو باہم ملتے جلتے ہوں استعمال کر کے سمجھانا۔ ایسی آیات جو متشابہات ہوں ان کا حقیقی مفہوم تو اللہ تعالیٰ ہی جانتا ہے۔ ہاں انسان کو اس کا ہلکا سا تصور دلانے کے لئے اور مفہوم کے قریب لیجانے کے لئے ان آیات سے مدد ملتی ہے۔ باقی تاویل کے لئے، دوڑ دھوپ کرنے کیلئے خود ان مقامات پر منع کر دیا گیا ہے۔ مثال کے طور پر کرسی کا لفظ اللہ تعالیٰ کے بے پناہ اقتدار اور قدرت کے اندازے کے قریب لیجانے کیلئے استعمال فرمایا گیا ہے۔ اب یہ آیات ہم محدود معنیٰ میں نہیں لے سکتے۔ یعنی ہمارے تصور میں کرسی کا ایک امکانی خاکہ اور تصور جو ہے، وہ نہیں لیں گے۔ بلکہ حقیقت سے قریب ہونے کے لئے اس طاقت کا ایک تصور پا سکیں گے، جو ناقص ضرور

نمبر شمار	عربی	اردو
		ہوگا، لیکن حقیقت سے قرب حاصل کرنیکا ذریعہ بن جائیگا اسی طرح لفظ: شَدِیْدُ الْعِقَاب حَیٌّ قَیُّوْمٌ۔ بَلْ یَدٰہُ مَبْسُوْطَتَانِ یَوْمَ یُکْشَفُ عَنْ سَاقٍ وغیرہ
۱۶۷۰	زَیْغٌ	ٹیڑھا پن
۱۶۷۱	اِبْتِغَاءٌ	چاہنا، ڈھونڈنا
۱۶۷۲	فِتْنَۃٌ	فتنہ
۱۶۷۳	تَاوِیْلٌ	خلاصہ کرنا، تعبیر کرنا، نتیجہ نکالنا
۱۶۷۴	رَاسِخُوْنَ	مضبوط
۱۶۷۵	لَا تُزِغْ	مت ٹیڑھا کرنا (ز ی غ)
۱۶۷۶	هَبْ	دے، عنایت کر
۱۶۷۷	مِنْ لَّدُنْکَ	تیرے پاس سے
۱۶۷۸	وَهَّابٌ	دینے والا، عنایت کرنیوالا
۱۶۷۹	جَامِعٌ	اکٹھا کرنے والا، جمع کرنے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۸۰	مِیْعَادُ	وعدہ
	ع ۹ ۹	
۱۶۸۱	وَقُوْدُ	ایندھن
۱۶۸۲	كَ	مثل، جیسے کہ
۱۶۸۳	دَاْبُ	عادت، دستور، طریقہ
۱۶۸۴	ذُنُوْبُ	گناہ (واحد: ذَنْبٌ)
۱۶۸۵	شَدِیْدُ	سخت
۱۶۸۶	عِقَابُ	عذاب کرنیوالا
۱۶۸۷	تُغْلَبُوْنَ	تم مغلوب کئے جاؤ گے
۱۶۸۸	مِهَادُ	ٹھکانا، بچھونا
۱۶۸۹	فِئَتَیْنِ	دوجماعتیں (فِئَةٌ ایک گروہ، ٹولی)
۱۶۹۰	اِلْتَقَتَا	ملے وہ دونوں (ل ق ی)
۱۶۹۱	تُقَاتِلُ	لڑائی کرتی تھی (ق ت ل)
۱۶۹۲	اُخْرٰی	دوسری
۱۶۹۳	كَافِرَةٌ	کافرہ
۱۶۹۴	یَرَوْنَ	دیکھتے تھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۹۵	مِثْلَیْهِمْ	دو برابر، دوگنی اپنی سے
۱۶۹۶	رَاْیُ	دیکھنا
۱۶۹۷	عَیْنُ	آنکھ، نظر
۱۶۹۸	یُؤَیِّدُ	تائید کرتا ہے
۱۶۹۹	نَصْرُ	مدد
۱۷۰۰	عِبْرَةٌ	نصیحت، عبرت
۱۷۰۱	اُولِی	والے
۱۷۰۲	اَبْصَارُ	آنکھ (جمع)
۱۷۰۳	زُیِّنَ	زینت دی گئی
۱۷۰۴	حُبُّ	محبت
۱۷۰۵	شَهَوَاتُ	خواہش (واحد: شَهْوَةٌ)
۱۷۰۶	نِسَاءُ	عورتیں
۱۷۰۷	بَنِیْنَ	بیٹے
۱۷۰۸	قَنَاطِیْرُ	خزانے
۱۷۰۹	مُقَنْطَرَةٌ	ڈھیر لگے ہوئے
۱۷۱۰	ذَهَبُ	سونا
۱۷۱۱	فِضَّةٌ	چاندی
۱۷۱۲	خَیْلُ	گھوڑے
۱۷۱۳	مُسَوَّمَةٌ	نشان لگے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۱۴	اَنْعَامُ	مویشی، چوپائے
۱۷۱۵	حَرْثٌ	کھیتی
۱۷۱۶	حُسْنُ الْمَاٰب	اچھا ٹھکانہ، اچھی جگہ
۱۷۱۷	اَزْوَاج	جوڑے، بیویاں
۱۷۱۸	مُطَهَّرَةٌ	پاک صاف، ستھری
۱۷۱۹	رِضْوَانٌ	رضامندی
۱۷۲۰	بَصِيْرٌ	دیکھنے والا (مصدر: بصارۃ)
۱۷۲۱	عِبَادٌ	بندے
۱۷۲۲	قِنَا	بچا ہم کو (قِ بچا، نا۔ ہم کو)
۱۷۲۳	صٰدِقِيْنَ	سچے
۱۷۲۴	قَانِتِيْنَ	فرمانبرداری کرنیوالے
۱۷۲۵	قَانِتٌ	فرمانبردار
۱۷۲۶	مُنْفِقِيْنَ	خرچ کرنیوالے
۱۷۲۷	مُسْتَغْفِرِيْنَ	بخشش مانگنے والے، مغفرت چاہنے والے
۱۷۲۸	اَسْحَار	رات کی آخری گھڑیاں، رات کا پچھلا حصہ
۱۷۲۹	شَهِدَ	گواہی دی
۱۷۳۰	اَنَّهٗ	کہ وہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۳۱	اُولُوا الْعِلْمِ	علم والے
۱۷۳۲	قَائِمٌ	قائم
۱۷۳۳	قِسْطٌ	انصاف
۱۷۳۴	عَزِيْزٌ	غالب
۱۷۳۵	حَكِيْمٌ	حکمت والا
۱۷۳۶	سَرِيْعُ الْحِسَابِ	جلد حساب لینے والا
۱۷۳۷	اَسْلَمْتُ	میں تابع فرمان ہو گیا
۱۷۳۸	وَجْهِيَ	رُخ میرا
۱۷۳۹	مَنِ اتَّبَعَنِ	جس نے اتباع کی میری (اصل میں آخری حرف نِی ہے یعنی میری، لیکن عبارت میں صرف نِ مجھے اور میرا کی ترجمانی کرتا ہے۔
۱۷۴۰	تَوَلَّوْا	پھر گئے وہ
۱۷۴۱	بَلٰغ	پہنچا دینا
		ع ۱۱ ۲
۱۷۴۲	يَأْمُرُوْنَ	حکم کرتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۴۳	حَبِطَتْ	غارت ہوگئے
		(ح ب ط)
۱۶۴۴	غَرَّ	فریب دیا، دھوکہ دیا
۱۶۴۵	مَا يَفْتَرُوْنَ	جھوٹ بناتے تھے جو کچھ۔
۱۶۴۶	كَيْفَ	کیسے، کس طرح
۱۶۴۷	وُفِّيَتْ	پورا دیا جائے گا
۱۶۴۸	اَللّٰهُمَّ	یا اللہ
۱۶۴۹	مَالِكَ	مالک
۱۶۵۰	مُلْكِ	سلطنت، ملک
۱۶۵۱	تَشَآءُ	تو چاہتا ہے
۱۶۵۲	تَنْزِعُ	تو چھین لیتا ہے
		(ن ز ع)
۱۶۵۳	تُذِلُّ	تو ذلیل کرتا ہے
۱۶۵۴	يَدٌ	ہاتھ
۱۶۵۵	اِنَّكَ	بے شک تو
۱۶۵۶	تُوْلِجُ	تو داخل کرتا ہے
		(و ل ج)
۱۶۵۷	لَيْلٌ	رات
۱۶۵۸	نَهَارٌ	دن
۱۶۵۹	اَوْلِيَآءَ	دوست

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۶۰	دُوْنَ	سوا
۱۶۶۱	فِيْ شَيْءٍ	کسی معاملہ میں، کسی شئی میں
۱۶۶۲	تُقٰةً	بچاؤ کرنا
۱۶۶۳	يُحَذِّرُ	ڈراتا ہے (حذر)
۱۶۶۴	نَفْسَهٗ	اپنی ذات سے
۱۶۶۵	مُحْضَرًا	حاضر، موجود
۱۶۶۶	اَمَدًا بَعِيْدًا	مسافت دور کی
۱۶۶۷	رَءُوْفٌ	شفقت کرنیوالا
		ع ۳ / ۱۱
۱۶۶۸	ذُرِّيَّةٌ	اولاد (جمع: ذُرِّيَّاتٌ)
۱۶۶۹	اِمْرَاَةٌ	بیوی، عورت
۱۶۷۰	بَطْنٌ	پیٹ
۱۶۷۱	مُحَرَّرًا	آزاد کیا ہوا
۱۶۷۲	وَضَعَتْ	جنی (بچہ جنی)
۱۶۷۳	وَضَعَ	جننا
۱۶۷۴	الذَّكَرُ	مرد
۱۶۷۵	اُنْثٰى	عورت
	سَمَّيْتُ	نام رکھا میں نے (س م ی)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۷۷	اُعِيْذُ	پناہ میں دیا میں نے (ع و ذ)
۱۷۷۸	اَنْۢبَتَ	اٹھایا، اگایا، بڑھایا
۱۷۷۹	نَبَاتًا	اگانا، بڑھانا
۱۷۸۰	كَفَّلَ	کفیل مقرر کیا، پرورش کیلئے سونپا
۱۷۸۱	مِحْرَاب	حجرہ، کمرہ، عبادت گاہوں سے متصل سطح زمین سے بلندی پر بنائے جانیوالے کمرے جو خدام اور علما کیلئے مخصوص ہوتے تھے
۱۷۸۲	اَنّٰى	کہاں
۱۷۸۳	هُنَالِكَ	اسی جگہ، وہیں
۱۷۸۴	دَعَا	پکارا
۱۷۸۵	هَبْ	دے
۱۷۸۶	مِنْ لَّدُنْكَ	تیری طرف سے
۱۷۸۷	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنیوالا
۱۷۸۸	كَلِمَةٌ	فرمان، بات
۱۷۸۹	سَيِّدًا	سردار
۱۷۹۰	حَصُوْرًا	پارسا، معصوم

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۹۱	غُلٰمٌ	لڑکا (جمع: غِلْمَانٌ)
۱۷۹۲	كِبَرٌ	بڑھاپا
۱۷۹۳	عَاقِرٌ	بانجھ
۱۷۹۴	اَلَّا	کہ نہیں (اَنْ لَا)
۱۷۹۵	رَمْزًا	اشارہ
۱۷۹۶	سَبِّحْ	پاکی بیان کر
۱۷۹۷	عَشِيٌّ	شام
۱۷۹۸	اِبْكَار	صبح
	ع	
۱۷۹۹	اُقْنُتِيْ	فرمانبرداری کر
۱۸۰۰	اَنْۢبَاء	خبریں (واحد: نَبَأٌ)
۱۸۰۱	نُوْحِيْ	ہم وحی کرتے ہیں
۱۸۰۲	مَا كُنْتَ	نہیں تھا تو
۱۸۰۳	لَدَيْهِمْ	پاس ان کے
۱۸۰۴	لَدَى	نزدیک، پاس
۱۸۰۵	اِذْ يُلْقُوْنَ	جب ڈالتے تھے
۱۸۰۶	اَقْلَامٌ	قلمیں (واحد: قَلَمٌ)
۱۸۰۷	اَيُّهُمْ	کون ان میں کا
۱۸۰۸	اَيٌّ	کون
۱۸۰۹	يَخْتَصِمُوْنَ	جھگڑا کرتے تھے
۱۸۱۰	وَجِيْهًا	ذی، رتبہ، آبرو والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۱۱۔	مُقَرَّبِيْنَ	قریب کئے ہوئے لوگ
۱۸۱۲۔	مَهْدٌ	جھولا، گہوارہ، گود
۱۸۱۳۔	كَهْلًا	ادھیڑ عمر
۱۸۱۴۔	بَشَرٌ	آدمی
۱۸۱۵۔	قَضٰى	فیصلہ کیا، مقرر کیا
۱۸۱۶۔	اَمْرًا	کام
۱۸۱۷۔	اَخْلُقُ	بناتا ہوں میں
۱۸۱۸۔	طِيْنٌ	مٹی
۱۸۱۹۔	كَهَيْئَةِ	جیسے، مانند، شکل
۱۸۲۔	طَيْرٌ	پرندہ (جمع: طُيُوْرٌ)
۱۸۲۱۔	نَفَخَ	پھونکنا
۱۸۲۲۔	اِذْنُ اللّٰهِ	اللہ کا حکم
۱۸۲۳۔	اُبْرِئُ	چنگا کرتا ہوں، اچھا کرتا ہوں
۱۸۲۴۔	اَكْمَهُ	مادر زاد اندھا
۱۸۲۵۔	اَبْرَصُ	کوڑھی
۱۸۲۔	مَوْتٰى	مردے
۱۸۲۷۔	تَدَّخِرُوْنَ	جمع کرتے ہو، ذخیرہ کرتے ہو
۱۸۲۸۔	اَحَسَّ	دیکھا، احساس کیا
۱۸۲۹۔	اَنْصَارٌ	مددگار
۱۰۳۰	...وْنَ	حضرت عیسیٰ کے صحابی

نمبر شمار	عربی	اردو
		یا کپڑے سفید کرنیوالے
۱۸۳۱۔	نَحْنُ	ہم
۱۸۳۲۔	مَكْرٌ	تدبیر کرنا، چال کرنا
۱۸۳۳۔	مُتَوَفِّيْكَ	تجھکو واپس لینے والا ہوں (کسی عہدیدار کو اسکے منصب سے واپس بلانا)
۱۸۳۴۔	رَافِعٌ	بلند کرنیوالا ہوں
۱۸۳۵۔	يُوَفِّيْ	پورا دے گا
۱۸۳۶۔	اُجُوْرٌ	اجر (جمع)
۱۸۳۷۔	تُرَابٌ	مٹی
۱۸۳۸۔	نَبْتَهِلْ	ہم دل سے دعا کریں
۱۸۳۹۔	اِبْتِهَالٌ	توجہ سے دعا مانگنا
		(ب ۷ ل)
۱۸۴۰۔	قَصَصٌ	بیان (قَصَّ، يَقُصُّ، قِصَّةٌ)
	ع ۱۴	
۱۸۴۱۔	سَوَاءٌ	برابر
۱۸۴۲۔	تَعَالَوْا	آؤ، آجاؤ
۱۸۴۳۔	اَرْبَابًا	پالنے والے (رَبٌّ کی جمع)
۱۸۴۴۔	هَا اَنْتُمْ	ہاں تم ہو

نمبر شمار عربی	اردو
۱۸۴۵۔ هٰؤُلَاءِ	یہ لوگ، وہ لوگ
۱۸۴۶۔ حَاجَجْتُمْ	جھگڑا کیا تم نے
۱۸۴۷۔ اَوْلَى النَّاسِ	نزدیک تر لوگوں سے

ع ۱۵

نمبر شمار عربی	اردو
۱۸۴۸۔ طَائِفَةٌ	جماعت، ٹولی، گروہ
۱۸۴۹۔ وَجْهَ النَّهَارِ	دن کے اول حصے میں
۱۸۵۰۔ يَخْتَصُّ	خاص کرتا ہے
۱۸۵۱۔ تَاْمَنْ	امین جانے تو، بھروسہ کرے تو
۱۸۵۲۔ قِنْطَارٌ	خزانہ
۱۸۵۳۔ يُؤَدِّ	لوٹا دے گا
۱۸۵۴۔ دُمْتَ	رہے تو
۱۸۵۵۔ قَائِمًا	کھڑا
۱۸۵۶۔ سَبِيْلٌ	راہ (جمع: سُبُلٌ)
۱۸۵۷۔ اَوْفٰى	پورا کیا
۱۸۵۸۔ اَيْمَانٌ	قسمیں
۱۸۵۹۔ خَلَاقٌ	حصہ
۱۸۶۰۔ يَلْوٗنَ	موڑتے ہیں، پیچ دیتے ہیں
۱۸۶۱۔ اَلْسِنَتَهُمْ	زبانیں ان کی (واحد: لِسَانٌ)
۱۸۶۲۔ رَبَّانِيِّيْنَ	اللہ والے، رب والے
۱۸۶۳۔ تُعَلِّمُوْنَ	سکھاتے ہو تم
۱۸۶۴۔ تَدْرُسُوْنَ	پڑھتے ہو، درس دیتے ہو

ع ۱۶

نمبر شمار عربی	اردو
۱۸۶۵۔ اِصْرِىْ	عہد میرا
۱۸۶۶۔ يَبْغُوْنَ	چاہتے ہیں وہ
۱۸۶۷۔ طَوْعًا	خوشی سے
۱۸۶۸۔ كَرْهًا	ناخوشی سے
۱۸۶۹۔ يَبْتَغِ	چاہے گا
۱۸۷۰۔ جَاءَ	آیا (اسکے بعد بِ آئے تو اس کے معنٰی لانے کے ہوں گے)
۱۸۷۱۔ لَا يُخَفَّفُ	نہیں ہلکا کیا جائے گا
۱۸۷۲۔ اَصْلَحُوْا	سنور گئے، ٹھیک ہو گئے
۱۸۷۳۔ اِزْدَادُوْا	بڑھ گئے، زیادہ ہو گئے
۱۸۷۴۔ مِلْءُ الْاَرْضِ	زمین بھر کر
۱۸۷۵۔ ذَهَبًا	سونا
۱۸۷۶۔ اِفْتَدٰى	فدیہ دے، بدلہ دے
۱۸۷۷۔ اَلِيْمٌ	دردناک

ع ۱۷

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۷۸	لَنْ	ہرگز نہیں
۱۸۷۹	تَنَالُوْا	پاؤ گے
۱۸۸۰	نَیْلٌ	(مصدر) پانا
۱۸۸۱	اَلْبِرَّ	نیکی
۱۸۸۲	طَعَامٌ	کھانے کی چیز
۱۸۸۳	حِلاًّ	حلال
۱۸۸۴	حَرَّمَ	حرام کیا (مصدر تحرِیمٌ)
۱۸۸۵	اِفْتَرٰی	گھڑ لیا، باندھ لیا
۱۸۸۶	کَذِبَ	جھوٹ
۱۸۸۷	صَدَقَ	سچ کہا
۱۸۸۸	حَنِیْفًا	یکسو
۱۸۸۹	وُضِعَ	مقرر کیا گیا
۱۸۹۰	لَلَّذِیْ	البتہ وہ
۱۸۹۱	بَکَّۃَ	مکّہ (مکرمہ)
۱۸۹۲	مَقَامُ اِبْرَاھِیْمَ	ابراہیم علیہ السلام کے کھڑے ہونے کی جگہ عبادت کیلئے
۱۸۹۳	اٰمِنًا	امن والا، یا امن کی جگہ میں پہنچ جانے والا
۱۸۹۴	حِجُّ الْبَیْتِ	بیت اللہ کا حج
۱۸۹۵	اِسْتَطَاعَ	پا سکے، استطاعت رکھے۔
۱۸۹۶	لِمَ	کیوں
۱۸۹۷	تَصُدُّوْنَ	روکتے ہو (صَدٌّ)
۱۸۹۸	تَبْغُوْنَ	تم ڈھونڈتے ہو
۱۸۹۹	عِوَجًا	ٹیڑھا پن، کجی
۱۹۰۰	یَرُدُّوْا	پھیر دیں گے (رَدٌّ)
۱۹۰۱	تُتْلٰی	پڑھی جاتی ہیں
۱۹۰۲	یَعْتَصِمْ	مضبوط تھام لے، اعتماد کرلے
۱۹۰۳	اِعْتِصَام	مضبوط تھامنا، اعتماد کرنا

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۰۴	حَبْلٌ	رسّی
۱۹۰۵	جَمِیْعًا	سب یا تمام ملکر

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۰۶	اَعْدَاءٌ	دشمن
۱۹۰۷	اَلَّفَ	الفت دی، محبت دی
۱۹۰۸	اَصْبَحْتُمْ	ہو گئے تم
۱۹۰۹	اِخْوَانًا	بھائی (واحد: اَخٌ)
۱۹۱۰	شَفَا	کنارے
۱۹۱۱	حُفْرَۃٌ	گڑھا
۱۹۱۲	اَنْقَذَ	چھڑایا، بچایا
۱۹۱۳	وَلْتَكُنْ	اور چاہیئے کہ ہو
۱۹۱۴	اُمَّۃٌ	ایک جماعت
۱۹۱۵	تَبْيَضُّ	سفید ہوں گے (ب، ی، ض)
۱۹۱۶	وُجُوْہٌ	چہرے (واحد: وَجْہٌ)
۱۹۱۷	تَسْوَدُّ	کالے ہوں گے
۱۹۱۸	تُرْجَعُ	رجوع کیے جائیں گے
۱۹۱۹	اَلْاُمُوْرُ	تمام امور، سب کام
	ع ۱۱	
۱۹۲۰	خَيْرَ اُمَّۃٍ	بہترین امت
۱۹۲۱	اُخْرِجَتْ	نکالی گئی
۱۹۲۲	تَنْہَوْنَ	تم منع کرتے تھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۲۳	مُنْكَرٌ	بری بات
۱۹۲۴	اَذًى	تکلیف
۱۹۲۵	اَدْبَارَ	پیٹھیں (واحد: دُبُرٌ)
۱۹۲۶	بَاءَ	مستحق ہوا
۱۹۲۷	عَصَوْا	نافرمانی کی انھوں نے
۱۹۲۸	كَانُوْا يَعْتَدُوْنَ	زیادتی کرتے تھے
۱۹۲۹	اِعْتِدَاءٌ	زیادتی کرنا
۱۹۳۰	لَيْسُوْا	نہیں ہیں وہ
۱۹۳۱	سَوَاءٌ	برابر
۱۹۳۲	اٰنَاءَ	اوقات، گھڑی
۱۹۳۳	يُسَارِعُوْنَ	جلدی کرتے ہیں
۱۹۳۴	خَيْرَاتِ	اچھے کام
۱۹۳۵	صَالِحِيْنَ	صالح لوگ (واحد: صَالِحٌ)
۱۹۳۶	لَنْ يُّكْفَرُوْا	نہیں انکار کیا جائیگا ان کا، نہیں ناقدری کیجائیگی ان کی
۱۹۳۷	لَنْ تُغْنِيَ	نہیں کام آوے گا
۱۹۳۸	رِيَاحٌ	ہوا
۱۹۳۹	صِرٌّ	پالا، تیز سردی

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۴۰	حَرْثٌ	کھیتی
۱۹۴۱	بِطَانَةٌ	رازدار، دوست
۱۹۴۲	لَا يَأْلُوْنَ	نہیں کمی کریں گے (الو)
۱۹۴۳	خَبَالًا	تباہی
۱۹۴۴	وَدُّوْا	چاہا انھوں نے
۱۹۴۵	عَنِتُّمْ	تکلیف میں پڑو تم (ع ن ت)
۱۹۴۶	بَدَتْ	ظاہر ہو گئی
۱۹۴۷	بَغْضَاءُ	بغض، ناراضی
۱۹۴۸	اَفْوَاهٌ	منہ (واحد: فُوْهٌ)
۱۹۴۹	هَا اَنْتُمْ اُولَاءِ	تم وہ لوگ ہو
۱۹۵۰	عَضُّوْا	کاٹ کھایا انھوں نے
۱۹۵۱	عَضَّ	کاٹ کھانا
۱۹۵۲	اَنَامِلَ	انگلیاں
۱۹۵۳	غَيْظٌ	غصہ
۱۹۵۴	مُوْتُوْا	مرجاؤ
۱۹۵۵	بِذَاتِ الصُّدُوْرِ	سینے والی بات
۱۹۵۶	تَمْسَسْكُمْ	لگے، چھوئے تم کو (م، س، س)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۵۷	تَسُؤْهُمْ	برا لگے ان کو
۱۹۵۸	فَرِحٌ	خوش ہونا
۱۹۵۹	كَيْدٌ	تدبیر، چال
		ع ۱۲/۱۱
۱۹۶۰	غَدَوْتَ	۳سویرے چلا تو (غ، د، و)
۱۹۶۱	تُبَوِّئُ	جگہ بتائی تو نے
۱۹۶۲	بَوَّأَ	جگہ دینا
۱۹۶۳	مَقَاعِدَ	بیٹھنے کی جگہ (واحد: مَقْعَدٌ)
۱۹۶۴	قِتَالٌ	جنگ، لڑائی
۱۹۶۵	هَمَّ	ارادہ کرنا، قصد کرنا
۱۹۶۶	طَائِفَتَانِ	دو جماعتیں
۱۹۶۷	تَفْشَلَا	پھسل جائیں، بزدل بنکر
۱۹۶۸	فَشِلَ	بزدلی کرنا، پھسل جانا
۱۹۶۹	بَدْرٌ	جنگِ بدر
۱۹۷۰	اَذِلَّةٌ	ذلیل (واحد: ذَلِيْلٌ)
۱۹۷۱	اَلَنْ	کیا نہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۷۲	یُمِدَّ	مدد کرے
۱۹۷۳	ثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ	تین ہزار
۱۹۷۴	مُنْزَلِیْنَ	اتارے ہوئے
۱۹۷۵	بَلٰی	بلکہ، کیوں نہیں
۱۹۷۶	فَوْرٌ	جوش
۱۹۷۷	خَمْسَة	پانچ ہ
۱۹۷۸	مُسَوِّمِیْنَ	نشان لگے ہوئے

الرّبع

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۷۹	بُشْرٰی	خوشخبری
۱۹۸۰	تَطْمَئِنَّ	اطمینان ہو جائے
۱۹۸۱	قَطْعَ	کاٹنا
۱۹۸۲	طَرَفًا	بازو، حصہ
۱۹۸۳	کَبِتَ	ذلیل کرنا
۱۹۸۴	یَنْقَلِبُوْا	پلٹ گئے
		(مصدر: اِنْقِلَاب)
۱۹۸۵	خَائِبِیْنَ	نامراد

ع ۱۳ / ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۸۶	اَضْعَافًا	دوگنا (بڑھتا چڑھتا)
۱۹۸۷	مُضَاعَفَةً	کئی گنا (بڑھتا چڑھتا)
۱۹۸۸	اُعِدَّتْ	تیار کی گئی
۱۹۸۹	سَارِعُوْا	جلدی کرو
		(س ر ع)
۱۹۹۰	عَرْضٌ	چوڑائی عرض
۱۹۹۱	سَرَّاءُ	خوشی
۱۹۹۲	ضَرَّاءُ	سختی
۱۹۹۳	کَاظِمِیْنَ	پی جانے والے
۱۹۹۴	غَیْظٌ	غصہ
۱۹۹۵	عَافِیْنَ	معاف کرنیوالے
۱۹۹۶	فَاحِشَةٌ	بے حیائی
۱۹۹۷	ذُنُوْبٌ	گناہ
		(واحد: ذَنْبٌ)
۱۹۹۸	لَمْ	نہیں
۱۹۹۹	یُصِرُّوْا	ہٹ، ضد کرنا
۲۰۰۰	نِعْمَ	بہت اچھا
۲۰۰۱	عَامِلِیْنَ	کام کرنیوالے
۲۰۰۲	سُنَنٌ	راہیں
۲۰۰۳	سِیْرُوْا	سیر کرو
۲۰۰۴	عَاقِبَةٌ	انجام
۲۰۰۵	بَیَانٌ	بیان
۲۰۰۶	مَوْعِظَةٌ	نصیحت
۲۰۰۷	لَاتَهِنُوْا	مت سستی کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۰۸	اَعْلَوْنَ	بلند ہو گے (واحد: اعلیٰ)
۲۰۰۹	قَرْحٌ	زخم
۲۰۱۰	مَسَّ	لگا، چھوا
۲۰۱۱	اَيَّامُ	دن
۲۰۱۲	نُدَاوِلُ	ہم باری باری پھیرتے ہیں (دَوْلٌ: گردش دینا)
۲۰۱۳	يُمَحِّصُ	وہ خالص کرتا ہے
۲۰۱۴	تَمْحِيْصٌ	خالص کرنا
۲۰۱۵	مَحْقٌ	مٹانا
۲۰۱۶	تَمَنَّوْنَ	تم تمنا کرتے تھے
۲۰۱۷	أَ	کیا؟
۲۰۱۸	فَ	پس
۲۰۱۹	اِنْ	اگر
۲۰۲۰	اَفَاِنْ	کیا پس اگر
۲۰۲۱	مَاتَ	مر جائے ۱۴ ع ۵
۲۰۲۲	اِنْقَلَبْتُمْ	پھر جاؤ گے
۲۰۲۳	اَعْقَابٌ	ایڑیاں (واحد: عَقَبٌ)
۲۰۲۴	كِتَابًا مُّؤَجَّلًا	وقت مقرر
۲۰۲۵	كَاَيِّنْ	بہت سارے، کتنے ہی
۲۰۲۶	رِبِّيُّوْنَ	خدا پرست لوگ
۲۰۲۷	وَهْنٌ	سست پڑنا، ڈھیلا ہونا
۲۰۲۸	لِمَا	واسطے جو کہ، لئے جو کچھ
۲۰۲۹	اَصَابَ	پڑی (مصیبت پڑنا)
۲۰۳۰	ضُعْفٌ	کمزوری
۲۰۳۱	مَا اسْتَكَانُوْا	نہیں عاجز ہوئے
۲۰۳۲	اِسْرَافٌ	زیادتی
۲۰۳۳	ثَبِّتْ	ثابت رکھ
۲۰۳۴	حُسْنٌ	بہت اچھا، خوب ۱۵ ع ۵
۲۰۳۵	نُلْقِيْ	ہم ڈالدیں گے
۲۰۳۶	رُعْبٌ	رعب، دھاک
۲۰۳۷	سُلْطَانًا	دلیل
۲۰۳۸	بِئْسَ	بُرا، بہت بُرا
۲۰۳۹	مَثْوٰى	ٹھکانہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۴۰۔	تَحُسُّوْنَ	تم کاٹ رہے تھے (حَسَّ: کاٹنا)
۲۰۴۱۔	فَشِلْتُمْ	پھسل گئے (ف ش ل)
۲۰۴۲۔	تَنَازَعْتُمْ	تنازعہ کیا تم نے
۲۰۴۳۔	عَصَیْتُمْ	نافرمانی کی تم نے (مصدر مَعْصِیَۃٌ عِصْیَانٌ)
۲۰۴۴۔	صَرَفَ	پھیر دیا
۲۰۴۵۔	تُصْعِدُوْنَ	تم چڑھے جاتے تھے (ص ع د)
۲۰۴۶۔	لَاتَلْوٗنَ	نہیں مڑے تم، نہیں پلٹے تم
۲۰۴۷۔	لِکَیْلَا	تاکہ نہیں
۲۰۴۸۔	فَاتَ	چوک گئی، نکل گئی
۲۰۴۹۔	نُعَاسًا	اونگھ
۲۰۵۰۔	یَغْشٰی	ڈھانکتی رہی، چھا گئی (غ ش ی)
۲۰۵۱۔	ھَلْ لَنَا	کیا ہے ہمارے لئے؟
۲۰۵۲۔	ھٰھُنَا	یہاں، اس جگہ
۲۰۵۳۔	بَرَزَ	نکلنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۵۴۔	مَضَاجِع	لیٹنے کی جگہ

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۵۵۔	اِلْتَقَی	ملیں، بھڑ گئیں
۲۰۵۶۔	جَمْعٰنِ	دو جماعتیں
۲۰۵۷۔	اِسْتَزَلَّ	پھسلا دیا، ڈگمگا دیا۔
۲۰۵۸۔	عَفَا	معاف کر دیا

ع ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۵۹۔	ضَرَبُوْا	چلے وہ
۲۰۶۰۔	غُزًّی	لڑنے والے (واحد: غَازِیٌ)
۲۰۶۱۔	حَسْرَۃً	پچھتاوا، حسرت
۲۰۶۲۔	لَ	البتہ
۲۰۶۳۔	تُحْشَرُوْنَ	تم جمع کئے جاؤ گے (ح ش ر)
۲۰۶۴۔	فَبِمَا	پس ساتھ جو
۲۰۶۵۔	لِنْتَ	نرم ہوا تو (ماضی مضارع: لَانَ یَلِیْنُ)
۲۰۶۶۔	فَظًّا	تند مزاج

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۶۷	غَلِیْظَ الْقَلْبِ	سخت دل
۲۰۶۸	اِنْفَضُّوْا	وہ منتشر ہو جاتے، بھاگ جاتے
۲۰۶۹	حَوْلِكَ	گرد تیرے، آس پاس تیرے
۲۰۷۰	شَاوِرْ	مشورہ کر لے (مُشَاوَرَةٌ سے فعلِ امر)
۲۰۷۱	عَزَمْتَ	قصد کیا تو نے، عزم کیا
۲۰۷۲	مُتَوَكِّلِيْنَ	بھروسہ کرنیوالے
۲۰۷۳	خَذَلَ	چھوڑ دینا
۲۰۷۴	يَغُلَّ	خیانت کرے گا
۲۰۷۵	غَلَّ	خیانت کرنا، خیانت کیا
۲۰۷۶	تُوَفّٰى	پورا دیا جائے گا
۲۰۷۷	سَخَطَ	ناراض، ناراضگی، غصہ، غضب
۲۰۷۸	مَأْوٰى	ٹھکانہ، جگہ
۲۰۷۹	بِئْسَ	بُرا، خراب
۲۰۸۰	مَصِيْرُ	پھر جانے کی جگہ
۲۰۸۱	مَنَّ	احسان کیا
۲۰۸۲	بَعَثَ	بھیجا، کھڑا کیا
۲۰۸۳	اَ	کیا
۲۰۸۴	وَ	اور
۲۰۸۵	لَمَّا	جب
۲۰۸۶	مِثْلَيْ	دوگنی، مثل
۲۰۸۷	اَنّٰى	کہاں
۲۰۸۸	نَافَقُوْا	منافق ہوئے وہ
۲۰۸۹	تَعَالَوْا	آؤ
۲۰۹۰	قَاتِلُوْا	لڑو
۲۰۹۱	اِدْفَعُوْا	دفع کرو، ہٹاؤ
۲۰۹۲	يَوْمَئِذٍ	اس دن
۲۰۹۳	اَقْرَبُ	زیادہ قریب
۲۰۹۴	قَعَدُوْا	بیٹھ رہے
۲۰۹۵	لَوْ	اگر
۲۰۹۶	اَطَاعُوْا	کہا مانتے وہ
۲۰۹۷	فَادْرَءُوْا	پس ہٹالو
۲۰۹۸	لَا تَحْسَبَنَّ	مت گمان کر
۲۰۹۹	يُرْزَقُوْنَ	رزق دیے جاتے ہیں۔
۲۱۰۰	فَرِحِيْنَ	خوش ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۰۱	یَسْتَبْشِرُوْنَ	خوشی منا رہے ہیں، یا بشارت دے رہے ہیں۔
	ع۱۸	
۲۱۰۲	لَمَّا یَلْحَقُوْا	نہیں ملحق ہوئے
۲۱۰۳	اِسْتَجَابُوْا	قبول کیا انھوں نے
۲۱۰۴	حَسْبُنَا	کافی ہے ہم کو
۲۱۰۵	نِعْمَ الْوَکِیْلُ	اچھا کارساز
۲۱۰۶	اِنْقَلَبُوْا	لوٹ آئے
۲۱۰۷	ذُوْفَضْلٍ	فضل والا
۲۱۰۸	یُخَوِّفُ	خوف دلاتا ہے
۲۱۰۹	اَوْلِیَاءَ	دوست
۲۱۱۰	خَافُوْنِ	ڈرو مجھ سے (خَافُوْا: ڈرو، نِ: مجھ سے)
۲۱۱۱	یُسَارِعُوْنَ	جلدی کرتے ہیں
۲۱۱۲	حَظًّا	حصہ
۲۱۱۳	نُمْلِیْ	ہم ڈھیل دیتے ہیں، ہم مہلت دیتے ہیں
۲۱۱۴	مُھِیْنٌ	رسوا کرنے والا
۲۱۱۵	یَذَرُ	چھوڑ دے گا

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۱۶	یَمِیْزُ	جدا کر دے گا، الگ کر دے گا
۲۱۱۷	خَبِیْثُ	ناپاک
۲۱۱۸	طَیِّبُ	پاک، اچھا
۲۱۱۹	یُطْلِعَ	اطلاع دیوے
۲۱۲۰	یَجْتَبِیْ	پسند کرتا ہے، منتخب کرتا ہے
۲۱۲۱	یَبْخَلُوْنَ	بخیلی کرتے ہیں (ب خ ل)
۲۱۲۲	یُطَوَّقُوْنَ	طوق پہنائے جائینگے
	ع۱۹	
۲۱۲۳	سَمِعَ	سن لیا
۲۱۲۴	فَقِیْرٌ	محتاج
۲۱۲۵	نَحْنُ	ہم
۲۱۲۶	اَغْنِیَاءُ	دولتمند (واحد: غَنِیٌّ)
۲۱۲۷	ذُوْقُوْا	چکھو (ذائقہ)
۲۱۲۸	حَرِیْقُ	جلن، تیز آگ
۲۱۲۹	ظَلَّامٌ	ظلم کرنیوالا
۲۱۳۰	عَبِیْدُ	بندے (واحد: عَبْدٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۳۱	قُرْبَان	نذر، قربانی
۲۱۳۲	تَأْكُلُ	کھائے، کھاجائے
۲۱۳۳	فَلِمَ	پس کیوں
۲۱۳۴	كُذِّبَ	جھٹلائے گئے
۲۱۳۵	اَلْمُنِيْرُ	روشنی والی (ن و ر)
۲۱۳۶	ذَائِقَةٌ	چکھنے والی
۲۱۳۷	تُوَفَّوْنَ	تم پورا دیئے جاؤگے
۲۱۳۸	اُجُوْرٌ	اجر (جمع)
۲۱۳۹	زُحْزِحَ	دور کردیا گیا
۲۱۴۰	فَازَ	کامیاب ہوا (فَوْزٌ)
۲۱۴۱	مَتَاعٌ	فائدہ
۲۱۴۲	غُرُوْرٌ	دھوکہ
۲۱۴۳	عَزْمِ الْاُمُوْرِ	حوصلہ کے کام، ہمت کے کام
۲۱۴	نَبَذَ	پھینکنا
۲۱۴۵	وَرَاءَ	پیچھے
۲۱۴۶	ظُهُوْرٌ	پیٹھ (جمع)
۲۱۴۷	اَتَوْا	کرتے ہیں
۲۱۴۸	يُحْمَدُوْا	تعریف کیجائیگی ان کی (ح م د)
۲۱۴۹	مَفَازَةٌ	خلاصی، چھٹکارہ، کامیابی

ع ۱۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۵۰	اُولِي	والے
۲۱۵۱	اَلْبَابُ	عقل (واحد: لُبٌّ)
۲۱۵۲	يَذْكُرُوْنَ	ذکر کرتے ہیں، یاد کرتے ہیں
۲۱۵۳	قِيَامًا	کھڑے
۲۱۵۴	قُعُوْدًا	بیٹھے
۲۱۵۵	جُنُوْبٌ	کروٹیں (واحد: جَنْبٌ)
۲۱۵۶	يَتَفَكَّرُوْنَ	تفکر کرتے ہیں
۲۱۵۷	بَاطِلًا	بے فائدہ، بے کار
۲۱۵۸	سُبْحٰنَكَ	پاک ہے تو
۲۱۵۹	اَخْزَيْتَ	رسوا کردیا تونے (خ ز ی)
۲۱۶۰	مُنَادِيًا	منادی کرنے والا، اعلان کرکے پکارنے والا۔
۲۱۶۱	كَفِّرْ	دور کردے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۶۲۔	سَیِّئَاتٌ	برائیاں
۲۱۶۳۔	تَوَفَّنَا	مار ہمکو، وفات دے ہمیں
۲۱۶۴۔	مَعَ	ساتھ
۲۱۶۵۔	اَبْرَارٌ	نیک لوگ
۲۱۶۶۔	ذَکَرٍ	مرد
۲۱۶۷۔	اُنْثٰی	عورت
۲۱۶۸۔	اُوْذُوْا	تکلیف دیئے گئے
۲۱۶۹۔	تَقَلُّبُ	چلت، پھرت
۲۱۷۰۔	بِلَادُ	شہر (واحد بَلَد)
۲۱۷۱۔	مَأْوٰی	ٹھکانہ
۲۱۷۲۔	مِهَادُ	بچھونا
۲۱۷۳۔	نُزُلًا	مہمانی

الثلثة

۲۱۷۴۔	خَاشِعِيْنَ	عاجزی کرنیوالے
۲۱۷۵۔	اِصْبِرُوْا	صبر کرو
۲۱۷۶۔	صَابِرُوْا	صبر کراؤ، ڈٹے رہو
۲۱۷۷۔	رَابِطُوْا	بندھے رہو، مضبوط رہو

ع ۲۰ ۱۱

سورة النساء (۴)

۲۱۷۸۔	بَثَّ	پھیلایا
۲۱۷۹۔	رِجَالًا	مرد (جمع)
۲۱۸۰۔	تَسَاءَلُوْنَ	تم سوال کرتے ہو
۲۱۸۱۔	اَرْحَام	قرابت، رحم کے رشتے
۲۱۸۲۔	رَقِيْبًا	نگہبان
۲۱۸۳۔	يَتٰمٰی	یتیم (یتیم لڑکیاں)
۲۱۸۴۔	حُوْبًا	گناہ
۲۱۸۵۔	كَبِيْرًا	بڑا
۲۱۸۶۔	قِسْط	انصاف
۲۱۸۷۔	طَابَ	خوش لگے، پسند آئے
۲۱۸۸۔	مَثْنٰی	دُو دُو
۲۱۸۹۔	ثُلٰث	تین تین ۳
۲۱۹۰۔	رُبٰع	چار چار ۴
۲۱۹۱۔	عَدْلٌ	انصاف، برابری
۲۱۹۲۔	مَلَكَتْ	مالک ہوئے

(ف) مَلَكَتْ اَيْمَان کا لفظ

قرآن پاک میں اکثر جنگ میں پکڑی ہوئی عورتیں، جو مقابلہ میں آکر گرفتار ہو چکی ہوں، یا زر کنیزوں کے لئے استعمال ہوا ہے۔ داہنا ہاتھ چونکہ آدمی کے مال پر قابض ہوتا ہے، اور اسے اختیار ہے کہ اپنا مال جائز استعمال میں لائے، اس لئے اکثر مَلَکَتْ اَیْمَان کا لفظ استعمال کیا گیا ہے۔

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۱۹۳	اَیْمَان	داہنے ہاتھ (واحد: یَمِیْنٌ)
۲۱۹۴	اَدْنٰی	بہت نزدیک
۲۱۹۵	اَلَّا تَعُوْلُوْا	کہ بے انصافی نہ کر سکو گے
۲۱۹۶	صَدُقَات	مہر (واحد: صُدَاقٌ)
۲۱۹۷	نِحْلَۃً	خوشی سے بخشش
۲۱۹۸	هَنِيْٓئًا	مزے دار
۲۱۹۹	مَرِيْٓئًا	خوشگوار
۲۲۰۰	قِيَامًا	قائم، قیام (معیشت کیلئے)
۲۲۰۱	اُكْسُوْا	پہناؤ
۲۲۰۲	كِسْوَةٌ	پہنانا
۲۲۰۳	اِبْتَلُوْا	آزمالو
۲۲۰۴	يَتٰمٰى	یتیم (جمع)
۲۲۰۵	بَلَغُوْا	پہنچے وہ
۲۲۰۶	اٰنَسَ	پانا
۲۲۰۷	رُشْدًا	ہوشیاری
۲۲۰۸	اِدْفَعُوْا	لوٹا دو
۲۲۰۹	اِسْرَافًا	زیادتی
۲۲۱۰	بِدَارًا	جلدی جلدی
۲۲۱۱	يَسْتَعْفِفْ	بچا رہے
۲۲۱۲	دَفَعْتُمْ	لوٹاؤ تم یا واپس کرو۔
۲۲۱۳	نَصِيْبٌ	حصّہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۱۴۔	وَالِدَانِ	ماں باپ
۲۲۱۵۔	اَقْرَبُوْنَ	قرابت والے
۲۲۱۶۔	قَلَّ	تھوڑا، کم ہو
۲۲۱۷۔	کَثُرَ	زیادہ، بہت ہو
۲۲۱۸۔	مَفْرُوْضًا	مقررہ، طے شدہ
۲۲۱۹۔	قِسْمَۃَ	بانٹنا، تقسیم کرنا
۲۲۲۰۔	اُولُوالْقُرْبٰی	قرابت والے
۲۲۲۱۔	یَخْشَ	ڈرے، خوف کرے
۲۲۲۲۔	سَدِیْدًا	نرم، سیدھی، (ٹھیک)
۲۲۲۳۔	سَعِیْرًا	بھڑکتی آگ

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۲۴۔	حَظُّ	حصّہ
۲۲۲۵۔	اِثْنَتَیْنِ	دو عورتیں (مؤنث)
۲۲۲۶۔	ثُلُثَا	دو تہائی (تثنیہ) دو تہائیاں
۲۲۲۷۔	نِصْفُ	آدھا
۲۲۲۸۔	سُدُسُ	چھٹا (حصہ)
۲۲۲۹۔	ثُلُثُ	تیسرا (حصہ)
۲۲۳۰۔	اِخْوَۃٌ	بھائی بہن (بھائی)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۳۱۔	دَیْنٌ	قرض (جمع: دُیُوْنٌ)
۲۲۳۲۔	لَاتَدْرُوْنَ	نہیں تم جانتے
۲۲۳۳۔	وَلَدٌ	اولاد (لڑکا)
۲۲۳۴۔	رُبُعٌ	چوتھائی
۲۲۳۵۔	ثُمُنٌ	آٹھواں
۲۲۳۶۔	کَلٰلَۃٌ	ایسی میت جو اپنے پیچھے باپ اور اولاد نہ چھوڑے
۲۲۳۷۔	اَخٌ	بھائی
۲۲۳۸۔	اُخْتٌ	بہن
۲۲۳۹۔	کُلِّ وَاحِدٍ	ہر ایک
۲۲۴۰۔	شُرَکَاءُ	ساجھی، برابر کے
۲۲۴۱۔	غَیْرَ مُضَآرٍّ	نہ ضرر پہنچایا جائے
۲۲۴۲۔	حُدُوْدُ اللہِ	حدیں اللہ کی
۲۲۴۳۔	یَتَعَدَّ	ضابطہ سے نکل گیا، نافرمانی کرتا ہے

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۴۴۔	اَلّٰتِیْ	وہ عورتیں
۲۲۴۵۔	اَرْبَعَۃٌ	چار
۲۲۴۶۔	اَمْسِکُوْا	روک لو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۴۷	اَلَّذَانِ	دو آدمی
۲۲۴۸	اٰذُوْا	تکلیف دو، ایذا دو
۲۲۴۹	اَعْرِضُوْا	اعراض کرو
۲۲۵۰	تَوَّابًا رَّحِیْمًا	توبہ قبول کرنیوالا، رحم کرنے والا
۲۲۵۱	جَھَالَۃٌ	نادانی، جہالت
۲۲۵۲	کَرْھًا	زبردستی
۲۲۵۳	لَاتَعْضُلُوْا	مت روکو (ع ض ل)
۲۲۵۴	لِتَذْھَبُوْا	اس لئے کہ لے لو، وصول کرلو (جاؤ)
۲۲۵۵	مُبَیِّنَۃٍ	ظاہر، صاف
۲۲۵۶	عَاشِرُوْا	خوبی سے گذران رکھو۔
۲۲۵۷	عَسٰی	ممکن
۲۲۵۸	اِسْتَبْدَالُ	بدل لینا، ایک چھوڑ کر دوسری لانا
۲۲۵۹	مَکَانٌ	ٹھکانہ، جگہ
۲۲۶۰	قِنْطَارٌ	خزانہ، مال کا ڈھیر
۲۲۶۱	اَفْضٰی	مل چکے
۲۲۶۲	مِیْثَاقٌ	قول
۲۲۶۳	غَلِیْظًا	گاڑھا
۲۲۶۴	سَلَفَ	ہوچکا (گذرنا)
۲۲۶۵	مَقْتًا	نفرت کی بات، ناراضی

ع ۳ ۸ ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۶۶	اُمَّھَات	مائیں (اُمٌّ ماں)
۲۲۶۷	بَنٰت	بیٹیاں (بِنْتٌ : بیٹی)
۲۲۶۸	اَخَوَات	بہنیں (اُخْتٌ : بہن)
۲۲۶۹	عَمّٰات	پھوپیاں (عَمَّۃٌ : پھوپھی)
۲۲۷۰	بَنٰتُ الْاُخْتِ	بیٹیاں بہنوں کی (بھانجیاں)
۲۲۷۱	اَرْضَعْنَ	دودھ پلایا ان عورتوں نے
۲۲۷۲	مِنَ الرَّضَاعَۃِ	دودھ شریک
۲۲۷۳	رَبَائِبُ	بیوی کی وہ لڑکیاں جو پہلے خاوند سے ہوں۔

۲۲۷۴۔ حُجُوْرِ گودیاں

۲۲۷۵۔ فِیْ حُجُوْرِکُمْ تمہاری گودیوں میں یا زیر پرورش

۲۲۷۶۔ حَلَائِلُ بیویاں (حَلِیْلَۃٌ: بیوی)

۲۲۷۷۔ اَصْلَاب نسل، پشت (واحد: صُلْبٌ)

۲۲۷۸۔ اُخْتَیْنِ دو بہنیں (تثنیہ) (واحد: اُخْتٌ)

پارہ نمبر (۵)

۲۲۷۹۔ مُحْصَنٰتِ (۱) شادی شدہ عورتیں، شوہر والیاں

۲۲۸۰۔ مُحْصِنِیْنَ پاکدامن مرد، حصار نکاح میں محفوظ رکھنے والے، یا نکاح کی ذمے داریاں قبول کرنے والے۔

۲۲۸۱۔ مُسٰفِحِیْنَ آزاد شہوت رانی کرنے والے

۲۲۸۲۔ اُجُوْرٌ مہر

۲۲۸۳۔ طَوْلاً گنجائش، مقدور

۲۲۸۴۔ مُحْصَنٰتِ (۲) باوقار شریف آزاد اور خاندانی مسلم عورتیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۸۵۔	فَتَيٰتٍ	لونڈیاں، باندیاں (واحد: فَتَاۃٌ)
۲۲۸۶۔	مُحْصَنٰتٍ	(۳) حصار نکاح میں محفوظ رہنے والیاں، پارسا عورتیں (ف) مُحْصَنٰتٍ کا لفظ اس رکوع میں تین معنیٰ میں استعمال فرمایا گیا ہے اور اس کے نمبر ۱، ۲، ۳ ملاحظ فرمائیں (۱) شادی شدہ عورتیں، شوہر والی عورتیں، (۲) آزاد عورتیں یا باوقار شریف اور خاندانی مسلم خواتین، جو اپنے دامن عصمت کو محفوظ کئے ہوئے ہوں (۳) پارسا عورتیں جو حصارِ نکاح میں محفوظ رہیں، مذکورہ بالا تینوں قسم کی عورتوں پر ایک ہی لفظ مُحْصَنٰتٍ کا استعمال کچھ عجیب سا معلوم ہوتا ہے لیکن قرینہ اور پورے رکوع کی تقریر پڑھ لینے کے بعد معنیٰ میں آسانی ہو جاتی ہے، مزید سہولت کیلئے کوئی ترجمہ دیکھ کر اطمینان کر لیں تو معلوم ہوگا کہ تمام الفاظ کی اسپرٹ معنوی اعتبار سے قلعہ میں محفوظ رہنے کی ہے اسی لئے اس لفظ کے اصل معنیٰ حِصْنٌ یعنی قلعہ میں داخل کرنا ہے مُحْصَنٰتٍ، اِحْصَان

نمبر شمار	عربی	اردو
		سے اسم مفعول، جمع مؤنث ہے۔
۲۲۸۷۔	غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ	نہ ہوں علانیہ بدکاری کرنیوالیاں
۲۲۸۸۔	اَخْدَانٍ	چوری چھپے آشنائی کرنا
۲۲۸۹۔	اُحْصِنَّ	نکاح میں لی جائیں
۲۲۹۰۔	اَتَيْنَ	کریں وہ (صیغہ مؤنث)
۲۲۹۱۔	عَنَتَ	بدکاری
		ع ۳
۲۲۹۲۔	سُنَنَ	راہیں، طریقے (واحد: سُنَّۃٌ)
۲۲۹۳۔	شَهَوٰتِ	خواہشات
۲۲۹۴۔	مَيْلًا	جھک جانا
۲۲۹۵۔	عَنْ تَرَاضٍ	رضامندی سے
۲۲۹۶۔	عُدْوَانًا	زیادتی سے
۲۲۹۷۔	نُصْلِيْهِ	ہم داخل کریں گے اسکو (اِصْلَاءٌ: داخل کرنا)
۲۲۹۸۔	تَجْتَنِبُوْا	بچوگے تم، اجتناب کروگے تم

نمبر شمار	عربی	اردو
		(مصدر: اِجْتِنَاب)
۲۲۹۹۔	كَبَآئِرَ	بڑا گناہ (واحد: كَبِيْرَةٌ)
۲۳۰۰۔	تُنْهَوْنَ	منع کئے جاتے ہو
۲۳۰۱۔	نُكَفِّرْ	ہم دور کردیں گے
۲۳۰۲۔	مُدْخَلًا	داخل ہونے کی جگہ
۲۳۰۳۔	كَرِيْمًا	باعزت، معزز
۲۳۰۴۔	لَا تَتَمَنَّوْا	مت آرزو کرو، مت تمنا کرو
۲۳۰۵۔	مَوَالِيَ	وارث
۲۳۰۶۔	عَقَدَتْ	عہد بندھے ہوئے
۲۳۰۷۔	اَيْمَانُكُمْ	داہنے ہاتھ تمہارے
		ع ۵
۲۳۰۸۔	قَوّٰمُوْنَ	قائم رہنے والے، منتظم
۲۳۰۹۔	صٰلِحٰتُ	نیک عورتیں
۲۳۱۰۔	قٰنِتٰتٌ	فرمانبردار عورتیں
۲۳۱۱۔	نُشُوْزَ	بد دماغی
۲۳۱۲۔	مَضَاجِعِ	خوابگاہیں، لیٹنے کی جگہیں
۲۳۱۳۔	عَلِيًّا	بلند عَلِيٌّ اعلیٰ، اوپر، زبردست

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۱۴	حَکَمًا	منصف، تصفیہ کرنے والا
۲۳۱۵	جَارٌ	پڑوسی
۲۳۱۶	جَارِ الْجُنُبِ	اجنبی پڑوسی، دور کا پڑوسی۔
۲۳۱۷	صَاحِبِ بِالْجَنْبِ	کروٹ کا ساتھی، نزدیک ہم مجلس
۲۳۱۸	اِبْنُ السَّبِيْلِ	راہ گیر، مسافر
۲۳۱۹	مُخْتَالًا	اترانے والا
۲۳۲۰	فَخُوْرًا	فخر کرنے والا، شیخی بگھارنے والا
۲۳۲۱	قَرِيْنًا	ہم نشین، قرین، ساتھی مصاحب
۲۳۲۲	مَاذَا	کیا ہو جاتا
۲۳۲۳	لَوْ	اگر
۲۳۲۴	مِثْقَالُ	بھر، وزن، برابر
۲۳۲۵	اِنْ	اگر
۲۳۲۶	تَكُ	ہو (تَكُ اصل میں تَكُنْ تھا)
۲۳۲۷	مِنْ لَّدُنْهُ	اس کے پاس سے
۲۳۲۸	جِئْنَا	لائیں گے ہم

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۲۹	هٰؤُلَاءِ	یہ سب، ان سب
۲۳۳۰	تُسَوّٰى	برابر ہو جائے
۲۳۳۱	حَدِيْثًا	بات
	ع ۶	
۲۳۳۲	لَا تَقْرَبُوْا	مت قریب ہو جاؤ (ق ر ب)
۲۳۳۳	سُكٰرٰى	نشہ میں
۲۳۳۴	جُنُبًا	حالت جنابت میں
۲۳۳۵	عَابِرِىْ	گذرنے والا (مسافر)
۲۳۳۶	تَغْتَسِلُوْا	غسل کرلو، نہالو (غ س ل)
۲۳۳۷	مَرْضٰى	بیمار، مریض (واحد مَرِيْضٌ)
۲۳۳۸	غَائِطُ	قضائے حاجت، جائے ضرورت
۲۳۳۹	لٰمَسْتُمُ	صحبت کی ہو تم نے (چھونا)
۲۳۴۰	تَيَمَّمُوْا	تیمم کرلو (قصد کرنا)
۲۳۴۱	صَعِيْدًا	مٹی
۲۳۴۲	طَيِّبًا	پاک

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۴۳-	اِمْسَحُوْا	مسح کرلو، ہاتھ پھیرلو
۲۳۴۴-	وُجُوْہٌ	چہرہ (جمع)
۲۳۴۵-	عَفُوٌّ	معاف کرنے والا
۲۳۴۶-	یُحَرِّفُوْنَ	پھیر دیتے ہیں، تحریف کردیتے ہیں
۲۳۴۷-	مَوَاضِعَ	جگہ، موضوع (مَوْضِعٌ کی جمع)
۲۳۴۸-	عَصَیْنَا	نہ مانا ہم نے یا نہیں مانتے ہم (نافرمانی کرنا)
۲۳۴۹-	اِسْمَعْ	سُن (فعل امر)
۲۳۵۰-	غَیْرَ مُسْمَعٍ	نہ سنایا جائیو یہ ذو معنیٰ لفظ ہے، ایک معنیٰ تو اس کے یہ ہیں کہ آپ کے خلافِ مرضی کوئی بات آپ کو نہیں سنائی جاسکتی۔ دوسرے معنیٰ یہ کہ تم اس قابل ہی نہیں ہو کہ کوئی تمہیں کچھ سنائے۔ علاوہ اس کے ایک معنیٰ یہ بھی ہیں کہ تم بہرے ہوجاؤ۔ مخالفینِ قرآن نبی صلعم کے دوران تقریر میں کوئی بات سمجھنے کیلئے ٹھہرنے کو کہتے تو اِسْمَعْ کے ساتھ غَیْرَ مُسْمَعٍ بھی کہتے۔ یہ بات ٹھیک اسی طرح کی ہے جیسے رَاعِنَا کو موڑ دیکر رَاعِیْنَا کہنا
۲۳۵۱-	لَیًّا	پیچ دیکر، مروڑ دیکر
۲۳۵۲-	اَلْسِنَۃٌ	زبانیں (لِسَان: زبان)
۲۳۵۳-	طَعْنًا	عیب لگانا، طعنہ کرنا
۲۳۵۴-	اَقْوَمُ	بہت بہتر، بہت مضبوط، بہت سیدھا
۲۳۵۵-	نَطْمِسَ	ہم مٹا ڈالیں گے (ط م س)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۵۶۔	نُرُدَّ	ہم پھیر دیں گے (ر د د)
۲۳۵۷۔	اَدۡبَار	پیٹھ (دُبُرٌ: پیٹھ)
۲۳۵۸۔	اَصۡحَابُ السَّبۡتِ	سنیچر والے، ان کا قصہ سورۂ اعراف میں مذکور ہے
۲۳۵۹۔	مَفۡعُوۡلاً	کیا گیا، ہو کر رہے گا
۲۳۶۰۔	دُوۡنَ ذٰلِكَ	سوا اس کے
۲۳۶۱۔	اِفۡتَرٰی	باندھ لیا، گڑھ لیا جھوٹ موٹ کا
۲۳۶۲۔	فَتِیۡلاً	تاگے برابر

ع ۸ ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۶۳۔	جِبۡتِ	بے حقیقت، بے اصل جادو، فال گیری، ٹونے ٹوٹکے، شگون، مہورت اور دوسری وہمی چیزوں کیلئے استعمال کیا گیا ہے
۲۳۶۴۔	نَقِیۡرًا	ذرا سا، تھوڑا
۲۳۶۵۔	نَضِجَتۡ	گل جائینگی جل جائینگی
۲۳۶۶۔	جُلُوۡدٌ	چمڑہ، کھال (جِلۡدٌ کی جمع)

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۶۷۔	اَبَدًا	ہمیشہ
۲۳۶۸۔	ظِلاًّ	سایہ، چھاؤں
۲۳۶۹۔	ظَلِیۡلاً	گھنی چھاؤں
۲۳۷۰۔	تُؤَدُّوۡا	پہنچا دو
۲۳۷۱۔	نِعِمَّا	بہت اچھی، خوب۔ نعمت سے بھرپور
۲۳۷۲۔	اُوۡلِی الۡاَمۡرِ	صاحب حکم
۲۳۷۳۔	تَاۡوِیۡلاً	انجام، خلاصہ

ع ۹ ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۷۴۔	یَزۡعُمُوۡنَ	دعویٰ کرتے ہیں (ز ع م)
۲۳۷۵۔	یَتَحَاکَمُوۡۤا	فیصلہ لیجائیں
۲۳۷۶۔	صُدُوۡدًا	ہٹ رہنا، پہلوتہی کرنا
۲۳۷۷۔	یَحۡلِفُوۡنَ	حلف اٹھاتے ہیں، قسم کھاتے ہیں
۲۳۷۸۔	اِنۡ	نہیں (معنی اس لفظ کے اگر کے

نمبر شمار	عربی	اردو
		ہوتے ہیں لیکن اس کے بعد الّا آنے سے معنیٰ ہوں گے نہیں)
۲۳۷۹	تَوْفِيْقًا	موافقت، بھلائی
۲۳۸۰	اَعْرِضْ	اعراض کر
۲۳۸۱	عِظْ	نصیحت کر
۲۳۸۲	قَوْلًا بَلِيْغًا	بات پہنچی ہوئی
۲۳۸۳	فَلَا وَرَبِّكَ	پس قسم ہے تیرے رب کی (واؤ قسمیہ ہے)
۲۳۸۴	شَجَرَ	جھگڑا واقع ہو
۲۳۸۵	حَرَجًا	تنگی
۲۳۸۶	قَضَيْتَ	فیصلہ کیا تو نے
۲۳۸۷	يُسَلِّمُوْا	مان لیں
۲۳۸۸	تَسْلِيْمًا	تابع فرمان بن کر
۲۳۸۹	تَثْبِيْتًا	ثابت رکھنے والا، پختہ کرنے والا
۲۳۹۰	صِدِّيْقِيْنَ	سچے لوگ
۲۳۹۱	رَفِيْقًا	دوست
		ع ۹
۲۳۹۲	خُذُوْا	لو
۲۳۹۳	حِذْرَ	بچاؤ کا سامان

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۹۴	اِنْفِرُوْا	نکلو (ن ف ر)
۲۳۹۵	ثُبَاتٌ	متفرق، الگ الگ دستوں کی شکل میں
۲۳۹۶	يُبَطِّئَنَّ	ہٹتا ہے، دیر کرتا ہے
۲۳۹۷	تَبْطِئَةٌ	(مصدر) دیر کرنا
۲۳۹۸	عَلَيَّ	مجھ پر
۲۳۹۹	مَوَدَّةٌ	دوستی
۲۴۰۰	يَالَيْتَنِيْ	اے کاش کہ میں
۲۴۰۱	فَوْزٌ	کامیابی
۲۴۰۲	يَشْرُوْنَ	بیچتے ہیں
۲۴۰۳	مَالَكُمْ	کیا ہوا تم کو
۲۴۰۴	مُسْتَضْعَفِيْنَ	کمزور لوگ، ناتواں
۲۴۰۵	وِلْدَانٌ	لڑکے
۲۴۰۶	اَهْلُهَا	رہنے والے ہیں
۲۴۰۷	مِنْ لَّدُنْكَ	اپنے نزدیک سے
۲۴۰۸	كَيْدٌ	تدبیر
		ع ۱۰
۲۴۰۹	كُفُّوْا	روک رکھو
۲۴۱۰	خَشْيَةً	ڈر، خوف
۲۴۱۱	لَوْلَا	کیوں نہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۱۲۔	أَجَلٌ	وقت، مہلت
۲۴۱۳۔	فَتِيلًا	تاگے برابر
۲۴۱۴۔	أَيْنَمَا	جہاں کہیں بھی
۲۴۱۵۔	يُدْرِككُّ	پالے گی (د ر ک)
۲۴۱۶۔	بُرُوجٌ	قلعے
۲۴۱۷۔	مُشَيَّدَةٌ	بلند، مضبوط
۲۴۱۸۔	فَمَالِ	پس کیا ہوا
۲۴۱۹۔	لَا يَكَادُونَ	نہیں قریب ہوئے
۲۴۲۰۔	يَفْقَهُونَ	سمجھتے (مصدر: فِقْهٌ)
۲۴۲۱۔	طَاعَةٌ	فرمانبرداری
۲۴۲۲۔	بَيَّتَ	رات کے وقت مشورہ کرنا
۲۴۲۳۔	يُبَيِّتُونَ	رات کو مشورہ کرتے ہیں، چھپ کر
۲۴۲۴۔	يَتَدَبَّرُونَ	تدبیر کرتے ہیں، غور کرتے ہیں
۲۴۲۵۔	لَوَجَدُوا	البتہ پاتے وہ
۲۴۲۶۔	أَذَاعُوا	پھیلاتے ہیں
۲۴۲۷۔	يَسْتَنْبِطُونَ	تحقیق کرتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۲۸۔	حَرِّضْ	رغبت دلا (تحریضٌ رغبت دلانا)
۲۴۲۹۔	عَسَى	قریب
۲۴۳۰۔	يَكُفَّ	روک دے گا
۲۴۳۱۔	أَشَدُّ	بہت سخت
۲۴۳۲۔	بَأْسٌ	جنگ
۲۴۳۳۔	تَنْكِيلًا	بند کرنے میں، سخت سزا دینے میں
۲۴۳۴۔	كِفْلٌ	حصّہ
۲۴۳۵۔	تَحِيَّةٌ	دعا سلام

ع ۱۱ / ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۳۶۔	أَرْكَسَ	الٹا پھیر دیا
۲۴۳۷۔	يَصِلُونَ	ملتے ہیں
۲۴۳۸۔	حَصِرَتْ	رُک گئے، منقبض ہو گئے
۲۴۳۹۔	سَلَّطَ	مسلط کرنا

ع ۱۲ / ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴۰۔	تَحْرِيرٌ	آزاد کرنا
۲۴۴۱۔	رَقَبَةٌ	گردن

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴۲	دِيَةٌ	خون بہا
۲۴۴۳	مُسَلَّمَةٌ	پورا دیا جائے، سپرد کیا جائے
۲۴۴۴	شَهْرَيْنِ	دو ماہ (شَهْرٌ: واحد)
۲۴۴۵	مُتَتَابِعَيْنِ	لگاتار، مسلسل
۲۴۴۶	مُتَعَمِّدًا	قصداً، جان بوجھ کر
۲۴۴۷	ضَرَبْتُمْ	چلو تم، سفر کرو تم
۲۴۴۸	اَلْقٰى	ڈالا، ملاقات کیا
۲۴۴۹	لَسْتَ	نہیں ہے تو
۲۴۵۰	عَرَضَ	اسباب
۲۴۵۱	مَغَانِمَ	غنیمتیں
۲۴۵۲	لَایَسْتَوِیْ	نہیں ہے برابر
۲۴۵۳	غَیْرُ اُولِی الضَّرَرِ	سوائے ضرر والے، علاوہ ضرر والوں کے، جنکو کوئی عذر نہ ہو

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۵۴	تُوَفّٰی	وفات دی، جان قبض کی گئی
۲۴۵۵	فِیْمَا	کس چیز میں
۲۴۵۶	حِیْلَةٌ	بہانہ، حیلہ، تدبیر
۲۴۵۷	مُرٰغَمًا	جگہ، بافراغت مکان
۲۴۵۸	دَرَكَ	پانا
۲۴۵۹	وَقَعَ	ثابت ہو گیا، واقع ہو گیا
۲۴۶۰	تَقْصُرُوْا	کم کرو، قصر کرو (ق ص ر)
۲۴۶۱	یَفْتِنَ	فتنہ میں ڈالے (ف ت ن)
۲۴۶۲	كُنْتَ	ہو تو، ہوا تو
۲۴۶۳	تَقُمْ	کھڑے ہوئے، قائم ہوئے
۲۴۶۴	اَسْلِحَةٌ	ہتھیار (جمع: سَلَاحٌ کی)
۲۴۶۵	تَاْتِ	آدے
۲۴۶۶	حِذْرٌ	بچاؤ کا سامان
۲۴۶۷	اَمْتِعَتِكُمْ	اسباب تمہارا
۲۴۶۸	مَیْلَةٌ	جھک جانا، آپڑنا، حملہ کرنا
۲۴۶۹	وَاحِدَةٌ	یکبارگی
۲۴۷۰	مَطَرٌ	بارش
۲۴۷۱	اَنْ تَضَعُوْا	کر رکھدو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۷۲۔	اِطْمَأْنَنْتُمْ	اطمنان پاؤ تم
۲۴۷۳۔	تَأْلَمُوْنَ	تم رنج اٹھا رہے ہو
	(ا ل م)	
۲۴۷۴۔	تَرْجُوْنَ	تم امید رکھتے ہو

ع ۱۵/۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۷۵۔	اَرٰ	دکھانا
۲۴۷۶۔	خَآئِنِيْنَ	خیانت کرنیوالے
۲۴۷۷۔	خَصِيْمًا	جھگڑا کرنے والا، طرفداری کرنیوالا
۲۴۷۸۔	لَاتُجَادِلْ	مت جدال کر
۲۴۷۹۔	يَخْتَانُوْنَ	خیانت کرتے ہیں
۲۴۸۰۔	خَوَّانًا	خیانت کرنے والا
۲۴۸۱۔	اَثِيْمًا	گنہ گار
۲۴۸۲۔	يَسْتَخْفُوْنَ	چھپتے ہیں
۲۴۸۳۔	يُبَيِّتُوْنَ	چوری چھپے مشورہ کرتے ہیں
۲۴۸۴۔	يَرْمِ	تہمت لگائے گا، پھینکے گا
۲۴۸۵۔	بَرِيْئًا	بے گناہ
۲۴۸۶۔	اِحْتَمَلَ	اٹھالیا

ع ۱۶/۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۸۷۔	هَمَّتْ	ارادہ کرلیا
۲۴۸۸۔	عَلَّمَ	سکھایا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۸۹۔	نَجْوٰى	سرگوشی، مجلس گفتگو کیلئے بیٹھنا
۲۴۹۰۔	يُشَاقِقْ	اختلاف کرے گا
۲۴۹۱۔	نُصْلِهٖ	ہم اس کو داخل کریں گے

ع ۱۷/۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۹۲۔	مَادُوْنَ ذٰلِكَ	جو کچھ سوائے اس کے
۲۴۹۳۔	اِنٰثًا	دیویاں، زنانی چیز
۲۴۹۴۔	مَرِيْدًا	سرکش مردود
۲۴۹۵۔	يُبَتِّكُنَّ	تراشیں گے
۲۴۹۶۔	اٰذَانٌ	کان (واحد: اُذُنٌ)
۲۴۹۷۔	اَنْعَامٌ	چوپائے، مویشی (جمع نَعَمٌ کی)
۲۴۹۸۔	غُرُوْرًا	فریب، دھوکہ
۲۴۹۹۔	مَحِيْصًا	بھاگنے کی جگہ
۲۵۰۰۔	اَصْدَقُ	بہت سچا
۲۵۰۱۔	قِيْلًا	قول، بات، وعدہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۰۲-	نَقِیْرًا	ذرا سا
۲۵۰۳-	خَلِیْلًا	دوست
		ع ۱۸ ۱۵
۲۵۰۴-	یَسْتَفْتُوْنَ	فتویٰ پوچھتے ہیں، حکم دریافت کرتے ہیں۔
۲۵۰۵-	تَرْغَبُوْنَ	تم رغبت کرتے ہو
۲۵۰۶-	بَعْلٌ	شوہر
۲۵۰۷-	اُحْضِرَتْ	حاضر کی گئی
۲۵۰۸-	اَلشُّحَّ	بخیل
۲۵۰۹-	حَرَصْتُمْ	حرص کرو تم
۲۵۱۰-	مُعَلَّقَةٌ	اُدھر میں لٹکی ہوئی
۲۵۱۱-	اِیَّاکُمْ	تم کو بھی
۲۵۱۲-	حَمِیْدًا	تعریف کیا گیا
۲۵۱۳-	یَاْتِ	(ب) لائے گا (آئے گا)
		ع ۱۹ ۱۶
۲۵۱۴-	اَوْلٰی	بہتر، لائق تر، خیر خواہ
۲۵۱۵-	اَلْھَوٰی	خواہش
۲۵۱۶-	تَلْوٗا	پیچ بیانی کرو گے، ہیر پھیر کر بات کرو گے
۲۵۱۷-	اِزْدَادُوْا	زیادہ ہو گئے، آگے بڑھ گئے
۲۵۱۸-	یَخُوْضُوْا	بات کریں، بحث کریں، حجت بازی کرنا (گھسنا)
۲۵۱۹-	حَدِیْثٌ	بات (جمع: اَحَادِیْث)
۲۵۲۰-	یَتَرَبَّصُوْنَ	انتظار کرتے ہیں
۲۵۲۱-	نَسْتَحْوِذْ	غالب آئے ہم، حفاظت کی ہم نے
۲۵۲۲-	نَمْنَعْكُمْ	ہم نے بچا دیا تم کو (م ن ع)
		ع ۲۰ ۱۷
۲۵۲۳-	كُسَالٰی	کاہلی سے کسمساتے ہوئے (کَسَلٌ سستی، کاہلی)
۲۵۲۴-	مُذَبْذَبِیْنَ	مذبذب، ڈگمگاتے ہوئے
۲۵۲۵-	سُلْطَانٌ	غلبہ، حجت
۲۵۲۶-	سُلْطَانًا مُّبِیْنًا	حجت صریحہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۲۷	اَلدَّرْكُ	درجہ
۲۵۲۸	اَسْفَلُ	بہت نیچا
۲۵۲۹	اَخْلَصُوْا	خالص کرلیا
۲۵۳۰	مَا يَفْعَلُ	کیا کرے گا

نوٹ

ایک لفظ مختلف شکلیں بدل کر آتا ہے۔ تب اس کی ہر شکل سے واقفیت طالب علم کو اچھی طرح ہو جائے، اس سہولت کے پیش نظر اب تک جو الفاظ دیئے گئے ہیں، انھیں بار بار دہرایا بھی گیا ہے۔

(مرتب)

پارہ نمبر (۶)

۲۵۳۱	جَهْرٌ	پکار کر کہنا، صاف کھلم کھلا
۲۵۳۲	قَدِيْرًا	قدرت والا
۲۵۳۳	حَقًّا	پکے، سچے، یقینی
		ع ۱۲
۲۵۳۴	جَهْرَةً	ظاہر
۲۵۳۵	صٰعِقَةٌ	بجلی
۲۵۳۶	عَفَوْنَا	ہم نے معاف کیا
۲۵۳۷	لَا تَعْدُوْا	حد سے مت گذرو
۲۵۳۸	صَلَبُ	سولی دینا
۲۵۳۹	شُبِّهَ	شبہ ڈال دیا گیا (ش ب ہ)
۲۵۴۰	مُؤْتُوْنَ	دینے والے
		ع ۲۲
۲۵۴۱	زَبُوْرُ	وہ کتاب اللہ جو حضرت داؤدؑ

پر نازل کی گئی

۲۵۴۲۔ قَصَصْنَا ہم نے بیان کیا (ق ص ص)

۲۵۴۳۔ تَکْلِیْمًا بات کرنا

۲۵۴۴۔ مُبَشِّرِیْنَ خوشخبری سنانیوالے

۲۵۴۵۔ مُنْذِرِیْنَ ڈر، خوف سنانے والے، ڈرانیوالے

۲۵۴۶۔ حُجَّۃٌ عذر

۲۵۴۷۔ طَرِیْقٌ راہ

۲۵۴۸۔ یَسِیْرًا آسان

۲۵۴۹۔ لَاتَغْلُوْا غلو مت کرو

۲۵۵۰۔ کَلِمَۃٌ فرمان، حکم

۲۵۵۱۔ اَلْقٰی ڈالدیا، پہنچادیا

۲۵۵۲۔ ثَلٰثَۃٌ تین ۳

۲۵۵۳۔ اِنْتَھُوْا باز آجاؤ، رُک جاؤ

ع ۲۳

۲۵۵۴۔ لَنْ یَّسْتَنْکِفَ نہ انکار کرے گا (ن ک ف)

۲۵۵۵۔ اِسْتِنْکَافٌ (مصدر) انکار کرنا، عار کرنا

۲۵۵۶۔ بُرْھَانٌ دلیل

۲۵۵۷۔ یَسْتَفْتُوْنَ سوال پوچھتے ہیں

۲۵۵۸۔ ثُلُثَانِ دو تہائی (ثُلُثٌ ایک تہائی

ع ۲۴

(۵) سورۃ المائدہ

۲۵۵۹۔ عُقُوْدٌ عہد (واحد: عَقْدٌ)

۲۵۶۰۔ بَہِیْمَۃٌ چرنیوالے جانور، چوپائے۔

۲۵۶۱۔ اَنْعَامٌ چوپائے، مویشی

۲۵۶۲۔ غَیْرَ مُحِلِّیْ نہیں حلال، یعنی حلال نہ سمجھو

۲۵۶۳۔ صَیْدٌ شکار

۲۵۶۴۔ حُرُمٌ حالتِ احرام میں (احرام ایک تہبند اور ایک چادر بغیر سلی ہوئی، جو حج کے ایام میں حاجی لوگ پہنتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۶۵	لَا تُحِلُّوْا	نہ حلال سمجھو، یعنی اللہ تعالیٰ کی نشانیوں کی بے حرمتی کرنا حلال نہ سمجھو۔
۲۵۶۶	شَعَائِرُ	نشانیاں
۲۵۶۷	شَھْرُ الْحَرَامِ	محترم مہینہ، ادب کے لائق مہینہ
۲۵۶۸	اَلْھَدْیُ	قربانی کا جانور
۲۵۶۹	قَلَائِدُ	قربانی کے وہ جانور جن کے گلے میں بطور نذرِ خداوندی کی علامت کے پٹے ڈالے گئے ہوں جمع ہے قِلَادَۃٌ کی۔
۲۵۷۰	اٰمِّیْنَ	قصد کرنے والے
۲۵۷۱	بَیْتُ الْحَرَامِ	محترم گھر، بیت اللہ شریف
۲۵۷۲	حَلَلْتُمْ	حلال ہو تم، یعنی حالتِ احرام سے باہر آجاؤ۔
۲۵۷۳	اِصْطَادُوْا	شکار کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۷۴	اِصْطَادُوْا	شکار کرنا (ص ی د)
۲۵۷۵	لَا یَجْرِمَنَّکُمْ	ہرگز نہ آمادہ کرے تم کو
۲۵۷۶	شَنَاٰنُ	دشمنی، بغض
۲۵۷۷	تَعَاوَنُوْا	تعاون کرو، مدد کرو
۲۵۷۸	عُدْوَانٌ	زیادتی، ظلم

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۷۹	مَیْتَۃٌ	مُردار
۲۵۸۰	دَمٌ	خون
۲۵۸۱	لَحْمٌ	گوشت
۲۵۸۲	خِنْزِیْرٌ	سؤر
۲۵۸۳	اُھِلَّ	پکارا جائے، نامزد کیا جائے
۲۵۸۴	مُنْخَنِقَۃٌ	ایسا جانور جو گلا گھونٹنے سے مر گیا ہو
۲۵۸۵	مَوْقُوْذَۃٌ	ایسا جانور جو کسی ضرب یا لاٹھی مارنے سے مر گیا ہو۔
۲۵۸۶	مُتَرَدِّیَۃٌ	ایسا جانور جو کسی اونچی جگہ سے گر کر مر گیا ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۸۷-	نَطِيحَةُ	ایسا جانور جو کسی ٹکّر سے یا سینگ مارنے سے مرگیا ہو
۲۵۸۸-	اَلسَّبُعُ	درندہ
۲۵۸۹-	ذَكَّيْتُمْ	پاک کرلو تم، ذبح کرلو تم
۲۵۹۰-	ذُبِحَ	ذبح کیا جائے
۲۵۹۱-	نُصُبٌ	پرستش گاہ، آستانے، تھان
۲۵۹۲-	تَسْتَقْسِمُوا	قسمت معلوم کرو
۲۵۹۳-	اَزْلَامٌ	قسمت معلوم کرنے کے پانسے، سٹّہ لاٹری وغیرہ جاہلیت جدیدہ کی پیداوار بھی اسی لفظ کے ہم معنیٰ ہیں۔
۲۵۹۴-	يَئِسَ	مایوس ہوگئے
۲۵۹۵-	اُضْطُرَّ	بے بس ہوا
۲۵۹۶-	مَخْمَصَةٌ	بھوک
-	مُتَجَانِفٌ	جھکنے والا، مائل ہونے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۹۸-	جَوَارِح	زخم دینے والے
۲۵۹۹-	مُكَلِّبِيْنَ	شکار کی تعلیم لئے ہوئے شکاری جانور
۲۶۰۰-	اَمْسَكْنَ	روکے رکھیں
۲۶۰۱-	مُحْصَنٰتِ	پاکدامن عورتیں
۲۶۰۲-	مُتَّخِذِىْ	پکڑنے والے (مُتَّخِذِيْنَ تھا، مضاف ہونیکی وجہ سے نَ گر گیا)

ع۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۰۳-	قُمْتُمْ	کھڑے ہو تم، اٹھو تم
۲۶۰۴-	اَيْدِىَ	دونوں ہاتھ
۲۶۰۵-	مَرَافِقِ	کہنیاں
۲۶۰۶-	رُءُوْسُ	سَر (جمع)
۲۶۰۷-	اَرْجُلٌ	پیر (رِجْلٌ: واحد)
۲۶۰۸-	كَعْبَيْنِ	دونوں ٹخنے
۲۶۰۹-	جُنُبًا	حالتِ جنابت
۲۶۱۰-	غَائِطٌ	جائے استنجا
۲۶۱۱-	لٰمَسْتُمْ	صحبت کی ہو تم نے
۲۶۱۲-	وَاثَقَ	قول لیا ہے اس نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۱۳-	جَحِيْمٌ	آگ کا ڈھیر
۲۶۱۴-	هَمَّ	قصد کیا
۲۶۱۵-	يَبْسُطُوْا	دراز کریں
۲۶۱۶-	كَفَّ	بند کر دیا (روک دیا)

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۱۷-	اِثْنَيْ عَشَرَ	بارہ ۱۲
۲۶۱۸-	نَقِيْبًا	سردار
۲۶۱۹-	عَزَّرْتُمُوْا	قوت سے ساتھ دو
۲۶۲۰-	نَقْضٌ	توڑنا
۲۶۲۱-	لَاتَزَالُ	نہیں فرصت پائیگا تو
۲۶۲۲-	تَطَّلِعُ	اطلاع پاتا رہے گا
۲۶۲۳-	اِصْفَحْ	درگذر کر
۲۶۲۴-	اَغْرَيْنَا	لگا دی ہم نے
۲۶۲۵-	سَوْفَ	جلدی، عنقریب
۲۶۲۶-	يَصْنَعُوْنَ	کرتے ہیں وہ
۲۶۲۷-	سُبُلٌ	راہیں (واحد: سَبِيْلٌ)
۲۶۲۸-	سَلٰمٌ	سلامتی
۲۶۲۹-	مَنْ يَّمْلِكُ	کون اختیار رکھتا ہے
۲۶۳۰-	يُهْلِكُ	ہلاک کرے وہ
۲۶۳۱-	نَحْنُ	ہم
۲۶۳۲-	اَبْنَاءُ	(اَبْنٰٓؤُا) بیٹے (اِبْنٌ کی جمع)
۲۶۳۳-	اَحِبَّآءُ	بہت محبوب
۲۶۳۴-	فَلِمَ	پس کیوں
۲۶۳۵-	بَشَرٌ	آدمی
۲۶۳۶-	فَتْرَةٌ	سلسلہ موقوف، توڑا پڑے پیچھے، دو پیغمبروں کے بیچ کا زمانہ جب کہ کوئی نبی موجود نہ ہو

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۳۷-	لَمْ يُؤْتَ	نہیں دیا گیا
۲۶۳۸-	مُقَدَّس	پاک
۲۶۳۹-	لَاتَرْتَدُّوْا	مت الٹے پاؤں پھر جاؤ۔
۲۶۴۰-	تَنْقَلِبُوْا	پلٹ جاؤ گے تم
۲۶۴۱-	جَبَّارِيْنَ	زبردست
۲۶۴۲-	رَجُلٰنِ	دو آدمی
۲۶۴۳-	اَلْبَابُ	دروازہ، باب
۲۶۴۴-	اَبَدًا	کبھی بھی، ہمیشہ ہمیشہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴۵	مَادَامُوْا	جبتک وہ رہیں گے
۲۴۴۶	اِذْهَبْ	تو جا
۲۴۴۷	قَاتِلَآ	لڑو تم دونوں
۲۴۴۸	هٰهُنَا	اسی جگہ پر
۲۴۴۹	لَآ اَمْلِكُ	نہیں میں اختیار رکھتا

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۵۰	نَفْسِيْ	میری جان
۲۴۵۱	اَخِيْ	میرا بھائی
۲۴۵۲	اُفْرُقْ	جدائی ڈال، فیصلہ کر
۲۴۵۳	مُحَرَّمَةٌ	حرام کی گئی
۲۴۵۴	اَرْبَعِيْنَ	چالیس
۲۴۵۵	سَنَةً	سال
۲۴۵۶	يَتِيْهُوْنَ	سرگرداں پھریں گے، مارے مارے پھرینگے
۲۴۵۷	لَا تَاْسَ	مت غم کر، مت افسوس کر۔

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۵۸	وَاتْلُ	اور تلاوت کر، پڑھ کر سنا
۲۴۵۹	نَبَاَ	خبر (جمع اَنْبَاءٌ)
۲۴۶۰	اِبْنَيْ	دو بیٹے
۲۴۶۱	قَرَّبَا	پیش کی انھوں نے
۲۴۶۲	قُرْبَانًا	قربانی، نیاز
۲۴۶۳	تُقُبِّلَ	قبول کر لی گئی
۲۴۶۴	بَسَطْتَّ	دراز کرے گا تو
۲۴۶۵	اِلَيَّ	طرف میری
۲۴۶۶	يَدَكَ	تیرا ہاتھ
۲۴۶۷	بَاسِطٌ	دراز کرنے والا
۲۴۶۸	تَبُوْٓءَ	مستحق ہو جائیگا تو
۲۴۶۹	تَكُوْنَ	ہو جائے
۲۴۷۰	طَوَّعَتْ	رغبت دلائی
۲۴۷۱	اَصْبَحَ	ہو گیا
۲۴۷۲	بَعَثَ	بھیجا
۲۴۷۳	غُرَابٌ	کوّا
۲۴۷۴	يَبْحَثُ	کریدتا ہے
۲۴۷۵	يُوَارِيْ	چھپائے، ڈھانک دے
۲۴۷۶	سَوْءَةَ	لاش
۲۴۷۷	يٰوَيْلَتٰٓى	افسوس میری حالت پر

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۷۸-	عَجَزْتُ	عاجز ہوا میں
۲۶۷۹-	اَكُوْنُ	ہو جاؤں میں
۲۶۸۰-	اُوَارِیَ	چھپاؤں میں
۲۶۸۱-	نَادِمِیْنَ	پشیمان (جمع نادم)
۲۶۸۲-	اَجْلِ ذٰلِكَ	اسی واسطے
۲۶۸۳-	كَاَنَّمَا	جیسا کہ
۲۶۸۴-	مُسْرِفُوْنَ	زیادتی کرنیوالے
۲۶۸۵-	يُحَارِبُوْنَ	لڑتے ہیں (ح ر ب)
۲۶۸۶-	يَسْعَوْنَ	کوشش کرتے ہیں
۲۶۸۷-	يُصَلَّبُوْا	سولی دیئے جائیں
۲۶۸۸-	تُقَطَّعَ	کاٹ دیئے جائیں (ق ط ع)
۲۶۸۹-	خِلَافٍ	مخالف جانب
۲۶۹۰-	يُنْفَوْا	نکال دیئے جائیں
۲۶۹۱-	تَقْدِرُوْا	تم قدرت پاؤ
	ع	
۲۶۹۲-	وَسِيْلَةٌ	قرب
۲۶۹۳-	سَارِقٌ	چوری کرنے والا
۲۶۹۴-	سَارِقَةٌ	چوری کرنے والی

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۹۵-	نَكَالًا	عبرت
۲۶۹۶-	اَفْوَاهٌ	منہ (جمع)
۲۶۹۷-	سَمّٰعُوْنَ	جاسوسی کے لئے سننے والے
۲۶۹۸-	اٰخَرِيْنَ	دوسرے
۲۶۹۹-	اَكّٰلُوْنَ	خوب ڈٹ کر کھانیوالے
۲۷۰۰-	سُحْتٌ	مالِ حرام
۲۷۰۱-	يُحَكِّمُوْنَ	فیصلہ چاہتے ہیں
	ع	
۲۷۰۲-	اَحْبَارٌ	علماء
۲۷۰۳-	عَيْنٌ	آنکھ
۲۷۰۴-	اَنْفٌ	ناک
۲۷۰۵-	اُذُنٌ	کان
۲۷۰۶-	سِنٌّ	دانت
۲۷۰۷-	جُرُوْحٌ	زخم (جمع)
۲۷۰۸-	قِصَاصٌ	بدلہ
۲۷۰۹-	كَفَّارَةٌ	گناہ کا کفارہ، یا گناہ اتارنا
۲۷۱۰-	قَفَّيْنَا	پیچھے لائے ہم
۲۷۱۱-	اٰثَارٌ	نشان، پیچھے
۲۷۱۲-	مُهَيْمِنًا	نگہبان

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۱۳-	شِرْعَةً	شریعت
۲۷۱۴-	مِنْهَاجًا	راہ عمل
۲۷۱۵-	خَيْرَاتِ	بھلے کام، بہتر کام (ج)
۲۷۱۶-	يَتَوَلَّ	دوست رکھے گا
۲۷۱۷-	دَائِرَةٌ	گردش، چکر
۲۷۱۸-	اَقْسَمُوْا	قسم کھائی انھوں نے
۲۷۱۹-	جَهْدَ	سخت
۲۷۲۰-	اَيْمَانِهِمْ	قسمیں انکی

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۲۱-	يَرْتَدَّ	پھر جائے گا
۲۷۲۲-	اَذِلَّةٍ	نرمی کرنے والے
۲۷۲۳-	اَعِزَّةٍ	سخت
۲۷۲۴-	لَوْمَةَ	ملامت کرنا
۲۷۲۵-	لَائِمٍ	ملامت کرنے والا
۲۷۲۶-	حِزْبُ	گروہ، جماعت (جمع: اَحْزَابٌ)

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۲۷-	لَعِبًا	کھیل
۲۷۲۸-	نَادَيْتُمْ	پکارتے ہو تم
۲۷۲۹-	تَنْقِمُوْنَ	تم عیب پاتے ہو
۲۷۳۰-	هَلْ اُنَبِّئُكُمْ	کیا خبر دوں میں تمکو (ن ب ء)
۲۷۳۱-	مَثُوْبَةً	جزا، ثواب
۲۷۳۲-	قِرَدَةً	بندر — قِرْدٌ: بندر (واحد)
۲۷۳۳-	خَنَازِيْرَ	سؤر (جمع)
۲۷۳۴-	شَرٌّ مَّكَانًا	برا ٹھکانہ
۲۷۳۵-	اَضَلُّ	بہت بھٹکے، گمراہ
۲۷۳۶-	لَوْلَا	کیوں نہیں
۲۷۳۷-	رَبّٰنِيُّوْنَ	درویش لوگ
۲۷۳۸-	اَحْبَارُ	علماء لوگ
۲۷۳۹-	مَغْلُوْلَةٌ	تنگ ہوئے، بندھ گئے
۲۷۴۰-	غُلَّتْ	تنگ کر دئے گئے، باندھ دیے گئے
۲۷۴۱-	مَبْسُوْطَتٰنِ	کھلے ہوئے، کشادہ
۲۷۴۲-	اَلْقَيْنَا	ڈالدیا ہم نے
۲۷۴۳-	اَوْقَدُوْا	سلگاتے ہیں
۲۷۴۴-	حَرْبُ	لڑائی
۲۷۴۵-	اَطْفَاَ	بجھادیتا ہے
۲۷۴۶-	كَفَّرْنَا	دور کردیتے ہیں ہم،

نمبر شمار	عربی	اردو
		معاف کر دیتے ہیں ہم
۲۷۴۷	مُقْتَصِدَةٌ	بیچ کی راہ والی
۲۷۴۸	سَاءَ	خراب، بُرا
	ع ۹	
۲۷۴۹	يَعْصِمُ	بچائے گا
	(مصدر: عِصْمَةٌ)	
۲۷۵۰	لَسْتُمْ	نہیں ہو تم
۲۷۵۱	تُقِيمُوا	قائم کرو تم
۲۷۵۲	لَا تَأْسَ	مت غم کر
۲۷۵۳	هَادُوا	یہودی ہو گئے
۲۷۵۴	صَابِئُونَ	ستارہ پرست
		(فرقہ صابی)
۲۷۵۵	لَا تَهْوٰى	نہیں چاہتے تھے
۲۷۵۶	حَسِبُوا	گمان کیا انھوں نے
۲۷۵۷	عَمُوا	اندھے ہوئے
۲۷۵۸	صَمُّوا	بہرے ہوئے
۲۷۵۹	ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ	تیسرا تین میں کا، یا تین میں سے ایک
۲۷۶۰	صِدِّيقَةٌ	بہت سچی عورت، ولی صفت خاتون
۲۷۶۱	كَانَا يَاْكُلَانِ	دونوں کھاتے تھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۶۲	اُنْظُرْ	دیکھ
۲۷۶۳	يُؤْفَكُوْنَ	الٹے گرائے جا رہے ہیں
	ع ۱۰	
۲۷۶۴	لُعِنَ	لعنت کی گئی
		(فعل مجہول)
۲۷۶۵	عَلٰى لِسَانِ	زبان سے
۲۷۶۶	عَصَوْا	نافرمانی کی
۲۷۶۷	يَعْتَدُوْنَ	حد سے نکل گئے تھے
۲۷۶۸	اِعْتِدَاءٌ	حد سے نکلنا
۲۷۶۹	لَا يَتَنَاهَوْنَ	نہیں منع کرتے تھے
۲۷۷۰	لَبِئْسَ	البتہ بُرا، بہت بُرا
۲۷۷۱	تَرٰى	دیکھے گا تو
۲۷۷۲	يَتَوَلَّوْنَ	دوستی کرتے ہیں
۲۷۷۳	قَدَّمَتْ	آگے بھیجا
۲۷۷۴	سَخِطَ	ناراض ہوا
۲۷۷۵	لَتَجِدَنَّ	البتہ پائے تو
۲۷۷۶	مَوَدَّةٌ	دوستی، چاہت
۲۷۷۷	قِسِّيْسِيْنَ	پڑھے لکھے لوگ
۲۷۷۸	رُهْبَانًا	درویش لوگ

پارہ نمبر (۷)

۲۷۷۹۔ سَمِعُوْا — سنتے ہیں

۲۷۸۰۔ اَعْیُنَهُمْ — آنکھیں ان کی

۲۷۸۱۔ تَفِیْضُ — بہتی ہیں (ف ی ض)

۲۷۸۱۔ دَمْعٌ — آنسو (دُمُوْعٌ جمع ہے)

۲۷۸۲۔ اَثَابَ — ثواب دیا، بدلہ دیا

ع

۲۷۸۳۔ لَاتُحَرِّمُوْا — مت حرام کرو، مت حرام سمجھو

۲۷۸۴۔ طَیِّبٰتِ — پاکیزہ چیزیں

۲۷۸۵۔ لَغْوٌ — بیکار

۲۷۸۶۔ اَیْمَانٌ — قسمیں

۲۷۸۷۔ عَقَّدْتُّمْ — گرہ باندھی تم نے، مضبوط باندھا

۲۷۸۸۔ اِطْعَامُ — کھلادینا

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۸۹	اَوْسَطِ	بیچ کا
۲۷۹۰	حَلَفْتُمْ	حلف، قسم کھاؤ تم
۲۷۹۱	اَنْصَابُ	تھان، آستانے، بُت
۲۷۹۲	رِجْسٌ	گندی، ناپاک
۲۷۹۳	یُوْقِعَ	ڈالدے گا، واقع کرے گا
۲۷۹۴	هَلْ	کیا
۲۷۹۵	مُنْتَهُوْنَ	باز آجانیوالے، رُک جانیوالے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۹۶	تَوَلَّیْتُمْ	پھر جاؤ تم
۲۷۹۷	صَیْدُ	شکار
۲۷۹۸	تَنَالُ	پہنچے گا
۲۷۹۹	رِمَاحُ	نیزے
۲۸۰۰	نَعَمُ	جانور، چوپایہ
۲۸۰۱	ذَوَاعَدْلٍ	دو انصاف والے آدمی
۲۸۰۲	بَالِغَ الْکَعْبَةِ	پہنچایا جائے کعبہ تک
۲۸۰۳	وَبَالَ	وبال، شامت

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۰۴-	عَادَ	پھر سے کیا
۲۸۰۵-	سَيَّارَةٌ	مسافر (قافلہ)
۲۸۰۶-	صَيْدُ الْبَرِّ	شکار خشکی کا
۲۸۰۷-	بَيْتُ الْحَرَامِ	احترام کے لائق گھر
	ع ۱۳	
۲۸۰۸-	بَحِيْرَةٌ	کان پھاڑ کر چھوڑ دیئے جانے والا جانور
۲۸۰۹-	سَائِبَةٌ	سانڈ، جو غیر اللہ کی نیاز پر چھوڑا جائے
۲۸۱۰-	وَصِيْلَةٌ	ایسی اونٹنی جو ایک مادہ جننے کے بعد دوسری بار بھی مادہ جنے، یعنی مادہ ملائے مشرکین کا طریقہ تھا کہ ایسی اونٹنی کو غیر اللہ کے نام پر چھوڑ دیتے تھے
۲۸۱۲-	حَام	دس بچے جنا دینے والا اونٹ
۲۷۱۲-	حَسْبُنَا	کافی ہے ہم کو
۲۷۱۳-	وَجَدْنَا	پایا ہم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۱۴-	اِثْنٰنِ	دو
۲۸۱۵-	تَحْبِسُوْنَ	روک لو گے
۲۸۱۶-	اِرْتَبْتُمْ	شک میں پڑو تم
۲۸۱۷-	اٰثِمِيْنَ	گنہ گار لوگ
۲۸۱۸-	عُثِرَ	اطلاع پائی جائے
۲۸۱۹-	اِسْتَحَقَّا	مستحق ہوئے وہ دونوں
۲۸۲۰-	اَوْلَيٰنِ	قریب کے دو لوگ
۲۸۲۱-	اَدْنٰى	بہت نزدیک
۲۸۲۲-	تُرَدَّ	دور کر دی جائینگی، رد کر دی جائینگی
	ع ۱۴	
۲۸۲۳-	مَاذَا	کیا
۲۸۲۴-	اُجِبْتُمْ	جواب دیئے گئے تم
۲۸۲۵-	مَهْدٌ	گہوارہ، بچپن
۲۸۲۶-	كَهْلًا	ادھیڑ عمر
۲۸۲۷-	طِيْنٌ	مٹی
۲۸۲۸-	كَهَيْئَةِ	جیسے کہ صورت
۲۸۲۹-	تَنْفُخُ	تو پھونکتا (تھا)
۲۸۳۰-	تُبْرِئُ	تو اچھا کر دیتا (تھا)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۱-	اَکْمَہَ	مادرزاد اندھے کو
۲۸۳۲-	اَبْرَصَ	کوڑھی کو
۲۸۳۳-	کَفَفْتُ	روک دیا میں

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۴-	مَآئِدَۃً	کھانے کا دسترخوان

ع ۱۵ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۵-	مَاقُلْتُ	نہیں کہا میں نے
۲۸۳۶-	مَادُمْتُ	جب تک رہا میں
۲۸۳۷-	رَقِیْبٌ	نگہبان
۲۸۳۸-	فَوْزٌ	کامیابی

ع ۱۶ / ۶

سورۃ الانعام (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۹-	یَعْدِلُوْنَ	برابر ٹھہراتے ہیں
۲۸۴۰-	اَجَلٌ مُّسَمًّی	وقت مقرر
۲۸۴۱-	تَمْتَرُوْنَ	تم شک کرتے ہو
۲۸۴۲-	مُعْرِضِیْنَ	اعراض کرنیوالے، تغافل کرنیوالے
۲۸۴۳-	سَوْفَ	عنقریب، جلد
۲۸۴۴-	اَنْبٰٓؤُا	خبریں
۲۸۴۵-	قَرْنٌ	زمانہ، ایک زمانہ ایک وقت کے لوگ (جمع قُرُوْنٌ)
۲۸۴۶-	مَکَّنَّا	ہم نے طاقت دی
۲۸۴۷-	مَکَّنَ	ٹھکانہ دینا، متمکن کرنا، طاقت دینا، جما دینا، جگہ دینا
۲۸۴۸-	مِدْرَارًا	زور کی بارش
۲۸۴۹-	اَنْھٰرٌ	نہریں
۲۸۵۰-	ذُنُوْبٌ	گناہ
۲۸۵۱-	اَنْشَاْنَا	اٹھایا ہم نے، پیدا کیا ہم نے
۲۸۵۲-	قِرْطَاسٌ	کاغذ
۲۸۵۳-	لَمَسَ	چھونا
۲۸۵۴-	مَلَکٌ	فرشتہ (جمع: مَلٰٓئِکَۃٌ)
۲۸۵۵-	لَبَسْنَا	شبہ ڈالتے ہم
۲۸۵۶-	یَلْبِسُوْنَ	شبہ کرتے ہیں

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۸۵۷-	حَاقَ	گھیر لیا
۲۸۵۸-	سَخِرُوْا	مسخری کی انھوں نے
۲۸۵۹-	سَخِرَ	ٹھٹھا کرنا، مسخری کرنا
		ع
۲۸۶۰-	سِیْرُوْا	سیر کرو
۲۸۶۱-	عَاقِبَۃٌ	انجام
۲۸۶۲-	مُکَذِّبِیْنَ	جھٹلانے والے
۲۸۶۳-	لِمَنْ	کس کے لئے
۲۸۶۴-	سَکَنَ	بستا ہے، رہتا ہے
۲۸۶۵-	فَاطِرٌ	بنانے والا
۲۸۶۶-	یُطْعِمُ	کھلاتا ہے
۲۸۶۷-	لَایُطْعَمُ	کھلایا نہیں جاتا
۲۸۶۸-	اُمِرْتُ	حکم دیا گیا میں
۲۸۶۹-	یُصْرَفُ	پھیرا جائے
۲۸۷۰-	یَوْمَئِذٍ	اس دن
۲۸۷۱-	کَاشِفَ	کھولنے والا، دور کرنے والا
۲۸۷۲-	قَاهِرٌ	قابو یافتہ، زبردست
۲۸۷۳-	فَوْقَ	اوپر
۲۸۷۴-	اَیٌّ	کونسی
		ع

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۸۷۵-	اِفْتَرٰی	جھوٹ باندھ لیا
۲۸۷۶-	اَیْنَ	کہاں
۲۸۷۷-	تَزْعُمُوْنَ	تم زعم کرتے تھے، دعویٰ کرتے تھے
۲۸۷۸-	لَمْ تَکُنْ	نہ ہوگی
۲۸۷۹-	فِتْنَتُھُمْ	فتنہ بازی انکی، بہانہ بازی انکی
۲۸۸۰-	وَاللّٰہِ	قسم اللہ کی
۲۸۸۱-	مَاکُنَّا	نہ تھے ہم
۲۸۸۲-	یَسْتَمِعُ	کان دھرتا ہے
۲۸۸۳-	اَکِنَّۃٌ	حجاب، آڑ
۲۸۸۴-	فِقْہٌ	سمجھنا
۲۸۸۵-	وَقْرًا	بوجھ
۲۸۸۶-	یُجَادِلُوْنَ	جھگڑتے ہیں، جدال کرتے ہیں
۲۸۸۷-	اَسَاطِیْرُ	کہانیاں
۲۸۸۸-	اَوَّلِیْنَ	پہلے لوگ
۲۸۸۹-	یَنْھَوْنَ	منع کرتے ہیں
۲۸۹۰-	یَنْئَوْنَ	رکے رہتے ہیں (دور رہتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۹۱	وُقِفُوْا	کھڑے کئے جائینگے
۲۸۹۲	یٰلَیْتَنَا	اے کاش کہ ہم
۲۸۹۳	نُرَدُّ	ہم پھیر دیئے جائیں
۲۸۹۴	نَکُوْنَ	ہو جائیں ہم
۲۸۹۵	بَدَا	ظاہر ہو گیا (مضارع: یَبْدُوْ)
۲۸۹۶	لَعَادُوْا	البتہ وہی کرتے پھر سے
۲۸۹۷	مَبْعُوْثِیْنَ	اٹھائے جانیوالے پھر سے
۲۸۹۸	اَلَیْسَ	کیا نہیں ہے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۹۹	سَاعَۃٌ	قیامت
۲۹۰۰	بَغْتَۃً	اچانک
۲۹۰۱	یٰحَسْرَتَنَا	ہائے افسوس ہم پر
۲۹۰۲	فَرَّطْنَا	تقصیر کی ہم نے، لاپرواہی کی ہم نے
۲۹۰۳	یَحْمِلُوْنَ	اٹھاتے ہیں
۲۹۰۴	اَوْزَارٌ	بوجھ (وِزْرٌ کی جمع)
۲۹۰۵	ظُهُوْرٌ	پیٹھ (جمع)
۲۹۰۶	مَا یَزِرُوْنَ	جو کچھ اٹھا رہے ہیں
۲۹۰۷	لَهْوٌ	مشغلہ، جی بہلانا
۲۹۰۸	یَجْحَدُوْنَ	انکار کرتے ہیں
۲۹۰۹	کَبُرَ	بھاری ہوا
۲۹۱۰	اِسْتَطَعْتَ	ہو سکے تجھ سے
۲۹۱۱	تَبْتَغِیَ	ڈھونڈے تو
۲۹۱۲	نَفَقًا	سرنگ
۲۹۱۳	سُلَّمًا	سیڑھی

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۱۴	دَابَّۃٌ	جاندار
۲۹۱۵	طَائِرٌ (طَیْرٌ)	پرندہ
۲۹۱۶	یَطِیْرُ	اڑتا ہے
۲۹۱۷	جَنَاحَیْهِ	اپنے بازو پر
۲۹۱۸	اُمَمٌ	امتیں (واحد: اُمَّۃٌ)
۲۹۱۹	مَنْ یَّشَاِ اللّٰهُ	جسے اللہ چاہے
۲۹۲۰	اِیَّاهُ	اسی کو
۲۹۲۱	یَکْشِفُ	دور کر دیتا ہے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۲۲	یَتَضَرَّعُوْنَ	ڈھیلے پڑیں وہ، گڑگڑائیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۲۳	لَوْلَا	کیوں نہیں
۲۹۲۴	بَأْسُنَا	عذاب ہمارا
۲۹۲۵	زُيِّنَ	زینت دی گئی
۲۹۲۶	نَسُوْا	بھول گئے وہ
۲۹۲۷	مَاذُكِّرُوْا	جس کی یاد دلائی گئی ان کو
۲۹۲۸	فَرِحُوْا	خوش ہو گئے، اترانے لگے
۲۹۲۹	مُبْلِسُوْنَ	ناامید ہو گئے
۲۹۳۰	قُطِعَ	کاٹ ڈالی گئی
۲۹۳۱	دَابِرُ	جڑ
۲۹۳۲	يَصْدِفُوْنَ	وہ ہٹ جاتے ہیں، پلٹ جاتے ہیں
۲۹۳۳	خَزَائِنُ اللّٰهِ	خزانے اللہ کے
۲۹۳۴	لَا اَعْلَمُ	نہیں جانتا میں
۲۹۳۵	غَيْبُ	غیب، چھپی ہوئی
۲۹۳۶	لَا اَقُوْلُ	نہیں کہتا میں
۲۹۳۷	هَلْ يَسْتَوِي	کیا برابر ہیں
۲۹۳۸	اَعْمٰى	اندھا
۲۹۳۹	بَصِيْرُ	دیکھنے والا

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۴۰	اَنْذِرْ	خبر کر دے، ڈرا دے
۲۹۴۱	لَا تَطْرُدْ	مت ہانک، مت دور کر
۲۹۴۲	غَدٰوةِ	صبح
۲۹۴۳	عَشِيِّ	شام
۲۹۴۴	وَجْهَهٗ	رضامندی اس کی (چہرہ)
۲۹۴۵	مَا عَلَيْكَ	نہیں تجھ پر
۲۹۴۶	فَتَنَّا	آزمائش میں ڈالا ہم نے
۲۹۴۷	تَسْتَبِيْنَ	بیان ہو جائے، ظاہر ہو جائے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۴۸	نُهِيْتُ	منع کر دیا گیا میں، روک دیا گیا میں
۲۹۴۹	تَسْتَعْجِلُوْنَ	تم جلدی مچاتے ہو
۲۹۵۰	اِنِ الْحُكْمُ	نہیں حکم
۲۹۵۱	خَيْرُ الْفَاصِلِيْنَ	بہتر فیصلہ کرنے والا
۲۹۵۲	مِفْتَاحُ	(واحد) کنجی
۲۹۵۳	مَفَاتِحُ	(جمع) کنجیاں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۵۴	مَاتَسْقُطُ	نہیں گرتا
۲۹۵۵	وَرَقَۃٌ	پتّہ، ورق
۲۹۵۶	رَطْبٌ	تر چیز
۲۹۵۷	یَابِسٌ	سوکھی چیز
۲۹۵۸	جَرَحْتُمْ	کمایا تم نے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۵۹	حَفَظَۃٌ	نگراں، نگہبان
۲۹۶۰	لَایُفَرِّطُوْنَ	نہیں کمی کرتے ہیں، نہیں تقصیر کرتے
۲۹۶۱	اَسْرَعُ	بہت ہی جلد
۲۹۶۲	تَضَرُّعًا	گڑگڑا کر، عاجزی سے
۲۹۶۳	خُفْیَۃٌ	چپکے سے، خوفزدہ ہوکر۔
۲۹۶۴	کَرْبٌ	سختی، غم
۲۹۶۵	یَلْبِسَ	بھڑادے گا
۲۹۶۶	شِیَعًا	ٹولیاں، گروہ
۲۹۶۷	یُذِیْقَ	چکھادے گا
۲۹۶۸	لَسْتُ	نہیں ہوں میں
۲۹۶۹	یَخُوْضُوْنَ	بحث کرتے ہیں (گھسنا)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۷۰	اِمَّا	اگر، جب بھی، یا
۲۹۷۱	یُنْسِیَنَّکَ	بھلادے تجھکو
۲۹۷۲	لَاتَقْعُدْ	مت بیٹھ
۲۹۷۳	بَعْدَ الذِّکْرٰی	نصیحت کے بعد
۲۹۷۴	ذَرْ	چھوڑ
۲۹۷۵	غَرَّتْ	فریب دیا
۲۹۷۶	اَنْ تُبْسَلَ	کہ پھنس جائے، سونپا جائے
۲۹۷۷	شَفِیْعٌ	شفاعت کرنیوالا
۲۹۷۸	تَعْدِلْ	بدلہ دیوے، معاوضہ
۲۹۷۹	کُلَّ عَدْلٍ	سارے بدلے
۲۹۸۰	اُبْسِلُوْا	سونپے گئے، پھنس گئے
۲۹۸۱	شَرَابٌ	پینا
۲۹۸۲	حَمِیْمٌ	گرم، کھولتا ہوا
۲۹۸۳	اَلِیْمٌ	دردناک

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۸۴	اَنَدْعُوْا	کیا ہم پکاریں
۲۹۸۵	نُرَدُّ	لوٹ جائیں ہم
۲۹۸۶	اَعْقَابٌ	ایڑیاں
۲۹۸۷	اِسْتَهْوَتْهُ	بے راہ کردیا اسکو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۸۸	حَیْرَانَ	حیران، سراسیمہ
۲۹۸۹	اَصْحَابٌ	ساتھی، اصحاب
۲۹۹۰	اِئْتِنَا	آ ہمارے پاس
۲۹۹۱	كُنْ	ہو جاؤ
۲۹۹۲	فَيَكُوْنُ	پس وہ ہو جائیگا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۹۳	يُنْفَخُ	پھونکا جائے گا
۲۹۹۴	صُوْرٌ	نرسنگھا
۲۹۹۵	اٰزَرَ	حضرت ابراہیم علیہ السلام کے چچا یا باپ کا نام
۲۹۹۶	اَصْنَامًا	بُت، مورتیں
۲۹۹۷	اَرٰىكَ	دیکھا میں نے تجھکو
۲۹۹۸	نُرِيْ	دکھایا ہم نے
۲۹۹۹	مَلَكُوْتَ	بادشاہی
۳۰۰۰	جَنَّ	ڈھانپ لیا
۳۰۰۱	رَاٰ	دیکھا اس نے
۳۰۰۲	كَوْكَبًا	ستارہ
۳۰۰۳	اَفَلَ	چھپ گیا
۳۰۰۴	اٰفِلِيْنَ	چھپ جانیوالے
۳۰۰۵	قَمَرٌ	چاند
۳۰۰۶	بَازِغًا	روشن، چمکتا ہوا
۳۰۰۷	شَمْسٌ	سورج
۳۰۰۸	وَجَّهْتُ	رُخ کیا میں نے
۳۰۰۹	حَنِيْفًا	یکسو
۳۰۱۰	فَرِيْقَيْنِ	دو فریق
۳۰۱۱	اَحَقُّ	زیادہ مستحق
۳۰۱۲	اَمْنُ	امن
۳۰۱۳	لَمْ يَلْبِسُوْا	نہیں ملایا، نہیں مخلوط کیا
		ع ۹/۱۵
۳۰۱۴	اَشْرَكُوْا	شرک کرتے وہ
۳۰۱۵	وَكَّلْنَا	مقرر کر دیا ہم نے
۳۰۱۶	اِقْتَدِهْ	اِقتدا کر، پیروی کر
		ع ۱۰/۱۶
۳۰۱۷	مَاقَدَرُوْا	نہیں قدر جانی انھوں نے
۳۰۱۸	قَرَاطِيْسَ	ورق ورق
۳۰۱۹	خَوْضٌ	بحث
۳۰۲۰	مُصَدِّقُ	تصدیق کرنیوالی
۳۰۲۱	بَيْنَ يَدَيْ	آگے، پہلے سے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۲۲	تُنْذِرَ	تو خبردار کردے
۳۰۲۳	اُمَّ الْقُرٰی	بستیوں کی ماں، مرکزی بستی مراد مکہ مکرمہ
۳۰۲۴	حَوْلَ	ارد گرد، آس پاس
۳۰۲۵	غَمَرَاتُ	سختیاں
۳۰۲۶	بَاسِطُوْا	آگے بڑھائے ہوئے
۳۰۲۷	هُوْنِ	ذلت، رسوائی
۳۰۲۸	جِئْتُمُوْنَا	آ گئے تم ہمارے پاس
۳۰۲۹	فُرَادٰی	اکیلے، تنہا
۳۰۳۰	اَوَّلَ مَرَّةٍ	پہلی بار
۳۰۳۱	خَوَّلْنَا	دیا ہم نے
۳۰۳۲	زَعَمْتُمْ	دعویٰ کیا (تھا) تم نے (ز ع م)

ع ۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۳۳	فَالِقُ	پھاڑنے والا
۳۰۳۴	النَّوٰی	گٹھلیاں
۳۰۳۵	اِصْبَاحُ	صبح
۳۰۳۶	سَكَنًا	راحت، آرام، سکون۔
۳۰۳۷	حُسْبَانًا	پھرنے والے حساب سے
۳۰۳۸	تَقْدِيْرُ	اندازہ
۳۰۳۹	نُجُوْمُ	تارے (واحد نَجْمٌ)
۳۰۴۰	اَنْشَاَ	پیدا کیا
۳۰۴۱	مُسْتَقَرٌّ	قرار گاہ
۳۰۴۲	مُسْتَوْدَعٌ	سونپے جانے کی جگہ
۳۰۴۳	نَبَاتُ	بوٹیاں، نباتات
۳۰۴۴	خَضِرٌ	سبز
۳۰۴۵	حَبًّا	دانے (حُبُوْبٌ جمع ہے)
۳۰۴۶	مُتَرَاكِبًا	ایک پر ایک چڑھا ہوا، تہ بتہ
۳۰۴۷	نَخْلُ	کھجور
۳۰۴۸	طَلْعُ	خوشے، گابھے
۳۰۴۹	قِنْوَانٌ	گچھے
۳۰۵۰	دَانِيَةٌ	جھکے ہوئے (مارے بوجھ کے)
۳۰۵۱	اَعْنَابٌ	انگور
۳۰۵۲	رُمَّانٌ	انار
۳۰۵۳	مُشْتَبِهًا	ایک دوسرے سے ملتے جلتے
۳۰۵۴	ثَمَرٌ	پھل

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۵۵	اَثْمَرَ	پھل دیوے
۳۰۵۶	یَنْعِہٖ	پکنا پھل کا
۳۰۵۷	یَنْعٌ	پکنا
۳۰۵۸	خَرَقُوْا	پھاڑ نکالا
۳۰۵۹	بَنِیْنَ	بیٹے
۳۰۶۰	بَنَاتٌ	بیٹیاں
۳۰۶۱	تَعَالٰی	بلند
۳۰۶۲	عَمَّا	اس چیز سے
۳۰۶۳	یَصِفُوْنَ	بیان کرتے ہیں، بات بناتے ہیں (وص ف)
	ع ۱۲ ۶ ۱۸	
۳۰۶۴	بَدِیْعٌ	موجد
۳۰۶۵	اَنّٰی	کہاں
۳۰۶۶	لَمْ تَکُنْ	نہیں ہے
۳۰۶۷	صَاحِبَۃٌ	بیوی، ساتھ والی
۳۰۶۸	ذٰلِکُمْ	یہ (وہ) یہ تو آپ کو معلوم ہی ہے کہ ذٰلِکَ کے معنی یہ (وہ) کے ہوتے ہیں لیکن جب یہ لفظ کسی کے سامنے برائے خطاب استعمال ہوگا تو اس کا طریقہ یہ ہے کہ جیسے ایک آدمی کے سامنے ذٰلِکَ، دو کیلئے ذٰلِکُمَا، جمع کیلئے ذٰلِکُمْ اسی طرح لفظ تِلْکَ (مؤنث کیلئے) بھی جیسے تِلْکَ، تِلْکُمَا
۳۰۶۹	وَکِیْلٌ	کارساز
۳۰۷۰	لَاتُدْرِکُہُ	نہیں پاسکتی
۳۰۷۱	اِدْرَاکٌ	پالینا
۳۰۷۲	اَبْصَارٌ	آنکھیں، بصارت (بصیرت)
۳۰۷۳	لَطِیْفٌ	بہت باریک ہیں
۳۰۷۴	دَرَسْتَ	پڑھادیا تو نے، درس دیدیا تو نے (درس)
۳۰۷۵	اَعْرِضْ	منہ پھیرلے، کنارہ کش ہوجا

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۰۷۶	لَاتَسُبُّوْا	مت برا کہو
۳۰۷۷	مَایُشْعِرُ	کیا سمجھ میں آتا ہے؟
۳۰۷۸	نُقَلِّبُ	ہم الٹ پھیر دینگے
۳۰۷۹	اَفْئِدَةٌ	دل
۳۰۸۰	اَوَّلَ مَرَّةٍ	پہلی بار
۳۰۸۱	طُغْیَانٌ	سرکشی
۳۰۸۲	یَعْمَهُوْنَ	بھٹکے پھرتے ہیں

پارہ نمبر (۸)

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۰۸۳	قُبُلًا	مدمقابل، سامنے
۳۰۸۴	یَجْهَلُوْنَ	جہالت کی باتیں کرتے ہیں
۳۰۸۵	عَدُوًّا	دشمن (جمع اَعْدَاءٌ)
۳۰۸۶	زُخْرُفَ	چکنی چپڑی باتیں
۳۰۸۷	غُرُوْرًا	فریب، دھوکہ
۳۰۸۸	ذَرْ	چھوڑ دے
۳۰۸۹	تَصْغٰی	جھکتے ہیں، مائل ہوتے ہیں

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۰۹۰	یَقْتَرِفُوْا	وہ ارتکاب کرتے ہیں، کماتے ہیں
۳۰۹۱	مُقْتَرِفُوْنَ	کمائی کرنے والے
۳۰۹۲	اَبْتَغِیْ	چاہوں میں / ڈھونڈوں میں، تلاش کروں میں
۳۰۹۳	حَکَمًا	فیصلہ کرنیوالا
۳۰۹۴	مُفَصَّلًا	بہت تفصیل والی
۳۰۹۵	تَمَّتْ	پوری ہوئی
۳۰۹۶	کَلِمَةٌ	بات
۳۰۹۷	صِدْقًا	سچائی
۳۰۹۸	عَدْلًا	راستی، انصاف
۳۰۹۹	مُبَدِّلَ	بدلنے والا
۳۱۰۰	یَخْرُصُوْنَ	اٹکل بازی کرتے ہیں
۳۱۰۱	ذُکِرَ	یاد کیا گیا
۳۱۰۲	فَصَّلَ	تفصیل سے بیان کر دیا
۳۱۰۳	یُوْحُوْنَ	خیال ڈالتے ہیں
ع ۱۴/۱۱		
۳۱۰۴	یَمْشِیْ	چلتا ہے
۳۱۰۵	اَکٰبِرَ	بڑے لوگ، سرغنہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۰۶	مُجْرِمِیْهَا	جرم کرنے والے (اس بستی کے)
۳۱۰۷	نُؤْتیٰ	دیئے جائیں ہم
۳۱۰۸	اَعْلَمُ	خوب جانتا ہے
۳۱۰۹	صَغَارٌ	ذلّت
۳۱۱۰	یَشْرَحْ	کھول دیتا ہے
۳۱۱۱	صَدْرَہٗ	سینہ
۳۱۱۲	ضَیِّقًا	تنگ
۳۱۱۳	حَرَجًا	خوب رکا ہوا
۳۱۱۴	كَاَنَّمَا	جیسے کہ
۳۱۱۵	یَصَّعَّدُ	چڑھتا ہے
۳۱۱۶	رِجْسٌ	گندگی، عذاب
۳۱۱۷	دَارُ السَّلٰمِ	گھر سلامتی کا
۳۱۱۸	یٰمَعْشَرَ	اے جماعت
۳۱۱۹	اِسْتَمْتَعَ	فائدہ اٹھایا
۳۱۲۰	بَلَغْنَا	پہنچے ہم
۳۱۲۱	اَجَّلْتَ	مقرر کیا تو نے
۳۱۲۲	مَثْوٰی	ٹھکانہ

ع ۱۵/۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۲۳	یَاْتِكُمْ	آئے تمہارے پاس
۳۱۲۴	یَقُصُّوْنَ	بیان کرتے ہیں
۳۱۲۵	شَهِدْنَا	گواہی دی ہم نے
۳۱۲۶	مُهْلِكَ	ہلاک کرنے والا
۳۱۲۷	ذُو الرَّحْمَةِ	مہربانی کرنیوالا
۳۱۲۸	یَسْتَخْلِفُ	جانشین کر دے
۳۱۲۹	لَاٰتٍ	البتہ ضرور آنیوالا ہے
۳۱۳۰	یَصِلُ	پہنچتا ہے
۳۱۳۱	یُرْدُوْا	ہلاک کر دیا
۳۱۳۲	یَلْبِسُوْا	مشتبہ کر دیا
۳۱۳۳	حِجْرٌ	اچھوتی
۳۱۳۴	اِفْتِرَاءٌ	جھوٹ موٹ لگا دینا
۳۱۳۵	ذُكُوْرٌ	مرد (واحد ذَكَرٌ)
۳۱۳۶	وَصْفٌ	بیان کرنا
۳۱۳۷	سَفَهًا	بے وقوفی

ع ۱۶/۳

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۳۸	مَعْرُوْشٰتٍ	ٹٹیوں پر چڑھائے جانیوالے درخت۔ چھتری پر چڑھائے جانیوالے درخت

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۳۹	حَصَاد	کاٹنا
۳۱۴۰	حَمُوْلَۃً	بوجھ اٹھانیوالے جانور
۳۱۴۱	فَرْشًا	زمین کو لگے ہوئے چھوٹے قد کے جانور جو زمین کو لگے چلتے ہیں، یا جنکی کھالوں کو بچھانے کے کام میں لایا جاتا ہے
۳۱۴۲	ثَمٰنِیَۃٌ	آٹھ ۸
۳۱۴۳	اَزْوَاجٌ	جوڑے
۳۱۴۴	ضَانٌ	بھیڑ
۳۱۴۵	مَعْزٌ	بکری
۳۱۴۶	ذَکَرَیْنِ	دو نر
۳۱۴۷	اُنْثَیَیْنِ	دو مادہ
۳۱۴۸	اِشْتَمَلَ	لادے ہوئے، اٹھائے ہوئے
۳۱۴۹	اَرْحَام	پیٹ
۳۱۵۰	اِبِلٌ	اونٹ

ع ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۵۱	لَا اَجِدُ	نہیں پاتا میں
۳۱۵۲	مُحَرَّمًا	حرام کیا ہوا
۳۱۵۳	عَلٰی طَاعِمٍ	کھانے والے پر
۳۱۵۴	دَمًا	خون
۳۱۵۵	مَسْفُوْحًا	بہتا ہوا
۳۱۵۶	ذِیْ ظُفُرٍ	ناخن والے جانور
۳۱۵۷	غَنَمٌ	بھیڑ، بکری.
۳۱۵۸	شُحُوْمٌ	چربی
۳۱۵۹	حَوَایَا	انتڑیاں
۳۱۶۰	اِخْتَلَطَ	مخلوط ہو، لگی ہو
۳۱۶۱	عَظْمٌ	ہڈی
۳۱۶۲	وَاسِعَۃٌ	کشادگی
۳۱۶۳	تَخْرُصُوْنَ	تم اٹکل کرتے ہو
۳۱۶۴	اَلْحُجَّۃُ الْبَالِغَۃُ	دلیل پوری
۳۱۶۵	هَلُمَّ	لے آؤ

۱۸ ع ۶ ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۶۶	اِمْلَاق	افلاس، معاشی تنگی
۳۱۶۷	اِیَّاهُمْ	انکو بھی
۳۱۶۸	مَا ظَهَرَ	جو کچھ ظاہر ہے
۳۱۶۹	مَا بَطَنَ	جو کچھ پوشیدہ ہے
۳۱۷۰	اَشُدَّ	جوانی، مضبوطی
۳۱۷۱	اَوْفُوْا	پورا کرو
۳۱۷۱	کَیْلٌ	ناپ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۷۲	مِیْزَانُ	تول
۳۱۷۳	قِسْطٌ	انصاف
	ع ۹ ۱۹ ۶	
۳۱۷۴	اَنْ تَقُوْلُوْا	کہ کہو گے
۳۱۷۵	دِرَاسَۃٌ	پڑھنا، پڑھانا
۳۱۷۶	اَھْدٰی	خوب ہدایت یافتہ
۳۱۷۷	اَظْلَمُ	بہت ظالم
۳۱۷۸	صَدَفَ	پھر ارہا، کترا کر چلا
۳۱۷۹	یَصْدِفُوْنَ	کترا کر چلتے ہیں
۳۱۸۰	لَسْتَ	نہیں ہے تو
۳۱۸۱	حَسَنَۃٌ	نیکی
۳۱۸۲	عَشْرُ اَمْثَالِ	دس گنی
۳۱۸۳	دِیْنًا قِیَمًا	دینِ مستحکم
۳۱۸۴	نُسُكٌ	قربانی
۳۱۸۵	مَحْیَایَ	زندگی میری
۳۱۸۶	مَمَاتِی	موت میری
۳۱۸۷	لَا تَزِرُ	نہ بوجھ اٹھائے گا
۳۱۸۸	وَازِرَۃٌ	بوجھ اٹھانیوالا
۳۱۸۹	وِزْرٌ	بوجھ
۳۱۹۰	مَرْجِعٌ	لوٹ کر جانیکی جگہ
۳۱۹۱	خَلٰئِفَ	جانشین
۳۱۹۲	سَرِیْعُ الْعِقَابِ	جلد سزا دینے والا
	ع ۲۰ ۱۱ ۷	

النصف

سورۃ الاعراف (۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۹۳	لَایَكُنْ	نہ ہونا چاہیئے
۳۱۹۴	بَاْسُنَا	عذاب ہمارا
۳۱۹۵	حَرَجٌ	تنگی
۳۱۹۶	بَیَاتًا	رات
۳۱۹۷	قَائِلُوْنَ	دوپہر کے وقت سونیوالے (قیلولہ)
۳۱۹۸	یَوْمَئِذٍ	اس دن
۳۱۹۹	ثَقُلَتْ	بھاری
۳۲۰۰	مَوَازِیْنَ	تول، وزن
۳۲۰۱	خَفَّتْ	ہلکا ہوا
۳۲۰۲	مَعَایِشَ	سامان معیشت

نمبر شمار	عربی	اردو
ع ۲		
۳۲۰۳	صٰغِرِیْنَ	ذلیل لوگ، چھوٹے لوگ
۳۲۰۴	اَنْظِرْ	مہلت دے
۳۲۰۵	یُبْعَثُوْنَ	اٹھائے جائیں گے
۳۲۰۶	مُنْظَرِیْنَ	ڈھیل دئے گئے، منتظر رکھے گئے
۳۲۰۷	اَغْوَیْتَ	بہکادیا تو نے
۳۲۰۸	اَقْعُدَنَّ	بیٹھ کر رہوں گا
۳۲۰۹	اَیْمَان	داہنی جانب
۳۲۱۰	شَمَائِل	بائیں جانب
۳۲۱۱	لَاتَجِدُ	نہ پائے گا تو
۳۲۱۲	مَذْءُوْمًا	بُرے حال، مذمّت کیا ہوا
۳۲۱۳	مَدْحُوْرًا	دور کیا ہوا، مردود
۳۲۱۴	اَمْلَئَنَّ	بھر دوں گا
۳۲۱۵	وُرِیَ	چھپایا گیا
۳۲۱۶	سَوْاٰتُ	قابل حجاب، یا چھپائی جانے کے لائق (شرمگاہ)
۳۲۱۷	قَاسَمَ	قسم کھائی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۱۸	دَلّٰی	اتار لیا
۳۲۱۹	بَدَتْ	ظاہر ہوگئی
۳۲۲۰	یَخْصِفٰنِ	رگڑنے لگے، چپکانے لگے (وہ دونوں)
۳۲۲۱	وَرَقٌ	پتے، ورق
ع ۲		
۳۲۲۲	رِیْشًا	زینت
۳۲۲۳	لِبَاسُ التَّقْوٰی	لباس پرہیزگاری کا
۳۲۲۴	لَا یَفْتِنَنَّکُمُ	نہ بہکادے تم کو
۳۲۲۵	یَنْزِعُ	اتار لیا، کھینچ لیا
۳۲۲۶	قَبِیْلُهٗ	قبیلہ اس کا
۳۲۲۷	اَقِیْمُوْا	سیدھا رکھو
۳۲۲۸	کُلِّ مَسْجِدٍ	ہر سجدہ کے موقع پر، یعنی نماز کے وقت
۳۲۲۹	تَعُوْدُوْنَ	دوبارہ پیدا کئے جاؤ گے۔
ع ۳		
۳۲۳۰	لَا یَسْتَاْخِرُوْنَ	نہیں پیچھے ہٹ سکیں گے۔
۳۲۳۱	لَا یَسْتَقْدِمُوْنَ	نہیں آگے نکل سکیں گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۳۲۔	ضَلُّوْا	کھو گئے، بھاگ گئے
۳۲۳۳۔	اُخْتَهَا	بہن، اسکی ہمجنس
۳۲۳۴۔	اِدَّارَكُوْا	جمع ہوں گے
۳۲۳۵۔	لَا تُفَتَّحُ	نہیں کھولے جائینگے
	ع ۴ / ۱۱	
۳۲۳۶۔	يَلِجَ	داخل ہو جائے
۳۲۳۷۔	جَمَلُ	اونٹ
۳۲۳۸۔	سَمِّ الْخِيَاطِ	ناکہ سوئی کا
۳۲۳۹۔	غَوَاشٍ	اوڑھنا
۳۲۴۰۔	نَزَعْنَا	کھینچ لیں گے ہم، دور کر دیں گے ہم
۳۲۴۱۔	غِلٍّ	ناخوشی، غبار
۳۲۴۲۔	نُوْدُوْا	پکارے جائیں گے

الثلٰثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۴۳۔	نَادٰى	پکاریں گے
۳۲۴۴۔	نَعَمْ	ہاں
۳۲۴۵۔	اَذَّنَ	اعلان کرے گا
۳۲۴۶۔	مُؤَذِّنٌ	اعلان کرنے والا
۳۲۴۷۔	عِوَجًا	ٹیڑھا پن
۳۲۴۸۔	حِجَابٌ	پردہ، اوٹ، آڑ
۳۲۴۹۔	اَعْرَافٌ	اونچی جگہ، جنت اور دوزخ کی حد فاصل جن لوگوں کی نیکیاں اور بدیاں برابر ہونگی، وہ اس وقت تک اعراف کی جگہ ٹھہرائے جائیں گے جبتک کہ اہل جنت اور اہل دوزخ اپنے اپنے مقامات میں جا ٹھہریں، آخر کار اہل اعراف بھی جنت میں داخل ہوں گے۔
۳۲۵۰۔	سِيْمَا	پہچان، نشانی
۳۲۵۱۔	يَطْمَعُوْنَ	چاہت رکھتے ہونگے
۳۲۵۲۔	صُرِفَتْ	پھیری جائے گی، چکرا جائے گی
۳۲۵۳۔	تِلْقَاءَ	ملاقات
	ع ۵ / ۱۲	
۳۲۵۴۔	مَا اَغْنٰى	نہیں کام آیا
۳۲۵۵۔	لَا يَنَالُ	نہیں پہنچائے گا

نمبر شمار	عربی	اردو
٣٢٥٦	اَفِيضُوا	ڈالدو، بہادو
٣٢٥٧	نَنْسٰى	بھلادیں گے ہم، نظر انداز کردیں گے
٣٢٥٨	هَلْ لَنَا	کیا ہے ہمارے لئے
٣٢٥٩	نُرَدُّ	پھیر دئے جائیں ہم

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
٣٢٦٠	سِتَّةِ اَيَّامٍ	چھ ایام
٣٢٦١	يُغْشِي	ڈھانک دیتا ہے
٣٢٦٢	يَطْلُبُ	ڈھونڈتا ہے، پیچھے لگا آتا ہے
٣٢٦٣	حَثِيثًا	جلدی جلدی
٣٢٦٤	مُسَخَّرَاتٍ	قابو میں کئے ہوئے
٣٢٦٥	تَبٰرَكَ	برکت والا
٣٢٦٦	تَضَرُّعًا	عاجزی سے، گڑگڑا کر
٣٢٦٧	خُفْيَةً	چپکے چپکے
٣٢٦٨	طَمَعًا	طمع سے، امید سے
٣٢٦٩	رِيَاحَ	ہوائیں،
٣٢٧٠	بُشْرًا	خوشخبری، بشارت
٣٢٧١	اَقَلَّتْ	اٹھاتی ہے
٣٢٧٢	سَحَابًا	بادل
٣٢٧٣	ثِقَالًا	بھاری، بوجھل
٣٢٧٤	سُقْنٰهُ	ہانک دیتے ہیں ہم، چلادیتے ہیں ہم
٣٢٧٥	بَلَدٍ مَّيِّتٍ	مردہ زمین، خشک بنجر علاقہ، یا مُردہ شہر
٣٢٧٦	اَلْبَلَدُ الطَّيِّبُ	اچھا شہر، ستھری زمین
٣٢٧٧	نَبَاتُ	کھیتی باڑی
٣٢٧٨	نَكِدًا	تھوڑی سی، ناقص

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
٣٢٧٩	رِسٰلٰتِ	پیغامات (واحد: رِسَالَةٌ)
٣٢٨٠	اَنْصَحُ	خیر خواہی کرتا ہوں (اَلنَّصِيحَةُ: مصدر)
٣٢٨١	عَجِبْتُمْ	تعجب لگا تم کو
٣٢٨٢	قَوْمًا عَمِيْنَ	قوم اندھی

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
٣٢٨٣	عَادٌ	قوم عاد، جسکی طرف حضرت ہودؑ کو بھیجا گیا
٣٢٨٤	مَلَاُ	سردار

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۸۵	سَفَاهَةٌ	بے وقوفی
۳۲۸۶	نَظُنُّ	ہم گمان کرتے ہیں
۳۲۸۷	نَاصِحٌ	خیر خواہ
۳۲۸۸	زَادَ	زیادہ کیا
۳۲۸۹	بَصْطَةً	پھیلاؤ، کشادگی
۳۲۹۰	آلَآءَ	نعمتیں، احسان
۳۲۹۱	وَقَعَ	واقع ہوا
۳۲۹۲	رِجْسٌ	عذاب
۳۲۹۳	اَسْمَاءٌ	نام (اِسْمٌ: واحد)
۳۲۹۴	سَمَّيْتُمُوْا	نام دھر لیا ہے تم نے (مصدر: تَسْمِيَةٌ)
۳۲۹۵	دَابِرُ	جڑ

ع ۹/۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۹۶	ثَمُوْدُ	قوم ثمود جن کی طرف حضرت صالحؑ کو بھیجا گیا
۳۲۹۷	نَاقَةٌ	اونٹنی
۳۲۹۸	تَأْكُلُ	کھائے وہ
۳۲۹۹	بَوَّاَ	جگہ دی
۳۳۰۰	سُهُوْلٌ	نرمی، نرم زمین، سہولت

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۰۱	قُصُوْرٌ	محل (قَصْرٌ: واحد)
۳۳۰۲	تَنْحِتُوْنَ	تراش لیتے ہو
۳۳۰۳	جِبَالٌ	پہاڑ (جَبَلٌ: پہاڑ)
۳۳۰۴	بُيُوْتٌ	گھر (بَيْتٌ: واحد)
۳۳۰۵	لَا تَعْثَوْا	مت نافرمانی کرو
۳۳۰۶	اُسْتُضْعِفُوْا	کمزور رکھے گئے
۳۳۰۷	مُرْسَلٌ	بھیجا گیا
۳۳۰۸	عَقَرُوْا	کاٹ دیا انھوں نے
۳۳۰۹	عَتَوْا	حد سے نکل گئے
۳۳۱۰	اِئْتِنَا(ب)	لے آ ہمارے پاس
۳۳۱۱	تَعِدُ	تو وعدہ کرتا ہے
۳۳۱۲	مُرْسَلِيْنَ	بھیجے گئے پیغمبر
۳۳۱۳	رَجْفَةٌ	زلزلہ
۳۳۱۴	جٰثِمِيْنَ	اوندھے گرے ہوئے زانو کے بل
۳۳۱۵	تَوَلّٰى	منہ پھیرا اس نے
۳۳۱۶	تَأْتُوْنَ	کرتے ہو، آتے ہو
۳۳۱۷	مَا سَبَقَ	نہیں پہلے کیا
۳۳۱۸	مِنْ اَحَدٍ	کسی نے بھی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۱۹۔	اُنَاسٌ	لوگ
۳۳۲۰۔	یَتَطَهَّرُوْنَ	پاک رہنا چاہتے ہیں۔
۳۳۲۱۔	غٰبِرِیْنَ	پیچھے رہ جانیوالے
۳۳۲۲۔	اَمْطَرْنَا	برسایا ہم نے
۳۳۲۳۔	مَطَرٌ	برسانا (بارش)

ع ۱۰/۱۲

۳۳۲۴۔	مَدْیَنْ	وہ علاقہ، جہاں حضرت شعیبؑ کو بھیجا گیا
۳۳۲۵۔	لَاتَبْخَسُوْا	مت کم کرو
۳۳۲۶۔	اَشْیَاءَ	چیزیں
۳۳۲۷۔	لَاتَقْعُدُوْا	مت بیٹھو
۳۳۲۸۔	تُوْعِدُوْنَ	وعدہ دیتے ہو، ڈراتے ہو، دھمکی دیتے ہو
۳۳۲۹۔	تَصُدُّوْنَ	روکتے ہو
۳۳۳۰۔	كَثَّرَ	بہت کر دیا، تعداد بڑھادی

پارہ نمبر (۹)

۳۳۳۱۔	لَتَعُوْدُنَّ	البتہ پلٹ آؤ گے
۳۳۳۲۔	كٰرِهِیْنَ	ناپسند کرنیوالے
۳۳۳۳۔	اِفْتَرَیْنَا	باندھ لیا ہم نے
۳۳۳۴۔	عُدْنَا	ہم پلٹ آئے
۳۳۳۵۔	لَمْ یَغْنَوْا	نہیں بسے تھے
۳۳۳۶۔	اٰسٰی	غم کروں میں، افسوس کروں میں

ع ۱۱

۳۳۳۷۔	عَفَوْا	خوب ہو گئے، بڑھ گئے۔
۳۳۳۸۔	اَمِنَ	مطمئن ہو گئے
۳۳۳۹۔	نَائِمُوْنَ	سونے والے
۳۳۴۰۔	ضُحًی	دن چڑھے
۳۳۴۱۔	مَكْرٌ	تدبیر

ع ۱۲/۲

۳۳۴۲۔	حَقِیْقٌ	ثابت ہوں جم کر

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۳	اَلْقٰی	ڈال دیا
۳۴۴	ثُعْبَانٌ	اژدہا، بڑا سانپ
۳۴۵	نَزَعَ	کھینچ نکالا
۳۴۶	بَیْضَاءُ	سفید چمکتا ہوا
	ع ۱۳	
۳۴۷	مَاذَا	کیا؟
۳۴۸	اَرْجِهْ	ڈھیل دے
۳۴۹	مَدَائِن	شہر
۳۵۰	حٰشِرِیْنَ	اکٹھا کرنے والے (ح ش ر)
۳۵۱	سٰحِرٌ	جادوگر
۳۵۲	عَلِیْمٌ	جاننے والا
۳۵۳	سَحَرَةٌ	جادوگر لوگ
۳۵۴	اِمَّا	خواہ، یا
۳۵۵	اَنْ	کہ
۳۵۶	تُلْقِیَ	ڈالتا ہے تو
۳۵۷	مُلْقِیْنَ	ڈالنے والے
۳۵۸	اَلْقُوْا	ڈالو تم
۳۵۹	سَحَرُوْا	جادو کر دیا انھوں نے
۳۶۰	اَعْیُنَ	آنکھیں
۳۶۱	اِسْتَرْهَبُوْا	ڈرا دیا انھوں نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۲	جَآءُوْا	لے آئے
۳۶۳	اَلْقِ	ڈال دے تو
۳۶۴	تَلْقَفُ	نگلنے لگا
۳۶۵	یَأْفِکُوْنَ	بنایا تھا انھوں نے
۳۶۶	بَطَلَ	جھوٹ ثابت ہوا
۳۶۷	غُلِبُوْا	مغلوب ہو گئے، ہار گئے
۳۶۸	هُنَالِكَ	اس جگہ
۳۶۹	اُلْقِیَ	ڈالے گئے
۳۷۰	اٰذَنَ	میں اجازت دوں، حکم دوں
۳۷۱	اُقَطِّعَنَّ	کاٹ ڈالوں گا ضرور
۳۷۲	اُصَلِّبَنَّ	سولی دوں گا
۳۷۳	مُنْقَلِبُوْنَ	پلٹ کر جانے والے
۳۷۴	تَنْقِمُ	عیب جانا تو نے (ن ق م)
۳۷۵	اَفْرِغْ	ڈال دے
۳۷۶	تَذَرُ	چھوڑتا ہے تو
۳۷۷	نُقَتِّلُ	ہم قتل کریں گے
	ع ۱۴	
۳۷۸	نَسْتَحْیٖ	ہم زندہ چھوڑیں گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۷۹-	قَاهِرُوْنَ	ہر طرح کا زور رکھنے والے۔
۳۳۸۰-	أُوْذِيْنَا	ستائے گئے ہم

ع ۱۵ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۸۱-	سِنِيْنَ	قحط سالی
۳۳۸۲-	نَقْصٍ	نقصان
۳۳۸۳-	لَنَا هٰذِهٖ	ہمارے لئے تو ہونا ہی چاہیئے۔
۳۳۸۴-	يَطَّيَّرُوْا	نحوست بتائی، بدشگون لیا
۳۳۸۵-	طٰئِرُ	بدشگونی، نحوست
۳۳۸۶-	مَهْمَا	کیسی بھی، کچھ بھی
۳۳۸۷-	جَرَادُ	ٹڈیاں
۳۳۸۸-	قُمَّلَ	گھن کا کیڑا
۳۳۸۹-	ضَفَادِعَ	مینڈک
۳۳۹۰-	رِجْزُ	عذاب
۳۳۹۱-	كَشَفَ	کھول دینا، دور کر دینا
۳۳۹۲-	بٰلِغُوْا	پہنچنے والے
۳۳۹۳-	يَنْكُثُوْنَ	عہد شکنی کرتے تھے وہ
۳۳۹۴-	يَمِّ	سمندر، دریا
۳۳۹۵-	مَشَارِقَ	مشرقی جانب
۳۳۹۶-	مَغَارِبَ	مغربی جانب
۳۳۹۷-	دَمَّرْنَا	ہلاک کر دیا ہم نے
۳۳۹۸-	يَعْرِشُوْنَ	اونچی عمارت بناتے تھے۔

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۹۹-	جَاوَزْنَا	پار کر دیا ہم نے
۳۴۰۰-	يَعْكُفُوْنَ	بیٹھے تھے جم کر
۳۴۰۱-	مُتَبَّرٌ	تباہ ہونے والا

ع ۱۶ / ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۰۲-	ثَلٰثِيْنَ	تیس ۳۰
۳۴۰۳-	مِيْقَاتُ	وقت کا تقرر، معین وقت
۳۴۰۴-	اَرْبَعِيْنَ	چالیس ۴۰
۳۴۰۵-	اُخْلُفْنِيْ	خلیفہ یا جانشین ہو رہنا میرا
۳۴۰۶-	اَصْلِحْ	اصلاح رکھنا
۳۴۰۷-	اَرِنِيْ	دکھا مجھے
۳۴۰۸-	لَنْ تَرٰىنِيْ	ہرگز نہیں دیکھ سکے گا تو مجھ کو۔
۳۴۰۹-	تَجَلّٰى	تجلی کی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۱۰	دَكًّا	ریزہ ریزہ
۳۴۱۱	خَرَّ	گر پڑا
۳۴۱۲	صَعِقًا	بے ہوش ہو کر
۳۴۱۳	اَفَاقَ	ہوش میں آیا
۳۴۱۴	اَلْوَاحٌ	تختیاں (لَوْحٌ : واحد)
۳۴۱۵	اُورِی	دکھاؤں گا میں
۳۴۱۶	اَصْرِفُ	دور پھینک دوں گا میں (پھیر دوں گا میں)
۳۴۱۷	رُشْدٌ	بھلائی
۳۴۱۸	غَیٌّ	سرکشی
		ع ۱۷
۳۴۱۹	حُلِیٌّ	زیورات
۳۴۲۰	جَسَدًا	بدن، جسم
۳۴۲۱	خُوَارٌ	آواز
۳۴۲۲	سُقِطَ	ٹوٹ کر گر گیا یا گرایا گیا۔
۳۴۲۳	غَضْبَانُ	غصہ میں بھرا ہوا
۳۴۲۴	اَسِفًا	رنجیدہ، افسوس کرتا ہوا۔
۳۴۲۵	یَجُرُّہٗ	کھینچ رہا تھا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۲۶	اِبْنَ اُمَّ	بیٹے ماں کے، یعنی بھائی
۳۴۲۷	لَاتُشْمِتْ	مت خوش کر
		ع ۱۸
۳۴۲۸	سَكَتَ	ٹھنڈا ہوا غصہ، خاموش ہوا
۳۴۲۹	نُسْخَۃٌ	لکھاوٹ
۳۴۳۰	یَرْهَبُوْنَ	ڈر رکھتے ہیں
۳۴۳۱	اِخْتَارَ	چن لیا، منتخب کر لیا (مصدر: اِخْتِیَارٌ)
۳۴۳۲	سَبْعِیْنَ	ستر
۳۴۳۳	اِیَّایَ	مجھ کو بھی
۳۴۳۴	فِتْنَتُكَ	تیری آزمائش، یا امتحان تیری طرف سے
۳۴۳۵	خَیْرُ الْغَافِرِیْنَ	سب سے اچھا بخشنے والوں میں سے
۳۴۳۶	هُدْنَا	راہ پکڑی ہم نے
۳۴۳۷	اُصِیْبُ	ڈال دیتا ہوں میں
۳۴۳۸	اَشَاءُ	چاہتا ہوں میں
۳۴۳۹	اُمِّیٌّ	بے پڑھا
۳۴۴۰	مَكْتُوْبًا	لکھا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۴۱	یَضَعُ	اتار دیتا ہے
۳۴۴۲	اِصْر	بوجھ
۳۴۴۳	اَغْلَال	طوق
۳۴۴۴	عَزَّرَ	قوت دینا، ساتھ دینا

ع ۱۹ ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۴۵	اِثْنَتَا عَشَرَ	بارہ ۱۲
۳۴۴۶	اَسْبَاطًا	بڑی بڑی جماعتیں، ٹولیاں
۳۴۴۷	اِنْبَجَسَتْ	پھوٹ نکلے
۳۴۴۸	عَيْنًا	چشمے، پانی کے سوت

ع ۲۰ ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۴۹	حِيْتَانُ	مچھلیاں (حُوْتٌ : واحد)
۳۴۵۰	شُرَّعًا	ظاہر

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۵۱	تَعِظُوْنَ	نصیحت کرتے ہو
۳۴۵۲	مَعْذِرَةً	عذر بیان کرنا
۳۴۵۳	بَئِيْسٍ	بُرا، خراب
۳۴۵۴	عَتَوْا	سرکشی کی
۳۴۵۵	نُهُوْا	منع کیے گئے
۳۴۵۶	بَلَوْنَا	آزمایا ہم نے
۳۴۵۷	خَلَفَ	جانشین ہوئے
۳۴۵۸	خَلْفٌ	جانشین
۳۴۵۹	وَرِثُوْا	وارث ہوئے
۳۴۶۰	يَأْخُذُوْنَ	لیتے ہیں
۳۴۶۱	عَرَضَ	مال و متاع، اسباب
۳۴۶۲	دَرَسُوْا	پڑھا انھوں نے
۳۴۶۳	يُمَسِّكُوْنَ	مضبوط پکڑتے ہیں
۳۴۶۴	نَتَقْنَا	اٹھایا ہم نے، معلق کر دیا
۳۴۶۵	ظُلَّةٌ	چھتری، سائباں
۳۴۶۶	وَاقِعٌ	گرنے والا

ع ۲۱ ۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۶۷	اَلَسْتُ	کیا نہیں ہوں میں
۳۴۶۸	اَشْرَكَ	شرک کیا
۳۴۶۹	مُبْطِلُوْنَ	جھوٹے لوگ، باطل پرست
۳۴۷۰	اِنْسَلَخَ	نکل بھاگا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۷۱	اَتْبَعَ	پیچھے لگا
۳۴۷۲	غٰوِیْنَ	گمراہ
۳۴۷۳	اَخْلَدَ	لگ کر، چپک کر بیٹھ گیا
۳۴۷۴	کَلْبٌ	کتا
۳۴۷۵	تَحْمِلُ	لادے تو
۳۴۷۶	یَلْهَثُ	زبان لٹکائے گا، ہانپے گا
۳۴۷۷	مُهْتَدِیْ	ہدایت پانے والا
۳۴۷۸	ذَرَاْنَا	چھوڑے ہم نے
۳۴۷۹	اَضَلُّ	بہت بھٹکے ہوئے
	حُسْنٰی	اچھے اچھے

ع ۲۲ / ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۸۰	نَسْتَدْرِجُ	ہم بتدریج کھینچ لیں گے۔
۳۴۸۱	اُمْلِیْ	ڈھیل دوں گا میں
۳۴۸۲	کَیْدٌ	تدبیر
۳۴۸۳	مَتِیْنٌ	مضبوط
۳۴۸۴	جِنَّةٌ	جنون
۳۴۸۵	اِقْتَرَبَ	قریب آ لگا
۳۴۸۶	اَیِّ حَدِیْثٍ	کونسی بات

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۸۷	هَادِیْ	ہدایت دینے والا
۳۴۸۸	اَیَّانَ	کب
۳۴۸۹	مُرْسٰهَا	اس کا ٹھہرنا
۳۴۹۰	لَایُجَلِّیْ	نہیں ظاہر کرے گا
۳۴۹۱	ثَقُلَتْ	بھاری ہو گئی
۳۴۹۲	بَغْتَةً	اچانک
۳۴۹۳	کَاَنَّكَ	جیسے کہ تو، گویا کہ تو
۳۴۹۴	حَفِیٌّ	کھوج لگانے والا، تلاش کرنے والا
۳۴۹۵	لَا اَمْلِكُ	نہیں اختیار رکھتا میں
۳۴۹۶	لِنَفْسِیْ	لئے میری جان کے
۳۴۹۷	لَوْكُنْتُ	اگر ہوتا میں
۳۴۹۸	اَعْلَمُ الْغَیْبَ	جانتا میں غیب کو
۳۴۹۹	اِسْتَكْثَرْتُ	بہت جمع کر لیتا میں

ع ۲۳ / ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۰۰	یَسْكُنَ	تاکہ سکون حاصل کرے
۳۵۰۱	تَغَشّٰی	ڈھانک لیا، چھپا گیا
۳۵۰۲	حَمَلَتْ	اٹھا لیا
۳۵۰۳	حَمْلًا	بوجھ، حمل
۳۵۰۴	خَفِیْفًا	ہلکا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵-	مَرَّتْ	چلنے لگی
۵۰۶-	اَثْقَلَتْ	بوجھل ہوگئی
۵۰۷-	دَعَوَا	پکارا ان دونوں نے
۵۰۸-	صَالِحًا	تندرست
۵۰۹-	لَنَكُوْنَنَّ	ضرور ہم ہوں گے
۵۱۰-	لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ	نہیں اختیار رکھتے، نہیں استطاعت رکھتے۔
۵۱۱-	صَامِتُوْنَ	چُپ رہنے والے
۵۱۲-	يَمْشُوْنَ	چلتے ہیں
۵۱۳-	يَبْطِشُوْنَ	پکڑتے ہیں (ب ط ش)
۵۱۴-	كِيْدُوْنِ	داؤ چلا دو مجھ پر
۵۱۵-	يَتَوَلَّى	دوستی رکھتا ہے
۵۱۶-	عُرْف	اچھی بھلی
۵۱۷-	نَزْغٌ	وسوسہ
۵۱۸-	اِسْتَعِذْ	تو پناہ مانگ
۵۱۹-	طَائِفٌ	وسوسہ آمیز چکر
۵۲۰-	يَمُدُّوْنَ	کھینچتے ہیں
۵۲۱-	لَا يُقْصِرُوْنَ	نہیں باز آتے، نہیں کمی کرتے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۲-	اِجْتَبَيْتَ	کھینچ لایا تو
۵۲۳-	قُرِئَ	پڑھا جائے
۵۲۴-	اِسْتَمِعُوْا	دھیان لگا کر سنو
۵۲۵-	اَنْصِتُوْا	چُپ ہو جاؤ
۵۲۶-	دُوْنَ الْجَهْرِ	کم آواز سے
۵۲۷-	غُدُوّ	صبح کو
۵۲۸-	اٰصَال	شام کو

ع ۲۴ / ۸ / ۱۴

الثلٰثۃ

سورۃ الانفال (۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۹-	اَنْفَال	مالِ غنیمت
۵۳۰-	ذَاتَ بَيْنِكُمْ	معاملات آپس کے تمہارے
۵۳۱-	وَجِلَتْ	دہل جاتے ہیں، گھبرا جاتے ہیں
۵۳۲-	كَمَا	جیسے کہ
۵۳۳-	يُجَادِلُوْنَ	بحث کرتے ہیں، جدال کرتے ہیں
۵۳۴-	تَبَيَّنَ	ظاہر ہو گیا
۵۳۵-	كَاَنَّمَا	جیسے کہ جس طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۳۶	یُسَاقُوْنَ	ہانکے جاتے ہیں
۲۵۳۷	اِحْدَی	کوئی ایک
۲۵۳۸	اَنَّھَا لَکُمْ	کہ وہ لئے تمہارے
۲۵۳۹	تَوَدُّوْنَ	تم چاہتے تھے (ودّ)
۲۵۴۰	غَیْرَ	سوا
۲۵۴۱	ذَاتِ الشَّوْکَۃِ	شوکت والی ہتھیار والی۔
۲۵۴۲	یُحِقَّ	حق ثابت کرے گا
۲۵۴۳	یُبْطِلَ	باطل کر دے گا
۲۵۴۴	تَسْتَغِیْثُوْنَ	تم فریاد کر رہے تھے
۲۵۴۵	مُمِدٌّ	مدد کرنے والا
۲۵۴۶	مُرْدِفِیْنَ	سلسلہ وار چلے آنے والے۔

ع ۳ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۴۷	نُعَاسٌ	اونگھ
۲۵۴۸	یَرْبِطَ	باندھ دے، (ربط مضبوط کر دے)
۲۵۴۹	اَعْنَاقَ	گردن (جمع عُنُقٍ کی)
۲۵۵۰	کُلَّ بَنَانٍ	ہر جوڑ پر
۲۵۵۱	شَاقُّوْا	مخالفت کی انہوں نے
۲۵۵۲	زَحْفًا	مدمقابل
۲۵۵۳	مُتَحَرِّفًا	پینترا بدلنے والا
۲۵۵۴	مُتَحَیِّزًا	جگہ بدلنے والا (لڑائی کے وقت)
۲۵۵۵	رَمَیْتَ	پھینکا تو نے
۲۵۵۶	رَمٰی	پھینکا اس نے
۲۵۵۷	یُبْلِیَ	آزمائش کرے
۲۵۵۸	بَلَآءً	آزمائش
۲۵۵۹	مُوْھِنُ	کمزور کر دینے والا
۲۵۶۰	تَعُوْدُوْا	تم پھر کرو گے
۲۵۶۱	نَعُدْ	ہم پھر کریں گے

ع ۲ / ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۶۲	لَاتَوَلَّوْا	مت پھرو، مت الٹو
۲۵۶۳	شَرَّ الدَّوَآبِّ	بدترین مخلوق (جانور)
۲۵۶۴	اِسْتَجِیْبُوْا	قبول کر لو
۲۵۶۵	یَحُوْلُ	حائل ہوتا ہے، آڑ بنتا ہے
۲۵۶۶	خَآصَّۃً	خاص کر
۲۵۶۷	یَتَخَطَّفُ	اُچک لے جائے

نمبر شمار عربی اردو

۳۵۶۸۔ اٰوٰی جگہ دی

۳۵۶۹۔ لَا تَخُوْنُوْا مت خیانت کرو

ع ۳ / ۷

۳۵۷۰۔ یُثْبِتُوْا قید کرلیویں

(ث ب ت)

۳۵۷۱۔ اَمْطِرْ برسادے تو

۳۵۷۲۔ اَوْلِیَاءُ والی

(جمع ہے وَلِیٌّ کی)

۳۵۷۳۔ مُکَاءً سیٹی بجانا

۳۵۷۴۔ تَصْدِیَۃٌ تالیاں بجانا

۳۵۷۵۔ یَمِیْزَ جدا کردے گا

۳۵۷۶۔ یَرْکُمَ اکٹھا کردے گا

ع ۴ / ۸

۳۵۷۷۔ اِنْ یَنْتَھُوْا اگر باز آجائیں

۳۵۷۸۔ سَلَفَ ہوچکا، سو ہوچکا۔

۳۵۷۹۔ یَعُوْدُوْا پھر کریں گے

۳۵۸۰۔ مَضَتْ ہوگذری

۳۵۸۱۔ مَوْلٰی دوست

پارہ نمبر (۱۰)

۳۵۸۱ الف۔ اِعْلَمُوْا جان لو، سمجھ لو

۳۵۸۲۔ غَنِمْتُمْ مالِ غنیمت لیا تم نے

۳۵۸۳۔ خُمُسَ پانچواں حصہ

۳۵۸۴۔ عُدْوَۃِ الدُّنْیَا کنارے اِس پار

۳۵۸۵۔ عُدْوَۃِ الْقُصْوٰی کنارے اُس پار

۳۵۸۶۔ اَلرَّکْبُ سوار

۳۵۸۷۔ اَسْفَلَ نیچے

۳۵۸۸۔ تَوَاعَدْتُّمْ وعدہ مقرر کرتے تم

۳۵۸۹۔ مَنَامِكَ تیرے خواب میں

۳۵۹۰۔ فَشِلْتُمْ سستی کرتے تم

(ف ش ل)

۳۵۹۱۔ سَلَّمَ سلامت رکھا، محفوظ رکھا

۳۵۹۲۔ یُقَلِّلُ تھوڑا دکھایا

(قَلِیْلٌ سے)

ع ۵ / ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۹۳	تَذۡهَبَ	جاتی رہے گی
۳۵۹۴	رِیۡحُکُمۡ	ہوا تمہاری
۳۵۹۵	بَطَرًا	اترا کر (بَطَرٌ: اترانا، شیخی بتانا)
۳۵۹۶	جَارٌ	پڑوسی
۳۵۹۷	نَکَصَ	پھر گیا
ع ۷		
۳۵۹۸	حَرِیۡقُ	جلنے کا، تیز جلن
۳۵۹۹	ظَلَّامٌ	ظلم کرنے والا
۳۶۰۰	دَاۡبِ	عادت
۳۶۰۱	لَمۡ یَكُ	نہیں ہے وہ
۳۶۰۲	مُغَیِّرًا	بدلنے والا
۳۶۰۳	کُلَّ مَرَّةٍ	ہر مرتبہ
۳۶۰۴	تَثۡقَفَنَّ	تو چھا جائے ان پر، غالب آجائے
۳۶۰۵	حَرۡبُ	لڑائی
۳۶۰۶	شَرِّدۡ	بھگا دے، منتشر کر ڈال
۳۶۰۷	تَخَافَنَّ	خوف کرے تو اندیشہ کرے
۳۶۰۸	اَنۡبِذۡ	پھینک دے تو

نمبر شمار	عربی	اردو
ع ۸		
۳۶۰۹	رِبَاطِ الۡخَیۡلِ	بندھے ہوئے گھوڑے
۳۶۱۰	تُرۡهِبُوۡنَ	ڈرائے رکھو
۳۶۱۱	جَنَحُوۡا	جھک جائیں وہ (ج ن ح)
۳۶۱۲	اَلَّفَ	الفت ڈال دی
ع ۹		
۳۶۱۳	حَرِّضۡ	رغبت دلا
۳۶۱۴	عِشۡرُوۡنَ	بیس
۳۶۱۵	یَغۡلِبُوۡا	غالب آئیں گے
۳۶۱۶	مِائَتَیۡنِ	دو سو (تثنیہ)
۳۶۱۷	مِأَةٌ	ایک سو
۳۶۱۸	اَلۡفًا	ایک ہزار
۳۶۱۹	اَلۡئٰنَ	اب
۳۶۲۰	خَفَّفَ	تخفیف کر دی
۳۶۲۱	ضَعۡفًا	کمزوری
۳۶۲۲	اَلۡفَیۡنِ	دو ہزار
۳۶۲۳	اَسۡرٰی	قیدی (واحد: اِسِیۡرٌ)
۳۶۲۴	یُثۡخِنَ	خونریزی کرے
۳۶۲۵	لَوۡلَا	اگر نہ ہوتا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۲۶	سَبَقَ	پہلے سے ہو چکا
	ع	
۳۶۲۷	اَمْكَنَ	قابو میں دیا اس نے
۳۶۲۸	اٰوَوْا	جگہ دی انھوں نے
۳۶۲۹	وَلَايَةٌ	تعلق، ذمہ داری
۳۶۳۰	اِسْتَنْصَرُوْا	مدد چاہیں وہ
۳۶۳۱	اُولُوالْاَرْحَامِ	قرابت والے، رشتے دار
۳۶۳۲	اَوْلٰی	زیادہ حقدار

الربع

ع

سورۃ التوبۃ (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۳۳	بَرَاءَةٌ	بیزاری کا اعلان
۳۶۳۴	سِيْحُوْا	چل پھر لو (مصدر: سِيَاحَةٌ)
۳۶۳۵	اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ	چار ماہ
۳۶۳۶	غَيْرُ مُعْجِزِيْ	نہیں عاجز کر سکتے
۳۶۳۷	مُخْزِيْ	رسوا کرنے والا
۳۶۳۸	اَذَانٌ	اعلان
۳۶۳۹	لَمْ يَنْقُصُوْا	نہ توڑا ہو، خراب نہ کیا ہو (ن ق ص)
۳۶۴۰	اِنْسَلَخَ	نکل جائے
۳۶۴۱	اَشْهُرُ الْحُرُمِ	محترم مہینے
۳۶۴۲	اُحْصُرُوْا	گھیر لو
۳۶۴۳	اُقْعُدُوْا	بیٹھو
۳۶۴۴	مَرْصَدٌ	داؤ گھات کی جگہ
۳۶۴۵	خَلُّوْا	چھوڑ دو، خالی کر دو
۳۶۴۶	اَحَدٌ	کوئی
۳۶۴۷	اِسْتَجَارَكَ	پناہ مانگی اس نے تجھ سے۔
۳۶۴۸	اَجِرْ	پناہ دے تو
۳۶۴۹	مَاْمَنٌ	جائے امن
	ع	
۳۶۵۰	يَظْهَرُوْا	غالب آجائیں وہ
۳۶۵۱	لَا يَرْقُبُوْا	نہیں لحاظ کریں گے (ر ق ب)
۳۶۵۲	اِلًّا	قرابت کا پاس

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۵۳	ذِمَّةً	عہد کی ذمہ داری
۳۶۵۴	تَأْبٰی	انکار کیا، مانا نہیں
۳۶۵۵	نَكَثُوْا	توڑ دیا
	(ن ک ث)	
۳۶۵۶	اَئِمَّةَ	سردار، پیشوا
	(واحد: اِمَامٌ)	
۳۶۵۷	هَمُّوْا	ارادہ کیا
۳۶۵۸	اَحَقُّ	بہت حقدار
۳۶۵۹	يَشْفِ	شفا دے گا
۳۶۶۰	غَيْظٌ	غصہ
۳۶۶۱	تُتْرَكُوْا	چھوڑ دئے جاؤ گے
۳۶۶۲	وَلِيْجَةً	دلی دوست، بھیدی
	ع ۲	
۳۶۶۳	مَاكَانَ	نہیں ہے لائق
۳۶۶۴	يَعْمُرُوْا	آباد کریں
	(ع م ر)	
۳۶۶۵	سِقَايَةَ الْحَاجِّ	پانی پلانا حاجیوں کو
۳۶۶۶	عِمَارَةً	خدمت کرنا، آباد کرنا
۳۶۶۷	لَا يَسْتَوٗنَ	نہیں برابر ہو سکتے
۳۶۶۸	اَعْظَمُ	بہت بڑا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۶۹	فَائِزُوْنَ	کامیاب ہونے والے
۳۶۷۰	نَعِيْمٌ مُّقِيْمٌ	نعمت دوامی مقام
۳۶۷۱	اِسْتَحَبُّوْا	محبت بتائیں وہ
۳۶۷۲	عَشِيْرَةٌ	کنبہ، قبیلہ
۳۶۷۳	اِقْتَرَفَ	کمانا
۳۶۷۴	كَسَادَ	مندی، کساد بازاری
۳۶۷۵	مَسٰكِنَ	مکانات
	(مَسْكَنٌ کی جمع)	
۳۶۷۶	اَحَبُّ	زیادہ پسند، محبوب
۳۶۷۷	تَرَبَّصُوْا	انتظار کرو
	ع ۳	
۳۶۷۸	مَوَاطِنَ	مواقع، جگہ
۳۶۷۹	حُنَيْنَ	مکہ اور طائف کے درمیان ایک مقام کا نام جہاں ۸ھ میں جنگ ہوئی تھی۔
۳۶۸۰	ضَاقَتْ	تنگ ہو گئی
۳۶۸۱	رَحُبَتْ	کشادہ تھی
۳۶۸۲	مُدْبِرِيْنَ	پیٹھ پھیرنے والے
۳۶۸۳	سَكِيْنَةٌ	تسلی
۳۶۸۴	جُنُوْدًا	لشکر

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۸۵	نَجَسٌ	ناپاک
۳۶۸۶	عَامٌ	برس، سال
۳۶۸۷	عَيْلَةٌ	معاشی بدحالی، تجارتی نقصان
۳۶۸۸	جِزْيَةٌ	جزیہ: ایک خاص رقم جو خلافت علی منہاج النبوۃ میں غیر مسلم شہریوں سے سالانہ وصول کی جاتی ہے اس محصول کے بعد ملکی سرحدوں کی حفاظت اور فوجی خدمات میں انھیں اور کچھ نہ کرنا پڑیگا
۳۶۸۹	عَنْ يَدٍ	اپنے ہاتھ سے
۳۶۹۰	صَاغِرُونَ	ذلیل، چھوٹے
۳۶۹۱	يُضَاهِئُونَ	وہ نقل کرتے ہیں، پارلیس کرتے ہیں، کسی کی بات کیطرح خود بھی سر ملا کر بات کرنا۔
۳۶۹۲	أَحْبَار	علماء
۳۶۹۳	رُهْبَان	درویش
۳۶۹۴	يُطْفِئُوا	بجھانا چاہتے ہیں (مصدر: إِطْفَاءٌ)
۳۶۹۵	يَأْبَىٰ	نہیں قبول کرے گا۔ مانے گا نہیں
۳۶۹۶	يُظْهِرَ	غالب کردے گا

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۹۷	يَكْنِزُونَ	جمع کرتے ہیں (ك ن ز)
۳۶۹۸	ذَهَبٌ	سونا
۳۶۹۹	فِضَّةٌ	چاندی
۳۷۰۰	يُحْمَىٰ	تپایا جائے گا
۳۷۰۱	تُكْوَىٰ	داغ دیا جائے گا
۳۷۰۲	جِبَاهٌ	پیشانیاں، ماتھے (واحد: جَبْهَةٌ)
۳۷۰۳	جُنُوبٌ	کروٹیں (جَنْبٌ: واحد)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۰۴	کَنْزٌ	خزانہ جمع کرنا
۳۷۰۵	عِدَّۃٌ	گنتی
۳۷۰۶	اَرْبَعَۃٌ	چار
۳۷۰۷	حُرُمٌ	محترم مہینے یعنی ذیقعدہ ذی الحجہ، محرم اور رجب ان چار ماہوں میں حج کے ادب کے سبب جنگ کرنا منع ہے۔
۳۷۰۸	کَآفَّۃً	اکٹھے
۳۷۰۹	اَلنَّسِیْٓئُ	مہینوں کی گنتی آگے پیچھے کرنا۔
۳۷۱۰	لِّیُوَاطِئُوْا	موافقت کریں

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۱۱	اِنْفِرُوْا	نکلو
۳۷۱۲	اِثَّاقَلْتُمْ	بوجھل ہو جاتے ہو تم (ث ق ل)
۳۷۱۳	ثَانِیَ اثْنَیْنِ	دو سرا دو میں کا
۳۷۱۴	سُفْلٰی	نیچے
۳۷۱۵	عُلْیَا	اونچی
۳۷۱۶	خِفَافًا	ہلکے، تھوڑے سامان کے ساتھ۔
۳۷۱۷	ثِقَالًا	بھاری، بہت سامان کے ساتھ
۳۷۱۸	عَرَضٌ	اسباب، مال
۳۷۱۹	قَاصِدًا	درمیانی، معمولی سا، ہلکا سا۔
۳۷۲۰	بَعُدَتْ	دور لگی
۳۷۲۱	شُقَّۃُ	مشقت والی راہ، مراد مسافت

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۲۲	اَذِنْتَ	اجازت دی تو نے
۳۷۲۳	یَسْتَاْذِنُ	اجازت مانگتا ہے
۳۷۲۴	اِرْتَابَتْ	شک میں پڑ گئے
۳۷۲۵	یَتَرَدَّدُوْنَ	متردد ہوئے، شک میں پڑ گئے۔
۳۷۲۶	خُرُوْجٌ	نکلنا
۳۷۲۷	اَعَدُّوْا	تیار کرتے وہ
۳۷۲۸	عُدَّۃً	سامان تیار کرنا
۳۷۲۹	اِنْبِعَاثَ	اٹھنا، کھڑا کرنا
۳۷۳۰	خَبَالًا	فساد، خرابی
۳۷۳۱	لَاَوْضَعُوْا	البتہ دوڑاتے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۳۲	سَمّٰعُوْنَ	بھیدی، چھپ کر سننے والے۔
۳۷۳۳	خِلٰلَکُمْ	بیچ تمہارے
۳۷۳۴	قَلَّبُوْا	الٹ پلٹ کیا انھوں نے
۳۷۳۵	اِئْذَنْ	پروانگی دے، اجازت دے
۳۷۳۶	سَقَطُوْا	گر پڑے وہ
۳۷۳۷	تَسُوْءُ	بُرا لگا
۳۷۳۸	فَرِحَ	خوش ہونا
۳۷۳۹	اِحْدٰی	ایک
۳۷۴۰	حُسْنَیَیْنِ	دو بھلائیاں
۳۷۴۱	طَوْعًا	خوشی سے
۳۷۴۲	کَرْهًا	ناخوشی سے
۳۷۴۳	نَفَقٰتٍ	خرچ
۳۷۴۴	کُسَالٰی	کاہلی
۳۷۴۵	تَزْهَقَ	نکل جائے
۳۷۴۶	یَفْرَقُوْنَ	ڈرپوک (ڈرتے ہیں)
۳۷۴۷	مَلْجَاً	جائے پناہ
۳۷۴۸	مَغٰرٰتٍ	غار (جمع)
۳۷۴۹	مُدَّخَلاً	گھس کر چھپنے کی جگہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۵۰	یَجْمَحُوْنَ	سرکشی کرتے ہیں
۳۷۵۱	یَلْمِزُ	عیب لگاتا ہے
۳۷۵۲	اُعْطُوْا	دیے جائیں
۳۷۵۳	یَسْخَطُوْنَ	ناراض ہوتے ہیں
۳۷۵۴	حَسْبُنَا	کافی ہیں ہم کو
۳۷۵۵	رٰغِبُوْنَ	رغبت کرنیوالے

ع ۷ ۱۲ ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۵۶	عٰمِلِیْنَ	(کارکنان صدقات) کسی کی ذمہ داری پر کام کرنیوالے
۳۷۵۷	مُؤَلَّفَةُ	الفت دلانا، یا دلانے کیلئے
۳۷۵۸	رِقَابِ	گردن (چھڑانا)
۳۷۵۹	غٰرِمِیْنَ	قرضدار
۳۷۶۰	اِبْنُ السَّبِیْلِ	راہ کا مسافر
۳۷۶۱	یُؤْذُوْنَ	ایذا دیتے ہیں
۳۷۶۲	اُذُنٌ	بات سننے والا، کان رکھنے والا

الثلٰثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۶۳	یُحَادِدُ	مخالفت کرے گا
۳۷۶۴	خَوْضٌ	بحث کرنا
۳۷۶۵	لَعِبٌ	کھیلنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۶۶	لَا تَعْتَذِرُوْا	مت عذر بیان کرو
	ع ۷ / ۱۳	
۳۷۶۷	خَلَاقٌ	حصّہ
۳۷۶۸	خُضْتُمْ	تم چال چلے
۳۷۶۹	مُؤْتَفِكٰتِ	الٹائی ہوئی بستیاں
۳۷۷۰	اَتَتْ	آئے
۳۷۷۱	جَنّٰتِ عَدْنٍ	باغات ہمیشہ کے
	ع ۹ / ۱۵	
۳۷۷۲	اُغْلُظْ	سختی کر
۳۷۷۳	نَقَمَ	عیب جاننا
۳۷۷۴	يَكُ	ہوگا
۳۷۷۵	اَعْقَبَ	لگا دیا
۳۷۷۶	اَخْلَفُوْا	خلاف کیا
۳۷۷۷	مُطَّوِّعِيْنَ	خوشی سے کرنیوالے
۳۷۷۸	جُهْدٌ	محنت
۳۷۷۹	سَبْعِيْنَ	ستّر
	ع ۱۰ / ۱۶	
۳۷۸۰	مُخَلَّفُوْنَ	پیچھے رہ جانیوالے
۳۷۸۱	خِلٰفَ	پیچھے
۳۷۸۲	مَقْعَدُ	بیٹھنے پر
۳۷۸۳	حَرٌّ	گرمی
۳۷۸۴	يَضْحَكُوْا	ہنس لیں
۳۷۸۵ الف	يَبْكُوْا	رونا پڑے گا
۳۷۸۵ ب	خَالِفِيْنَ	پیچھے رہ گئے، بیٹھ جانے والے
۳۷۸۶	اُولُوا الطَّوْلِ	صاحبِ دولت
۳۷۸۷	خَوَالِف	خانہ نشین عورتیں جو گھر کے لوگ باہر جانے پر پیچھے گھر میں بیٹھی ہوں
	ع ۱۱ / ۱۷	
۳۷۸۸	مُعَذِّرُوْنَ	عذر بیان کرنیوالے
۳۷۸۹	اَعْرَاب	دیہاتی لوگ
۳۷۹۰	نَصَحُوْا	خیر خواہی کی، خالص ہوئے۔
۳۷۹۱	اَحْمِلُ	سواری دوں میں
۳۷۹۲	دَمْعٌ	آنسو
۳۷۹۳	سَبِيْلٌ	راہ، قانونی چارہ جوئی۔
۳۷۹۴	اَغْنِيَاء	دولتمند

پارہ نمبر (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۹۵	یَعْتَذِرُوْنَ	عذر بیان کریں گے
۳۷۹۶	اِعْتِذَار	عذر کرنا، بہانہ کرنا
۳۷۹۷	اَخْبَار	خبریں
۳۷۹۸	اَجْدَرُ	بہت قریب، بہت ممکن
۳۷۹۹	مَغْرَمًا	جُرمانہ
۳۸۰۰	دَوَائِرُ	گردش (جمع)
۳۸۰۱	دَائِرَۃٌ	گردش، چکر
۳۸۰۲	قُرُبٰتٌ	قربت، نزدیکی
۳۸۰۳	صَلَوٰتٍ	دعائے خیر
۳۸۰۴	قُرْبَۃٌ	قربت

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۰۵	سٰبِقُوْنَ	آگے بڑھ جانیوالے
۳۸۰۶	حَوْلَكُمْ	آس پاس تمہارے
۳۸۰۷	مَرَدُوْا	سرکشی کی انھوں نے، اڑ گئے
۳۸۰۸	اِعْتَرَفُوْا	اعتراف کیا انھوں نے
۳۸۰۹	خَلَطُوْا	ملے جلے، کئے انھوں نے مخلوط
۳۸۱۰	صَلِّ	دعا دے، رحمت بھیج
۳۸۱۱	سَكَنٌ	تسکین
۳۸۱۲	مُرْجَوْنَ	ڈھیل دئے گئے
۳۸۱۳	اِرْجَاءٌ	ڈھیل دینا
۳۸۱۴	اِرْصَادٌ	داؤ، گھات کی جگہ
۳۸۱۵	حَارَبَ	لڑائی کی
۳۸۱۶	لَا تَقُمْ	مت کھڑا ہو
۳۸۱۷	اَسَّسَ	بنیاد رکھی
۳۸۱۸	بُنْيَانٌ	عمارت
۳۸۱۹	شَفَا	کنارے
۳۸۲۰	جُرُفٍ	گھاٹی
۳۸۲۱	هَارٍ	گرنے والی
۳۸۲۲	اِنْهَارَ بِهٖ	گرا، گر پڑا، اسکے ساتھ ڈھ گیا، منہدم ہو گیا
۳۸۲۳	لَا يَزَالُ	نہیں ٹلے گا
۳۸۲۴	بَنَوْا	بنایا انھوں نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۲۵	رِيْبَةً	کھٹکا
	ع ۱۳/۲	
۳۸۲۶	حٰمِدُوْنَ	حمد کرنے والے
۳۸۲۷	سَآئِحُوْنَ	پھرنیوالے خدا کی راہ میں
۳۸۲۸	نَاهُوْنَ	منع کرنیوالے
۳۸۲۹	اَوَّاهٌ	دردمند، نرم دل
۳۸۳۰	حَلِيْمٌ	تحمل والا، باوقار
۳۸۳۱	سَاعَةِ الْعُسْرَةِ	وقت تنگی کا
۳۸۳۲	ثَلٰثَةٌ	تین ۳
۳۸۳۳	خُلِّفُوْا	پیچھے چھوڑ دیے گئے
۳۸۳۴	ضَاقَتْ	تنگ ہو گئی
۳۸۳۵	رَحُبَتْ	کشادہ ہوئی
	ع ۱۴/۳	
۳۸۳۶	ظَمَأٌ	پیاس
۳۸۳۷	نَصَبٌ	محنت، تھکن
۳۸۳۸	مَخْمَصَةٌ	بھوک
۳۸۳۹	يَطَئُوْنَ	چلتے ہیں (روندنا)
۳۸۴۰	مَوْطِئًا	قدم بڑھانا
۳۸۴۱	نَيْلًا	پہنچنا، پہنچکر
۳۸۴۲	وَادِيًا	میدان، وادی
	ع ۱۵/۴	

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۴۳	يَلُوْنَكُمْ	تمہارے آس پاس ملے ہوئے نزدیک رہتے ہیں۔
۳۸۴۴	غِلْظَةً	سختی

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۴۵	يُفْتَنُوْنَ	آزمائش میں ڈالے جاتے ہیں۔
۳۸۴۶	كُلِّ عَامٍ	ہر سال
۳۸۴۷	صَرَفَ	پھیر دیا
۳۸۴۸	عَزِيْزٌ	بھاری
۳۸۴۹	عَنِتُّمْ	تکلیف میں پڑو تم
۳۸۵۰	رَءُوْفٌ	شفقت کرنیوالا
۳۸۵۱	حَسْبِيَ	کافی ہے مجھ کو
۳۸۵۲	اَلْعَرْشِ الْعَظِيْمِ	بڑا بھاری تخت سلطنت۔
	ع ۱۶/۵	

سورۃ یونس (۱۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۵۳	قَدَمَ صِدْقٍ	قدم راستی اور صداقت کا۔
۳۸۵۴	یَبْدَؤُ	پہلی بار پیدا کرتا ہے
۳۸۵۵	خَلْق	مخلوق، پیدائش
۳۸۵۶	یُعِیْدُ	دوسری بار پیدا کرتا ہے۔
۳۸۵۷	ضِیَاءً	چمکدار، روشنی
۳۸۵۸	قَدَّرَ	مقرر کردی
۳۸۵۹	مَنَازِلَ	منزل (جمع)
۳۸۶۰	عَدَدَ	گنتی
۳۸۶۱	سِنِیْنَ	برس، سال
۳۸۶۲	لَا یَرْجُوْنَ	نہیں امید رکھتے
۳۸۶۳	دَعْوٰی	پکار، دعا
۳۸۶۴	تَحِیَّۃٌ	ملاقات کی دعا
		ع ۱
۳۸۶۵	یُعَجِّلُ	جلدی کرے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۶۶	اِسْتِعْجَال	جلدی مانگنا
۳۸۶۷	جَنْبِہٖ	کروٹ پر اس کی
۳۸۶۸	مُسْرِفِیْنَ	حد سے نکل جانیوالے
۳۸۶۹	اِئْتِ	لے آ
۳۸۷۰	غَیْرِ ھٰذَا	سوا اس کے
۳۸۷۱	بَدِّلْ	بدل دے
۳۸۷۲	اَدْرٰکُمْ	تمکو خبر دیتا
۳۸۷۳	لَبِثْتُ	رہا ہیں
۳۸۷۴	عُمُرًا	عمر کا ایک حصہ
		ع ۲
۳۸۷۵	جَرَیْنَ	جاری ہوتی ہیں
۳۸۷۶	عَاصِفٌ	تیز آندھی
۳۸۷۷	یَبْغُوْنَ	بغاوت کرتے ہیں، سرکشی کرتے ہیں
۳۸۷۸	نَبَاتٌ	روئیدگی
۳۸۷۹	زُخْرُف	چمک دمک
۳۸۸۰	حَصِیْدًا	کٹی ہوئی
۳۸۸۱	لَا یَرْھَقُ	نہیں چھائیگی (رھق)
۳۸۸۲	رَھَقَ	چھاجانا، لپٹ جانا
۳۸۸۳	قَتَرٌ	سیاہی
۳۸۸۴	عَاصِمٌ	بچانے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۸۵	اُغْشِیَتْ	اڑھادیے گئے، لپیٹ دیئے گئے
۳۸۸۶	قِطَعًا	ٹکڑے، پرت کے پرت (واحد: قِطْعَۃٌ)
۳۸۸۷	مُظْلِمًا	اندھیری
۳۸۸۸	مَكَانَكُمْ	ٹھہرنا ہے تمکو
۳۸۸۹	زَيَّلْ	پھوٹ ڈالنا، جدائی ڈالنا
۳۸۹۰	اِيَّانَا	ہم کو ہی
۳۸۹۱	هُنَالِكَ	اس جگہ
۳۸۹۲	تَبْلُوْا	آزمالے گا
۳۸۹۳	اَسْلَفَتْ	پہلے کرچکا

النصف

ع ۳/۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۹۴	اَمَّنْ	یا کون ہے؟
۳۸۹۵	حَقَّتْ	حق بات ثابت ہوئی
۳۸۹۶	لَا يَهِدِّيْ	نہیں راہ سوجھتی اس کو۔

ع ۴/۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۹۷	لَمْ يَلْبَثُوْا	نہیں رہے وہ
۳۸۹۸	سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ	ایک گھڑی دن بھر کی
۳۸۹۹	يَتَعَارَفُوْنَ	پہچان لیں گے
۳۹۰۰	مَتٰى	کب
۳۹۰۱	بَيَاتًا	رات کو، راتوں رات
۳۹۰۲	مَاذَا	کس چیز کی
۳۹۰۳	يَسْتَنْبِئُوْنَ	خبر پوچھتے ہیں
۳۹۰۴	اِيْ	ہاں
۳۹۰۵	وَرَبِّيْ	قسم میرے رب کی

ع ۵/۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۰۶	نَدَامَةٌ	ندامت
۳۹۰۷	اَلَا	یاد رکھو، خبردار ہو جاؤ
۳۹۰۸	آللّٰهُ اَذِنَ	کیا اللہ نے اجازت دی ہے، حکم دیا ہے

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۰۹	مَا تَكُوْنُ	نہیں ہوتا تو
۳۹۱۰	شَاْنٌ	حال، کام
۳۹۱۱	تُفِيْضُوْنَ	شروع کرتے ہو
۳۹۱۲	مَا يَعْزُبُ	نہیں چھپا ہوا
۳۹۱۳	اَصْغَرُ	زیادہ چھوٹی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۱۴	یَخْرُصُوْنَ	اٹکل کی بات کرتے ہیں۔

الثلثة

ع ۱۲ ۷

۳۹۱۵	مَقَامِیْ	میرا رہنا
۳۹۱۶	تَذْکِیْرِ	نصیحت
۳۹۱۷	غُمَّةً	رنج و غم
۳۹۱۸	مُنْذَرِیْنَ	ڈرائے جانیوالے
۳۹۱۹	تَلْفِتَ	تو پھیر دے، الٹ دے، (ل ف ت)
۳۹۲۰	کِبْرِیَاء	بڑائی، سرداری

ع ۱۳ ۸

۳۹۲۱	لَعَالٍ	البتہ بہت چڑھ گیا تھا (بلند)
۳۹۲۲	تَبَوَّآ	جگہ بناؤ تم دونوں
۳۹۲۳	اِطْمِسْ	مٹا دے (ط م س)
۳۹۲۴	اُشْدُدْ	سختی ڈال
۳۹۲۵	اُجِیْبَتْ	قبول کر لی گئی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۲۶	لَاتَتَّبِعٰنِّ	مت اتباع کرنا، اتباع کرنا ہی مت
۳۹۲۷	اَدْرَكَ	پا لیا
۳۹۲۸	بَدَنْ	جسم

ع ۱۴ ۹

۳۹۲۹	مُبَوَّاً	جگہ
۳۹۳۰	یَقْرَءُوْنَ	پڑھتے ہیں
۳۹۳۱	مَاتُغْنِیْ	نہیں کام آیا
۳۹۳۲	نُذُرُ	ڈرانیوالے (واحد: نَذِیْرٌ)

ع ۱۵ ۱۰ ۱۱

۳۹۳۳	رَآدَّ	رد کرنیوالا، پھیرنے والا

۱۱ ع ۱۶

سورۃ ھود (۱۱)

۳۹۳۴۔ اُحْكِمَتْ مضبوط و محکم کی گئی۔

۳۹۳۵۔ فُصِّلَتْ تفصیل سے بیان کی گئی۔

۳۹۳۶۔ مِن لَّدُنْ نزدیک سے، پاس سے

۳۹۳۷۔ يُؤْتِ دے گا

۳۹۳۸۔ يَثْنُوْنَ دوہرا کر لیتے ہیں۔

۳۹۳۹۔ يَسْتَغْشُوْنَ لپیٹتے ہیں

۳۹۴۰۔ ثِيَابَ کپڑے (واحد: ثَوْبٌ)

پارہ نمبر (۱۲)

۳۹۴۱۔ اَخَّرْنَا ڈھیل دی ہم نے

۳۹۴۲۔ اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ مدت گنی ہوئی

۳۹۴۳۔ مَا يَحْبِسُ کس نے روک لیا

۳۹۴۴۔ لَيْسَ مَصْرُوْفًا نہیں دور ہو گا، نہیں فرصت دیگا، نہیں پھیرا جائیگا

ع ۱

۳۹۴۵۔ يَئُوْسٌ ناامید

۳۹۴۶۔ كَفُوْرٌ ناشکرا

۳۹۴۷۔ نَعْمَاءَ نعمتیں

۳۹۴۸۔ فَرِحٌ اترانے والا

۳۹۴۹۔ فَخُوْرٌ شیخی بگھارنیوالا

۳۹۵۰۔ تَارِكٌ چھوڑ دینے والا

۳۹۵۱۔ ضَائِقٌ تنگ ہو رہا ہے

۳۹۵۲۔ مُفْتَرَيٰتٍ بنائی ہوئی

۳۹۵۳۔ نُوَفِّ ہم پورا دیں گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۵۴	لَا يُبْخَسُونَ	نہیں کم دیے جائیں گے۔
	(ب خ س)	
۳۹۵۵	صَنَعُوا	بنایا انھوں نے
	(ص ن ع)	
۳۹۵۶	أَحْزَاب	گروہ، جماعتیں
	(واحد: حِزْبٌ)	
۳۹۵۷	لَا تَكُ	مت ہو
۳۹۵۸	مِرْيَةٌ	شک
۳۹۵۹	يُعْرَضُونَ	پیش کر دیے جائیں گے
	(ع ر ض)	
۳۹۶۰	أَشْهَاد	گواہ
	(واحد: شَهِيدٌ)	
۳۹۶۱	لَا جَرَمَ	نہیں شک
۳۹۶۲	أَخْسَرُونَ	بہت نقصان اٹھانے والے
۳۹۶۳	أَخْبَتُوا	عاجزی کی جھک گئے۔
۳۹۶۴	يَسْتَوِيَانِ	برابر ہے دونوں

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۶۵	أَرَاذِلُ	رذیل لوگ
۳۹۶۶	بَادِيَ الرَّأْيِ	ظاہر دیکھنے میں
۳۹۶۷	عُمِّيَتْ	چھپائی گئی، اندھا پن چھا گیا
۳۹۶۸	نُلْزِمُ	لازم کر دیں ہم، لگا دیں۔
۳۹۶۹	طَارِدٌ	ہانکنے والا، دور کرنے والا
۳۹۷۰	طَرْدٌ	ہانکنا، دور بھگانا
۳۹۷۱	تَزْدَرِي	حقیر دیکھتی ہیں
۳۹۷۲	إِجْرَام	جُرم (مصدر) گناہ
۳۹۷۳	إِجْرَامِي	میرے گناہ

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۷۴	لَا تَبْتَئِسْ	مت غم کر
۳۹۷۵	اِصْنَعْ	بنا۔ تیار کر (مصدر صَنْعَةٌ بنانا)
۳۹۷۶	أَعْيُنِنَا	ہماری نگرانی میں (ہماری آنکھیں)
۳۹۷۷	لَا تُخَاطِبْ	مت بات کر
۳۹۷۸	يَحِلُّ	اترے گا
۳۹۷۹	فَارَ	جوش مارا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۸۰	تَنُّوْرُ	نان پکانے کا چولھا
۳۹۸۱	اِرْکَبُوْا	سوار ہو جاؤ (مادہ: ر ك ب)
۳۹۸۲	مَجْرِھَا	چلنا اس کا
۳۹۸۳	مُرْسٰھَا	تھمنا، ٹھہرنا اُس کا
۳۹۸۴	مَعْزِلٍ	کنارے
۳۹۸۵	اٰوِیْ	جگہ لوں گا میں
۳۹۸۶	حَالَ	حائل ہوا
۳۹۸۷	اِبْلَعِیْ	نگل جا
۳۹۸۸	اَقْلِعِیْ	تھم جا
۳۹۸۹	غِیْضَ	خشک ہوا، سوکھ گیا
۳۹۹۰	اِسْتَوَتْ	آٹھہری
۳۹۹۱	جُوْدِیِّ	ایک پہاڑ کا نام
۳۹۹۲	بُعْدًا	دوری رحمت سے یا لعنت ہو

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۹۳	اَعِظُ	نصیحت کرتا ہوں میں (و ع ظ)
۳۹۹۴	اِھْبِطْ	اُتر

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۹۵	عَادٍ	قوم عاد، جس کی طرف حضرت ہودؑ کو بھیجا گیا
۳۹۹۶	تَارِکِیْ	چھوڑنے والے
۳۹۹۷	اِعْتَرٰا	پیش آیا، معاملہ کیا
۳۹۹۸	نَاصِیَۃٌ	پیشانی
۳۹۹۹	جَحَدَ	انکار کرنا
۴۰۰۰	عَنِیْدٌ	ضدی، سرکش
۴۰۰۱	اُتْبِعُوْا	پیچھے لگائے گئے

۵ ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۰۲	اِسْتَعْمَرَ	آباد کیا
۴۰۰۳	مُجِیْبٌ	دعا قبول کرنیوالا
۴۰۰۴	مَرْجُوًّا	ہونہار، جس پر اس کی قوم کوئی امید لگائے بیٹھی ہو کہ بڑا ہو کر یہ کوئی عظیم کارنامہ انجام دیگا
۴۰۰۵	تَخْسِیْرٌ	نقصان، ٹوٹا، خسارہ۔
۴۰۰۶	عَقَرُوْا	کاٹ ڈالا انھوں نے
۴۰۰۷	غَیْرُ مَکْذُوْبٍ	نہیں جھوٹ ہو سکتا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۰۸	صَیْحَۃٌ	زور کی آواز
۴۰۰۹	جٰثِمِیْنَ	اوندھے گرے ہوئے
۴۰۱۰	لَمْ یَغْنَوْا	نہیں رہے وہ

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۱۱	مَالَبِثَ	نہیں دیر کی
۴۰۱۲	حَنِیْذٍ	تلا ہوا
۴۰۱۳	لَاتَصِلُ	نہیں پہنچتا
۴۰۱۴	نَکِرَ	انجان ہوا
۴۰۱۵	اَوْجَسَ	چھپایا
۴۰۱۶	خِیْفَۃً	ڈر، خوف
۴۰۱۷	ضَحِکَتْ	ہنس پڑی
۴۰۱۸	وَرَآءَ	پیچھے
۴۰۱۹	یٰوَیْلَتٰی	ہائے افسوس
۴۰۲۰	ءَ	کیا
۴۰۲۱	اَلِدُ	میں جنوں گی
۴۰۲۲	عَجُوْزٌ	بڑھیا
۴۰۲۳	بَعْلِیْ	شوہر میرا
۴۰۲۴	شَیْخًا	بڑی عمر کا بوڑھا
۴۰۲۵	اَھْلَ الْبَیْتِ	اے گھر کے لوگو
۴۰۲۶	ذَھَبَ	گیا
۴۰۲۷	الرَّوْعُ	گھبراہٹ
۴۰۲۸	مُنِیْبٌ	رجوع ہونے والا
۴۰۲۹	غَیْرُ مَرْدُوْدٍ	نہیں رد کیا جا سکتا
۴۰۳۰	سِیْٓئَ	ناخوش ہوا
۴۰۳۱	ضَاقَ	تنگ ہوا
۴۰۳۲	ذَرْعًا	دل میں
۴۰۳۳	عَصِیْبٌ	بھاری سخت
۴۰۳۴	یُھْرَعُوْنَ	دوڑے آئے
۴۰۳۵	ضَیْفِیْ	مہمان میرے
۴۰۳۶	رَجُلٌ رَّشِیْدٌ	آدمی اچھا
۴۰۳۷	نُرِیْدُ	ہم چاہتے ہیں
۴۰۳۸	رُکْنٍ شَدِیْدٍ	قلعہ مضبوط، مستحکم پناہ گاہ
۴۰۳۹	لَنْ یَّصِلُوْٓا	نہیں پہنچ سکیں گے
۴۰۴۰	قِطْعٍ مِّنَ الَّیْلِ	رات کا ایک حصہ
۴۰۴۱	لَایَلْتَفِتْ	نہ پیچھے مڑے
۴۰۴۲	عَالِیَھَا	اوپر کا حصہ اس کا
۴۰۴۳	سَافِلَھَا	نیچے اس کے
۴۰۴۴	سِجِّیْلٍ	کنکر، پتھر اور کنکریوں کا
۴۰۴۵	مَنْضُوْدٍ	تہ بتہ
۴۰۴۶	مُسَوَّمَۃً	نشان لگے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۴۷۔	بَعِيدٌ	دور

ع ۸

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۴۸۔	وَدُودٌ	دوستی رکھنے والا (مصدر: وُدٌّ) چاہنے والا
۴.۴۹۔	مَا نَفْقَهُ	نہیں سمجھے ہم اسکو
۴.۵۰۔	رَهْطُكَ	برادری تیری، خاندان تیرا
۴.۵۱۔	رَجَمْنَا	پتھر سے مار ڈالتے ہم
۴.۵۲۔	رَهْطٌ	برادری، خاندان
۴.۵۳۔	أَعَزُّ	بہت عزیز
۴.۵۴۔	ظِهْرِيًّا	پس پشت پیٹھ پیچھے
۴.۵۵۔	اِرْتَقِبُوا	منتظر رہو
۴.۵۶۔	رَقِيبٌ	انتظار کرنیوالا

ع ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۵۷۔	أَوْرَدَ	لا کھڑا کیا
۴.۵۸۔	وِرْدٌ	گھاٹ
۴.۵۹۔	مَوْرُودٌ	لا کھڑا کرنیکی جگہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۶۰۔	رِفْدٌ	بخشش، انعام
۴.۶۱۔	مَرْفُودٌ	دیجانیوالی بخشش
۴.۶۲۔	حَصِيدٌ	جڑ کٹی ہوئی
۴.۶۳۔	تَتْبِيبٌ	ہلاکت، بربادی
۴.۶۴۔	يَوْمٌ مَّشْهُودٌ	دن حاضری کا
۴.۶۵۔	شَقِيٌّ	بدبخت (جمع أَشْقِيَاء)
۴.۶۶۔	سَعِيدٌ	نیک بخت (جمع سُعَدَآء)
۴.۶۷۔	زَفِيرٌ	چیخ و پکار
۴.۶۸۔	شَهِيقٌ	دھاڑنا
۴.۶۹۔	مَا دَامَتْ	جب تک قائم رہے یا رہیں گے
۴.۷۰۔	فَعَّالٌ	کرنے والا
۴.۷۱۔	عَطَاءً	بخشش، اِنعام
۴.۷۲۔	غَيْرَ مَجْذُوذٍ	نہیں کاٹی جائیگی
۴.۷۳۔	لَا تَكُ	مت ہو جا
۴.۷۴۔	مِرْيَةٌ	شک
۴.۷۵۔	غَيْرَ مَنْقُوصٍ	نہیں کم ہوگا

ع ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۷۶۔	لَا تَطْغَوْا	مت سرکشی کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۷۷	لَا تَرْکَنُوْا	مت جھکو
۴۰۷۸	طَرَفَیِ	دونوں سرے
۴۰۷۹	زُلَفًا مِّنَ اللَّیْلِ	کچھ رات کا حصّہ
۴۰۸۰	حَسَنٰتِ	نیکیاں
۴۰۸۱	سَیِّاٰتِ	برائیاں
۴۰۸۲	اُولُوْا بَقِیَّۃٍ	سمجھدار لوگ، باثر لوگ
۴۰۸۳	اُتْرِفُوْا	دولت دیئے گئے
۴۰۸۴	نُثَبِّتُ	ہم ثابت رکھتے ہیں
۴۰۸۵	فُؤَادَكَ	دل تیرا

ع ۱۰

سورۂ یوسف (۱۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۸۶	اَحَدَ عَشَرَ	گیارہ
۴۰۸۷	رُءْیَا	خواب
۴۰۸۸	تَاْوِیْلِ الْاَحَادِیْثِ	خلاصہ، خواب کی تعبیر یا اہم باتوں کا خلاصہ۔

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۸۹	عُصْبَۃٌ	جماعت، ٹولی
۴۰۹۰	اِطْرَحُوْا	ڈالدو چھوڑ دو
۴۰۹۱	یَخْلُ	خالی ہو جائے گا
۴۰۹۲	غَیٰبَتِ	گہراؤ والا
۴۰۹۳	جُبِّ	کنواں
۴۰۹۴	یَلْتَقِطْ	اٹھالے گا
۴۰۹۵	بَعْضُ السَّیَّارَۃِ	کوئی قافلہ، راہ گیر
۴۰۹۶	غَدًا	کل صبح
۴۰۹۷	یَرْتَعْ	شکم سیر ہو کر کھائے
۴۰۹۸	ذِئْبُ	بھیڑیا
۴۰۹۹	عِشَاءً	رات کو
۴۱۰۰	یَبْکُوْنَ	روتے ہوئے
۴۱۰۱	نَسْتَبِقُ	ہم دوڑ رہے (تھے)

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۰۲	سَوَّلَتْ	بات بنائی
۴۱۰۳	جَمِیْلٌ	بہت اچھا (خوبصورت)
۴۱۰۴	مُسْتَعَانُ	مدد مانگی گئی ہے، یا مدد دینے والا ہے
۴۱۰۵	تَصِفُوْنَ	تم بیان کرتے ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۰۶	وَارِدَ	آگے چلنے والا، پنہارا
۱۴۰۷	اَدْلٰی	لٹکایا
۱۴۰۸	دَلْوٌ	ڈول
۱۴۰۹	یٰبُشْرٰی	واہ، خوشخبری، بہت خوب
۱۴۱۰	غُلٰمٌ	لڑکا (جمع: غِلْمَانٌ)
۱۴۱۱	بِضَاعَۃً	پونجی
۱۴۱۲	بَخْسٍ	ناقص، تھوڑا سا، کم
۱۴۱۳	دَرَاهِمَ	درہم کی جمع، (مراد اس وقت کا سکہ)
۱۴۱۴	زَاهِدِيْنَ	بے رغبت

ع ۲/۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۱۵	اَكْرِمِيْ	عزت سے رکھ
۱۴۱۶	رَاوَدَتْ	پھسلایا (اس عورت نے)
۱۴۱۷	غَلَّقَتْ	بند کر لیا (اس عورت نے)
۱۴۱۸	اَلْاَبْوَابَ	دروازے
۱۴۱۹	هَيْتَ لَكَ	تجھ ہی سے کہتی ہوں، یا تجھ پر فدا ہوں۔
۱۴۲۰	مَعَاذَ اللّٰهِ	اللہ کی پناہ
۱۴۲۱	قَدَّتْ	پھاڑ ڈالا (اس عورت نے)
۱۴۲۲	اَلْفَيَا	پایا ان دونوں نے
۱۴۲۳	سَيِّدَهَا	اس کے شوہر کو (آقا، سردار)
۱۴۲۴	لَدَا	نزدیک
۱۴۲۵	مَا جَزَاءُ	کیا سزا ہے؟
۱۴۲۶	يُسْجَنَ	قید کر دیا جائے (س ج ن)
۱۴۲۷	قُدَّ	پھاڑا گیا (فعل ماضی مجہول)
۱۴۲۸	قُبُلٍ	آگے سے
۱۴۲۹	دُبُرٍ	پیچھے سے

ع ۳/۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۳۰	نِسْوَةٌ	خواتین
۱۴۳۱	تُرَاوِدُ	بہلاتی ہے، پھسلاتی ہے
۱۴۳۲	فَتٰىا	جوان، خادم

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۳	شَغَفَ	بیٹھ گیا ہے، پیوست ہوگیا ہے
۱۳۴	مُتَّکَأً	تکیہ دار مسندیں
۱۳۵	سِکِّیْنًا	چاقو چھری
۱۳۶	اَکْبَرْنَ	بڑا جانا (ان عورتوں نے)
۱۳۷	حَاشَ لِلّٰہِ	بزرگی تو بس اللہ کو ہے
۱۳۸	لُمْتُنَّنِیْ	ملامت کی تھی تم نے مجھے۔
۱۳۹	اِسْتَعْصَمَ	بچ کے رہا، بے داغ رہا (ع ص م)

ع ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۰	سِجْنُ	قید خانہ
۱۴۱	فَتَیٰنِ	دو جوان
۱۴۲	اَعْصِرُ	نچوڑتا ہوں (ع ص ر)
۱۴۳	خُبْزًا	روٹیاں
۱۴۴	مُتَفَرِّقُوْنَ	جدا جدا، متفرق
۱۴۵	یُصْلَبُ	سولی دیا جائیگا (صَلِیْبٌ سولی)
۱۴۶	نَاجٍ	نجات پانے والا، بچنے والا۔
۱۴۷	بِضْعَ سِنِیْنَ	چند سال

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸	بَقَرَاتٍ	گائیں (واحد: بَقَرَۃٌ)
۱۴۹	سِمَانٍ	موٹی (سَمِیْنٌ موٹا)
۱۵۰	سَبْعٌ	سات
۱۵۱	عِجَافٌ	دُبلی، لاغر
۱۵۲	یٰبِسٰتٍ	خشک، سوکھی
۱۵۳	تَعْبُرُوْنَ	تم تفسیر بیان کرتے ہو، تعبیر بیان کرتے ہو
۱۵۴	اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ (ضغث)	پریشان خیالات، پراگندہ خواب
۱۵۵	اِدَّکَرَ	یاد کیا
۱۵۶	بَعْدَ اُمَّۃٍ	ایک مدت کے بعد
۱۵۷	تَزْرَعُوْنَ	کھیتی کرو گے تم
۱۵۸	دَاَبًا	مسلسل
۱۵۹	تُحْصِنُوْنَ	تم حفاظت سے رکھو گے
۱۶۰	یُغَاثُ	مینھ برسایا جائیگا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۶۱	یَعْصِرُوْنَ	شیرا نچوڑیں گے، ہر چیز کا خوب رس نکالیں گے۔
	ع	
۱۴۶۲	مَابَالُ	کیا حال ہے
۱۴۶۳	حَصْحَصَ	کھل گیا
۱۴۶۴	لَمْ اَخُنْ	نہیں خیانت کی میں نے

پارہ نمبر (۱۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۶۵	مَا اُبَرِّئُ	نہیں بری کہتا میں
۱۴۶۶	اَمَّارَۃٌ	حکم دینے والا (ا م ر)
۱۴۶۷	اَسْتَخْلِصُ	میں خالص کرلوں گا
۱۴۶۸	مَکِیْنٌ اَمِیْنٌ	مرتبے والا، امانت دار۔
۱۴۶۹	خَزَائِنِ الْاَرْضِ	ملکی خزانے
	ع	
۱۴۷۰	جَهَّزَ	سامان تیار کیا
۱۴۷۱	جَهَاز	سامان
۱۴۷۲	مُنْزِلِیْنَ	مہمان نواز
۱۴۷۳	فِتْیَان	جوان (سپاہی)
۱۴۷۴	بِضَاعَتَهُمْ	ان کی پونجی
۱۴۷۵	رِحَال	کجاوے، اونٹوں پر سامان لادنے کے تھیلے۔
۱۴۷۶	نَكْتَلْ	ناپ کر لادیں گے ہم
۱۴۷۷	مَا نَبْغِیْ	کیا چاہیئے ہم کو
۱۴۷۸	نَمِیْرُ	اناج لائیں گے ہم
۱۴۷۹	كَیْلَ بَعِیْرٍ	ایک اونٹ غلہ بھر
۱۴۸۰	مَوْثِقًا	قول و قرار
۱۴۸۱	مَا اُغْنِیْ	نہیں کام آؤں گا میں
۱۴۸۲	حَاجَةً	حاجت، ارمان
	ع	
۱۴۸۳	اٰوٰی	جگہ دی
۱۴۸۴	سِقَایَةَ	پانی پینے کا پیالہ
۱۴۸۵	رَحْلُ	کجاوہ
۱۴۸۶	اَیَّتُهَا الْعِیْرُ	اے قافلے والو
۱۴۸۷	سَارِقُوْنَ	چوری کرنیوالے (س ر ق)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۸۸	اَقْبَلُوْا	مقابل ہوئے، سامنے منہ کر کے آئے
۴۱۸۹	مَاذَا	کیا؟
۴۱۹۰	تَفْقِدُوْنَ	گم پاتے ہو تم
۴۱۹۱	نَفْقِدُ	ہم گم پاتے ہیں
۴۱۹۲	صُوَاعَ	گلاس پانی پینے کا، شاہی پیالہ بڑا
۴۱۹۳	حِمْلُ بَعِيْرٍ	ایک اونٹ بھر غلّہ
۴۱۹۴	زَعِيْمٌ	ضامن
۴۱۹۵	بَدَاَ	شروع کیا
۴۱۹۶	اَوْعِيَةٌ	برتن، سامان، خرجیاں (واحد: وِعَاءٌ)
۴۱۹۷	كِدْنَا	تدبیر بتائی ہم نے
۴۱۹۸	دِيْنِ الْمَلِكِ	شاہی قانون

ع ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۹۹	خَلَصُوْا	الگ بیٹھے
۴۲۰۰	نَجِيًّا	مصلحت، مشورہ
۴۲۰۱	لَنْ اَبْرَحَ	ہرگز نہیں ہٹوں گا
۴۲۰۲	فَرَّطْتُّمْ	تم نے قصور کیا
۴۲۰۳	عِيْرُ	کارواں
۴۲۰۴	سَوَّلَتْ	بات بنائی
۴۲۰۵	تَوَلّٰى	منہ پھیرا اس نے
۴۲۰۶	يٰاَسَفٰى	افسوس ہائے
۴۲۰۷	اِبْيَضَّتْ	سفید ہوگئی
۴۲۰۸	تَفْتَؤُا تَذْكُرُ	تو تذکرہ کرتا ہی رہے گا۔
۴۲۰۹	حَرَضًا	مضمحل، بے کار
۴۲۱۰	اَشْكُوْا	شکایت پیش کرتا ہوں
۴۲۱۱	بَثِّيْ	بے قراری میری
۴۲۱۲	تَحَسَّسُوْا	خبر نکالو، ڈھونڈو
۴۲۱۳	رَّوْحِ اللّٰهِ	رحمت اللہ کی
۴۲۱۴	مُزْجٰىةٍ	تھوڑی سی
۴۲۱۵	تَصَدَّقْ	صدقہ کر
۴۲۱۶	اٰثَرَكَ	پسند کیا تجھ کو
۴۲۱۷	لَاتَثْرِيْبَ	کوئی ملامت نہیں

ع ۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۱۸	تُفَنِّدُوْنِ	بہکا ہوا کہتے ہو مجھے

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۱۹	عَرْشِ	تخت
۴۲۲۰	بَدْوِ	جنگل، صحرا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲۰۔	اَلْحِقْ	ملادے، شامل کردے
۴۲۲۱۔	لَدَیْہِمْ	نزدیک ان کے
۴۲۲۲۔	حَرَصْتَ	حرص کرے تو

ع ۱۱/۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲۳۔	غَاشِیَۃٌ	ڈھانکنے والا، چھاجانے والا
۴۲۲۴۔	رِجَالًا	آدمی ع ۶ (جمع)

سورہ رعد (۱۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲۵۔	عَمَدٍ	ستون (عِمَاد : جمع)
۴۲۲۶۔	مَدَّ	کھینچ بچھایا
۴۲۲۷۔	قِطَعٌ	قطع، مراد ہے کھیتی کے مختلف ٹکڑے یا خطے۔
۴۲۲۸۔	مُتَجٰوِرٰتٌ	نزدیک، آس پاس
۴۲۲۹۔	صِنْوَانٌ	تنہ دار، ایک درخت سے نکلی ہوئی دو شاخیں
۴۲۳۰۔	غَیْرُ صِنْوَانٍ	غیر تنہ دار
۴۲۳۱۔	اَغْلٰلُ	طوق
۴۲۳۲۔	اَعْنَاق	گردنیں
۴۲۳۳۔	مَثُلٰت	عبرتناک سزائیں

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۳۴۔	تَغِیْضُ	کم ہوتا ہے
۴۲۳۵۔	مُتَعَال	بلند، اعلیٰ
۴۲۳۶۔	مُسْتَخْفٍ	چھپنے والا
۴۲۳۷۔	سَارِبٌ	چلنے والا (س ر ب)
۴۲۳۸۔	مُعَقِّبٰتٌ	پہرے دار، یکے بعد دیگرے آنیوالے
۴۲۳۹۔	وَالٍ	کارساز
۴۲۴۰۔	یُنْشِئُ	وہ اٹھاتا ہے
۴۲۴۱۔	سَحَاب	بادل
۴۲۴۲۔	ثِقَال	بھاری
۴۲۴۳۔	الرَّعْدُ	گرجنے والا بادل کی گھن گرج

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۴۴	شَدِيْدُ الْمِحَالِ	شدید قوت والا، سخت پکڑ والا
۲۴۵	بَاسِطٌ	پھیلانے والا (ب س ط)
۲۴۶	كَفَّيْهِ	دو ہتھیلیاں اسکی
۲۴۷	فَا	منھ (فُوْ : منھ)
۲۴۸	ظِلٰل	سائے، پرچھائیاں
۲۴۹	سَالَتْ	بہ نکلے
۲۵۰	اَوْدِيَةٌ	ندی نالے
۲۵۱	اِحْتَمَلَ	اٹھایا
۲۵۲	سَيْلٌ	سیلاب، پانی، بہاؤ
۲۵۳	زَبَدًا	جھاگ
۲۵۴	رَابِيًا	چڑھا ہوا
۲۵۵	يُوْقِدُوْنَ	تپاتے ہیں، گرم کرتے ہیں، بھٹی لگاتے ہیں
۲۵۶	حِلْيَةٌ	گہنے، زیورات
۲۵۷	جُفَاءٌ	ناکارہ
۲۵۸	يَمْكُثُ	رہتا ہے ٹھہر جاتا ہے

ع ۲ / ۱۱

النصف

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۵۹	يَصِلُوْنَ	ملاکر، جوڑ کر چلتے ہیں
۲۶۰	يَدْرَءُوْنَ	ٹال دیتے ہیں (د ر أ)
۲۶۱	عُقْبَى الدَّار	پچھلا گھر
۲۶۲	نِعْمَ	بہت اچھا
۲۶۳	يَنْقُضُوْنَ	توڑ دیتے ہیں

ع ۳ / ۹

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۶۴	تَطْمَئِنُّ	اطمئنان پکڑتے ہیں
۲۶۵	طُوْبٰى	خوشحالی
۲۶۶	سُيِّرَتْ	چلائے جاتے ہیں
۲۶۷	قُطِّعَتْ	کاٹ دی جاتی
۲۶۸	كُلِّمَ	بات کرادی جاتی
۲۶۹	قَارِعَةٌ	سخت مصیبت
۲۷۰	تَحُلُّ	اترے گا

ع ۴ / ۱۰

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۷۱	اَمْلَيْتُ	مہلت دی میں نے
۲۷۲	سَمُّوْا	نام رکھو
۲۷۳	اَشَقُّ	بہت شاق تکلیف دہ

نمبر شمار عربی اردو

۴۷۴۔ وَاقٍ بچانے والا

۴۷۵۔ أُكُل میوہ

۴۷۶۔ دَائِمٌ ہمیشہ

۴۷۷۔ عُقْبیٰ انجام

۴۷۸۔ يَفْرَحُوْنَ خوش ہوتے ہیں

ع ۵

۴۷۹۔ يَمْحُوْا مٹا دیتا ہے، محو کر دیتا ہے

۴۸۰۔ أُمُّ الْكِتَابِ مرکزی کتاب، اصل کتاب

۴۸۱۔ نَقْصٌ گھٹانا، کم کرنا

۴۸۲۔ أَطْرَاف کنارے

۴۸۳۔ لَا مُعَقِّبَ نہیں پیچھا کرنیوالا، نہیں ٹالنے والا

ع ۶

سورۃ ابراھیم (۱۴)

۴۸۴۔ أَيَّامِ اللهِ معاملات اللہ کے

ع ۱

الثلثة

۴۸۵۔ سُبُلَنَا راہیں ہماری (سَبِيْلٌ واحد)

۴۸۶۔ أَذَيْتُمُوْنَا تکلیف یا اذیت دی تم نے ہمکو۔

ع ۲

۴۸۷۔ خَابَ نامراد ہوا

۴۸۸۔ عَنِيْد ضدی

۴۸۹۔ يُسْقَى پلایا جائے گا

۴۹۰۔ صَدِيْد پیپ

۴۹۱۔ يَتَجَرَّعُ گھونٹ گھونٹ پیئے گا، اٹک اٹک کر پیئے گا (جُرْعَةٌ: گھونٹ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۹۲	لَا یَکَادُ	نہیں قریب ہوگا، نہیں ممکن ہوگا
۴۲۹۳	یُسِیْغُ	گلے سے اترے گا
۴۲۹۴	رَمَاد	راکھ
۴۲۹۵	اِشْتَدَّتْ	سخت چلے زور کی
۴۲۹۶	یَوْمٍ عَاصِفٍ	سخت آندھی کا دن
۴۲۹۷	بَرَزُوْا	سامنے ہوں گے، بے نقاب ہونگے،
۴۲۹۸	تَبَعًا	تابع محکوم۔
۴۲۹۹	مُغْنُوْنَ	کفایت کرنیوالے، کام آنے والے
۴۳۰۰	جَزِعْنَا	بے چینی بتائیں ہم
۴۳۰۱	مَحِیْص	خلاصی
	ع ۳/۱۵	
۴۳۰۲	مُصْرِخٌ	فریاد کو پہونچنے والا
۴۳۰۳	اَصْلٌ	جڑ (اُصُوْل : جمع)
۴۳۰۴	ثَابِتٌ	پکی، مضبوط
۴۳۰۵	فَرْعٌ	ڈالی، شاخ (فُرُوْع : جمع)
۴۳۰۶	اِجْتُثَّتْ	اکھڑا اکھڑا بیقرار

نمبر شمار	عربی	اردو
	ع ۴/۱۴	
۴۳۰۷	اَحَلُّوْا	اتارا انھوں نے
۴۳۰۸	دَارَ الْبَوَارِ	گھر ہلاکت کا
۴۳۰۹	خِلٰل	دوستی
۴۳۱۰	دَائِبَیْنِ	پھرنے والے
۴۳۱۱	لَا تُحْصُوْا	نہیں گن سکوگے
	ع ۵/۱۷	
۴۳۱۲	اِجْنُبْنِیْ	دور رکھ مجھ کو
۴۳۱۳	اَسْکَنْتُ	بسایا میں نے
۴۳۱۴	وَادٍ	میدان، وادی
۴۳۱۵	غَیْرِ ذِیْ زَرْعٍ	بغیر کھیتی والی، ناقابل زراعت
۴۳۱۶	مُحَرَّم	قابل احترام
۴۳۱۷	تَهْوِیْ	جھکنے لگیں، مائل ہوں
۴۳۱۸	کِبَرٌ	بڑھاپا
	ع ۶/۱۸	
۴۳۱۹	تَشْخَصُ	چڑھی رہ جائیں گے
۴۳۲۰	مُهْطِعِیْنَ	دوڑتے ہوں گے
۴۳۲۱	مُقْنِعِیْ	اونچا کئے ہوئے
۴۳۲۲	طَرْف	نگاہ، نظریں

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۳۲۳	اَفْئِدَۃً	دل (واحد: فُؤَاد)
۴۳۲۴	ھَوَاءٌ	بدحواس، اُدھر لٹکے ہوئے۔
۴۳۲۵	تُبَدَّلُ	بدل دیجائیگی
۴۳۲۶	مُقَرَّنِیْنَ	جکڑے ہونگے
۴۳۲۷	اَصْفَاد	زنجیریں
۴۳۲۸	سَرَابِیْلُ	کرتے
۴۳۲۹	قَطِرَان	گندھک

ع ۱۱/۱۹

پارہ نمبر (۱۴)

سورۃ الحجر (۱۵)

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۳۳۰	رُبَمَا	بار بار
۴۳۳۱	یُلْھِہِ	غافل کردے (اِلْھَاءٌ: غافل کرنا)
۴۳۳۲	لَوْمَا	کیوں نہیں

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۳۳۳	شِیَع	گروہ
۴۳۳۴	نَسْلُکُ	ہم چلادیتے ہیں (س ل ک)
۴۳۳۵	ظَلُّوْا	چھاجائیں ہوجائیں
۴۳۳۶	یَعْرُجُوْنَ	چڑھتے ہوئے
۴۳۳۷	سُکِّرَتْ	چکرا گئی
۴۳۳۸	مَسْحُوْرُوْنَ	سحر کیئے گئے

ع ۱۵

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۳۳۹	بُرُوْجًا	تاروں کے محلات
۴۳۴۰	اِسْتَرَقَ	چوری چھپے سُن لیا (س ر ق)
۴۳۴۱	شِھَابٌ	شعلہ
۴۳۴۲	مَدَدْنَا	کھینچ بچھایا ہم نے
۴۳۴۳	رَوَاسِیَ	پہاڑ
۴۳۴۴	مَوْزُوْن	باوزن، بارونق
۴۳۴۵	لَوَاقِحَ	بوجھل کردینے والی

ع

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۳۴۶	صَلْصَال	کھنکھناتی ہوئی مٹی
۴۳۴۷	حَمَاٍ مَسْنُوْن	گارا، کیچڑ، سڑی ہوئی مٹی
۴۳۴۸	سَمُوْم	گرم لپٹیں
۴۳۴۹	جُزْءٌ	حصہ (جمع: اَجْزَاء)

نمبر شمار	عربی	اردو
ع		
۴۳۵۰۔	اٰمِنِیْنَ	امن سے
۴۳۵۱۔	غِلٍّ	خفگی
۴۳۵۲۔	سُرُرٍ	تخت (واحد: سَرِیْرٌ)
۴۳۵۳۔	مُتَقٰبِلِیْنَ	آمنے سامنے
۴۳۵۴۔	نَصَبٌ	محنت، تھکن
۴۳۵۵۔	نَبِّئْ	خبر دے (فعل امر)
۴۳۵۶۔	وَجِلُوْنَ	ڈرتے ہیں
۴۳۵۷۔	وَجَلٌ	ڈر لگنا، گھبراہٹ ہونا
۴۳۵۸۔	فَبِمَ	پس کس چیز کا، پس کس چیز سے
۴۳۵۹۔	قٰنِطِیْنَ	ناامید لوگ
۴۳۶۰۔	قَنَطَ	ناامیدی، مایوسی
۴۳۶۱۔	مَاخَطْبُ	کیا معاملہ ہے
۴۳۶۲۔	غٰبِرِیْنَ	عذاب میں رہ جانیوالے ع
۴۳۶۳۔	قَوْمٌ مُّنْکَرُوْنَ	قوم انجان
۴۳۶۴۔	یَمْتَرُوْنَ	شک کرتے ہیں
۴۳۶۵۔	اَسْرِ	لیجا (فعل امر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۶۶۔	اِمْضُوْا	چلے چلو
۴۳۶۷۔	مَقْطُوْعٌ	کاٹ دیجائیگی
۴۳۶۸۔	لَاتَفْضَحُوْنِ	مت رسوا کرو مجھے
۴۳۶۹۔	لَعَمْرُکَ	قسم تیری جان کی
۴۳۷۰۔	مُشْرِقِیْنَ	سورج نکلتے ہی (روشنی کرتے ہیں)
۴۳۷۱۔	مُتَوَسِّمِیْنَ	صاحب فراست
۴۳۷۲۔	سَبِیْلٌ مُّقِیْمٌ	آباد سڑک
۴۳۷۳۔	اَصْحٰبُ الْاَیْکَۃِ	بن والے
۴۳۷۴۔	اِمَامٍ مُّبِیْنٍ	صاف راستہ جو سامنے کھلے طور پر دکھائی دے۔
ع		
۴۳۷۵۔	یَنْحِتُوْنَ	تراشتے (ن ح ت)
۴۳۷۶۔	مَثَانِیْ	دہرائی جانیوالی
۴۳۷۷۔	لَاتَمُدَّنَّ	مت لمبی کر
۴۳۷۸۔	اِخْفِضْ	بچھا دے
۴۳۷۹۔	جَنَاحَ	بازو (جمع: اَجْنِحَۃٌ)
۴۳۸۰۔	مُقْتَسِمِیْنَ	بانٹنے والے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۸۱	عِضِیْنَ	ٹکڑے، اجزاء

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۸۲	اِصْدَعْ	آشکارا کردے، کھول کر سنادے
۴۳۸۳	یَقِیْنُ	یقین، موت موت کے وقت جب چھپی ہوئی چیز یقین میں تبدیل ہوجاتی ہے اس لئے یہاں موت کے معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہوا ہے۔

ع ۶

سورۃ النحل (۱۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۸۴	نُطْفَۃٍ	ٹپکتی بوند
۴۳۸۵	خَصِیْمٌ	جھگڑنے والا
۴۳۸۶	دِفْءٌ	اسباب گرمی، جاڑے کے موسم میں بنائے جانے والے گرم کپڑے۔
۴۳۸۷	تُرِیْحُوْنَ	تم شام کو چرا کر واپس لاتے ہو۔ (اِرَاحَۃٌ: مصدر شام کو جانوروں کو چرا کر واپس لانا)
۴۳۸۸	خَیْلٌ	گھوڑے
۴۳۸۹	بِغَالٌ	خچر (واحد: بَغْلٌ)
۴۳۹۰	حَمِیْرٌ	گدھے (واحد: حِمَارٌ)
۴۳۹۱	قَصْدُ السَّبِیْلِ	سیدھا راستہ
۴۳۹۲	جَائِرٌ	حق سے پھیرنے والا، کج، ٹیڑھا

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۹۳	تُسِیْمُوْنَ	تم مویشی چراتے ہو
۴۳۹۴	اَلْوَانٌ	رنگ (جمع)
۴۳۹۵	طَرِیًّا	تازہ
۴۳۹۶	تَسْتَخْرِجُوْا	نکالتے ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۹۷	حِلْيَةً	گہنا، زیورات
۴۳۹۸	مَوَاخِرَ	پانی کو چیرنے والی
۴۳۹۹	اَنْ	کہ
۴۴۰۰	تَمِيْدَ	ہل جائے، ڈھلک جائے
۴۴۰۱	عَلٰمٰتٍ	نشانیاں
۴۴۰۲	اَيَّانَ	کب

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۰۳	مُنْكِرَةٌ	انکار، انجان ہونا
۴۴۰۴	لَاجَرَمَ	نہیں شک
۴۴۰۵	اَسَاطِيْرُ	کہانیاں
۴۴۰۶	اَوْزَار	بوجھ (واحد وِزْرٌ)

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۰۷	بُنْيَان	عمارت
۴۴۰۸	قَوَاعِدَ	نیو، بنیاد عمارت کی
۴۴۰۹	خَرَّ	گرادیا
۴۴۱۰	سَقْفُ	چھت
۴۴۱۱	تُشَاقُّوْنَ	تم جھگڑتے تھے، مخالفت کرتے تھے
۴۴۱۲	ظَالِمِیْ	ظلم کرنیوالے
۴۴۱۳	طَيِّبِيْنَ	پاکیزہ، ستھرے لوگ
۴۴۱۴	حَاقَ	اُلٹ پڑا، گھیر لیا

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۱۵	جَهْدَ اَيْمَان	سخت قسمیں

ع

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۱۶	اَهْلَ الذِّكْرِ	اہلِ نصیحت
۴۴۱۷	زُبُر	قرآن سے پہلے کی چھوٹی کتابیں۔
۴۴۱۸	يَخْسِفَ	دھنسادے گا
۴۴۱۹	تَقَلُّبَ	چلت پھرت
۴۴۲۰	تَخَوُّفٍ	چپکے سے
۴۴۲۱	يَتَفَيَّؤُا	جھکتے ہیں پھرتے ہیں
۴۴۲۲	دَاخِرُوْنَ	عاجز (جمع)

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۲۳	وَاصِبًا	لازم، ہمیشہ کو
۴۴۲۴	تَجْئَرُوْنَ	تم فریاد کرتے ہو
۴۴۲۵	مُسْوَدًّا	کالا، سیاہ
۴۴۲۶	كَظِيْمٌ	غمگین، غصہ پی جانے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۲۷	یَتَوَارٰی	چھپا پھرتا ہے
۴۴۲۸	یُمْسِکُ	لئے رہے، تھامے رہے۔
۴۴۲۹	ھُوْن	ذلّت
۴۴۳۰	یَدُسُّ	گاڑ دے گا
۴۴۳۱	تُرَاب	مٹی
		ع ۱۰/۱۳
۴۴۳۲	تَصِفُ	بیان کرتی ہے
۴۴۳۳	اَلْسِنَۃٌ	زبانیں (واحد: لِسَانٌ)
۴۴۳۴	مُفْرَطُوْنَ	بڑھا دیئے گئے، چلا دیئے گئے
		ع ۵/۱۴
۴۴۳۵	فَرْث	گوبر
۴۴۳۶	لَبَنًا	دودھ
۴۴۳۷	سَائِغًا	حلق میں آسانی سے اترنے والا۔
۴۴۳۸	سَکَر	نشہ والی چیز
۴۴۳۹	نَحْلُ	شہد کی مکھی
۴۴۴۰	ذُلُلًا	نرمی سے
۴۴۴۱	اَرْذَل	ناکارہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۴۲	لِکَیْلَا	تاکہ نہیں
		ع ۹/۱۵
۴۴۴۳	فُضِّلُوْا	فضیلت دیئے گئے۔
۴۴۴۴	رَادِّیْ	پھیر دینے والے
۴۴۴۵	بَنِیْنَ	بیٹے
۴۴۴۶	حَفَدَۃ	پوتے (واحد: حَفِیْدٌ)
۴۴۴۷	لَاتَضْرِبُوْا	مت بیان کرو (ض ر ب)
۴۴۴۸	عَبْدًا مَمْلُوْکًا	غلام پرائے بس کا
۴۴۴۹	اَبْکَم	گونگا
۴۴۵۰	کَلٌّ	بوجھ، وبال جان
۴۴۵۱	اَیْنَمَا	جہاں کہیں بھی
۴۴۵۲	یُوَجِّھْہُ	بھیجتا ہے اس کو
		ع ۱۰/۱۶
۴۴۵۳	لَمْحِ الْبَصَرِ	جھپکنا آنکھ کا
۴۴۵۴	جَوٌّ	فضا، آسمان اور زمین کا درمیانی حصّہ
۴۴۵۵	سَکَنًا	رہنے کی جگہ
۴۴۵۶	جُلُوْد	چمڑے (واحد: جِلْدٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۵۷۔	تَسْتَخِفُّوْنَ	ہلکا پاتے ہو
۴۴۵۸۔	ظَعْنِ	کوچ کرنا
۴۴۵۹۔	اَصْوَاف	اون (واحد: صُوْفٌ)
۴۴۶۰۔	اَوْبَار	اونٹ کے یا بھیڑ کے بال (واحد: وَبَرٌ)
۴۴۶۱۔	اَشْعَار	بال بھیڑ بکریوں کے یا روئیں۔ (واحد: شَعْرٌ)
۴۴۶۲۔	اَثَاثًا	سامان، اسباب
۴۴۶۳۔	اَكْنَانًا	پناہ کی جگہ

ع ۱۱/۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۶۴۔	يُسْتَعْتَبُوْنَ	عذر قبول کئے جائیں

الثلثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۶۵۔	تِبْيَانًا	صاف بیان کرنے والی۔

ع ۱۲/۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۶۶۔	تَوْكِيْد	مضبوطی
۴۴۶۷۔	كَفِيْلًا	ضامن
۴۴۶۸۔	غَزْلٌ	سوت کا کاتنا
۴۴۶۹۔	اَنْكَاثًا	ریزہ ریزہ، ٹکڑے ٹکڑے
۴۴۷۰۔	اَرْبٰى	بڑھی ہوئی
۴۴۷۱۔	تَزِلَّ	ڈگمگا جائے گا، پھسل جائے گا
۴۴۷۲۔	يَنْفَدُ	ختم ہو جائے گا (ن ف د)
۴۴۷۳۔	بَاقٍ	رہنے والا، باقی

ع ۱۳/۱۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۷۴۔	اَعْجَمِيٌّ	غیر عربی
۴۴۷۵۔	اُكْرِهَ	زبردستی کیا گیا
۴۴۷۶۔	اِسْتَحَبُّوْا	دوست رکھا انھوں نے
۴۴۷۷۔	فُتِنُوْا	آزمائش میں ڈالے گئے

ع ۱۴/۲۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۷۸۔	لِبَاسَ الْجُوْعِ	بھوک کا لباس

ع ۱۵/۲۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۷۹۔	لَمْ يَكُ	نہیں ہوا
۴۴۸۰۔	عَاقَبْتُمْ	بدلہ لو تم، ایذا دو
۴۴۸۱۔	عُوْقِبْتُمْ	ایذا دئے گئے تم

ع ۱۶/۲۲

پارہ نمبر (۱۵)

سورۃ بنی اسرائیل (۱۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۸۲	اَسْرٰی	لے گیا (اَسْرٰی، یُسْرِیْ، اِسْرَاءً) رات کو لیجانا
۴۴۸۳	مَسْجِدِ الْحَرَامِ	مسجد مکۃ مکرمہ (بیت اللہ)
۴۴۸۴	مَسْجِدِ الْاَقْصٰی	مسجد بیت المقدس
۴۴۸۵	بَاْسٍ شَدِیْدٍ	جنگجو سخت
۴۴۸۶	جَاسُوْا	گھس پڑے
۴۴۸۷	خِلٰلَ الدِّیَارِ	بیچ گھروں کے
۴۴۸۸	کَرَّۃَ	غلبہ
۴۴۸۹	نَفِیْرًا	جماعت، لشکر
۴۴۹۰	اَسَاْتُمْ	برائی کی تم نے
۴۴۹۱	یُتَبِّرُوْا	ویران کردیں گے
۴۴۹۲	تَتْبِیْرًا	ویران کرنا، خوب کچل کر تباہ کردینا
۴۴۹۳	عُدْتُّمْ	تم کروگے (عَادَ، یَعُوْدُ، عَوْدًا لوٹنا، دوبارہ کرنا)
۴۴۹۴	عُدْنَا	ہم بھی وہی کرینگے
۴۴۹۵	حَصِیْرًا	قید خانہ
	ع ۱	
۴۴۹۶	مَحَوْنَا	چھائیں ڈال دی ہم نے ڈھانک دیا، اندھیرا کردیا (مٹانا)
۴۴۹۷	اَلْزَمْنَا	لگادیا ہم نے
۴۴۹۸	طٰٓئِرَ	نامۂ عمل
۴۴۹۹	مَنْشُوْرًا	کھلی ہوئی
۴۵۰۰	اَمَرْنَا	حکم بھیج دیتے ہیں ہم
۴۵۰۱	دَمَّرَ	تباہ کرنا، غارت کرنا
۴۵۰۲	تَدْمِیْرًا	خوب تباہ کرنا
۴۵۰۳	عَاجِلَۃَ	جلدی ہونیوالی، دُنیا۔
۴۵۰۴	مَذْمُوْمًا	بُرے حال، مذمت کیا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۰۵	مَدْحُوْرًا	دھکے دیا ہوا، دھتکارا ہوا
۴۵۰۶	مَشْكُوْرًا	قدر دانی کی گئی
۴۵۰۷	مَحْظُوْرًا	رُکی ہوئی، بند
۴۵۰۸	تَفْضِيْلًا	فضیلت، بزرگی
۴۵۰۹	مَخْذُوْلًا	ہلاکت میں چھوڑا ہوا
	ع ۲	
۴۵۱۰	قَضٰى	حکم دیا، فیصلہ کیا
۴۵۱۱	اِيَّاهُ	صرف اسی کو
۴۵۱۲	كِلٰهُمَا	وہ دونوں
۴۵۱۳	لَا تَنْهَرْ	مت جھڑک
۴۵۱۴	كَرِيْمًا	باادب، عزت سے
۴۵۱۵	ذُلِّ	انکساری
۴۵۱۶	رَبَّيَانِيْ	پالا ان دونوں نے مجھ کو۔
۴۵۱۷	صَغِيْرًا	چھوٹے پن میں
۴۵۱۸	اَوَّابِيْنَ	رجوع ہونیوالے
۴۵۱۹	اٰتِ	دے
۴۵۲۰	لَا تُبَذِّرْ	مت فضول خرچ کر
۴۵۲۱	تَبْذِيْرًا	فضول خرچی کرنا
۴۵۲۲	مُبَذِّرِيْنَ	فضول خرچی کرنیوالے
۴۵۲۳	تَرْجُوْا	تو امید رکھتا ہے
۴۵۲۴	مَيْسُوْرًا	آسان
۴۵۲۵	مَغْلُوْلَةً	تنگ بندھا ہوا
۴۵۲۶	مَلُوْمًا	ملامت کیا ہوا
۴۵۲۷	مَحْسُوْرًا	پچھتایا ہوا، ہارا ہوا
	ع ۳	
۴۵۲۸	اِمْلَاق	تنگدستی، مفلسی
۴۵۲۹	خِطْئًا	خطا، گناہ
۴۵۳۰	مَنْصُوْرًا	مدد دیا جائے گا
۴۵۳۱	قِسْطَاس	ترازو
۴۵۳۲	لَا تَقْفُ	مت پیچھے چل
۴۵۳۳	لَا تَمْشِ	مت چل
۴۵۳۴	مَرَحًا	اکڑتا ہوا
۴۵۳۵	طُوْلًا	لمبائی
۴۵۳۶	مَكْرُوْهًا	ناپسند
۴۵۳۷	اِلٰهًا اٰخَرَ	معبود دوسرا
۴۵۳۸	تُلْقٰى	ڈالدیا جائیگا تو
۴۵۳۹	اَصْفٰى	منتخب کیا، پسند کیا
	ع ۴	
۴۵۴۰	مَسْتُوْرًا	چھپا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴۱	اَکِنَّۃ	حجاب، پردہ
۴۵۴۲	وَقْرًا	بوجھ، ڈاٹ

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴۳	عِظَامًا	ہڈیاں (واحد: عَظْمٌ)
۴۵۴۴	رُفَاتًا	گلی ہوئی، بوسیدہ
۴۵۴۵	جَدِیْد	نیا
۴۵۴۶	یُنْغِضُوْنَ	سر مٹکاتے ہیں (مصدر: اِنْغَاضٌ سر مٹکانا، منڈی ہلا دینا)

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴۷	یَنْزَغُ	جھگڑا یا وسوسہ ڈالدیتا ہے۔
۴۵۴۸	زَعَمْتُمْ	دعویٰ کرتے تھے تم (گمان کرنا)
۴۵۴۹	تَحْوِیْلًا	بدل ڈالنا
۴۵۵۰	مَحْذُوْرًا	ڈرنے کے لائق
۴۵۵۱	مَسْطُوْرًا	لکھا ہوا
۴۵۵۲	تَخْوِیْفًا	خوف دلانے کو

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۵۳	مَلْعُوْنَۃٌ	لعنت کیا گیا

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۵۴	کَرَّمْتَ	بڑائی دی، بزرگی دی تونے۔
۴۵۵۵	اَخَّرْتَ	ڈھیل دی تونے
۴۵۵۶	اَحْتَنِکَنَّ	قابو میں لے کر چٹ کر جاؤں گا۔ (ح ن ک)
۴۵۵۷	مَوْفُوْرًا	پوری، وافر
۴۵۵۸	اِسْتَفْزِزْ	بہکا دے، بچکا دے
۴۵۵۹	اَجْلِبْ	کھینچ بلا
۴۵۶۰	خَیْل	سوار (گھوڑا)
۴۵۶۱	رَجِل	پیادے
۴۵۶۲	شَارِكْ	شریک ہوجا
۴۵۶۳	عِدْ	وعدہ دے
۴۵۶۴	یُزْجِیْ	چلاتا ہے، چلنے دیتا ہے
۴۵۶۵	تَارَۃً	اور بار، دوبارہ
۴۵۶۶	قَاصِفًا	سخت طوفان
۴۵۶۷	تَبِیْعًا	پیچھا کرنیوالا

نمبرشمار	عربی	اردو

ع ۷

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۵۶۸	کِدْتَّ	قریب تھا تو
۴۵۶۹	تَرْکَنُ	جھک جاتا
۴۵۷۰	اَذَقْنَا	چکھاتے ہم (ذوق)
۴۵۷۱	ضِعْفَ	دوگنا

ع ۸

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۵۷۲	دُلُوْكِ الشَّمْسِ	سورج کا ڈھلنا
۴۵۷۳	غَسَقَ	اندھیری، تاریکی
۴۵۷۴	تَهَجَّدْ	تہجد ادا کر، جاگ اُٹھ
۴۵۷۵	نَافِلَةً	زائد، نفل
۴۵۷۶	مَقَامًا مَّحْمُوْدًا	مقام تعریف کے قابل۔
۴۵۷۷	زَهَقَ	گم ہوگیا، گیا گذرا
۴۵۷۸	زَهُوْقًا	گم ہونے والا
۴۵۷۹	نَاٰ	دور کر لیا، پھیر لیا
۴۵۸۰	جَانِب	کروٹ
۴۵۸۱	شَاكِلَة	طریقہ، شکل

ع ۹

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۵۸۲	ظَهِيْرًا	مددگار
۴۵۸۳	يَنْبُوْعًا	چشمہ
۴۵۸۴	تَفْجِيْرًا	پھاڑ کر نکالنا
۴۵۸۵	تُسْقِطَ	گرا دے تو (س ق ط)
۴۵۸۶	كِسَفًا	ٹکڑا
۴۵۸۷	قَبِيْلًا	مدمقابل
۴۵۸۸	زُخْرُف	چمکدار، آرائش، سونا
۴۵۸۹	تَرْقٰى	چڑھ جاتے تو
۴۵۹۰	رُقِيٌّ	چڑھنا

ع ۱۰

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۵۹۱	مُطْمَئِنِّيْنَ	آرام سے، بستے اطمینان سے
۴۵۹۲	بَشَرٌ	آدمی
۴۵۹۳	خَبَتْ	بجھنے لگے، دھیمی ہونے لگے
۴۵۹۴	سَعِيْرًا	دہکتی آگ

النصف

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۵۹۵	قَتُوْرًا	تنگ دل، کنجوس

ع ۱۱

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۵۹۶	مَثْبُوْرًا	ہلاک ہونیوالا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۷۔	یَسْتَفِزَّهُمْ	چین نہ لینے دیتے کا ان کو۔
۵۹۸۔	لَفِیْفًا	لپیٹ کر
۵۹۹۔	فَرَقْنَا	جُدا جُدا بیان کیا ہم نے
۶۰۰۔	مُکْثٍ	ٹھہر ٹھہر کر، وقفہ دے کر
۶۰۱۔	یَخِرُّوْنَ	گر پڑتے ہیں
۶۰۲۔	سُجَّدًا	سجدہ کرتے ہوئے
۶۰۳۔	اَذْقَان	ٹھوڑیاں
۶۰۴۔	یَبْکُوْنَ	روتے ہیں (ب ک ی)
۶۰۵۔	اَیًّا مَّا	جس نام سے بھی
۶۰۶۔	لَا تَجْهَرْ	بڑی آواز نہ کر
۶۰۷۔	لَا تُخَافِتْ	مت چپکے چپکے سے
۶۰۸۔	بَیْنَ	درمیانی
۶۰۹۔	ذٰلِكَ	اُس کے (وہ)
۶۱۰۔	سَبِیْلًا	راہ (جمع : سُبُلُ)

ع

۶۱۱۔	ذُلّ	ذلّت

سورۃ الکہف (۱۸)

۶۱۲۔	مَاکِثِیْنَ	رہنے والے
۶۱۳۔	بَاخِعٌ	ہلاک کرنے والا
۶۱۴۔	اٰثَار	پیچھے
۶۱۵۔	صَعِیْدًا جُرُزًا	زمین بنجر
۶۱۶۔	اَلْکَهْفِ	غار
۶۱۷۔	رَقِیْمِ	کھودی ہوئی کھوہ
۶۱۸۔	فِتْیَةٌ	نوجوانوں کی ٹولی
۶۱۹۔	هَیِّئْ	تیار کر دے
۶۲۰۔	حِزْبَیْنِ	دو گروہ (تثنیہ)
۶۲۱۔	اَحْصٰی	خوب گننے والا
۶۲۲۔	لَبِثُوْا	رہے وہ
۶۲۳۔	اَمَدًا	مدت

ع

۶۲۴۔	رَبَطْنَا	باندھ دیا ہم نے
۶۲۵۔	شَطَطًا	بات بے جا، شرارت آمیز
۶۲۵۔	اِعْتَزَلْتُمُوْ	یکسو ہوئے تم، الگ ہوئے تم

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۲۶	اِعْتَزَلْ	یکسو ہونا، الگ ہونا
۴۶۲۷	فَأْوٗ	پناہ لو، جگہ پکڑو
۴۶۲۸	یُهَیِّئْ	درست کر دے گا
۴۶۲۹	مِرْفَقًا	آرام کا سبب
۴۶۳۰	طَلَعَتْ	طلوع ہوتا ہے
۴۶۳۱	تَزٰوَرُ	جھک جاتا ہے
۴۶۳۲	ذَاتَ الْیَمِیْنِ	داہنی طرف
۴۶۳۳	غَرَبَتْ	غروب ہوتا ہے
۴۶۳۴	تَقْرِضُ	کترا جاتا ہے
۴۶۳۵	ذَاتَ الشِّمَالِ	بائیں طرف
۴۶۳۶	فَجْوَةٍ	میدان، کشادہ جگہ
۴۶۳۷	مُرْشِدً	راہ بتانے والا

ع ۲/۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۳۸	اَیْقَاظًا	جاگتے ہوئے
۴۶۳۹	رُقُوْدٌ	سوئے ہوئے
۴۶۴۰	نُقَلِّبُ	کروٹ بدلا دی ہم نے۔
۴۶۴۱	بَاسِطٌ	پسارا ہوا، پھیلانے والا
۴۶۴۲	ذِرَاعَیْهِ	دونوں ہاتھ اسکے
۴۶۴۳	وَصِیْدِ	دہلیز، چوکھٹ
۴۶۴۴	اِطَّلَعْتَ	جھانکے تو
۴۶۴۵	وَلَّیْتَ	پلٹ جائے تو
۴۶۴۶	فِرَارًا	بھاگ کر
۴۶۴۷	مُلِئْتَ	بھر دیا جائے تو
۴۶۴۸	وَرِقٌ	سکہ
۴۶۴۹	یَتَلَطَّفْ	باریک تدبیر کرتا ہوا
۴۶۵۰	یُشْعِرَنَّ	جتا دے کوئی
۴۶۵۱	اَعْثَرْنَا	اطلاع دی ہم نے
۴۶۵۲	مِرَآءً	بحث کرنا

ع ۳/۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۵۳	مُلْتَحَدًا	جگہ پناہ کی
۴۶۵۴	اَغْفَلْنَا	ہم نے غافل پایا
۴۶۵۵	فُرُطًا	حد سے گذرا ہوا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۵۶	سُرَادِقُ	قناتیں، پرت
۴۶۵۷	یَسْتَغِیْثُوْا	فریاد کریں وہ،
۴۶۵۸	یُغَاثُوْا	فریاد رسی کیجائیگی ان کی۔
۴۶۵۹	مُهْلٌ	پگھلا ہوا تانبا
۴۶۶۰	یَشْوِی	بھون ڈالے گا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۶۱	مُرْتَفَقًا	فائدہ اٹھانیکی جگہ
۴۶۶۲	یُحَلَّوْنَ	پہنائے جائیں گے
۴۶۶۳	اَسَاوِرَ	کنگن
۴۶۶۴	ثِیَابًا	کپڑے (واحد: ثَوْبٌ)
۴۶۶۵	سُنْدُسٍ	باریک ریشم
۴۶۶۶	اِسْتَبْرَقٍ	موٹا ریشم
۴۶۶۷	اَرَائِكِ	مسہریاں، تخت (واحد: اَرِیْکَةٌ)

۴ ع ۹ ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۶۸	حَفَفْنَا	گھیر دیا ہم نے
۴۶۶۹	کِلْتَا	بلورادیا دونوں نے
۴۶۷۰	خِلٰلَهُمَا	ان دونوں کے بیچ میں
۴۶۷۱	یُحَاوِرُ	سوال جواب کرتا تھا
۴۶۷۲	اَعَزُّ	بہت غالب
۴۶۷۳	نَفَرًا	مجمع، لوگ، تعداد
۴۶۷۴	اَنْ تَبِیْدَ	کہ ہلاک ہوجائیگا
۴۶۷۵	اَقَلَّ	کمتر، تھوڑا
۴۶۷۶	حُسْبَانًا	چکّر، پھرنیوالا، گردش۔
۴۶۷۷	صَعِیْدًا زَلَقًا	چٹیل میدان، زمین پھسلتی

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۷۸	غَوْرًا	خشک
۴۶۷۹	وَلَایَةُ	اختیار، حکم چلانا

۵ ع ۱۳ ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۸۰	هَشِیْمًا	چورہ چورہ
۴۶۸۱	اَمَلًا	آرزو
۴۶۸۲	بَارِزَةً	صاف نکلی ہوئی، ظاہر۔
۴۶۸۳	لَنْ نُغَادِرَ	نہیں چھوڑینگے ہم
۴۶۸۴	عُرِضُوْا	پیش کئے جائیں گے
۴۶۸۵	وُضِعَ	رکھ دیا جائیگا
۴۶۸۶	مُشْفِقِیْنَ	پھٹے پڑتے ہونگے
۴۶۸۷	لَا یُغَادِرُ	نہیں چھوڑا

۶ ع ۱۴ ۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۸۸	عَضُدًا	دست بازو
۴۶۸۹	مَوْبِقًا	ہلاکت
۴۶۹۰	مُوَاقِعُوْا	گرنے والے

۷ ع ۱۵ ۱۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۹۱	جَدَلًا	جھگڑنے والا
۴۶۹۲	یُدْحِضُوْا	بچلادے (دحض)
۴۶۹۳	مَوْئِلًا	جائے پناہ

ع ۲
۴۶۹۴۔ لَآ اَبْرَحُ نہیں رُکنے کا میں
۴۶۹۵۔ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ دو سمندر و نکے ملنے کی جگہ۔
۴۶۹۶۔ اَمْضِیَ چلتے رہوں گا
۴۶۹۷۔ حُقُبًا لمبی مدت تک
۴۶۹۸۔ حُوْتٌ مچھلی (جمع: حِيْتَانٌ)
۴۶۹۹۔ سَرَبًا چلنا
۴۷۰۰۔ اَوَيْنَا جگہ لی ہم نے
۴۷۰۱۔ صَخْرَۃَ پتھر
۴۷۰۲۔ قَصَصًا نشان دیکھتے ہوئے
ع ۹ ۱۱
۴۷۰۳۔ اِمْرًا بھاری
۴۷۰۴۔ لَا تُرْهِقْ مت ڈال
۴۷۰۵۔ اِنْطَلَقَا چلے دونوں
۴۷۰۶۔ شَيْئًا اِمْرًا عجیب بات

پارہ نمبر (۱۶)

۴۷۰۶۔ لَنْ تَسْتَطِيْعَ نہیں کر سکے گا تو
۴۷۰۷۔ اِسْتَطْعَمَا کھانا طلب کیا ان دونوں نے۔
(طعم)
۴۷۰۸۔ اَبَوْا انکار کیا انھوں نے
۴۷۰۹۔ يُضَيِّفُوْا ضیافت کریں، مہمانی کریں
۴۷۱۰۔ جِدَارٌ دیوار
۴۷۱۱۔ غَصْبًا چھین لینا؛ غصب کرنا
۴۷۱۲۔ يُرْهِقَ لپیٹ دینا، اثر ڈالنا
ع ۱۲ ۱
۴۷۱۳۔ سَبَبًا راہ
۴۷۱۴۔ حَمِئَۃٍ کیچڑ
۴۷۱۵۔ نُكْرًا انجان، ایسا کہ کبھی نہ دیکھا۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۱۶	سِتْرًا	پردہ، آڑ
۴۷۱۷	لَدَيْهِ	پاس اس کے
۴۷۱۸	سَدَّيْنِ	دو دیواریں اونچی، یا دو پہاڑیاں
۴۷۱۹	يَاْجُوْجَ وَمَاْجُوْجَ	دو قوموں کے نام، وحشی اور غارت گر لوگ۔
۴۷۲۰	خَرْجًا	محصول، مالِ خراج، خرچی، بانچھ، چندہ
۴۷۲۱	سَدًّا	آڑ
۴۷۲۲	اَعِيْنُوْا	ساتھ دو (مصدر: اِعَانَةٌ)
۴۷۲۳	رَدْمًا	آہنی دیوار
۴۷۲۴	زُبُرَ الْحَدِيْدِ	تختے لوہے کے
۴۷۲۵	سَاوٰى	برابر کر دیا
۴۷۲۶	صَدَفَيْنِ	دونوں سرے، دو
۴۷۲۷	اُنْفُخُوْا	دھونکو، پھونکو (ن ف خ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۲۸	قِطْرًا	تانبا گلایا ہوا
۴۷۲۹	مَا اسْطَاعُوْا	نہیں سکے
۴۷۳۰	مَا اسْتَطَاعُوْا	نہیں کر سکے
۴۷۳۱	نَقْبًا	سوراخ
۴۷۳۲	يَمُوْجُ	موج مارے گا (کثرت کی وجہ سے)
۴۷۳۳	عَرْضًا	پیش کرنا
۴۷۳۴	غِطَاءٌ	پردہ
		ع ۱۱
۴۷۳۵	نُزُلًا	مہمانی
۴۷۳۶	اَخْسَرِيْنَ	بہت خسارہ میں رہنے والے
۴۷۳۷	صُنْعًا	کام
۴۷۳۸	فِرْدَوْس	جنت کا اعلیٰ مقام۔
۴۷۳۹	حِوَلًا	جگہ بدلنا
۴۷۴۰	مِدَادًا	روشنائی
۴۷۴۱	نَفِدَ	ختم ہونا
		ع ۱۲

سورۂ مریم (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۴۲	خَفِیًّا	آہستہ
۴۷۴۳	وَهَنَ	سُست ہونا، کمزور ہونا
۴۷۴۴	اِشْتَعَلَ	شعلہ مارا، (نہایت چمکدار سفید بال ہونے پر شعلہ کیطرح معلوم ہوتے ہیں)
۴۷۴۵	رَأْسٌ	سَر (جمع: رُؤُسٌ)
۴۷۴۶	شَیْبًا	بڑھاپا
۴۷۴۷	شَقِیًّا	محروم، بے نصیب
۴۷۴۸	مَوَالِیَ	وارث
۴۷۴۹	عَاقِرًا	بانجھ
۴۷۵۰	سَمِیًّا	ہم نام
۴۷۵۱	عِتِیًّا	بے حد، بے انتہا
۴۷۵۲	هَیِّنٌ	آسان
۴۷۵۳	لَمْ تَكُ	نہیں تھا تو
۴۷۵۴	صَبِیًّا	بچپن

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۵۵	اِنْتَبَذَتْ	علیحدہ چلی گئی
۴۷۵۶	تَمَثَّلَ	صورت پکڑی

الرّبع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۵۷	قَصِیًّا	دور الگ ہٹ کر
۴۷۵۸	مَخَاضُ	دردِ زِہ
۴۷۵۹	جِذْعِ النَّخْلِ	کھجور کے تنے
۴۷۶۰	نَسْیًا مَّنْسِیًّا	بھولی بسری، بھولی بھلائی
۴۷۶۱	سَرِیًّا	نہر، چشمہ، جاری پانی۔
۴۷۶۲	هُزِّیْ	ہلا (کا امر)
۴۷۶۳	رُطَبًا جَنِیًّا	کھجور تازی
۴۷۶۴	قَرِّیْ	ٹھنڈی رکھ
۴۷۶۵	اِنْسِیًّا	آدمی
۴۷۶۶	فَرِیًّا	عجیب
۴۷۶۷	مَهْدُ	گود، پالنا، جھولا۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۶۸	مَادُمْتُ	جبتک رہوں میں
۴۷۶۹	بَرًّا	نیک سلوک
۴۷۷۰	مَشْهَدُ	حاضری کا موقع ، عدالت کی گواہی کی جگہ۔
۴۷۷۱	اَسْمِعْ	کیا ہی سننے والا
۴۷۷۲	اَبْصِرْ	کیا ہی دیکھنے والا
		ع ۲ / ۵
۴۷۷۳	مَلِيًّا	مدت تک
۴۷۷۴	حَفِيًّا	مہربان
۴۷۷۵	اَعْتَزِلُ	چھوڑتا ہوں
		ع ۳ / ۵
۴۷۷۶	اَضَاعُوا	ضائع کر دیا انھوں نے
۴۷۷۷	غَيًّا	بڑی خرابی
۴۷۷۸	مَأْتِيًّا	آنے والا (ا ت ی)
۴۷۷۹	نَسِيًّا	بھولنے والا
۴۷۸۰	اِصْطَبِرْ	صبر سے جم جا (ص ب ر)
		ع ۴ / ۵
۴۷۸۱	جِثِيًّا	اوندھے گرے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۸۲	اَوْلٰى	زیادہ لائق
۴۷۸۳	صِلِيًّا	داخل ہونا
۴۷۸۴	حَتْمًا	لازمی
۴۷۸۵	نَدِيًّا	مجلس، محفل
۴۷۸۶	رِءْيًا	دکھاوا، نمود
۴۷۸۷	مَرَدًّا	پھر آنے میں
۴۷۸۸	فَرْدًا	اکیلا
۴۷۸۹	ضِدًّا	مخالف
		ع ۵ / ۷
۴۷۹۰	اَزًّا	بدکانا
۴۷۹۱	وَفْدًا	مہمان
۴۷۹۲	وِرْدًا	پیاسے (اترنا)
۴۷۹۳	اِدًّا	بھاری
۴۷۹۴	هَدًّا	کانپ کر
۴۷۹۵	وُدًّا	محبت
۴۷۹۶	لُدًّا	جھگڑالو
۴۷۹۷	رِكْزًا	کھٹکا، آہٹ

النصف

ع ۶ / ۹

سورۃ طٰہٰ (۲۰)

۴۷۹۸۔ تَشْقٰی	رنج اٹھائے تو
۴۷۹۹۔ عُلٰی	بلند
۴۸۰۰۔ ثَرٰی	گیلی مٹی
۴۸۰۱۔ اُمْکُثُوْا	ٹھہرو
۴۸۰۲۔ اٰنَسْتُ	دیکھا میں نے
۴۸۰۳۔ قَبَسٌ	انگارا، شعلہ
۴۸۰۴۔ اِخْلَعْ	اتار ڈال
۴۸۰۵۔ نَعْلَیْ	جوتیاں (تثنیہ)
۴۸۰۶۔ طُوٰی	ایک مقدس وادی کا نام جہاں حضرت موسیٰ پر وحی کی گئی۔
۴۸۰۷۔ اِخْتَرْتُ	پسند کیا میں نے (مصدر: اِخْتِیَارٌ)
۴۸۰۸۔ اَکَادُ	قریب ہوں میں
۴۸۰۹۔ اُخْفِیْ	پوشیدہ رکھوں گا
۴۸۱۰۔ تَرْدٰی	ہلاک ہو جائے تو
۴۸۱۱۔ اَتَوَکَّؤُ	سہارا لیتا ہوں

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۱۲	اَھُشُّ	پتّے جھاڑتا ہوں
۴۸۱۳	غَنَمِیْ	بکریاں میری
۴۸۱۴	مَاٰرِبُ	کام
۴۸۱۵	حَیَّۃٌ	سانپ
۴۸۱۶	سِیْرَتَ	حالت
۴۸۱۷	اُضْمُمْ	ملا لے
۴۸۱۸	بَیْضَآءُ	سفید
		ع
۴۸۱۹	اِشْرَحْ	کشادہ کر دے
۴۸۲	اُحْلُلْ	کھول دے
۴۸۲۱	عُقْدَۃٌ	گانٹھ، گرہ
۴۸۲۲	اُشْدُدْ	مضبوط کر
۴۸۲۳	اَزْرِیْ	قوت میری
۴۸۲۴	اَشْرِکْ	ساتھ کر دے
۴۸۲۵	کَیْ	تاکہ (حرفِ ناصب)
۴۸۲۶	اَقْذِفِیْ	ڈال دے (ق ذ ف)
۴۸۲۷	تُصْنَعَ	پرورش پائے تو
۴۸۲۸	عَیْنِیْ	میری نگرانی (میری آنکھ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۲۹	اَدُلُّ	خبر دوں میں
۴۸۳۰	تَقَرَّ	ٹھنڈی ہوئی
۴۸۳۱	فُتُوْنًا	آزمانا
۴۸۳۲	اِصْطَنَعْتُ	منتخب کیا میں نے
۴۸۳۳	لِنَفْسِیْ	میرے لئے
۴۸۳۴	نِیَا	مت غفلت کرو (تم دونوں)
۴۸۳۵	یَفْرُطَ	زیادتی کرے گا، ہاتھ ڈالے گا۔
۴۸۳۶	اَعْطٰی	دیا
۴۸۳۷	مَابَالُ	کیا حال
۴۸۳۸	شَتّٰی	مختلف، الگ الگ
۴۸۳۹	اِرْعَوْا	چراؤ، چگاؤ جانوروں کو
۴۸۴۰	اُولِی النُّهٰی	اہل عقل، صاحب فہم

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۴۱	تَارَةً اُخْرٰی	دوبارہ، دوسری بار
۴۸۴۲	مَكَانًا سُوًی	مقام ہموار
۴۸۴۳	یَوْمُ الزِّیْنَةِ	زینت کا دن، خاص تہوار کا دن
۴۸۴۴	ضُحًی	دن چڑھے
۴۸۴۵	یُسْحِتَ	فنا کردے گا
۴۸۴۶	خَابَ	نامراد ہوا
۴۸۴۷	مُثْلٰی	مثالی راہ
۴۸۴۸	اِسْتَعْلٰی	غالب رہا
۴۸۴۹	حِبَالُ	رسّیاں (واحد: حَبْلٌ)
۴۸۵۰	عِصِیّ	لاٹھیاں (واحد: عَصًا)
۴۸۵۱	یُخَیَّلُ	خیال بندھایا گیا
۴۸۵۲	اَوْجَسَ	چھپایا

الثلٰثة

ع ۳ / ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۵۳	یَبَسًا	خشک راہ
۴۸۵۴	دَرَكًا	تعاقب کرنا، پانا
۴۸۵۵	هَوٰی	گر پڑا
۴۸۵۶	اَثَرِیْ	میرے پیچھے
۴۸۵۷	سَامِرِیْ	زمانہ موسیٰ میں ایک آدمی کا نام جو بڑا

نمبر شمار	عربی	اردو
		شعبدہ باز تھا۔
۴۸۵۸۔	طَالَ	زیادہ ہوا، طویل ہوا
۴۸۵۹۔	جَسَدًا	جسم
۴۸۶۰۔	خُوَارٌ	آواز
		ع ۴ / ۱۳
۴۸۶۱۔	یَابْنَؤُمَّ	اے بیٹے میری ماں کے یعنی میرے بھائی
۴۸۶۲۔	لِحْيَةً	ڈاڑھی
۴۸۶۳۔	لَمْ تَرْقُبْ	نہیں انتظار کیا تو نے
۴۸۶۴۔	قَبَضْتُ	بھر لیا میں نے (پکڑ لیا میں نے)
۴۸۶۵۔	قَبْضَةً	مٹھی بھرنا
۴۸۶۶۔	لَامِسَاسَ	مت ہاتھ لگاؤ
۴۸۶۷۔	ظَلْتَ	چھا گیا، بیٹھ گیا تو
۴۸۶۸۔	عَاكِفًا	بیٹھا ہوا
۴۸۶۹۔	نُحَرِّقَنَّ	ہم جلا ڈالیں گے (ح ر ق)
۴۸۷۰۔	نَسْفًا	اڑا دینا
۴۸۷۱۔	زُرْقًا	کیری آنکھیں، نیلی آنکھیں، شدت درد کی وجہ سے

نمبر شمار	عربی	اردو
		چکرا کر آنکھوں کا نیلی پڑ جانا ایسے موقع پر کہا جاتا ہے
۴۸۷۲۔	یَتَخَافَتُونَ	آہستہ آہستہ کہتے ہوں گے۔
۴۸۷۳۔	اَمْثَلُ	زیادہ اچھا
		ع ۵ / ۱۴
۴۸۷۴۔	قَاعًا	میدان
۴۸۷۵۔	صَفْصَفًا	صاف، چٹیل
۴۸۷۶۔	اَمْتًا	اونچان
۴۸۷۷۔	هَمْسًا	پاؤں کی آہٹ
۴۸۷۸۔	عَنَتِ	جھکے ہونگے، ذلیل ہونگے
۴۸۷۹۔	هَضْمًا	توڑنا، حق مارنا
۴۸۸۰۔	يُحْدِثُ	نیا کر دیوے وہ
۴۸۸۱۔	عَزْمًا	پختگی
		ع ۶ / ۱۵
۴۸۸۲۔	لَاتَجُوعَ	نہ بھوکا رہے گا تو (ج و ع)
۴۸۸۳۔	لَاتَعْرٰى	نہیں بے لباس ہوگا تو (ع ر ی)
۴۸۸۴۔	لَاتَظْمَؤُا	نہیں پیاسا رہیگا تو (ظ م ء)

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۸۸۵	لَا تَضْحٰی	نہیں دھوپ لگے گی تجھے۔
۴۸۸۶	ضَنْکًا	تنگی، بدحالی
		ع ۱۳/۱۶
۴۸۸۷	لِزَامًا	چمٹنے والا
۴۸۸۸	زَھْرَۃَ	آرائش، رونق
۴۸۸۹	نَفْتِنَ	ہم آزمالیں
		ع ۸/۱۷

پارہ نمبر ۱۷

سورۃ الانبیاء (۲۱)

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۸۹۰	مُحْدَثٍ	نیا جدید
۴۸۹۱	لَاھِیَۃ	غفلت، بے دھیان
		ع ۱
۴۸۹۲	قَصَمْنَا	ہلاک کیا ہم نے، غارت کردیا
۴۸۹۳	اَحَسُّوْا	احساس کیا انہوں نے

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۸۹۴	یَرْکُضُوْنَ	بھاگنے لگے بدحواس ہوکر۔
		(ر ک ض)
۴۸۹۵	رَکْضٌ	ایڑ لگاکر بھاگنا، بدحواس ہوکر
۴۸۹۶	مَا زَالَتْ	ہمیشہ رہا نہیں ختم ہوا
۴۸۹۷	حَصِیْدًا	جڑ سے کٹی ہوئی
۴۸۹۸	خَامِدِیْنَ	بجھے ہوئے
۴۸۹۹	لَا یَسْتَحْسِرُوْنَ	نہیں تھکتے
		(ح س ر)
۴۹۰۰	لَا یَفْتُرُوْنَ	نہیں اکتاتے
۴۹۰۱	فَسَدَتَا	بگڑ جاتے، لڑ پڑتے
۴۹۰۲	ھَاتُوْا	لے آؤ
		ع ۲/۲
۴۹۰۳	رَتْقًا	بند ملے ہوئے
۴۹۰۴	فَتَقْنَا	کھول دیا ہم نے
۴۹۰۵	فِجَاجًا	کشادہ
۴۹۰۶	سَقْفًا	چھت
۴۹۰۷	یَسْبَحُوْنَ	تیر رہے ہیں
۴۹۰۸	خُلْدَ	ہمیشہ رہنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۰۹	اِنْ مِتَّ	اگر مرجائے تو (م و ت)
۴۹۱۰	لَایَکُفُّوْنَ	نہیں روک سکیں گے
۴۹۱۱	تَبْهَتُ	بدحواس کردے گی
۴۹۱۲	تَبْهَتُ	بدحواس کرتا (ب ھ ت)

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۱۳	مَنْ	کون ؟
۴۹۱۴	یَکْلَؤُ	نگہبانی کرتا ہے
۴۹۱۵	یُصْحَبُوْنَ	ساتھ دیئے جائیں گے
۴۹۱۶	نَفْحَةٌ	جھونکا، بھنک
۴۹۱۷	خَرْدَلٌ	رائی
۴۹۱۸	ضِیَآءٌ	روشنی

ع ۴

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۱۹	تَمَاثِیْلُ	مورتیں، صورتیں (م ث ل)
۴۹۲۰	جُذٰذًا	ٹکڑے ٹکڑے
۴۹۲۱	فَتًی	جوان
۴۹۲۲	یَنْطِقُوْنَ	بولتے ہیں (ن ط ق)
۴۹۲۳	نُکِسُوْا	الٹے کئے گئے
۴۹۲۴	حَرِّقُوْا	آگ میں جلادو
۴۹۲۵	کُوْنِیْ	ہوجا
۴۹۲۶	بَرْدًا	ٹھنڈی

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۲۷	کَرْب	بھاری، سخت غم
۴۹۲۸	نَفَشَتْ	چُگ لیا
۴۹۲۹	غَنَم	ریوڑ بکریوں کا، بکری
۴۹۳۰	فَفَهَّمْنَا	سمجھ دی ہم نے، فہم دیا۔
۴۹۳۱	صَنْعَةَ	کاریگری
۴۹۳۲	لَبُوْسٍ	لباس پہناوا، جنگی لباس
۴۹۳۳	تُحْصِنَ	حفاظت رکھے، بچائے
۴۹۳۴	عَاصِفَةً	سخت
۴۹۳۵	یَغُوْصُوْنَ	غوطہ لگاتے ہیں، غواصی کرتے تھے
۴۹۳۶	ذَاالنُّوْنِ	مچھلی والے (یونس علیہ السلام)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۳۷	اَصۡلَحۡنَا	درست رکھا ہم نے
۴۹۳۸	اَحۡصَنَتۡ	حفاظت رکھی
۴۹۳۹	فَرۡج	ناموس، عفت، شرم گاہ، عصمت

ع۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۴۰	کُفۡرَان	ناقدری
۴۹۴۱	حَدَب	بلندی، اونچائی
۴۹۴۲	یَنۡسِلُوۡنَ	دوڑتے ہیں
۴۹۴۳	شَاخِصَۃ	پھٹی ہوئی
۴۹۴۴	حَصَبُ	ایندھن
۴۹۴۵	وَارِدُوۡنَ	پاس آنے والے، گھاٹ پر آنیوالے
۴۹۴۶	زَفِیۡر	چیخنا، دھاڑنا
۴۹۴۷	مُبۡعَدُوۡنَ	دور رکھے جائیں گے
۴۹۴۸	حَسِیۡس	کھٹکا، آہٹ
۴۹۴۹	فَزَع	حادثہ
۴۹۵۰	نَطۡوِی	ہم لپیٹ لیں گے
۴۹۵۱	طَیّ	لپٹنا
۴۹۵۲	سِجِلّ	لکھے ہوئے مضمون کا کاغذ، قبالہ
۴۹۵۳	اٰذَنۡتُ	خبر دی میں نے
۴۹۵۴	اِنۡ اَدۡرِیۡ	نہیں میں جانتا

ع۷

سورۃ الحج (۲۲)

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۵۵	تَذۡهَلُ	بھول جائے گی (ذھل)
۴۹۵۶	مُرۡضِعَۃ	دودھ پلانیوالی
۴۹۵۷	تَضَعُ	ڈال دے گی
۴۹۵۸	ذَاتِ حَمۡلٍ	حمل والی
۴۹۵۹	سُکٰرٰی	نشے میں، نشے والے
۴۹۶۰	مَرِیۡد	سرکش
۴۹۶۱	تَوَلّٰی	دوستی کی
۴۹۶۲	عَلَقَۃ	خون کا لوتھڑا
۴۹۶۳	مُضۡغَۃ	بوٹی
۴۹۶۴	مُخَلَّقَۃ	پوری بنی ہوئی
۴۹۶۵	نُقِرُّ	ہم قرار دیتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۶۶	طِفْلاً	بچہ
۴۹۶۷	اَرْذَلِ الْعُمُرِ	ناکاری عمر
۴۹۶۸	ھَامِدَۃً	خشک، سوکھی
۴۹۶۹	اِھْتَزَّتْ	ابھرتی ہے (ہنا)
۴۹۷۰	رَبَتْ	پھولتی ہے، تازی ہوتی ہے
۴۹۷۱	زَوْجٍ بَهِيْجٍ	خوش منظر قسم، جوڑے بارونق، جوڑے خوشنما
۴۹۷۲	ثَانِيَ	موڑنے والا
۴۹۷۳	عِطْف	شانہ
	ع ۱	
۴۹۷۴	حَرْف	کنارے
۴۹۷۵	سَبَبٌ	رسّی
۴۹۷۶	دَوَابّ	جاندار
۴۹۷۷	خَصْمٰنِ	جھگڑنے والے دو فریق
۴۹۷۸	اِخْتَصَمُوْا	جھگڑا کیا انھوں نے
۴۹۷۹	قُطِّعَتْ	کاٹ رکھے گئے
۴۹۸۰	ثِيَاب	کپڑے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۸۱	يُصَبُّ	ڈالا جائے گا
۴۹۸۲	يُصْهَرُ	گل جائے گا
۴۹۸۳	مَقَامِعُ	گھن، ہتھوڑے
۴۹۸۴	حَدِيْد	لوہا
	ع ۲	
۴۹۸۵	لُؤْلُؤٌ	موتی
۴۹۸۶	حَرِيْرٌ	ریشم
۴۹۸۷	عَاكِفُ	رہنے والا، مقامی
۴۹۸۸	بَاد	باہر سے آنیوالا
۴۹۸۹	اِلْحَادُ	بے دینی، شرک، الحاد۔
	ع ۳	
۴۹۹۰	ضَامِر	دُبلے اونٹ
۴۹۹۱	فَجٍّ عَمِيْقٍ	راستے دور دراز کے
۴۹۹۲	بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ	چرنے والے جانور
۴۹۹۳	كُلُوْا	کھاؤ
۴۹۹۴	اَطْعِمُوْا	کھلاؤ
۴۹۹۵	اَلْبَائِسَ	بھوکا
۴۹۹۶	يَقْضُوْا	ٹھیک کریں (کرنا)
۴۹۹۷	تَفَث	میل کچیل

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۹۹۸	بَیْتِ الْعَتِیْقِ	گھر قدیم
۴۹۹۹	تَخْطَفُ	اُچک لے جاتے ہے
۵۰۰۰	تَھْوِیْ	گرادیتا ہے
۵۰۰۱	سَحِیْق	بہت دور
		ع ۴
۵۰۰۲	مُخْبِتِیْنَ	گردن جھکا دینے والے۔
۵۰۰۳	بُدْن	اونٹ
۵۰۰۴	صَوَآفَّ	قطار سے لگے ہوئے
۵۰۰۵	وَجَبَتْ	گر پڑیں
۵۰۰۶	قَانِعَ	بے سوال
۵۰۰۷	مُعْتَرَّ	بے قرار سائل
۵۰۰۸	لُحُوْم	گوشت (واحد: لَحْمٌ)
۵۰۰۹	خَوَّان	خیانت کرنیوالا
		ع ۵ / ۱۲

الثلثة

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۰۱۰	اُذِنَ	اجازت دی گئی
۵۰۱۱	یُقٰتَلُوْنَ	لڑائی کئے جاتے ہیں، مارے جاتے ہیں
۵۰۱۲	هُدِّمَتْ	ڈھادئے جاتے، منہدم کردئے جاتے
۵۰۱۳	صَوَامِعُ	خلوت خانے، خانقاہیں، مدرسے
۵۰۱۴	بِيَعٌ	نصاریٰ کے عبادت خانے، گرجے
۵۰۱۵	صَلَوٰت	یہود کے عبادتخانے، کلیسا
۵۰۱۶	اَمْلَیْتُ	ڈھیل دی ہیں نے
۵۰۱۷	نَکِیْرُ	عذاب
۵۰۱۸	بِئْر	کنواں
۵۰۱۹	مُعَطَّلَة	ناکارہ، خالی، بیکار
۵۰۲۰	قَصْر	محل (جمع: قُصُوْر)
۵۰۲۱	مَشِیْد	اونچے، مضبوط، مزیّن منقش، بلند
۵۰۲۲	تَعْمَی	اندھی ہوگئی
		ع ۶ / ۱۳
۵۰۲۳	تَمَنّٰی	تمنّا کی
۵۰۲۴	تُخْبِتَ	عاجزی کریں

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۰۲۵۔	عَقِیْمٌ	بانجھ، بے برکت
	ع	
۵۰۲۶۔	مُخْضَرَّۃٌ	سبز
	ع	
۵۰۲۷۔	اَنْ تَقَعَ	کہ گر پڑیں
۵۰۲۸۔	یَسْطُوْنَ	حملہ کردیں گے
	ع	
۵۰۲۹۔	ذُبَابًا	مکھی
۵۰۳۰۔	یَسْلُبُ	چھین لیوے
۵۰۳۱۔	لَایَسْتَنْقِذُوْا	نہ چھڑا سکیں
۵۰۳۲۔	اِسْتِنْقَاذٌ	چھڑا لینا

پارہ نمبر (۱۸)

سورۃ المؤمنون (۲۳)

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۰۳۳۔	فُرُوْج	شرم گاہیں (فرج: واحد)
۵۰۳۴۔	غَیْرُ مَلُوْمِیْنَ	نہیں ملامت کئے گئے
۵۰۳۵۔	عٰدُوْنَ	حد سے نکل جانیوالے
۵۰۳۶۔	رٰعُوْنَ	رعایت کرنیوالے، خیال رکھنے والے
۵۰۳۷۔	سُلٰلَۃٌ	خلاصہ
۵۰۳۸۔	کَسَوْنَا	پہنادیا ہم نے
۵۰۳۹۔	طَرَائِق	راہیں (واحد: طَرِیْقَۃٌ)
۵۰۴۰۔	ذَھَاب	لیجانیکو
۵۰۴۱۔	دُھْنٌ	چکنائی
۵۰۴۲۔	صِبْغٌ	سالن
	ع	
۵۰۴۳۔	اِسْتَوَیْتَ	سوار ہوجائے تو (برابر ہونا)
۵۰۴۴۔	مُبْتَلِیْنَ	آزمائش کرنیوالے
	ع	
۵۰۴۵۔	اَتْرَفْنَا	دولت دی ہم نے
۵۰۴۶۔	اِتْرَافٌ	دولت دینا، عیش دینا
۵۰۴۷۔	ھَیْھَاتَ	ناممکن، ہونہیں سکتا
۵۰۴۸۔	غُثَآءً	خس وخاشاک، ریزہ ریزہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۴۹	تَتْرًا	یکے بعد دیگرے، مسلسل
۵۰۵۰	رَبْوَةٌ	بلند جگہ

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۱	زُبُرًا	ٹکڑے
۵۰۵۲	غَمْرَةٌ	غفلت، چکر
۵۰۵۳	جُئرُ	فریاد کرنا
۵۰۵۴	تَنْكِصُوْنَ	الٹے بھاگے تم (ن ک ص)
۵۰۵۵	سٰمِرًا	افسانہ گوئی کرنا
۵۰۵۶	تَهْجُرُوْنَ	بیہودہ بکواس کی تم نے

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۷	نٰكِبُوْنَ	مڑجانیوالے (ن ک ب)
۵۰۵۸	لَجُّوْا	اَڑے رہے

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۹	يُجِيْرُ	پناہ دیتا ہے
۵۰۶۰	لَايُجَارُ عَلَيْهِ	نہیں پناہ دی جاسکتی اس کے خلاف

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۶۱	هَمَزٰت	وسوسہ، چھیڑ چھاڑ، اکساوا
۵۰۶۲	قَآئِلٌ	کہنے والا
۵۰۶۳	اَنْسَاب	رشتے، ناطے
۵۰۶۴	تَلْفَحُ	جھلس دے گی
۵۰۶۵	كٰلِحُوْنَ	بدشکل
۵۰۶۶	عَآدِّيْنَ	گنتی کرنے والے
۵۰۶۷	عَبَثًا	بے فائدہ

ع ۶

سورۃ النور (۲۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۶۸	اِجْلِدُوْا	کوڑے لگاؤ تم
۵۰۶۹	جَلْدَة	کوڑے، درّے
۵۰۷۰	رَاْفَةٌ	رحم، مہربانی
۵۰۷۱	يَرْمُوْنَ	تہمت لگاتے ہیں
۵۰۷۲	ثَمٰنِيْنَ	اسّی ۸۰
۵۰۷۳	يَدْرَءُ	ہٹ سکتا ہے

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۴	اِفْكٌ	جھوٹ، بہتان
۵۰۷۵	اَفَضْتُمْ	شروع کیا تم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۶۔	تَلَقَّوْنَ	لیتے رہے تم بات کو
۵۰۷۷۔	هَيِّنًا	آسان
۵۰۷۸۔	تَشِيْعَ	پھیل جائے

ع ۲ / ۸

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۹۔	لَا يَأْتَلِ	نہ قسم کھائیں
۵۰۸۰۔	اِئْتَلٰى	قسم کھانا
۵۰۸۱۔	مُبَرَّءُوْنَ	بَری ہیں

ع ۳ / ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۸۲۔	تَسْتَأْنِسُوْا	اجازت حاصل کر لو
۵۰۸۳۔	غَيْرَ مَسْكُوْنَةٍ	بغیر سکونت والے جہاں کوئی رہتا بستا نہ ہو۔
۵۰۸۴۔	غَضٌّ	نیچی رکھنا
۵۰۸۵۔	لَا يُبْدِيْنَ	نہ ظاہر کریں
۵۰۸۶۔	بُعُوْلَة	شوہر
۵۰۸۷۔	غَيْرِ اُولِي الْاِرْبَةِ	ایسے مرد جو عورتوں کی حاجت نہ رکھتے ہوں۔
۵۰۸۸۔	طِفْلٌ	بچہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۸۹۔	عَوْرٰت	چھپی باتیں
۵۰۹۰۔	اَيَامٰى	بیوہ عورتیں یا مرد
۵۰۹۱۔	اِمَاءٌ	لونڈیاں (واحد: اَمَۃ)
۵۰۹۲۔	فَتَيٰتٍ	باندیاں
۵۰۹۳۔	بِغَاءٌ	بدکاری
۵۰۹۴۔	تَحَصُّنًا	پاکدامن محفوظ
۵۰۹۵۔	عَرَضَ	اسباب

ع ۴ / ۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۹۶	مِشْكٰوة	طاق
۵۰۹۷۔	مِصْبَاح	فانوس، چراغ
۵۰۹۸۔	زُجَاجَةٌ	شیشہ
۵۰۹۹۔	كَوْكَبٌ	تارہ
۵۱۰۰۔	دُرِّيٌّ	چمکدار
۵۱۰۱۔	يُوْقَدُ	روشن کیا جائے
۵۱۰۲۔	زَيْتٌ	تیل
۵۱۰۳۔	يُضِيْٓءُ	خوب روشن ہو جائے
۵۱۰۴۔	تُرْفَعُ	بلند کئے جائیں
۵۱۰۵۔	تَتَقَلَّبُ	اُلٹ جائیں گے
۵۱۰۶۔	سَرَاب	چمکتی ریت جو دور سے پانی کی طرح چمکے

نمبرشمار	عربی	اردو
		اور اس پر پانی کا دھوکا ہو۔
۵۱۰۷	قِیْعَةٌ	میدان
۵۱۰۸	ظَمْاٰنُ	پیاسا
۵۱۰۹	لُجِّیّ	گہرا، عمیق
۵۱۱۰	لَمْ یَکَدْ	نہیں قریب ہوا

ع ۱۱

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۱۱۱	رُکَامًا	تہ بتہ، ایک پر ایک
۵۱۱۲	وَدْق	بارش
۵۱۱۳	خِلٰل	بیچ
۵۱۱۴	بَرْد	ٹھنڈا، اولوں کی سردی۔
۵۱۱۵	سَنَا	چمک
۵۱۱۶	مُذْعِنِیْنَ	گردن نیچی کرنیوالے منڈیاں ہلاتے ہوئے
۵۱۱۷	یَحِیْفَ	ناانصافی کرے گا

ع ۱۲

الثلٰثة

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۱۱۸	یَسْتَخْلِفَنَّ	خلافت دے گا
۵۱۱۹	مُعْجِزِیْنَ	عاجز کرنے والے

ع ۱۳

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۱۲	یَسْتَاْذِنُ	اجازت حاصل کر لیوے۔
۵۱۲۱	اِسْتِیْذَان	اجازت حاصل کرنا
۵۱۲۲	حُلُمَ	حد بلوغ
۵۱۲۳	تَضَعُوْنَ	اتار رکھتے ہو
۵۱۲۴	ظَہِیْرَة	دوپہر
۵۱۲۵	اَطْفَال	لڑکے
۵۱۲۶	قَوَاعِدَ	بیٹھ جانیوالی بڑی عمر کی عورتیں جو نکاح کی خواہش نہ رکھتی ہوں۔
۵۱۲۷	مُتَبَرِّجَاتٍ	زینت کا اظہار کرنیوالیاں۔
۵۱۲۸	اَعْرَج	لنگڑا
۵۱۲۹	اَعْمَام	چچا (جمع)
۵۱۳۰	عَمٌّ	چچا (واحد)
۵۱۳۱	عَمّٰتٍ	پھوپھیاں (واحد: عَمَّةٌ)
۵۱۳۲	اَخْوَال	ماموں (جمع) (واحد: خَال)

نمبر شمار	عربی	اردو
	ع ۱۴	
۵۱۳۳	شَأْنٌ	کام
۵۱۳۴	یَتَسَلَّلُوْنَ	کھسک جاتے ہیں
۵۱۳۵	تَسَلَّلَ	کھسک جانا
۵۱۳۶	لِوَاذًا	نظر بچاکر
	ع ۱۵	

سورۃ الفرقان (۲۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۳۷	نُشُوْرًا	جی اٹھنا
۵۱۳۸	أَعَانَ	اعانت کی
۵۱۳۹	تُمْلٰی	اِملاکروائی جاتی ہیں
۵۱۴۰	یَمْشِیْ	چلتا ہے
۵۱۴۱	أَسْوَاق	بازار (واحد: سُوْقٌ)
	ع ۱ / ۱۶	
۵۱۴۲	قُصُوْرًا	محل
۵۱۴۳	تَغَیُّظًا	جوش، غصّہ
۵۱۴۴	ضَیِّقًا	تنگ
۵۱۴۵	مُقَرَّنِیْنَ	جکڑے ہوئے، ایک ساتھ کَسی کَسی بندھے ہوئے۔
۵۱۴۶	ثُبُوْرًا	ہلاکت، ناس، بربادی، کمبختی۔
۵۱۴۷	أَضْلَلْتُمْ	گمراہ کیا تم نے
۵۱۴۸	بُوْرًا	برباد، غارت ہونے والے۔
	ع ۲ / ۱۷	

پارہ نمبر (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۴۹	حِجْرًا	آڑ، پناہ گاہ، بند
۵۱۵۰	هَبَاءً	ریت
۵۱۵۱	مَنْثُوْرًا	پراگندہ
۵۱۵۲	مَقِیْلًا	دوپہر کے وقت آرام کرنا۔ قیلولہ کرنا
۵۱۵۳	غَمَام	بدلی

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۵۴	یَعُضُّ	کاٹ کھائے گا
۵۱۵۵	مَهْجُوْرًا	چھوڑا ہوا
۵۱۵۶	تَرْتِیْلًا	تھم تھم کر
۵۱۵۷	تَفْسِیْرًا	تفسیر، کھول کر وضاحت
		ع ۳
۵۱۵۸	دَمَّرَ	ہلاک کرنا
۵۱۵۹	اَصْحٰبَ الرَّسِّ	کنویں والے
۵۱۶۰	تَتْبِیْرًا	توڑ پھوڑ کر دینا
		ع ۴
۵۱۶۱	ظِلٌّ	سایہ
۵۱۶۲	دَلِیْلًا	علامت
۵۱۶۳	سُبَاتًا	آرام کا سبب
۵۱۶۴	مَرَجَ	ملا دیا
۵۱۶۵	عَذْبٌ	میٹھا
۵۱۶۶	فُرَاتٌ	پیاس بجھانیوالا
۵۱۶۷	مِلْحٌ	کڑوا (نمکین)
۵۱۶۸	اُجَاجٌ	تیز، چھاتی جلا دینے والا
۵۱۶۹	بَرْزَخٌ	آڑ
۵۱۷۰	نَسَبًا	نلطے، خاندان

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۷۱	صِهْرًا	سسرال
		ع ۵
۵۱۷۲	سِرَاجًا	چراغ
۵۱۷۳	خِلْفَةً	آگے پیچھے آنیوالے
۵۱۷۴	یَمْشُوْنَ	چلتے ہیں
۵۱۷۵	هَوْنًا	آہستگی پُروقار طریقے پر
۵۱۷۶	یَبِیْتُوْنَ	رات بسر کرتے ہیں
۵۱۷۷	غَرَامًا	پوری تباہی
۵۱۷۸	یَقْتُرُوْا	تنگی کی
۵۱۷۹	قَوَامًا	معتدل، درمیانی
۵۱۸۰	مُهَانًا	رسوا، ذلیل
۵۱۸۱	غُرْفَةَ	بالاخانے
۵۱۸۲	مَایَعْبَؤُا	نہیں پرواہ کرنا
۵۱۸۳	لِزَامًا	لازم ہونے والا، چپکنے والا۔
		ع ۶

الربع

سورۃ الشعراء (۲۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۸۳	خٰضِعِيْنَ	نیچی گردن ڈالنے والے ۔
		ع ۱ ۹ ۵
۵۱۸۴	وَلِيْدًا	بچپن ، (لڑکا)
۵۱۸۵	مَسْجُوْنِيْنَ	قیدی لوگ
۵۱۸۶	ثُعْبَانٌ	اژدہا
		ع ۲ ۲۴ ۶
۵۱۸۷	اَرْجِهْ	ڈھیل دے
۵۱۸۸	لَاضَيْرَ	کوئی حرج نہیں
		ع ۳ ۱۸ ۷
۵۱۸۹	شِرْذِمَةٌ	جماعت، گروہ، ٹولی ۔
۵۱۹۰	غَآئِظُوْنَ	غصہ میں لانیوالے
۵۱۹۱	حٰذِرُوْنَ	بچاؤ کرنیوالے
۵۱۹۲	مُشْرِقِيْنَ	صبح کے موقع پر، پو پھٹتے ہی
۵۱۹۳	مُدْرَكُوْنَ	پکڑے جانیوالے
۵۱۹۴	كَلَّا	ہرگز نہیں
۵۱۹۵	اِنْفَلَقَ	پھٹ گیا
۵۱۹۶	طَوْدٌ	پہاڑ
۵۱۹۷	اَزْلَفْنَا	نزدیک کردیا، ہم نے ملادیا
		ع ۴ ۷ ۸
۵۱۹۸	اَقْدَمُوْنَ	قدیم، پہلے لوگ
۵۱۹۹	يَسْقِيْنِ	پانی پلاتا ہے مجھے
۵۲۰۰	اَلْحِقْ	ملادے
۵۲۰۱	اُزْلِفَتْ	نزدیک کردی جائے گی
۵۲۰۲	بُرِّزَتْ	ظاہر کردی جائیگی
۵۲۰۳	كُبْكِبُوْا	اوندھے ڈالے گئے
۵۲۰۴	صَدِيْقٌ	دوست
۵۲۰۵	حَمِيْمٌ	دلسوزی کرنیوالا
		ع ۵ ۳۶ ۹
۵۲۰۶	اَرْذَلُوْنَ	کم درجے کے لوگ، ذلیل آدمی
۵۲۰۷	طَارِدٌ	ہانکنے والا، دور رکھنے والا

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۲۰۸	مَرْجُوْمِیْنَ	سنگسار کئے گئے

النصف

ع ۱۰

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۲۰۹	مَشْحُوْن	بھری ہوئی
۵۲۱۰	تَبْنُوْنَ	بناتے ہو تم
۵۲۱۱	رِیْعٌ	اونچے مقام
۵۲۱۲	مَصَانِعَ	کاریگری (کارخانے)
۵۲۱۳	بَطَشْتُمْ	پکڑا تم نے
۵۲۱۴	اَمَدَّ	امداد کی

ع ۱۱

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۲۱۵	هٰهُنَا	یہاں
۵۲۱۶	هَضِیْمٌ	بوجھ کے مارے ٹوٹے پڑتا ہے
۵۲۱۷	فٰرِهِیْنَ	اترانے والے

ع ۱۲

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۲۱۸	ذُكْرَان	مرد (جمع)
۵۲۱۹	قَالِیْنَ	سخت نفرت کرنے والے
۵۲۲۰	عَجُوْزٌ	بڑھیا

ع ۱۳

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۲۲۱	اَیْكَة	بَن والے، بنواسی، اصحاب الأیکہ، ایک قوم کا نام، جو گھنے جنگلات میں بستی تھی۔
۵۲۲۲	جِبِلَّةٌ	مخلوقات
۵۲۲۳	اَسْقِطْ	گرادے

ع ۱۴

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۲۲۴	اَعْجَمِیْنَ	غیر عربی
۵۲۲۵	سَلَكْنَا	چلادیا ہم نے
۵۲۲۶	مَعْزُوْلُوْنَ	روک دیئے گئے۔
۵۲۲۷	اِنْتَصَرُوْا	بدلہ لیا
۵۲۲۸	مُنْقَلَب	جگہ پھرنے کی

ع ۱۵

سورۃ النمل (۲۷)

- ۵۲۲۹۔ تُلَقّٰی — سکھایا جاتا ہے، ڈالا جاتا ہے

الثلٰثة

- ۵۲۳۰۔ شِهَاب — شعلہ
- ۵۲۳۱۔ قَبَسٌ — انگارہ
- ۵۲۳۲۔ تَصْطَلُوْنَ — سینکو تم
- ۵۲۳۳۔ بُوْرِكَ — برکت دی گئی۔
- ۵۲۳۴۔ تَهْتَزُّ — ہلتا ہوا
- ۵۲۳۵۔ جَآنٌّ — سانپ
- ۵۲۳۶۔ لَمْ يُعَقِّبْ، — نہیں پیچھے مڑا
- ۵۲۳۷۔ جَيْبٌ — گریبان

ع ۱ / ۱۴

- ۵۲۳۸۔ مَنْطِق — بولی
- ۵۲۳۹۔ يُوْزَعُوْنَ — جمع کرلیے جاتے ہیں
- ۵۲۴۰۔ وَادِ النَّمْلِ — میدان چیونٹیوں کا
- ۵۲۴۱۔ نَمْلَةٌ — چیونٹی
- ۵۲۴۲۔ لَا يَحْطِمَنَّ — نہ کچل ڈالے
- ۵۲۴۳۔ تَبَسَّمَ — مسکرا دیا (مصدر، تَبَسُّمٌ)
- ۵۲۴۴۔ ضَاحِكًا — ہنستا ہوا
- ۵۲۴۵۔ اَوْزِعْ — توفیق دے
- ۵۲۴۶۔ تَفَقَّدَ — حاضری لی خبر لی
- ۵۲۴۷۔ هُدْهُدٌ — ایک پرندہ
- ۵۲۴۸۔ سَبَا — ملک سبا ایک ملک کا نام۔
- ۵۲۴۹۔ خَبْءَ — چھپی ہوئی چیز
- ۵۲۵۰۔ اَلْقِهْ — ڈال دے

ع ۲ / ۱۷

- ۵۲۵۱۔ قَاطِعَةً — قطعی فیصلہ
- ۵۲۵۲۔ هَدِيَّةٌ — تحفہ
- ۵۲۵۳۔ عِفْرِيْتٌ — قوی ہیکل
- ۵۲۵۴۔ يَرْتَدَّ — پھر آوے، لوٹ آوے
- ۵۲۵۵۔ طَرْفٌ — نگاہ، پلک
- ۵۲۵۶۔ نَكِّرُوْا — انجان کردو، بدل دو
- ۵۲۵۷۔ هٰكَذَا — اسی طرح

نمبرشمار عربی	اردو
۵۲۵۸۔ لُجَّۃ	گہرا پانی
۵۲۵۹۔ کَشَفَتْ	کھول دیا
۵۲۶۰۔ سَاقَیْ	پنڈلیاں (تثنیہ) (واحد: سَاقٌ)
۵۲۶۱۔ مُمَرَّدٌ	منڈھا ہوا، جڑا ہوا
۵۲۶۲۔ قَوَارِیْر	شیشے

ع ۱۳/۳ ۱۸

۵۲۶۳۔ رَھْطٌ	جتھے دار
۵۲۶۴۔ تَقَاسَمُوْا	قسم کھاؤ
۵۲۶۵۔ نُبَیِّتَنَّ	ہم رات کو مار ڈالیں گے۔
۵۲۶۶۔ مَھْلِکَ	ہلاکت کا وقت

ع ۱۴/۴ ۱۹

۵۲۶۷۔ اِصْطَفٰی	منتخب کیا
۵۲۶۸۔ ءَآللّٰہُ	کیا اللہ؟

پارہ نمبر (۲۰)

۵۲۶۹۔ حَدَائِقَ	باغات (واحد: حَدِیْقَۃٌ)
۵۲۷۰۔ ذَاتَ بَھْجَۃٍ	بارونق
۵۲۷۱۔ رَوَاسِیَ	پہاڑ
۵۲۷۲۔ حَاجِزًا	آڑ، حد فاصل
۵۲۷۳۔ اِدّٰرَکَ	ہار مان گیا، تھک کر مختلف ہو گیا

ع ۵/۴

۵۲۷۴۔ رَدِفَ	لگا پیچھے
۵۲۷۵۔ تُکِنُّ	پوشیدہ ہے
۵۲۷۶۔ یَقُصُّ	بیان کرتا ہے

ع ۶/۲

۵۲۷۷۔ اَمَّاذَا	یا کیا
۵۲۷۸۔ فَزِعَ	بے ہوش
۵۲۷۹۔ دَاخِرِیْنَ	ذلیل
۵۲۸۰۔ جَامِدَۃً	جمے ہوئے
۵۲۸۱۔ کُبَّتْ	اوندھے ڈالے گئے

ع ۷/۳

سورۃ القصص (۲۸)

نمبر شمار عربی	اردو
۵۲۸۲۔ ھَامَانَ	فرعون کے وزیر کا نام
۵۲۸۳۔ اَرْضِعِیْ	دودھ پلا
۵۲۸۳۔ اَلْتَقَطَ	اٹھالیا
۵۲۸۴۔ فٰرِغًا	خالی صبر سے
۵۲۸۵۔ قُصِّیْ	خبر نکال
۵۲۸۶۔ جُنُب	دور سے، کروٹ سے
۵۲۸۷۔ اَدُلُّ	خبر دوں

ع ۱/۴

الربع

نمبر شمار عربی	اردو
۵۲۸۸۔ اِسْتِغَاثَۃُ	فریاد کرتا
۵۲۸۹۔ اِسْتَغَاثَ	فریاد کی
۵۲۹۰۔ وَکَزَ	گھونسہ مارا
۵۲۹۱۔ یَتَرَقَّبُ	بھید لیتا ہوا، خطرہ بھانپتا ہوا

نمبر شمار عربی	اردو
۵۲۹۲۔ اَمْسِ	کل (گذشتہ)
۵۲۹۳۔ یَسْتَصْرِخُ	پکارتا ہے، چیختا ہے
۵۲۹۴۔ یَبْطِشَ	ہاتھ بڑھایا (پکڑنا)
۵۲۹۵۔ اَقْصَی	دور، کنارے
۵۲۹۶۔ یَسْعٰی	دوڑتے ہوئے
۵۲۹۷۔ یَاْتَمِرُوْنَ	مشورہ کرتے ہیں حکم جاری کرنیوالے ہیں۔

ع ۲/۵

نمبر شمار عربی	اردو
۵۲۹۸۔ تَوَجَّہَ	رخ کیا، ہولیا
۵۲۹۹۔ تِلْقَآءَ	طرف
۵۳۰۰۔ تَذُوْدٰنِ	وہ دو عورتیں الگ رکی کھڑی ہیں
۵۳۰۱۔ یُصْدِرَ	پھیر لئے جائے
۵۳۰۲۔ رِعَاءُ	چرواہے (جمع رَاعِی کی)
۵۳۰۳۔ اِسْتِحْیَاء	شرماتے ہوئے
۵۳۰۴۔ اِسْتَاْجِرْ	مزدور رکھ لے، نوکر رکھ لے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۰۵	اِحۡدٰی	کوئی ایک
۵۳۰۶	ھَاتَیۡنِ	یہ دونوں
۵۳۰۷	حِجَجٌ	برس (واحد حِجَّۃٌ)
۵۳۰۸	اَیَّمَا	جونسی بھی، کوئی بھی
		ع ۳
۵۳۰۹	سَارَ	لے چلا
۵۳۱۰	جَذۡوَۃٌ	چنگارے
۵۳۱۱	شَاطِیٔ	کنارے
۵۳۱۲	بُقۡعَۃ	مقام
۵۳۱۳	ذٰنِکَ	یہ دو
۵۳۱۴	اَفۡصَحُ	زیادہ فصیح، رواں
۵۳۱۵	رِدۡاً	ساتھی، تائید کرنیوالا
۵۳۱۶	نَشُدُّ	ہم مضبوط کردینگے
۵۳۱۷	عَضُدًا	بازو، قوت
۵۳۱۸	لَایَصِلُوۡنَ	نہ پہنچ سکیں گے
۵۳۱۹	اَوۡقِدۡ	آگ تیار کر، بھٹی لگا
۵۳۲۰	مَقۡبُوۡحِیۡنَ	برائی کئے گئے، قباحت سے دیکھے گئے

نمبر شمار	عربی	اردو
		ع ۱۴
۵۳۲۱	طَاوَلَ	دراز ہوئی، طویل ہوئی
۵۳۲۲	ثَاوِیًا	رہنے والا
		ع ۵
۵۳۲۳	وَصَّلۡنَا	پے در پے کیا ہم نے، لگاتار بھیجا ہم نے

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۲۴	لَانَبۡتَغِیۡ	ہم نہیں چاہتے
۵۳۲۵	نُتَخَطَّفُ	اُچک لیے جائیں ہم
۵۳۲۶	بَطِرَتۡ	اِترا گئی۔ اِترانے لگی۔
		ع ۶
۵۳۲۷	یَخۡتَارُ	پسند کرتا ہے
۵۳۲۸	خِیَرَۃ	اختیار
۵۳۲۹	سَرۡمَدًا	ہمیشہ
۵۳۳۰	ضِیَآءٌ	روشنی
		ع ۷
۵۳۳۱	تَنُوۡٓءُ	تھکا دی
۵۳۳۲	خَسَفۡنَا	دھنسا دیا ہم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۳۳۔	وَیْکَاَنَّ	تعجب ہیکہ، بات یوں ہیکہ
		ع ۱۰
۵۳۳۴۔	فَرَضَ	فرض کیا، حکم کیا
۵۳۳۵۔	رَآدٌ	لوٹانے والا
۵۳۳۶۔	مَعَاد	واپس جانیکی جگہ، مقام عظمت
۵۳۳۷۔	تَرْجُوْا	امید کرتا ہے تو
		ع ۹ ۱۱

الثلٰثۃ

سورۃ العنکبوت (۲۹)

۵۳۳۸۔	لَاٰتٍ	ضرور آنیوالا
۵۳۳۹۔	اُذِیَ	ستایا جاتا ہے
		ع ۱ ۱۳
۵۳۴۰۔	یُنْشِئُ	پیدا کرتا ہے (مصدر: اِنْشَاءٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۴۱۔	تُقْلَبُوْنَ	لوٹائے جاؤ گے
		ع ۲ ۱۴
۵۳۴۲۔	حَرِّقُوْا	جلا ڈالو
۵۳۴۳۔	نَادِی	مجلس
		ع ۳ ۱۵
۵۳۴۴۔	سِیْئَ	ناخوش ہوا
۵۳۴۵۔	ذَرْعًا	دل میں
۵۳۴۶۔	رَجْفَۃ	زلزلہ، بھونچال
۵۳۴۷۔	مُسْتَبْصِرِیْنَ	بصارت رکھنے والے، ہوشیار
۵۳۴۸۔	صَیْحَۃ	دھماکہ، ہولناک آواز
۵۳۴۹۔	عَنْکَبُوْت	مکڑی
۵۳۵۰۔	اَوْھَنَ	بہت کمزور
		ع ۴ ۱۶

یہاں تک اللہ نے آپ کو اپنی کتاب کے الفاظ یاد کرادیئے یہ اس کا فضل ہے اب تک رکوع کے نمبر دیئے جاتے تھے لیکن اب چونکہ آگے الفاظ کم ہوتے جائینگے اس لئے رکوع کے نمبر دینا ممکن نہیں اب پاؤ آدھے پون کے نشانات حسب سابق دیئے جائیں گے جو ہر پارے کے نشانات ہوں گے (مؤلف)

پارہ نمبر ۲۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۵۱	تَنْهٰی	روکے رکھتی ہے، منع کرتی ہے
۵۳۵۲	لَا تَخُطُّ	نہیں لکھتا تو (مصدر: خَطٌّ)

سورۃ الرُّوم (۳۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۵۳	غُلِبَتْ	مغلوب کردئیے گئے، دب گئے
۵۳۵۴	اَدْنَی الْاَرْضِ	قریبی موقع، علاقہ یا ملک، سرحد کے قریب لگتی زمین۔
۵۳۵۵	سَیَغْلِبُوْنَ	اب غالب ہونگے، عنقریب غالب ہوں گے۔
۵۳۵۶	اَثَارُوْا	بویا، جوتا
۵۳۵۷	عَمَرُوْا	آباد کیا، بارونق بنایا۔
۵۳۵۸	رَوْضَة	باغ
۵۳۵۹	یُحْبَرُوْنَ	بناؤ کرائے جائیں گے، آؤ بھگت کی جائیگی، استقبال کیا جائیگا
۵۳۶۰	تُمْسُوْنَ	شام کرتے ہو (مَسَاءٌ: شام)
۵۳۶۱	تُظْهِرُوْنَ	دوپہر کرتے ہو (ظُهْرٌ: دوپہر)
۵۳۶۲	تَنْتَشِرُوْنَ	چلتے پھرتے ہو، پھیلے ہوئے ہو
۵۳۶۳	اَهْوَنُ	بہت آسان

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۶۴	مُنِیْبِیْنَ	رجوع ہونیوالے
۵۳۶۵	وَجْهَ اللّٰهِ	اللہ کی رضا
۵۳۶۶	رِبًا	سُود، بیاج
۵۳۶۷	یَرْبُوْ	بڑھ جانے
۵۳۶۸	لَا یَرْبُوْا	نہیں بڑھ سکتا

نمبر شمار — عربی — اردو

۵۳۶۹۔ یَصَّدَّعُوْنَ جُدا جُدا ہوں گے

۵۳۷۰۔ یَمْهَدُوْنَ آراستہ کر رہے ہیں، سنوارتے ہیں

۵۳۷۱۔ تُثِیْرُ اٹھاتی ہے

۵۳۷۲۔ وَدْقٌ بارش

۵۳۷۳۔ مُصْفَرًّا زرد

۵۳۷۴۔ ضُعْفٌ ناتوانی، کمزوری

۵۳۷۵۔ شَیْبَةٌ بڑھاپا

۵۳۷۶۔ یُسْتَعْتَبُوْنَ عذر قبول کئے جائیں (ع ت ب)

۵۳۷۷۔ لَا یَسْتَخِفَّنَّ نہ برداشت کرنے پائیں، اچھال نہ دیں

سورة لقمان (۳۱)

۵۳۷۸۔ لَهْوَ الْحَدِیْثِ غافل کرنے والی بات

۵۳۷۹۔ عَمَدٌ ستون

النصف

۵۳۸۰۔ خَرْدَل رائی

۵۳۸۱۔ صَخْرَةٌ پتھر

۵۳۸۲۔ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ہمت کے کام

۵۳۸۳۔ لَا تُصَعِّرْ مت موڑ، گال نہ پھلا

۵۳۸۴۔ خَدٌّ گال

۵۳۸۵۔ مُخْتَال شیخی بگھارنیوالا

۵۳۸۶۔ اِقْصِدْ درمیانی چال کر

۵۳۸۶ الف۔ اَنْکَرَ بہت ناپسند

۵۳۸۷۔ صَوْت آواز (جمع: اَصْوَات)

۵۳۸۸۔ اَسْبَغَ پورا کیا

نمبر شمار عربی	اردو
۵۳۸۹۔ مُقْتَصِدٌ	اعتدال پر، درمیانی راہ پر
۵۳۹۰۔ خَتَّار	عہد کو توڑنے والا
۵۳۹۱۔ جَائِرٌ	کفایت کرنے والا، کام آنیوالا
۵۳۹۲۔ غَيْث	بارش، مینھ
۵۳۹۳۔ غَدًا	آنے والا کل
۵۳۹۴۔ مَاتَدْرِیْ	نہیں جانتا

سورۃ سجدہ (۳۲)

۵۳۹۵۔ تَتَجَافٰی	علیحدہ ہوتی ہیں
۵۳۹۶۔ نَسُوْقُ	ہم پہنچاتے ہیں، ہم ہانک دیتے ہیں۔

الثلثة

سورۃ الاحزاب (۳۳)

۵۳۹۷۔ جَوْفٌ	پہلو، سینہ
۵۳۹۸۔ اَوْلٰی	بہت تعلق کا حقدار
۵۳۹۹۔ مَسْطُوْرًا	لکھا ہوا (س ط ر)
۵۴۰۰۔ حَنَاجِرَ	نرخرے، گلے
۵۴۰۱۔ اُبْتُلِیَ	آزمایا گیا
۵۴۰۲۔ یَثْرِبُ	مدینہ طیبہ کا پرانا نام
۵۴۰۳۔ اَقْطَار	اطراف (واحد: قُطْرٌ)
۵۴۰۴۔ مَاتَلَبَّثُوْا	نہیں ٹھہریں
۵۴۰۵۔ مُعَوِّقِیْنَ	روکنے والے، رکاوٹ ڈالنے والے
۵۴۰۶۔ هَلُمَّ	چلے آؤ
۵۴۰۷۔ اَشِحَّةً	بخیلی، کنجوسی
۵۴۰۸۔ تَدُوْرُ	گھومتی ہے چکراتی ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۰۹	حِدَاد	تیز تیز
۵۴۱۰	بَادُوْنَ	باہر رہنے والے، بادیہ نشین، جنگل میں رہنے والے
۵۴۱۱	اَعْرَابُ	دیہاتی، گنوار
۵۴۱۲	نَحْبُ	نذر، منّت، ارمان۔
۵۴۱۳	صَیَاصِی	قلعے، گڑھی
۵۴۱۴	قَذَفَ	ڈال دیا
۵۴۱۵	تَطَئُوْ	قدم رکھا تم نے
۵۴۱۶	سَرَاحًا	رخصت کرنا

پارہ نمبر (۲۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۱۷	تَبَرُّج	بناؤ سنگھار
۵۴۱۸	وَطَرًا	حاجت
۵۴۱۹	زَوَّجْنَا	بیاہ کر دیا ہم نے
۵۴۲۰	اَدْعِیَاء	منہ بولے، لے پالک
۵۴۲۱	اٰبَاءٌ	باپ
۵۴۲۲	یُصَلِّیْ	رحمت بھیجتا ہے
۵۴۲۳	دَعْ	نظر انداز کر دے
۵۴۲۴	اَفَاءَ	پھیر دیا، مالِ غنیمت دیا
۵۴۲۵	تُرْجِیْ	ڈھیل دیوے تو
۵۴۲۶	تُؤْوِیْ	توجگہ دیتا ہے، واپس طلب کرلیتا ہے۔
۵۴۲۷	عَزَلْتَ	ایک طرف کر دیا تو نے، کنارے کر دیا۔
۵۴۲۸	رَقِیْبًا	نگہبان
۵۴۲۹	اِنٰا	پکنا (کھانے کا پکنا)
۵۴۳۰	مُسْتَاْنِسِیْنَ	جی لگا کر بیٹھنے والے۔
۵۴۳۱	یُصَلُّوْنَ	رحمت بھیجتے ہیں
۵۴۳۲	صَلُّوْا	درود بھیجو، رحمت بھیجو
۵۴۳۳	سَلِّمُوْا	سلام بھیجو

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۳۴	تَسْلِیْمًا	فرمانبردار بن کر
۵۴۳۵	یُدْنِیْنَ	نزدیک کریں، لٹکالیں، گھونگھٹ نکالیں
۵۴۳۶	جَلَابِیْبِ	چادریں
۵۴۳۷	مُرْجِفُوْنَ	افواہ پھیلانیوالے
۵۴۳۸	نُغْرِیَنَّ	ہم مسلّط کردیں گے
۵۴۳۹	لَایُجَاوِرُوْنَ	نہیں پڑوس میں رہ سکیں گے۔
۵۴۴۰	مَلْعُوْنِیْنَ	لعنت کئے ہوئے، پھٹکارے ہوئے
۵۴۴۱	ثُقِفُوْا	پائے جائیں
۵۴۴۲	تُقْتِیْلًا	کچل کر مار دئے گئے

الــرّبع

۵۴۴۳	مَایُدْرِیْكَ	تجھے کیا معلوم
۵۴۴۴	سَادَتَنَا	ہمارے سردار
۵۴۴۵	کُبَرَاءَنَا	ہمارے بڑے
۵۴۴۶	سَدِیْدًا	سیدھی، ٹھیک

سورة سبا (۳۴)

۵۴۴۷	لَایَعْزُبُ	نہیں پوشیدہ
۵۴۴۸	مُمَزَّقٍ	ریزہ ریزہ
۵۴۴۹	اَوِّبِیْ	رجوع ہو جاؤ
۵۴۵۰	اَلَنَّا	نرم کردیا ہم نے
۵۴۵۱	سٰبِغٰتٍ	زرہیں، کوچ
۵۴۵۲	قَدِّرْ	پکا کرد، مضبوط صحیح اندازہ رکھو،
۵۴۵۳	سَرْدِ	جوڑنا
۵۴۵۴	غُدُوُّهَا	صبح کی سیر اس کی
۵۴۵۵	رَوَاحُهَا	شام کی سیر اسکی
۵۴۵۶	اَسَلْنَا	بہادیا ہم نے
۵۴۵۷	عَیْنَ الْقِطْرِ	پگھلے ہوئے تانبے کا چشمہ
۵۴۵۸	مَحَارِیْبَ	بڑے بڑے قلعے، اونچی محراب والی عمارتیں۔
۵۴۵۹	تَمَاثِیْلَ	تصویریں

نمبر شمار	عربی	اردو
		ڈزائن، نقشے (واحد: تِمثَال)
۵۴۶۰	جِفَان	لگن، تھال، بڑے پیالے
۵۴۶۱	جَوَاب	تالاب، حوض
۵۴۶۲	قُدُوْر	دیگیں (قِدْرٌ: واحد)
۵۴۶۳	رٰسِیٰت	ایک جگہ گڑی ہوئی، رکھی ہوئی
۵۴۶۴	مِنْسَاَتَه	عصا اس کا
۵۴۶۵	سَیْلَ الْعَرِم	بہاؤ، زور کا سیلاب
۵۴۶۶	ذَوَاتَیْ	والے
۵۴۶۷	اُکُلٍ	میوہ (دو باغ میوہ دار)
۵۴۶۸	خَمْطٍ	بدمزہ، کڑوے
۵۴۶۹	اَثْلٍ	جھاؤ
۵۴۷۰	سِدْرٍ	بیر
۵۴۷۱	فُزِّعَ	گھبراہٹ دور کی گئی۔
۵۴۷۲	اَلْحَقْتُمْ	ملایا تم نے

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۷۳	مَوْقُوْفُوْنَ	کھڑے کئے جائیں گے
۵۴۷۴	غُرُفَات	بالاخانے
۵۴۷۵	یُخْلِفُ	عوض دیتا ہے، بدلہ دیتا ہے
۵۴۷۶	مِعْشَارَ	دسواں حصہ، عُشر۔
۵۴۷۷	یَقْذِفُ	ڈال دیتا ہے، چوٹ لگاتا ہے، پھینک دیتا ہے
۵۴۷۸	فَزِعُوْا	گھبرا گئے
۵۴۷۹	لَافَوْتَ	نہیں بچنے کا موقع (نہیں چھوٹ ہے)
۵۴۸۰	تَنَاوُش	پہونچ، ہاتھ آنا، حصول۔
۵۴۸۱	اَشْیَاع	ہم خیال گروہ، پیشوا، پیش رو

سورۃ الفاطر (۳۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۸۲۔	اُولِیٓ اَجْنِحَۃ	زیادہ پر، پنکھ والے (واحد: جَنَاحٌ)
۵۴۸۳۔	یَصْعَدُ	پہنچتا ہے
۵۴۸۴۔	یَبُوْرُ	ہلاک ہوجائے گا
۵۴۸۵۔	عَذْبٌ	میٹھا، ہلکا اور خوشگوار پانی، خوشگوار، لذیذ زود ہضم کھانا۔
۵۴۸۶۔	فُرَاتٌ	نفیس و شیریں میٹھا پانی
۵۴۸۷۔	طَرِیًّا	تازہ
۵۴۸۸۔	قِطْمِیْر	کھجور کی گٹھلی کا چھلکا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۸۹۔	مُثْقَلَۃ	بوجھ والی
۵۴۹۰۔	حَرُوْرُ	دھوپ
۵۴۹۱۔	خَلَا	ہوگذرا
۵۴۹۲۔	جُدَدٌ	ٹکڑے، حصے
۵۴۹۳۔	بِیْضٌ	سفید
۵۴۹۴۔	حُمْرٌ	سرخ
۵۴۹۵۔	غَرَابِیْبُ	بھجنگ، گہرے سیاہ
۵۴۹۶۔	سُوْد	کالے
۵۴۹۷۔	لَنْ تَبُوْرَ	ہرگز برباد نہ ہوگی
۵۴۹۸۔	لُغُوْب	تھکان
۵۴۹۹۔	یَصْطَرِخُوْنَ	چیخ ماریں گے (ص ر خ)
۵۵۰۰۔	مَقْتًا	ناراضی
۵۵۰۱۔	اَنْ تَزُوْلَا	کہ ڈھلک نہ جائیں۔
۵۵۰۲۔	زَالَتَا	ڈھلک گئے دونوں

یسٓ (۳۶)
سورۃ یاسین

۵۵۰۳۔ مُقْمَحُوْنَ جکڑی ہوئی گردن والے۔
۵۵۰۴۔ اٰثَار نشانیاں
۵۵۰۵۔ اَحْصَیْنَا شمار کر رکھا ہم نے
۵۵۰۵۔ اِمَامٍ مُّبِیْن سامنے واضح
۵۵۰۶۔ عَزَّزْنَا قوت دی ہم نے

پارہ نمبر (۲۳)

۵۵۰۷۔ لَایُنْقِذُوْنِ نہیں چھڑا سکیں گے مجھے۔
۵۵۰۸۔ لَدَیْنَا ہمارے نزدیک
۵۵۰۹۔ نَسْلَخُ اتار لیتے ہیں
۵۵۱۰۔ مُظْلِمُوْنَ اندھیرے میں رہ گئے وہ۔
۵۵۱۱۔ تَقْدِیْر اندازہ
۵۵۱۲۔ عَادَ ہوگیا (لوٹنا)
۵۵۱۳۔ عُرْجُوْن شاخ، ٹہنی
۵۵۱۴۔ قَدِیْم قدیم، پرانی
۵۵۱۵۔ یَسْبَحُوْنَ تیرتے ہیں
۵۵۱۶۔ صَرِیْخ فریادرس
۵۵۱۷۔ یَخِصِّمُوْنَ لڑتے جھگڑتے ہوں گے وہ۔
۵۵۱۸۔ تَوْصِیَۃ وصیت کرنا
۵۵۱۹۔ اَجْدَاث قبریں
۵۵۲۰۔ یَنْسِلُوْنَ ڈرتے ہوں گے
۵۵۲۱۔ مَرْقَدُ سونے کی جگہ، خواب گاہ، قبر
۵۵۲۲۔ فِیْ شُغُلٍ مشغلوں میں
۵۵۲۳۔ فٰکِھُوْن لذت حاصل کرنے والے
۵۵۲۴۔ فَاکِھَۃٌ میوہ
۵۵۲۵۔ اِمْتَازُوْا جدا ہو جاؤ
۵۵۲۶۔ جِبِلًّا مخلوقات، بھاری گروہ
۵۵۲۷۔ اِصْلَوْا داخل ہو جاؤ

نمبر شمار عربی	اردو
۵۵۲۸۔ طَمَسَ	مٹا دینا، ملیامیٹ کر دینا۔
۵۵۲۹۔ مَسَخ	صورت بدل دینا۔
۵۵۳۰۔ نُنَكِّس	ہم کبڑا بنا دیتے ہیں۔
۵۵۳۱۔ مَا يَنْبَغِيْ	نہیں مناسب، نہیں لائق
۵۵۳۲۔ ذَلَّلْنَا	تابع کر دیا ہم نے، قابو میں دیا ہم نے
۵۵۳۳۔ رَكُوْبُ	سواری
۵۵۳۴۔ رَمِيْم	بوسیدہ، گلی ہوئی
۵۵۳۵۔ اَخْضَر	گہری سبز
۵۵۳۶۔ تُوْقِدُوْنَ	تم روشن کرتے ہو، جلاتے ہو۔

سورۃ الصّٰفّٰت (۳۷)

۵۵۳۷۔ زٰجِرَات	روکنے، منع کرنے، دفع کرنے ، ڈانٹنے والی۔
۵۵۳۸۔ زَجْرًا	ڈانٹنا، روکنا، منع کرنا، دفع کرنا
۵۵۳۹۔ تٰلِيٰت	تلاوت کرنیوالے
۵۵۴۰۔ دُحُوْرًا	دھکے دیئے جانا
۵۵۴۱۔ وَاصِب	دائمی
۵۵۴۲۔ ثَاقِبٌ	چمکتا ہوا
۵۵۴۳۔ لَازِب	چپکتی
۵۵۴۴۔ دَاخِرُوْنَ	ذلیل ہونیوالے

الرّبع

۵۵۴۵۔ سُرُرٌ	تخت (سَرِيْرٌ: واحد)
۵۵۴۶۔ مُتَقَابِلِيْنَ	آمنے سامنے
۵۵۴۷۔ كَاْسٌ	پیالہ، جام

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۴۸۔	غَوْلٌ	سرچکرانا، دردِسر
۵۵۴۹۔	یُنْزَفُوْنَ	مدہوش، بدمست
۵۵۵۰۔	قٰصِرٰتُ	نیچی رکھنے والیاں
۵۵۵۱۔	طَرْفِ	نگاہ
۵۵۵۲۔	بَیْضٌ	بیضے
۵۵۵۳۔	مَکْنُوْنٌ	حفاظت میں رکھے ہوئے۔
۵۵۵۴۔	مَدِیْنُوْنَ	جزادئے جانیوالے
۵۵۵۵۔	تُرْدِیْنِ	ہلاک کیا تھا تونے مجھے۔
۵۵۵۶۔	مُحْضَرِیْنَ	گرفتار شدہ لوگ
۵۵۵۷۔	زَقُّوْمِ	سینڈھ کا درخت
۵۵۵۸۔	مَالِئُوْنَ	بھرنے والے
۵۵۵۹۔	شَوْبًا	ملونی، ملاکر
۵۵۶۰۔	حَمِیْمٌ	کھولتا ہوا پانی
۵۵۶۱۔	یُهْرَعُوْنَ	دوڑنے لگے
۵۵۶۲۔	مُنْذِرِیْنَ	ڈرانے والے
۵۵۶۳۔	مُنْذَرِیْنَ	جن کو ڈرایا گیا
۵۵۶۴۔	مُجِیْبُوْنَ	قبول کرنیوالے
۵۵۶۵۔	کَرْبٌ	سختی
۵۵۶۶۔	سَقِیْمٌ	بیمار

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۶۷۔	فَرَاغَ	پس ٹوٹ پڑا
۵۵۶۸۔	یَزِفُّوْنَ	دوڑے ہوئے
۵۵۶۹۔	تَنْحِتُوْنَ	تم تراشتے ہو
۵۵۷۰۔	اَسْلَمَا	دونوں فرمانبردار ہوئے۔
۵۵۷۱۔	تَلَّ	پچھاڑ دیا
۵۵۷۲۔	جَبِیْنِ	ماتھے کے بل
۵۵۷۳۔	مُسْتَبِیْنَ	مفصل بیان کرنے والی۔
۵۵۷۴۔	بَعْلاً	سامی قوم کے ایک بُت کا نام۔
۵۵۷۵۔	اَبَقَ	بھاگ گیا
۵۵۷۶۔	سَاهَمَ	قرعہ میں شریک ہوا
۵۵۷۷۔	مُدْحَضِیْنَ	دھکیلے گئے
۵۵۷۸۔	اِلْتَقَمَ	لقمہ کرلیا، نگل لیا
۵۵۷۹۔	حُوْتٌ	مچھلی (جمع: حِیْتَانٌ)
۵۵۸۰۔	عَرَآءِ	بغیر گھاس والی بیابان جگہ

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۸۱	یَقْطِیْنَ	بیل دار درخت کدو کی بیل۔
۵۵۸۲	فٰتِنِیْنَ	بہکانے میں کامیاب
۵۵۸۲	صَالَ	جانے والا، داخل ہونے والا
۵۵۸۳	صَافُّوْنَ	صف باندھنے والے
۵۵۸۴	سَاحَتُ	آنگن، علاقہ، میدان۔

سورہ ص (۳۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۸۵	لَاتَ	نہیں تھا
۵۵۸۶	حِیْنَ	وقت
۵۵۸۷	مَنَاص	خلاصی کا
۵۵۸۸	اِخْتِلَاق	گھڑی ہوئی بات
۵۵۸۹	یَرْتَقُوْا	وہ چڑھ جائیں گے
۵۵۹۰	مَھْزُوْمٌ	شکست کھائے ہوئے
۵۵۹۱	اَوْتَاد	میخیں، کھونٹیاں
۵۵۹۲	عِقَابٌ	عذاب، پکڑ
۵۵۹۳	فَوَاق	ڈھیل
۵۵۹۴	قِطّ	حصّہ
۵۵۹۵	ذَالْاَیْدِ	ہاتھ والا، طاقت ور۔
۵۵۹۶	فَصْلَ الْخِطَاب	فیصلہ کن تقریر
۵۵۹۷	تَسَوَّرُوْا	دیوار چڑھ آئے
۵۵۹۸	مِحْرَاب	حضرت داؤد علیہ السلام کی قیام گاہ کے لئے یہ لفظ استعمال کیا گیا ہے۔
۵۵۹۹	فَزِعَ	ڈر گیا
۵۶۰۰	لَاتُشْطِطْ	ناانصافی مت کر
۵۶۰۱	تِسْعٌ وَّتِسْعُوْنَ	نو ۹ اور نوّے ۹۰ تِسْعٌ وَّتِسْعُوْنَ یعنی ننانوے ۹۹
۵۶۰۲	نَعْجَةٌ	دنبی، بھیڑ
۵۶۰۳	اَکْفِلْنِیْ	سونپ دے مجھے
۵۶۰۴	عَزَّ	دبا ڈالا
۵۶۰۵	خُلَطَاۗءِ	ساجھی (واحد: خَلِیْطٌ)
۵۶۰۶	فُجَّار	بدکار

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۰۷	عُرِضَ	پیش کئے گئے
۵۶۰۸	صُفِنٰتُ الْجِيَادُ	اعلیٰ نسل کے ابلق گھوڑے، ایک پاؤں پر کھڑے ہونیوالے
۵۶۰۹	تَوَارَتْ	چھپ گیا (سورج)
۵۶۱۰	مَسْحًا	ہاتھ پھیرا
۵۶۱۱	سُوْق	پنڈلیاں
۵۶۱۲	اَعْنَاق	گردنیں
۵۶۱۳	جَسَدًا	جسم، دھڑ
۵۶۱۴	رُخَآء	ملائم، نرم
۵۶۱۵	حَيْثُ اَصَابَ	جہاں پہنچنا چاہا
۵۶۱۶	بَنَّآءٍ	عمارت بنانیوالا
۵۶۱۷	غَوَّاصٍ	غوطہ خور
۵۶۱۸	زُلْفٰى	تقرب، نزدیکی
۵۶۱۹	حُسْنَ مَاٰبٍ	اچھا ٹھکانہ
۵۶۲۰	نُصْب	تکلیف، ایذا
۵۶۲۱	اُرْكُضْ	پیر مار
۵۶۲۲	مُغْتَسَلٌ	نہانے کا پانی
۵۶۲۳	ضِغْثًا	جھاڑو، سینکوں کا مٹھا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۲۴	لَاتَحْنَثْ	قسم نہ توڑ
۵۶۲۵	اَخْيَار	بہتر لوگ، نیک لوگ
۵۶۲۶	اَتْرَاب	ہم عمر

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۲۷	نَفَاد	ختم
۵۶۲۸	غَسَّاق	پیپ زخموں کا دھوون۔
۵۶۲۹	مُقْتَحِمٌ	داخل ہونیوالی
۵۶۳۰	لَامَرْحَبًا	خوشی نہ ہو، ناس ہو
۵۶۳۱	صَالُوْا	داخل ہوئے
۵۶۳۲	اَشْرَار	شریر (جمع)
۵۶۳۳	سِخْرِيًّا	ہنسی میں اڑایا
۵۶۳۴	مَلَاءِ الْاَعْلٰى	سردار، اعلیٰ افسر، بلند مرتبہ والے
۵۶۳۵	مُتَكَلِّفِيْنَ	بناوٹ کرنیوالے

سورۃ الزمر (۳۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۳۶	یُکَوِّرُ	لپیٹتا ہے
۵۶۳۷	خَوَّلَ	سامان دیا
۵۶۳۸	مَبْنِیَّۃٌ	بنے بنائے
۵۶۳۹	سَلَکَ	چلایا، جاری کیا
۵۶۴۰	یَنَابِیْعَ	چشمے (واحد: یَنْبُوْعٌ)
۵۶۴۱	یَہِیْجُ	خشک ہوتا ہے، زور پر آتا ہے
۵۶۴۲	حُطَامًا	ریزہ ریزہ
۵۶۴۳	مُتَشَابِہًا	ملتے جلتے یکساں
۵۶۴۴	مَثَانِیَ	بار بار دہرائی جانیکے قابل
۵۶۴۵	تَقْشَعِرُّ	رونگٹے کھڑے ہوجاتے ہیں۔
۵۶۴۶	تَلِیْنُ	نرم ہوجاتے ہیں
۵۶۴۷	غَیْرَ ذِیْ عِوَجٍ	بن ٹیڑھ والا، سیدھا، کوئی کجی نہیں
۵۶۴۸	مُتَشَاکِسُوْنَ	باہم جھگڑنیوالے، ضدا ضدی کرنے والے۔
۵۶۴۹	سَلَمًا	پورا مسلّم، ایک کا
۵۶۵۰	مَیِّتٌ	میّت مرنیوالا
۵۶۵۱	مَیِّتُوْنَ	مرنے والے

پارہ نمبر (۲۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۵۲	اِشْمَأَزَّتْ	نفرت کرتے ہیں
۵۶۵۳	یٰحَسْرَتٰی	ہائے افسوس
۵۶۵۴	فَرَّطَ	تقصیر کرنا
۵۶۵۵	جَنْبِ اللّٰہِ	خدا کے بارے میں۔
۵۶۵۶	مَقَالِیْدُ	کنجیاں
۵۶۵۷	مَطْوِیّٰتٌ	لپٹے ہوئے
۵۶۵۸	صَعِقَ	بے ہوش ہونا
۵۶۵۹	اَشْرَقَتْ	چمک اٹھے گی۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۶۰	وُضِعَ	رکھدیا گیا (سامنے) (فعل مجہول)
۵۶۶۱	جِاۤءَیَ	لایا جائے گا، حاضر کیا جائے گا
۵۶۶۲	سِیۡقَ	ہانک دیا جائیگا
۵۶۶۳	زُمَرًا	گروہ، ٹولی
۵۶۶۴	خَزَنَۃ	چوکیدار، داروغہ
۵۶۶۵	طِبۡتُمۡ	خوشحال رہے تم
۵۶۶۶	حَآفِّیۡنَ	حلقہ باندھے ہوں گے۔

الربع

سورۃ المومن (۴۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۶۷	ذِی الطَّوۡلِ	انعام دینے والا
۵۶۶۸	تَلَاق	ملاقات
۵۶۶۹	بٰرِزُوۡنَ	موجود ہوں گے
۵۶۷۰	یُطَاعُ	کہا مانا جائے
۵۶۷۱	اٰزِفَۃ	قریب آنیوالی
۵۶۷۲	وَاقٍ	بچانے والا
۵۶۷۳	ظٰہِرِیۡنَ	غالب ہونیوالے
۵۶۷۴	یَوۡمُ التَّنَاد	دن آوازوں کا، (اس دن کثرت سے آوازیں ہونگی)
۵۶۷۵	تَبَاب	ہلاکت

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۷۶	اُفَوِّضُ	سپرد کرتا ہوں
۵۶۷۷	مُسِیۡٓءُ	برے کام کرنے والا۔
۵۶۷۸	سَلٰسِلُ	زنجیریں
۵۶۷۹	یُسۡحَبُوۡنَ	گھسیٹے جائیں گے
۵۶۸۰	یُسۡجَرُوۡنَ	جھونک دیئے جائیں گے۔

السجدة
سورة حٰمٓ

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۸۱	غَیْرُ مَمْنُوْنٍ	نہیں موقوف ہونے والا
۵۶۸۲	اَقْوَات	قوت
۵۶۸۳	دُخَانٌ	دھواں
۵۶۸۴	طَائِعِیْنَ	خوشی سے کرنیوالے
۵۶۸۵	صَرْصَرًا	تند و تیز، زوردار آندھی، جس میں صرصر کی آواز ہوتی ہے۔
۵۶۸۶	یُوْزَعُوْنَ	ترتیب سے کھڑے کئے جائیں گے
۵۶۸۷	تَسْتَتِرُوْنَ	چھپ سکتے تم
۵۶۸۸	یَسْتَعْتِبُوْا	توبہ کریں
۵۶۸۹	مُعْتَبِیْنَ	توبہ یا عذر قبول کئے جانیوالے۔
۵۶۹۰	قَیَّضْنَا	مقرر کر دیا ہم نے
۵۶۹۱	قُرَنَآءَ	ہم نشین
۵۶۹۲	الْغَوْا	شور مچاؤ
۵۶۹۳	اَسْوَاَ	بدتر
۵۶۹۴	اَسْفَلِیْنَ	نیچے، گرے ہوئے، خوب ذلیل ہونے والے۔
۵۶۹۵	مَاتَشْتَھِیْ	جو چاہے، جو خواہش ہو
۵۶۹۶	نَزْغٌ	وسوسہ
۵۶۹۷	لَایَسْئَمُوْنَ	نہیں اکتاتے، نہیں تھکتے
۵۶۹۸	خَاشِعَۃً	دبی ہوئی
۵۶۹۹	ذُوْعِقَابٍ	عذاب دینے والا۔

پارہ نمبر (۲۵)

۵۷۰۰	اَکْمَامُ	غلاف، خول
۵۷۰۱	اٰذَنّٰا	بتادیا ہم نے
۵۷۰۲	عَرِیْضٌ	لمبی، چوڑی
۵۷۰۳	اٰفَاق	گردونواح، آس پاس

(۴۲) سورۃ الشوریٰ

۵۷۰۴	یَتَفَطَّرْنَ	پھٹ پڑیں گے
۵۷۰۵	یَذْرَءُ	پھیلاتا ہے
۵۷۰۶	شَرَعَ	مقرر کیا
۵۷۰۷	کَبُرَ	بھاری ہو
۵۷۰۸	دَاحِضَةٌ	باطل، بجلی ہوتی
۵۷۰۹	یُمَارُوْنَ	جھگڑتے ہیں
۵۷۱۰	مَوَدَّةٌ	دوستی، چاہت

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۱۱	یَمْحُ	مٹادیتا ہے
۵۷۱۲	غَیْث	بارش، مینھ

الربع

۵۷۱۳	جَوَارْ	چلنے والے جہاز
۵۷۱۴	اَعْلَام	اونچے پہاڑ
۵۷۱۵	یَظْلَلْنَ	ہو جائیں
۵۷۱۶	رَوَاکِدَ	تھمے ہوئے
۵۷۱۷	یُوْبِقْ	ہلاک کر دے گا
۵۷۱۸	شُوْرٰی	مشورہ
۵۷۱۹	نَکِیْرٌ	انکار
۵۷۲۰	یُزَوِّجُ	ملا کر دیتا، جمع کر دیتا، جوڑا دیتا ہے
۵۷۲۱	عَقِیْمًا	بانجھ
۵۷۲۲	تَصِیْرُ	پھیرے جائیں گے

سورۃ الزخرف (۴۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۲۳	اُمُّ الْكِتَاب	مرکزی کتاب
۵۷۲۴	صَفْحًا	ہٹالینا
۵۷۲۵	بَطْشًا	سخت پکڑ
۵۷۲۶	مَضٰی	ہوگذری
۵۷۲۷	تَسْتَوٗا	سوار ہوجاؤ تم
۵۷۲۸	مُقْرِنِیْنَ	قابو میں لینے والے
۵۷۲۹	جُزْءًا	حصّہ، پارہ
۵۷۳۰	یُنَشَّؤُا	آرائش کی جاتی ہے
۵۷۳۱	حِلْیَۃٌ	زیورات، گہنے
۵۷۳۲	مُسْتَمْسِکُوْنَ	مضبوطی سے پکڑنے والے۔
۵۷۳۳	مُقْتَدُوْنَ	پیروی کرنے والے
۵۷۳۴	بَرَآءٌ	بیزار، الگ
۵۷۳۵	فَطَرَ	پیدا کیا
۵۷۳۶	قَرْیَتَیْنِ	دو بستیاں
۵۷۳۷	سُخْرِیًّا	کام میں لانا، مسخر کرنا
۵۷۳۸	سُقُفًا	چھت
۵۷۳۹	فِضَّۃٌ	چاندی
۵۷۴۰	مَعَارِجَ	سیڑھیاں
۵۷۴۱	یَظْهَرُوْنَ	چڑھتے اترتے
۵۷۴۲	زُخْرُفًا	چمک دمک سونے کی
۵۷۴۳	یَعْشُ	اندھا بنتا ہے، آنکھ چرائے۔
۵۷۴۴	بُعْدُ	دوری
۵۷۴۵	مُشْتَرِکُوْنَ	آپس میں ساتھی، شرکت کرنیوالے
۵۷۴۶	مُقْتَرِنِیْنَ	پرا باندھ کر، اردلی بن کر
۵۷۴۷	اِسْتَخَفَّ	سبک کردیا، گھبرادیا
۵۷۴۸	اٰسَفُوْا	غصہ دلایا انھوں نے
۵۷۴۹	یَصِدُّوْنَ	تالیاں بجاتے ہیں، غل مچاتے ہیں
۵۷۵۰	یَخْلُفُوْنَ	جانشین رہتے
۵۷۵۱	لَا تَمْتَرُنَّ	مت شک کرو
۵۷۵۲	اَخِلَّاءُ	دوست (واحد: خَلِیْلٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۵۳	صِحَافٍ	بڑی رکابیاں، تھال
۵۷۵۴	أَكْوَابٍ	آبخورے
۵۷۵۵	تَلَذُّ	لذت چاہیں
۵۷۵۶	لَا يُفَتَّرُ	نہیں ہلکا کیا جائیگا، نہیں سست ہوگا
۵۷۵۷	أَبْرَمُوا	انھوں نے مقرر کیا
۵۷۵۸	مُبْرِمُونَ	مقرر کرنے والے

سورۃ الدخان (۴۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۵۹	يُفْرَقُ	جدا کیا جاتا ہے
۵۷۶۰	ارْتَقِبْ	منتظر رہ
۵۷۶۱	دُخَانٍ	دھواں
۵۷۶۲	مُعَلَّمٌ	سکھایا ہوا
۵۷۶۳	عَائِدُونَ	پھر کرنیوالے
۵۷۶۴	أَدُّوا	ساتھ بھیج دو

الثلثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۶۵	أَسْرِ	لے چل
۵۷۶۶	رَهْوًا	خشک،
۵۷۶۷	فٰكِهِينَ	خوشحال، مزہ کرنے والے
۵۷۶۸	مَا بَكَتْ	نہیں رونا آیا
۵۷۶۹	مُنْشَرِينَ	جلائے جانیوالے، زندہ کئے جانیوالے
۵۷۷۰	مَوْلًى	دوست
۵۷۷۱	مُهْلِ	پگھلایا ہوا تانبا، تیل کی تلچھٹ
۵۷۷۲	يَغْلِي	جوش مارتا ہے
۵۷۷۳	غَلْيُ	جوش مارنا
۵۷۷۴	اعْتِلُوا	گھسیٹو
۵۷۷۵	سَوَاءِ الْجَحِيمِ	بیچوں بیچ جہنم کے۔
۵۷۷۶	صُبُّوا	ڈالدو، انڈیلو۔
۵۷۷۷	ذُقْ	چکھ

سورۃ الجاثیۃ (۴۵)

۵۷۷۸۔ یُصِرُّ — اصرار کرتا ہے، ضد کرتا ہے

۵۷۷۹۔ اِجْتَرَحُوْا — کرتے ہیں

۵۷۸۰۔ دَھْرٌ — گردش، زمانہ

۵۷۸۱۔ جَاثِیَۃٌ — زانوں کے بل گری ہوئی

۵۷۸۲۔ نَسْتَنْسِخُ — ہم لکھواتے ہیں (مصدر: اِسْتِنْسَاخٌ)

۵۷۸۳۔ مَانَدْرِیْ — ہم نہیں جانتے

۵۷۸۴۔ مُسْتَیْقِنِیْنَ — یقین کرنیوالے

۵۷۸۵۔ اِسْتِیْقَانٌ — مصدر (یقین)

پارہ نمبر (۲۶)

سورۃ احقاف (۴۶) ع

۵۷۸۶۔ اَثٰرَۃٌ — دلیل، نشان

۵۷۸۷۔ بِدْعًا — نیا، انوکھا

۵۷۸۸۔ کُرْھًا — تکلیف

۵۷۸۹۔ ثَلٰثُوْنَ — تیس ۳۰

۵۷۹۰۔ نَتَجَاوَزُ — ہم درگذر کریں گے

۵۷۹۱۔ اَذْھَبْتُمْ — لے چکے تم

۵۷۹۲۔ اَحْقَافٌ — ریگستان

۵۷۹۳۔ عَارِضًا — بادل، گھٹا

۵۷۹۴۔ مُسْتَقْبِلَ — سامنے آنیوالا

۵۷۹۵۔ اَوْدِیَۃٌ — وادیاں، میدان، ندی نالے

۵۷۹۶۔ قُرْبَانًا — تقرب کا ذریعہ، پہنچ۔

۵۷۹۷۔ نَفَرًا — جماعت ٹولی، گروہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۹۸	یُجِرْکُمْ	پناہ دے گا تم کو
۵۷۹۹	لَمْ یَعْیَ	وہ نہیں تھکا

الربع

سورۃ محمد (۴۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۰۰	اَضَلَّ	بے راہ کر دیا
۵۸۰۱	کَفَّرَ	دور کر دیا
۵۸۰۲	اَصْلَحَ	درست کر دیا
۵۸۰۳	بَالَ	حال ،کیفیت
۵۸۰۴	ضَرْبَ الرِّقَابِ	گردنیں مارنا
۵۸۰۵	اَثْخَنْتُمْ	خوب کچل ڈالا ہو تم نے ۔
۵۸۰۶	ثَخُنَ	خونریزی کرنا ، کچل ڈالنا
۵۸۰۷	وِثَاق	قید کرنا، باندھنا
۵۸۰۸	فِدَاءً	فدیہ لے کر چھوڑ دینا
۵۸۰۹	عَرَّفَ	پہچان کرادی

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۱۰	تَعْسًا	گر کر ہلاک ہونا
۵۸۱۱	غَیْرِ اٰسِنٍ	بن بگڑا ہوا ، کبھی نہ بگڑنے والا
۵۸۱۲	خَمْر	(انگوری) شراب
۵۸۱۳	عَسَلٌ	شہد
۵۸۱۴	اَمْعَاء	انتڑیاں
۵۸۱۵	اٰنِفًا	ابھی ابھی
۵۸۱۶	اَشْرَاط	علامتیں
۵۸۱۷	مَغْشِیِّ	بے ہوشی چھا گئی ہو
۵۸۱۸	اَوْلٰی	خرابی
۵۸۱۹	اَقْفَال	تالے (قُفْلٌ : کی جمع)
۵۸۲۰	سَوَّلَ	بات بنائی ،چکمہ دیا
۵۸۲۱	اَمْلٰی	دور کی سجھائی
۵۸۲۲	اِسْرَار	آہستہ ، پوشیدہ مشورہ خفیہ ، چھپا بھید
۵۸۲۳	اَضْغَان	بدنیتی
۵۸۲۴	لَحْنِ الْقَوْلِ	طرز کلام ، بات کا ڈھب
۵۸۲۵	لَنْ یَّتِرَ	نہیں کمی کرے گا
۵۸۲۶	یُحْفِ	تنگ کرے

سورۃ الفتح (۴۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۲۷	تَقَدَّمَ	پہلے ہو چکا
۵۸۲۸	تَأَخَّرَ	پیچھے ہوا
۵۸۲۹	ظَآنِّيْنَ	گمان کرنے والے، اٹکل کرنے والے
۵۸۳۰	تُعَزِّرُوْا	تم ساتھ دو، تم قوت دو
۵۸۳۱	تُوَقِّرُوْا	تم ادب کرو
۵۸۳۲	مَغَانِمَ	مالِ غنیمت

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۳۳	اَظْفَرَ	قابو دیا
۵۸۳۴	اَلْهَدْيَ	قربانی کے جانور
۵۸۳۵	مَعْكُوْفًا	رُکا ہوا
۵۸۳۶	تَطَئُوْا	کچل ڈالو گے
۵۸۳۷	مَعَرَّةٌ	تکلیف خرابی
۵۸۳۸	تَزَيَّلُوْا	جدا ہو جاتے
۵۸۳۹	حَمِيَّةٌ	غلط خیالات، عار، نادانی کی ضد۔
۵۸۴۰	اَلْزَمَ	لازم کر دیا، لگائے رکھا
۵۸۴۱	مُحَلِّقِيْنَ	منڈوانیوالے (ح ل ق)
۵۸۴۲	مُقَصِّرِيْنَ	کتروانے والے (ق ص ر)
۵۸۴۳	سِيْمَا	نشانی، بانا
۵۸۴۴	شَطْءَ	پٹھا، سوئی، کونپل
۵۸۴۵	اٰزَرَ	قوت پکڑی، کمر مضبوط ہوئی
۵۸۴۶	اِسْتَغْلَظَ	موٹا ہوا
۵۸۴۷	سُوْقٌ	کھیتی کی جڑیں، نال، ڈنٹھل

الثلثة

سورۃ الحجرات (۴۹)

۵۸۴۸۔ اِمْتَحَنَ خاص کرلیا، جانچ لیا

۵۸۴۹۔ تَفِيْءَ پھر آئیں، رجوع ہو جائیں

۵۸۵۰۔ لَاتَلْمِزُوْا مت عیب لگاؤ

۵۸۵۱۔ لَاتَنَابَزُوْا مت برے نام دھرو۔

۵۸۵۲۔ لَاتَجَسَّسُوْا جاسوسی نہ کرو

۵۸۵۳۔ لَایَغْتَبْ نہ غیبت کریں

۵۸۵۴۔ لَایَلِتْ نہیں کم کرے گا

سورۃ قٓ (۵۰)

۵۸۵۵۔ مَرِیْج اُلجھن میں ڈالنے والا۔

۵۸۵۶۔ فُرُوْج شگاف

۵۸۵۷۔ بٰسِقٰتٍ لمبی لمبی، اونچی

۵۸۵۸۔ نَضِیْدٌ تہ بتہ، گوندھے ہوئے

۵۸۵۹۔ عَیِیْنَا ہم تھک گئے

۵۸۶۰۔ حَبْلِ الْوَرِیْد رگِ گردن

۵۸۶۱۔ عَتِیْد تیار

۵۸۶۲۔ سَکْرَۃُ بے ہوشی، جاں کنی، سکرات

۵۸۶۳۔ تَحِیْدُ تو کنارہ کرتا ہے، بھاگتا ہے

۵۸۶۴۔ غِطَآءَ پردہ

۵۸۶۵۔ ھَلِ امْتَلَأْتِ کیا بھر گئی تو

۵۸۶۶۔ نَقَّبُوْا چھان ڈالا

سورۃ الذّٰریٰت (۵۱)

۵۸۶۷۔ ذٰرِیٰتِ — بکھیرنے والیاں

۵۸۶۸۔ ذَرْوًا — بکھیرنا

۵۸۶۹۔ وِقْرًا — بوجھل

۵۸۷۰۔ جٰرِیٰتِ — چلنے والیاں

۵۸۷۱۔ مُقَسِّمٰتِ — تقسیم کرنے والیاں

۵۸۷۲۔ حُبُكِ — راہیں، جالی دار

۵۸۷۳۔ خَرّٰاصُوْنَ — اٹکل مارنے والے

۵۸۷۴۔ یُفْتَنُوْنَ — گرفتار کئے جائیں گے۔

۵۸۷۵۔ یَہْجَعُوْنَ — سوتے تھے

۵۸۷۶۔ صَرَّۃٍ — حیرت

۵۸۷۷۔ صَکَّتْ — ہاتھ مارا

پارہ نمبر (۲۷)

۵۸۷۸۔ رُکْنِ — رکن سلطنت، طاقت

۵۸۷۹۔ ذَنُوْبًا — (بُرے دن کی باری (پانی بھرا ڈول) یا پاپ کا گھڑا بھر گیا، انجام، نتیجہ، بُرے دن

سورۃ الطُّور (۵۲)

۵۸۸۰۔ رَقٍّ — ملائم کاغذ

۵۸۸۱۔ مَنْشُوْرٍ — کھلا ہوا

۵۸۸۲۔ بَیْتِ الْمَعْمُوْرِ — آباد گھر

۵۸۸۳۔ مَسْجُوْرِ — جھونکا ہوا، اُبلتا ہوا،

سلگ جانے والا
موجزن۔

۵۸۸۴۔ دَافِعٌ ہٹانے والا

۵۸۸۵۔ مَوْرًا تھرتھرانا

۵۸۸۶۔ دَعًّا دھکے دینا

۵۸۸۷۔ مَا اَلَتْنَا نہیں کم کیا ہم نے

۵۸۸۸۔ رَهِيْنٌ گرفتار

۵۸۸۹۔ رَيْبَ الْمَنُوْنِ حادثہ، موت

۵۸۹۰۔ اَحْلَامُ عقلیں

۵۸۹۱۔ طَاغُوْن سرکش

۵۸۹۲۔ تَقَوَّلَ بات بنایا ہوتا وہ

۵۸۹۳۔ مُصَيْطِرُوْن ذمّے دار،
داروغہ (جمع)

۵۸۹۴۔ مُثْقَلُوْنَ بوجھ سے دبے
ہوئے۔

۵۸۹۵۔ اَعْيُنِنَا ہماری نگرانی میں

۵۸۹۶۔ اِدْبَار پیچھے جانا،
پیٹھ دینا۔

سورۃ النجم (۵۳)

۵۸۹۷۔ هَوٰى گرا

۵۸۹۸۔ ذُوْمِرَّةٍ طاقت ور

۵۸۹۹۔ دَنَا نزدیک ہوا

۵۹۰۰۔ تَدَلّٰى اتر آیا

۵۹۰۱۔ قَابَ قَوْسَيْنِ دو کمانیں

۵۹۰۲۔ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى بیری کا درخت،
جو آخری حد پر
عالم مادی اور عالم
آخرت کے درمیان
حد فاصل ہے۔

۵۹۰۳۔ ضِيْزٰى بے ڈھنگی

۵۹۰۴۔ تَسْمِيَةٌ نام رکھنا

۵۹۰۵۔ مَبْلَغ رسائی، لیاقت،
پہنچ۔

الربع

۵۹۰۶۔ لَمَم چھوٹے گناہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۰۷	اَجِنَّۃٌ	بچے
۵۹۰۸	جَنِیْنٌ	وہ بچہ جو ماں کے پیٹ میں ہو۔
۵۹۰۹	اَکْدٰی	بلند کر دیا
۵۹۱۰	اَدْنٰی	پوری پوری
۵۹۱۱	اَضْحَکَ	ہنسایا
۵۹۱۲	اَبْکٰی	رُلایا
۵۹۱۳	اَمَاتَ	مارا
۵۹۱۴	اَحْیٰی	جلایا
۵۹۱۵	تُمْنٰی	منی ڈالی جاتی ہے
۵۹۱۶	نَشْاَۃَ	پیدائش
۵۹۱۷	اَغْنٰی	غنی کر دیا، محتاجی دور کی، مالدار کر دیا
۵۹۱۸	اَقْنٰی	خزانے والا کر دیا
۵۹۱۹	شِعْرٰی	ایک ستارہ کا نام جو سورج سے کئی گنا بڑا ہے
۵۹۲۰	اَطْغٰی	بہت زیادہ سرکش
۵۹۲۱	مُؤْتَفِکَۃ	الٹائی ہوئی بستیاں
۵۹۲۲	اَھْوٰی	پھینک مارا
۵۹۲۳	سٰمِدُوْنَ	غفلت کرنے والے

سورۃ القمر (۵۴)

۵۹۲۴	مُسْتَمِرٌّ	پہلے سے چلا آنے والا
۵۹۲۵	مُزْدَجَرٌ	کافی ڈانٹ
۵۹۲۶	تَوَلَّ	منہ پھیر لے
۵۹۲۷	نُکُرٌ	ان دیکھی، ناپہچان۔
۵۹۲۸	اُزْدُجِرُ	ڈانٹا گیا
۵۹۲۹	مُنْھَمِرٌ	بکثرت برسایا ہو،
۵۹۳۰	دُسُرٍ	میخیں
۵۹۳۱	کُفِرَ	ناقدری کی گئی
۵۹۳۲	مُدَّکِرٌ	نصیحت حاصل کرنے والا۔
۵۹۳۳	تَنْزِعُ	اکھاڑ پھینکا
۵۹۳۴	اَعْجَازُ	ڈالیاں
۵۹۳۵	مُنْقَعِرٌ	کٹی ہوئی
۵۹۳۶	سُعُرٍ	جنون، بے عقلی
۵۹۳۷	اَشِرٌ	بہت شریر

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۳۸	مُحْتَضَرٌ	باری باری سے حاضری
۵۹۳۹	تَعَاطٰی	پکڑا
۵۹۴۰	عَقَر	کاٹ ڈالا
۵۹۴۱	هَشِيْم	روندا ہوا، چورہ، پامال۔
۵۹۴۲	مُحْتَظِر	کانٹوں کی سوکھی پرانی باڑ۔
۵۹۴۳	حَاصِبًا	پتھروں کی بارش
۵۹۴۴	سَحَر	اخیر شب، رات کا پچھلا حصہ
۵۹۴۵	اَدْهٰى	بہت سخت
۵۹۴۶	اَمَرُّ	بہت کڑوی
۵۹۴۷	سَقَر	آگ تیز جلن
۵۹۴۸	لَمْحٍ بِالْبَصَر	جھپکنا آنکھ کا
۵۹۴۹	اَشْيَاع	جماعتیں، گروہ
۵۹۵۰	مُسْتَطَر	لکھا ہوا
۵۹۵۱	مَقْعَدِ صِدْقٍ	مقام عمدہ
۵۹۵۲	مَلِيْكٍ	بادشاہ
۵۹۵۳	مُقْتَدِر	قدرت والا

سورۃ الرحمٰن (۵۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۵۴	حُسْبَان	گردش کرنیوالے حساب سے
۵۹۵۵	اَنَام	خلقت
۵۹۵۶	ذُوالْعَصْفِ	بھوسے والا (غلہ)
۵۹۵۷	رَيْحَانُ	غذا خوشبودار
۵۹۵۸	آلَاءِ	نعمتیں
۵۹۵۹	فَخَّار	ٹھیکرا
۵۹۶۰	يَلْتَقِيٰنِ	لگے ہوئے مل کر، بھر کر چلنے والے
۵۹۶۱	بَرْزَخٌ	آڑ
۵۹۶۲	لَايَبْغِيٰنِ	نہیں بڑھ سکتے، پار نہیں کر سکتے
۵۹۶۳	لُؤْلُؤُ	موتی
۵۹۶۴	مَرْجَان	مونگے
۵۹۶۵	مُنْشَئٰتِ	اونچی کشتیاں

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۶۶	ذُوالْجَلٰلِ	عظمت والا
۵۹۶۷	شَأْنٌ	کام
۵۹۶۸	ثَقَلٰنِ	دو خلقتیں بھاری بھرکم (جن وانس)
۵۹۶۹	تَنفُذُوْا	نکل بھاگ سکو
۵۹۷۰	اَقْطَار	حدود، کنارے
۵۹۷۱	سُلْطٰن	زور، اقتدار
۵۹۷۲	شُوَاظ	شعلے، بے دھویں کی آگ، بھیانک گرم آگ۔
۵۹۷۳	نُحَاسٌ	تانبا گلا ہوا گرم
۵۹۷۴	وَرْدَةٌ	سرخ چمڑا
۵۹۷۵	دِھَان	تیل کی تلچھٹ
۵۹۷۶	نَوَاصِیْ	پیشانی (واحد: نَاصِیَةٌ)
۵۹۷۷	اَقْدَامُ	قدم (جمع)
۵۹۷۸	حَمِیْم	گرم پانی
۵۹۷۹	اٰنٌ	شدید حرارت، کھولتا لاوا
۵۹۸۰	ذَوَاتَا اَفْنَان	کثیر شاخوں والے دو باغ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۸۱	بَطَائِنُ	استر، اندر کا حصہ
۵۹۸۲	اِسْتَبْرَق	دبیز ریشمی کپڑا چمکدار
۵۹۸۳	جَنَا	منتخب شدہ میوہ
۵۹۸۴	دَانٍ	نزدیک، ہاتھ کے قریب
۵۹۸۵	طَمَثَ	چھونا، نزدیک ہونا
۵۹۸۶	یَاقُوْت	جواہر، قیمتی پتھر
۵۹۸۷	مُدْھَآمَّتٰنِ	گہرے سبز ہرے بھرے دو باغ
۵۹۸۸	نَضَّاخَتٰن	جوش مارنیوالے دو چشمے
۵۹۸۹	رُمَّان	انار
۵۹۹۰	خَیْرَاتٌ حِسَان	خوب صورت اور خوب سیرت
۵۹۹۱	رَفْرَفٍ	فرش کے مطلب کا باریک کپڑا، باریک ریشمی کپڑا
۵۹۹۲	خُضْرٌ	سبز
۵۹۹۳	عَبْقَرِیٌّ	قالین

سورة الواقعة (۵۶)

۵۹۹۴۔ وَاقِعَةٌ	واقع ہونیوالی	
۵۹۹۵۔ خَافِضَةٌ	نیچا کر دینے والی	
۵۹۹۶۔ رَافِعَةٌ	بلند کر دینے والی	
۵۹۹۷۔ رُجَّتْ	ہلائی جائے گی	
۵۹۹۸۔ رَجًّا	جھٹکا دینا، ہلا دینا	
۵۹۹۹۔ بَسًّا	ریزہ ریزہ کر کے اڑا دینا	
۶۰۰۰۔ هَبَآءً	غبار کا ریزہ	
۶۰۰۱۔ مُنْبَثًّا	پراگندہ	
۶۰۰۲۔ اَصْحٰبُ الْمَيْمَنَةِ	داہنی طرف والے، اچھے لوگ۔	
۶۰۰۳۔ اَصْحٰبُ الْمَشْئَمَةِ	بائیں طرف والے، بُرے لوگ، خراب لوگ	
۶۰۰۴۔ ثُلَّةٌ	بڑی تعداد	
۶۰۰۵۔ مَوْضُوْنَةٌ	سونے کے تاروں سے بنے ہوئے تخت	

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۰۶	مُخَلَّدُوْنَ	ہمیشہ رہنے والے
۶۰۰۷	اَبَارِيْق	آفتابے، لوٹے
۶۰۰۸	لَا يُصَدَّعُوْنَ	نہیں سر دُکھائے جائیں گے۔
۶۰۰۹	تَاْثِيْمًا	گناہ کی بات
۶۰۱۰	مَخْضُوْد	بے کانٹے کی
۶۰۱۱	طَلْح	کیلے
۶۰۱۲	مَنْضُوْد	تہ بہ تہ
۶۰۱۳	مَمْدُوْد	لمبا سایہ
۶۰۱۴	مَسْكُوْب	جھرنوں کا بہتا پانی
۶۰۱۵	اَبْكَارًا	کنواریاں
۶۰۱۶	عُرُبًا	پارسا عورتیں، جو خاوند پر عاشق ہوں۔
۶۰۱۷	اَتْرَابًا	ہم عمر، نوجوان عورتیں
۶۰۱۸	يَحْمُوْم	بھیانک سیاہ دھواں
۶۰۱۹	يُصِرُّوْنَ	اصرار کرتے ہیں
۶۰۲۰	حِنْث	گناہ
۶۰۲۱	شُرْبَ الْهِيْم	پینا پیاسے اونٹوں کی طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۲۲	حُطَامًا	ریزہ ریزہ
۶۰۲۳	تَفَكَّهُوْنَ	باتیں بناتے رہ جاؤ گے تم
۶۰۲۴	مُغْرَمُوْنَ	قرض دار ہو گئے
۶۰۲۵	مُزْن	بدلی
۶۰۲۶	تُوْرُوْنَ	تم روشن کرتے ہو
۶۰۲۷	مُقْوِيْنَ	مسافر جنگل و صحرا

الثلٰثۃ

۶۰۲۸	مَوَاقِعِ النُّجُوْمِ	ستاروں کا چھپنا
۶۰۲۹	مُطَهَّرُوْنَ	ستھرے لوگ
۶۰۳۰	مُدْهِنُوْنَ	بات کو سرسری اور معمولی سمجھنے والے، خاص اہمیت نہ دینے والے
۶۰۳۱	غَيْرَ مَدِيْنِيْنَ	حساب نہیں دیئے جانے والے
۶۰۳۲	رَوْحٌ	راحت
۶۰۳۳	رَيْحَان	خوشبودار رزق
۶۰۳۴	تَصْلِيَة	داخل ہونا
۶۰۳۵	جَحِيْم	دوزخ، آگ کا گڑھا

الحدید (۵۷)
سورۃ

۶۰۳۶	مُسْتَخْلَفِيْنَ	قائم مقام خلیفہ
۶۰۳۷	نَقْتَبِسْ	ہم روشنی حاصل کریں۔
۶۰۳۸	اِلْتَمِسُوْا	ڈھونڈ لاؤ
۶۰۳۹	سُوْر	دیوار، اوٹ
۶۰۴۰	قِبَلَ	طرف
۶۰۴۱	اَلَمْ يَاْنِ	کیا وقت نہیں آیا
۶۰۴۲	طَالَ	دراز ہوئی
۶۰۴۳	اَمَدُ	مدت
۶۰۴۴	تَفَاخُرُ	فخر، بڑائی
۶۰۴۵	تَكَاثُرُ	کثرت
۶۰۴۶	عَرْض	چوڑان، وسعت
۶۰۴۷	نَبْرَاَ	ہم پیدا کرتے ہیں
۶۰۴۸	لَا تَاْسَوْا	مت غم کرو
۶۰۴۹	فَاتَ	جاتی رہی
۶۰۵۰	قَفَّيْنَا	پیچھے لائے ہم
۶۰۵۱	رَهْبَانِيَّة	ترک دنیا، گوشہ گیری

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۵۲	رِعَايَة	نگاہ رکھنا
۶۰۵۳	كِفْلَيْنِ	دو حصے

پارہ نمبر (۲۸)

سورۃ المجادلۃ (۵۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۵۴	تَشْتَكِيْ	شکایت کرتی ہے
۶۰۵۵	تَحَاوُرُ	سوال وجواب، گفتگو،
۶۰۵۶	يُظَاهِرُوْنَ	ظہار کرتے ہیں (اپنی بیوی کو زمانۂ جاہلیت میں جو شخص یہ کہتا تھا کہ تو مجھ پر میری ماں کی پیٹھ کی طرح ہے تو وہ عورت مستقل طور پر اس مرد سے علیحدہ سمجھی جاتی اسی کو ظہار کہا گیا ہے)
۶۰۵۷	اَلّٰٓئِیْ	وہ عورتیں جو (اسم موصولہ)
۶۰۵۸	يَتَمَاسَّا	ہاتھ لگائیں ایک دوسرے کو وہ
۶۰۵۹	شَهْرَيْنِ	دو مہینے
۶۰۶۰	مُتَتَابِعَيْنِ	لگاتار، مسلسل
۶۰۶۱	سِتِّيْنَ	ساٹھ
۶۰۶۲	يُحَادُّوْنَ	مخالفت کرتے ہیں
۶۰۶۳	كُبِتُوْا	ہلاک کئے گئے
۶۰۶۴	كُبِتَ	ہلاک کیا گیا
۶۰۶۵	اَحْصٰى	گن رکھا ہے
۶۰۶۶	مَعْصِيَتْ	نافرمانی
۶۰۶۷	حَيَّوْا	دعا سلام کرتے ہیں
۶۰۶۸	تَفَسَّحُوْا	جگہ کھول دو، کشادگی سے بیٹھو
۶۰۶۹	فَسَّح	کشادگی
۶۰۷۰	اُنْشُزُوْا	اٹھ کھڑے ہو جاؤ
۶۰۷۱	جُنَّةً	ڈھال
۶۰۷۲	اِسْتَحْوَذَ	مسلّط ہو گیا، غالب آیا

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٠٧٣	حِزْبُ	گروہ، جماعت
٦٠٧٤	اَذَلِّیْنَ	بہت ذلیل
٦٠٧٥	یُوَآدُّوْنَ	دوستی کرتے ہیں

سورۃ الحشر (٥٩)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٠٧٦	مَانِعَةٌ	بچانے والی
٦٠٧٧	حُصُوْن	قلعے (واحد حِصْنٌ)
٦٠٧٨	قَذَفَ	ڈال دیا
٦٠٧٩	یُخْرِبُوْنَ	خراب کرتے ہیں
٦٠٨٠	اِعْتَبِرُوْا	عبرت حاصل کرو
٦٠٨١	جَلَآء	جلاوطن کرنا
٦٠٨٢	لِیْنَة	تنہ دار درخت
٦٠٨٣	اَوْجَفْتُمْ	دوڑائے تم نے
٦٠٨٤	دُوْلَةٌ	ہاتھوں ہاتھ لینا
٦٠٨٥	اَغْنِیَاء	غنی، مالدار
٦٠٨٦	حَاجَة	خلش، رشک حاجت۔

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٠٨٧	یُؤْثِرُوْنَ	ایثار کرتے ہیں، مقدم رکھتے ہیں
٦٠٨٨	خَصَاصَة	تنگدستی، محتاجی
٦٠٨٩	یُوْقَ	بچایا گیا
٦٠٩٠	شُحَّ	بخیلی، کنجوسی، حرص، کھٹک

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٠٩١	نَافَقُوْا	منافق ہوگئے
٦٠٩٢	رَهْبَة	ڈر
٦٠٩٣	قُرًى مُّحَصَّنَة	بستیاں محفوظ
٦٠٩٤	شَتّٰى	مختلف، متفرق، پھٹے ہوئے
٦٠٩٥	وَبَال	سزا، وبال
٦٠٩٦	خَاشِعًا	دب جانیوالا
٦٠٩٧	مُتَصَدِّعًا	پھٹ جانیوالا
٦٠٩٨	مُهَيْمِن	نگہبانی کرنے والا
٦٠٩٩	مُتَكَبِّر	بڑائی والا

(۶۰)
سورۃ الممتحنۃ

۶۱۰۰۔ تُلْقُوْنَ ملاقات کرتے ہو تم

۶۱۰۱۔ بُرَآءُ بے زار ہیں

۶۱۰۲۔ عَادَیْتُمْ عداوت رکھتے ہو تم

۶۱۰۳۔ ظَاھَرُوْا مددگاری کی

۶۱۰۴۔ اِمْتَحِنُوْا امتحان کرلو، پرکھ لو، جانچ کرلو۔

۶۱۰۵۔ لَاتُمْسِکُوْا مت قائم رکھو، نہ تھامے رہو

۶۱۰۶۔ عِصَمِ الْکَوَافِرِ کافر عورتوں سے تعلقات ناموس رشتۂ نکاح

۶۱۰۷۔ فَاتَ ہاتھ سے نکل گئی

النصف

(۶۱)
سورۃ الصَّفّ

۶۱۰۸۔ مَقْتًا ناراضی

۶۱۰۹۔ بُنْیَان عمارت

۶۱۱۰۔ مَرْصُوْص سیسہ پلائی ہوئی

(۶۲)
سورۃ الجمعۃ

۶۱۱۱۔ اَسْفَار کتابیں بہت ساری۔

۶۱۱۲۔ اِنْفَضُّوْا دوڑے جاتے ہیں۔

(۶۳) المنافقون سورۃ

۶۱۱۳۔ اَجۡسَام جسم، بدن (جمع)

۶۱۱۴۔ خُشُبٌ لکڑیاں

۶۱۱۵۔ مُسَنَّدَۃٌ سہارے سے لگی ہوئی۔

۶۱۱۶۔ صَیۡحَۃ آواز

۶۱۱۷۔ لَوَّوۡا موڑتے ہیں

۶۱۱۸۔ یَنۡفَضُّوۡا بھاگ جائیں، منتشر ہو جائیں

(۶۴) التغابن سورۃ

۶۱۱۹۔ تَغَابُنٌ ہار جیت

(۶۵) الطلاق سورۃ

۶۱۲۰۔ یُحۡدِثُ نئی بات

۶۱۲۱۔ فَارِقُوۡا جدا کر دو

۶۱۲۱۔ ذَوَیۡ عَدۡلٍ دو انصاف پسند آدمی۔

۶۱۲۳۔ بَالِغُ پہنچے گا، کر کے رہیگا

۶۱۲۴۔ اُولَاتِ حَمۡلٍ حمل والیاں

۶۱۲۵۔ وُجۡد مقدور حیثیت

۶۱۲۵۔ یَضَعۡنَ حمل رکھدیں، یعنی بچہ جن لیں

۶۱۲۶۔ تَعَاسَرۡتُمۡ تنگی کرو تم

۶۱۲۷۔ تُرۡضِعُ دودھ پلائے گی

۶۱۲۸۔ اُخۡرٰی دوسری

۶۱۲۹۔ ذُوۡسَعَۃٍ صاحبِ وسعت

۶۱۳۰۔ عَتَتۡ سرکشی کی

سورۃ التحریم (۶۶)

۶۱۳۱۔ تَبْتَغِیْ — تو چاہتا ہے
۶۱۳۲۔ تَحِلَّۃَ — کھولنا، حلال کرنا
۶۱۳۳۔ اَسَرَّ — چھپا کر کہا
۶۱۳۴۔ اَظْهَرَ — ظاہر کر دیا
۶۱۳۵۔ عَرَّفَ — بتلا دیا
۶۱۳۶۔ اَعْرَضَ — ٹال دیا
۶۱۳۷۔ صَغَتْ — مائل ہوئے
۶۱۳۸۔ تَظٰهَرَا — کارروائی کرو گی تم دونوں
۶۱۳۹۔ تٰئِبٰتٍ — توبہ کرنیوالیاں
۶۱۴۰۔ سٰئِحٰتٍ — روزہ رکھنے والیاں
۶۱۴۱۔ ثَیِّبٰتٍ — بیوہ، شوہر دیدہ
۶۱۴۲۔ اَبْكَارًا — کنواریاں
۶۱۴۳۔ غِلَاظٌ — سخت دل
۶۱۴۴۔ نَصُوْحًا — خالص جس میں خیر خواہی ہو
۶۱۴۵۔ اِبْنِ — بنا دے، تیار کر دے
۶۱۴۶۔ فَرْجَ — ناموس جسم

پارہ نمبر ۲۹

سورۃ الملک (۶۷)

۶۱۴۷۔ طِبَاقًا — اوپر تلے
۶۱۴۸۔ تَفٰوُتٍ — فرق، چوک
۶۱۴۹۔ فُطُوْرٍ — شگاف، خلل
۶۱۵۰۔ كَرَّتَیْنِ — دوبارہ
۶۱۵۱۔ خَاسِئًا — ذلیل
۶۱۵۲۔ حَسِیْرٌ — تھکی ہوئی
۶۱۵۳۔ رُجُوْمًا — مارنا
۶۱۵۴۔ شَهِیْقًا — چیخنا، دھاڑنا
۶۱۵۵۔ تَفُوْرُ — جوش مارتی ہے
۶۱۵۶۔ تَمَیَّزُ — پھٹ جائے گی
۶۱۵۷۔ سُحْقًا — لعنت
۶۱۵۸۔ ذَلُوْلًا — نرم
۶۱۵۹۔ مَنَاكِبِ — راستے
۶۱۶۰۔ تَمُوْرُ — تھرتھرانے لگی
۶۱۶۱۔ لَجُّوْا — لگ گئے، اڑ گئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۶۲	مُكِبًّا	اوندھا گرا ہوا
۶۱۶۳	اَهْدٰی	زیادہ ہدایت یافتہ
۶۱۶۴	زُلْفَةً	نزدیک
۶۱۶۵	سِيْئَتْ	بگڑ جائیں گے
۶۱۶۶	يُجِيْرُ	پناہ دے گا
۶۱۶۷	اَصْبَحَ	ہو گیا
۶۱۶۸	غَوْرًا	خشک
۶۱۶۹	مَعِيْنٍ	جاری

سورۃ القلم (۶۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۷۰	وَالْقَلَمِ	قسم ہے قلم کی
۶۱۷۱	يَسْطُرُوْنَ	لکھتے ہیں
۶۱۷۲	خُلُقٍ عَظِيْمٍ	اخلاق کا اعلیٰ مقام
۶۱۷۳	مَفْتُوْنُ	فتنہ والا، دیوانہ
۶۱۷۴	دهن	سُست ہونا، ڈھیلا پڑنا، نرم ہونا
۶۱۷۵	حَلَّافٍ	بہت قسم کھانیوالا
۶۱۷۶	هَمَّازٍ	طعنے دینے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۷۷	مَشَّآءٍ	چال چلنے والا
۶۱۷۸	نَمِيْمٍ	چغلی کھانیوالا
۶۱۷۹	عُتُلٍّ	بدخو، اجڈ
۶۱۸۰	زَنِيْمٍ	بدنصیب، بداصل
۶۱۸۱	نَسِمُهٗ	ہم داغ دیں گے
۶۱۸۲	خُرْطُوْمِ	ناک، سونڈ
۶۱۸۳	لَا يَسْتَثْنُوْنَ	نہیں انشاء اللہ کہا انھوں نے، نہیں استثناء کرتے ہیں۔
۶۱۸۴	طَآئِفٌ	پھرنے والا
۶۱۸۵	نَآئِمُوْنَ	سونے والے
۶۱۸۶	صَرِيْمِ	جڑ سے کٹا ہوا
۶۱۸۷	تَنَادَوْا	پکارنے لگے
۶۱۸۸	صَارِمِيْنَ	کاٹنے والے
۶۱۸۹	حَرْدٍ	بخیلی
۶۱۹۰	اَوْسَطُ	بیچ والا
۶۱۹۱	يَتَلَاوَمُوْنَ	الزام دینے لگے
۶۱۹۲	يُكْشَفُ	کھول دیا جائیگا
۶۱۹۳	سَاقٍ	ساق کی تجلی (پنڈلی)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦١٩٤	صَاحِبُ الْحُوْتِ	مچھلی والا (یونس علیہ السلام)
٦١٩٥	مَكْظُوْم	غم سے بھرا ہوا
٦١٩٦	تَدَارَكَ	پالیا
٦١٩٧	نُبِذَ	ڈالدیا گیا
٦١٩٨	عَرَاء	بن درخت والی جگہ چٹیل میدان
٦١٩٩	يُزْلِقُوْنَ	پھسلادیں گے

الربع

(٦٩) سورة الحاقة

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٢٠٠	اَلْحَاقَّةُ	حق ہونیوالی
٦٢٠١	طَاغِيَة	حد سے زیادہ
٦٢٠٢	حُسُوْمًا	جڑ سے کٹ گئی
٦٢٠٣	صَرْعٰى	گری ہوئی
٦٢٠٤	رَابِيَة	بلند چڑھی ہوئی
٦٢٠٥	تَعِيَ	یاد رکھے
٦٢٠٦	وَاعِيَة	یاد رکھنے والی
٦٢٠٧	نَفْخَةٌ	پھونک
٦٢٠٨	دَكَّةً	توڑ پھوڑ کر دیا جانا
٦٢٠٩	وَاهِيَةٌ	سست، کمزور
٦٢١٠	اَرْجَاء	کنارے
٦٢١١	خَافِيَة	پوشیدہ
٦٢١٢	هَاؤُمُ	تم دیکھ لو
٦٢١٣	كِتَابِيَة	عمل نامہ میرا
٦٢١٤	عِيْشَة	عیش بہترین
٦٢١٥	قُطُوْف	میوے کے گچھے
٦٢١٦	دَانِيَة	جھکے ہوئے
٦٢١٧	خَالِيَة	گذرے ہوئے
٦٢١٨	لَمْ اُوْتَ	نہ دیا جاتا میں
٦٢١٩	لَمْ اَدْرِ	نہ جانتا میں
٦٢٢٠	قَاضِيَة	تمام کر دینے والی
٦٢٢١	سُلْطٰنِيَهْ	سلطنت میری
٦٢٢٢	غُلُّوْا	طوق پہنادو
٦٢٢٣	صَلُّوْا	داخل کرو
٦٢٢٤	سِلْسِلَة	زنجیر
٦٢٢٥	ذَرْعُهَا	پیمائش اس کی
٥٢٢٦	سَبْعُوْنَ	ستر

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٢٢٧	ذِرَاعًا	ہاتھ
٦٢٢٨	اسْلُكُوْا	جکڑ دو، گھسیٹو
٦٢٢٩	لَا يَحُضُّ	نہیں رغبت دلاتا
٦٢٣٠	غِسْلِيْنٌ	زخموں کا دھوون بہتی پیپ۔
٦٢٣١	كَاهِنٌ	فال بتانے والا
٦٢٣٢	تَقَوَّلَ	بات لگا دینا
٦٢٣٣	اَقَاوِيْلَ	بعض باتیں
٦٢٣٤	وَتِيْنَ	رگِ دل، نارٹ
٦٢٣٥	حٰجِزِيْنَ	بچانے والے

سورة المعارج (٧٠)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٢٣٦	خَمْسِيْنَ	پچاس
٦٢٣٧	اَلْف	ہزار
٦٢٣٨	سَنَة	سال
٦٢٣٩	عِهْنِ	دھنی ہوئی اون
٦٢٤٠	فَصِيْلَةٌ	کنبہ، قبیلہ
٦٢٤١	تُؤْوِيْهِ	جگہ دیا تھا اسکو
٦٢٤٢	لَظٰى	شعلے مارتی ہوئی
٦٢٤٣	نَزَّاعَةٌ	ادھیڑ دینے والی
٦٢٤٤	شَوٰى	منہ کی کھال، کلیجہ۔
٦٢٤٥	اَوْعٰى	بند رکھا، روک لیا۔
٦٢٤٦	هَلُوْعًا	جی کا کچا
٦٢٤٧	جَزُوْعًا	گھبرانے والا
٦٢٤٨	مَنُوْعًا	منع کرنے والا
٦٢٤٩	دَائِمُوْنَ	قائم، لگاتار، مسلسل
٦٢٥٠	عِزِيْنَ	ٹولی پر ٹولی
٦٢٥١	مَسْبُوْقِيْنَ	عاجز ہونے والے
٦٢٥٢	يُوْفِضُوْنَ	وہ دوڑتے ہیں

سورة نوح (۷۱)

۶۲۵۳۔ اَصَرُّوْا — ڈھٹائی بتائی انھوں نے، ضد کی

۶۲۵۴۔ وَقَارًا — عظمت، بزرگی

۶۲۵۵۔ اَطْوَارًا — طرح طرح

۶۲۵۶۔ بِسَاطًا — بچھونا، کشادہ

۶۲۵۷۔ وَدًّا — قوم نوح کے

۶۲۵۸۔ سُوَاعًا — پانچ بزرگوں

۶۲۵۹۔ یَغُوْثَ — کے نام جنکی

۶۲۶۰۔ یَعُوْقَ — یہ لوگ پرستش

۶۲۶۱۔ نَسْرًا — کیا کرتے تھے

۶۲۶۲۔ دَیَّارًا — بسنے والا

۶۲۶۳۔ تَبَارًا — ہلاک کر ڈالنا

النصف

سورة الجنّ (۷۲)

۶۲۶۴۔ شَطَطًا — زیادتی کی بات

۶۲۶۵۔ رَهَقًا — بددماغی

۶۲۶۶۔ مُلِئَتْ — بھری ہوئی

۶۲۶۷۔ حَرَسًا — چوکیدار

۶۲۶۸۔ مَقَاعِدَ — بیٹھنے کی جگہ

۶۲۶۹۔ رَصَدًا — تیار، گھات میں لگا ہوا

۶۲۷۰۔ قِدَدًا — الگ الگ مختلف

۶۲۷۱۔ هَرَبًا — بھاگ کر

۶۲۷۲۔ بَخْسًا — کمی، حق تلفی

۶۲۷۳۔ قٰسِطُوْنَ — بدراہ لوگ، حق سے پھرے ہوئے

۶۲۷۴۔ تَحَرَّوْا — قصد کیا، راستہ ڈھونڈ لیا

۶۲۷۵۔ حَطَبًا — ایندھن

۶۲۷۶۔ غَدَقًا — وافر، چھلکتا ہوا

۶۲۷۷۔ صَعَدًا — سخت

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۲۷۸۔	لِبَدًا	بھیڑ لگاکر
۶۲۷۹۔	لَنْ یُّجِیْرَ	نہیں پناہ دے سکے گا۔
۶۲۸۰۔	اَقَلَّ	بہت تھوڑے
۶۲۸۱۔	رَصَدًا	سامانِ حفاظت، نگہبان۔

سورۃ المزمل (۷۳)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۲۸۲۔	مُزَّمِّلُ	کپڑا لپیٹنے والا
۶۲۸۳۔	نَاشِئَۃَ	اٹھنا رات کو نیند توڑ کر
۶۲۸۴۔	وَطْئًا	روندنا، کچلنا (نفس کا)
۶۲۸۵۔	اَقْوَمُ قِیْلًا	بہت سیدھی بات
۶۲۸۶۔	سَبْحًا	کام مشغلہ مصروفیت
۶۲۸۷۔	تَبْتِیْلًا	کٹ کر آجانا، منقطع ہوکر آنا
۶۲۸۸۔	مَهِّلْ	مہلت دے

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۲۸۹۔	اَنْکَالًا	بیڑیاں
۶۲۹۰۔	ذَاغُصَّۃٍ	گلے میں پھنس جانے والا۔
۶۲۹۱۔	کَثِیْبًا مَّهِیْلًا	بکھری ہوئی ریت
۶۲۹۲۔	وَبِیْلًا	بھاری
۶۲۹۳۔	شِیْبًا	بوڑھے
۶۲۹۴۔	مُنْفَطِرٌ	پھٹ جانیوالا
۶۲۹۵۔	ثُلُثَیِ	دوتہائی
۶۲۹۶۔	یَضْرِبُوْنَ فِی الْاَرْضِ	چلتے ہیں زمین میں

سورۃ المدثر (۷۴)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۲۹۷۔	مُدَّثِّرُ	کپڑا اوڑھنے والا
۶۲۹۸۔	قُمْ	کھڑا ہوجا
۶۲۹۹۔	اَنْذِرْ	ڈر سنا
۶۳۰۰۔	کَبِّرْ	بڑائی بیان کر
۶۳۰۱۔	رُجْزَ	گندگی
۶۳۰۲۔	اُهْجُرْ	چھوڑ دے، دور ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۰۳	نُفِرَ	پھونکا جائے گا، آواز دی جائے گی
۶۳۰۴	نَاقُوْرٌ	صور، نرسنگھ
۶۳۰۵	تَمْهِيْدًا	آراستہ کرنا
۶۳۰۶	أُرْهِقُ	چڑھا دوں گا میں
۶۳۰۷	صَعُوْدٌ	دوزخ کا پہاڑ، بڑی اونچی چڑھائی
۶۳۰۸	عَبَسَ	تیوری چڑھائی
۶۳۰۹	بَسَرَ	منہ بنانا
۶۳۱۰	يُؤْثَرُ	نقل کیا جاتا ہے، ہوتا آرہا ہے
۶۳۱۱	لَوَّاحَةٌ	جھلس دینے والی
۶۳۱۲	تِسْعَةَ عَشَرَ	انیس ۱۹
۶۳۱۳	أَسْفَرَ	روشن ہوئی
۶۳۱۴	رَهِيْنَةٌ	گرفتار، بندھا ہوا
۶۳۱۵	نَخُوْضُ	ہم بحث کرتے ہیں
۶۳۱۶	خَائِضِيْنَ	بحث کرنیوالے
۶۳۱۷	حُمُرٌ	گدھے (جمع)
۶۳۱۸	مُسْتَنْفِرَةٌ	بدکے ہوئے (جنگلی)
۶۳۱۹	فَرَّتْ	فرار ہوئے، بھاگ گئے
۶۳۲۰	قَسْوَرَةٌ	شیر
۶۳۲۱	أَهْلُ التَّقْوٰى	ڈرنے کے لائق، جس کا ڈر رکھنا چاہیئے۔
۶۳۲۲	أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ	مغفرت کرنیوالا

الثلثۃ

سورۃ القیمۃ (۷۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۲۳	لَوَّامَةٌ	ملامت کرنیوالی
۶۳۲۴	بَرِقَ	پتھرا جائیں گی، چندھیا جائیں گی
۶۳۲۵	خَسَفَ	بے نور ہو جائے گا
۶۳۲۶	مَفَرٌّ	جگہ فرار ہونیکی
۶۳۲۷	لَا وَزَرَ	نہیں جگہ پناہ کی
۶۳۲۸	مَعَاذِيْرَ	حیلے، بہانے، عُذر
۶۳۲۹	نَاضِرَةٌ	بارونق، تازگی والے۔
۶۳۳۰	بَاسِرَةٌ	خشک، سوکھا، بے رونق۔
۶۳۳۱	فَاقِرَةٌ	کمر توڑ دینے والا معاملہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۳۲۔	تَرَاقِیَ	ہنسلی، جہاں جان اٹکتی ہے۔
۶۳۳۳۔	رَاق	جھاڑ پھونک کرنے والا۔
۶۳۳۴۔	اِلْتَفَّت	لپٹ جائے گی
۶۳۳۵۔	سَاق	پنڈلی
۶۳۳۶۔	مَسَاق	چلنا
۶۳۳۷۔	یَتَمَطّٰی	اکڑتا ہوا
۶۳۳۸۔	اَوْلٰی	بڑی خرابی
۶۳۳۹۔	سُدًی	بے کار
۶۳۴۰۔	یُمْنٰی	ٹپکائی جاتی ہے۔

سورۃ الدھر (۷۶)

۶۳۴۱۔	دَھْر	زمانہ
۶۳۴۲۔	مَذْکُوْرًا	قابلِ ذکر
۶۳۴۳۔	اَمْشَاج	ملا جلا
۶۳۴۴۔	سَلٰسِل	زنجیریں
۶۳۴۵۔	اَغْلَال	طوق
۶۳۴۶۔	مِزَاج	ملونی
۶۳۴۷۔	مُسْتَطِیْرًا	پھیل جانے والا، عام۔
۶۳۴۸۔	اَسِیْرًا	قیدی
۶۳۴۹۔	عَبُوْسًا	اُداسی
۶۳۵۰۔	قَمْطَرِیْرًا	سخت
۶۳۵۱۔	سُرُوْرًا	خوشی، سرور
۶۳۵۲۔	شَمْسًا	دھوپ
۶۳۵۳۔	زَمْهَرِیْرًا	جاڑا
۶۳۵۴۔	دَانِیَۃً	جھکے ہوئے، قریب
۶۳۵۵۔	قُطُوْف	میووں کے گچھے خوشے۔
۶۳۵۶۔	تَذْلِیْلًا	اختیار میں، نزدیک
۶۳۵۷۔	اٰنِیَۃ	برتن
۶۳۵۸۔	قَوَارِیْرًا	شیشے
۶۳۵۹۔	تَقْدِیْرًا	اندازہ
۶۳۶۰۔	زَنْجَبِیْلًا	سونٹھ
۶۳۶۱۔	سَلْسَبِیْلًا	جنت کے ایک رواں دواں چشمے کا نام۔
۶۳۶۲۔	مَنْثُوْرًا	بکھرے ہوئے
۶۳۶۳۔	اَسْرَ	جوڑ، بند

سورۃ المرسلٰت (۷۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۶۴۔	مُرْسَلَاتٌ	بھیجی جانیوالی ہوائیں۔
۶۳۶۵۔	عُرْفًا	نرمی سے، نفع پہنچانے کیلئے
۶۳۶۶۔	عَصْفًا	زور سے
۶۳۶۷۔	فَرْقًا	جدا کرنا
۶۳۶۸۔	مُلْقِیٰتِ	ڈالنے والے
۶۳۶۹۔	طُمِسَتْ	مٹا دئے جائیں گے
۶۳۷۰۔	فُرِجَتْ	کھول دئے جائیں گے
۶۳۷۱۔	نُسِفَتْ	اڑا دئے جائیں گے
۶۳۷۲۔	اُقِّتَتْ	وقت پر لائے جائیں گے۔
۶۳۷۳۔	اُجِّلَتْ	ملتوی رکھا گیا تھا، وقت کے لئے مقرر کیا گیا تھا۔
۶۳۷۴۔	کِفَاتًا	سمیٹنے والی
۶۳۷۵۔	شٰمِخٰتٍ	بلند، بہت اونچے
۶۳۷۶۔	فُرَاتًا	پیاس بجھانیوالا میٹھا پانی۔
۶۳۷۷۔	اِنْطَلِقُوْا	چلے چلو
۶۳۷۸۔	ثَلٰثِ شُعَبٍ	تین شاخیں
۶۳۷۹۔	لَاظَلِیْلٍ	نہیں سایہ دیگا
۶۳۸۰۔	لَہَبٌ	شعلہ مارتی ہوئی آگ۔
۶۳۸۱۔	تَرْمِیْ	برساتی ہے، پھینکتی ہے
۶۳۸۲۔	شَرَرٌ	چنگاریاں
۶۳۸۳۔	جِمٰلَتٌ	اونٹوں کی قطاریں
۶۳۸۴۔	صُفْرٌ	زرد، پیلے رنگ کے۔

پارہ نمبر (۳۰)

سورۃ النبأ (۷۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۸۵۔	عَمَّ	کس چیز کی؟
۶۳۸۶۔	نَوْمٌ	نیند
۶۳۸۷۔	سُبَاتًا	آرام کا سبب
۶۳۸۸۔	لِبَاسًا	پردہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۸۹	وَهَّاجًا	روشن
۶۳۹۰	مُعْصِرَات	رس بھری ہوئی بدلیاں
۶۳۹۱	ثَجَّاجًا	بہ کثرت
۶۳۹۲	اَلْفَافًا	گنجان، گھنے
۶۳۹۳	سَرَابًا	ریت
۶۳۹۴	مِرْصَاد	گھات
۶۳۹۵	مَاٰبًا	ٹھکانہ
۶۳۹۶	لٰبِثِیْنَ	رہنے والے
۶۳۹۷	اَحْقَابًا	بے انتہا، بے مدت لمبا وقت، لگاتار
۶۳۹۸	غَسَّاقًا	پیپ بہتی ہوئی
۶۳۹۹	دِفَاقًا	موافق، پوری
۶۴۰۰	حَدَائِقَ	باغ (واحد: حَدِیْقَۃٌ)
۶۴۰۱	دِهَاقًا	بھرے ہوئے، چھلکتے ہوئے
۶۴۰۲	صَوَابًا	ٹھیک، مناسب

(۷۹) سورۃ النّٰزعٰت

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۰۳	نٰزِعٰت	زور سے کھینچنے والے۔
۶۴۰۴	غَرْقًا	ڈوب کر، غوطہ لگاکر
۶۴۰۵	نَشْطًا	بند کھول دینا
۶۴۰۶	سَبْحًا	تیرنا
۶۴۰۷	سَبْقًا	آگے
۶۴۰۸	رَاجِفَة	کانپنے والی، تھرتھرا دینے والی
۶۴۰۹	تَتْبَعُ	پیچھے آئے گی
۶۴۱۰	رَادِفَة	پیچھے لگی ہوئی
۶۴۱۱	وَاجِفَةٌ	دھڑکتے ہوئے۔
۶۴۱۲	مَرْدُوْدُوْنَ	پھیرے جانیوالے
۶۴۱۳	حَافِرَة	پہلی حالت، الٹے پاؤں
۶۴۱۴	نَخِرَة	گلی ہوئی، بوسیدہ، کھوکھلی۔
۶۴۱۵	سَاهِرَة	میدان
۶۴۱۶	سَمْكَ	موٹاپا، بلندی
۶۴۱۷	اَغْطَشَ	ڈھانک دیا
۶۴۱۸	ضُحٰی	صبح، دھوپ ظاہر ہونا، دن کا ابتدائی چڑھاؤ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۱۹۔	دَحٰهَا	بچھادیا اس کو
۶۴۲۰۔	مَرْعٰی	چراگاہ، چارہ
۶۴۲۱۔	اَرْسٰی	گاڑ دیا
۶۴۲۲۔	طَآمَّةُ	آفت
۶۴۲۳۔	فِيْمَ اَنْتَ	کیا تعلق ہے تجھے تو کس بات میں
۶۴۲۴۔	عَشِيَّةً	ایک شام
۶۴۲۵۔	ضُحٰهَا	اس کی صبح

(۸۰) عبس سورۃ

۶۴۲۶۔	تَصَدّٰی	تو فکر کرتا ہے
۶۴۲۷۔	تَلَهّٰی	تو غفلت کرتا ہے
۶۴۲۸۔	اَيْدِیْ سَفَرَةٍ	ہاتھ لکھنے والے
۶۴۲۹۔	كِرَامٍ	بزرگ، عظمت والے
۶۴۳۰۔	بَرَرَةٍ	نیکوکار
۶۴۳۱۔	قُتِلَ	مارا گیا، قتل کیا گیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۳۲۔	مَا اَكْفَرَهٗ	کیسا ناشکری کرتا ہے وہ، کیوں ناشکری کرتا ہے
۶۴۳۳۔	اَقْبَرَ	گاڑ دیا
۶۴۳۴۔	لَمَّا يَقْضِ	نہیں پورا کیا
۶۴۳۵۔	صَبًّا	ڈالنا
۶۴۳۶۔	شَقًّا	پھاڑنا
۶۴۳۷۔	قَضْبًا	ترکاری
۶۴۳۸۔	غُلْبًا	گھنے، گنجان
۶۴۳۹۔	اَبًّا	گھاس
۶۴۴۰۔	صَآخَّةُ	کان پھوڑنے والی
۶۴۴۱۔	ضَاحِكَةٌ	ہنستے ہوئے
۶۴۴۲۔	مُسْتَبْشِرَةٌ	خنداں، شاداں

(۸۱) التکویر سورۃ

۶۴۴۳۔	كُوِّرَتْ	لپیٹ لیا جائے گا
۶۴۴۴۔	اِنْكَدَرَتْ	جھڑ پڑیں گے
۶۴۴۵۔	عِشَارُ	دس ماہ کی حاملہ اونٹنی۔

نمبرشمار	عربی	اردو
٦٤٤٦۔	عُطِّلَتْ	چھٹی پھریں گی
٦٤٤٧۔	سُجِّرَتْ	بھڑکا دیا جائے گا
٦٤٤٨۔	زُوِّجَتْ	جوڑے ملائے جائیں گے
٦٤٤٩۔	مَوْءُدَۃُ	زندہ گاڑی ہوئی
٦٤٥٠۔	کُشِطَتْ	کھال اتار دیجائیگی
٦٤٥١۔	خُنَّس	چھپ جانے والے ٹھٹھک کر
٦٤٥٢۔	الجَوَارِ	چلنے والے
٦٤٥٣۔	کُنَّس	تھم رہنے والے
٦٤٥٤۔	عَسْعَسَ	جانے لگے
٦٤٥٥۔	تَنَفَّسَ	دم لیا، سانس لیا
٦٤٥٦۔	مَکِیْن	مرتبہ والا
٦٤٥٧۔	مُطَاع	کہا مانا جاتا ہے
٦٤٥٨۔	ثَمَّ	وہاں
٦٤٥٩۔	بِضَنِیْن	بخیل

سورۃ الانفطار (٨٢)

نمبرشمار	عربی	اردو
٦٤٦٠۔	اِنْتَثَرَتْ	جھڑ جائیں گے
٦٤٦١۔	فُجِّرَتْ	بہہ پڑیں گے
٦٤٦٢۔	بُعْثِرَتْ	اکھاڑ دی جائیں گی

الربع

سورۃ التطفیف (٨٣)

نمبرشمار	عربی	اردو
٦٤٦٣۔	مُطَفِّفِیْنَ	ناپ تول میں کمی کرنے والے۔
٦٤٦٤۔	اِکْتَالُوْا	ناپ کر لیا انھوں نے
٦٤٦٥۔	یَسْتَوْفُوْنَ	پورا لیتے ہیں
٦٤٦٦۔	کَالُوْا	ناپ کر دیا انھوں نے
٦٤٦٧۔	یُخْسِرُوْنَ	کم کرتے ہیں، نقصان کرتے ہیں
٦٤٦٨۔	مَرْقُوْم	درج کیا ہوا
٦٤٦٩۔	رَانَ	زنگ لگ گیا ہے
٦٤٧٠۔	مَحْجُوْبُوْنَ	روک دیے جائیں گے
٦٤٧١۔	رَحِیْق	خالص شراب
٦٤٧٢۔	مَخْتُوْم	مہر لگی ہوئی
٦٤٧٣۔	خِتٰم	مہر
٦٤٧٤۔	مِسْك	مشک
٦٤٧٥۔	مُتَنَافِسُوْنَ	رغبت کرنیوالے

۶۴۷۶۔ تَسْنِیْم   جنّت کے ایک چشمے کا نام

۶۴۷۷۔ یَتَغَامَزُوْنَ   آنکھیں مٹکاتے ہیں۔

۶۴۷۸۔ فَکِهِیْنَ   باتیں بناتے ہیں، دل لگی کرتے ہیں

۶۴۷۹۔ هَلْ   خوب (کیا)

۶۴۸۰۔ ثُوِّبَ   بدلہ مل گیا

سورۃ الانشقاق (۸۴)

۶۴۸۱۔ اِنْشَقَّتْ   پھٹ جائیگا

۶۴۸۲۔ اَذِنَتْ   (حکم) سنے گا

۶۴۸۳۔ حُقَّتْ   لائق ہے

۶۴۸۴۔ مُدَّتْ   کھینچ لی جائے گی

۶۴۸۵۔ تَخَلَّتْ   خالی ہو جائے گی

۶۴۸۶۔ کَادِحٌ   محنت کرنیوالا

۶۴۸۷۔ کَدْحًا   محنت کرنا، کوشش کرنا

۶۴۸۸۔ لَنْ یَّحُوْرَ   نہیں پھرے گا

۶۴۸۹۔ شَفَقَ   کنارۂ آسمان کی وہ سُرخی جو غروب آفتاب کے بعد ہوتی ہے۔

۶۴۹۰۔ وَسَقَ   اکٹھا کیا، سمیٹ لیا

۶۴۹۱۔ اِتَّسَقَ   پورا ہوا

۶۴۹۲۔ یُوْعُوْنَ   وہ چھپا کر دل میں رکھتے ہیں۔ (مصدر: اِیْعَاءٌ)

سورۃ البروج (۸۵)

۶۴۹۳۔ اُخْدُوْدُ   خندق

۶۴۹۴۔ قُعُوْد   آس پاس بیٹھے تھے۔

۶۴۹۵۔ وَدُوْد   چاہنے والا

سورۃ الطارق (۸۶)

نمبر شمار عربی	اردو
۶۴۹۶۔ طَارِق	رات کو آنیوالا ستارہ
۶۴۹۷۔ دَافِق	اچھلتا ہوا
۶۴۹۸۔ صُلْب	مرد کے پیٹھ کی ہڈی
۶۴۹۹۔ تَرَائِبُ	سینے کی ہڈی
۶۵۰۰۔ تُبْلَیٰ	آزمائی جائے گی جانچ کی جائے گی
۶۵۰۱۔ سَرَائِرُ	بھید کی باتیں
۶۵۰۲۔ ذَاتِ الرَّجْعِ	بارش برسانیوالا، یا چکر مارنے والا
۶۵۰۳۔ ذَاتِ الصَّدْعِ	پھٹ جانیوالی
۶۵۰۴۔ هَزْل	بے فائدہ
۶۵۰۵۔ رُوَیْدًا	تھوڑا

سورۃ الاعلیٰ (۸۷)

۶۵۰۶۔ مَرْعیٰ	چارہ
۶۵۰۷۔ غُثَاءً	سوکھی گھاس
۶۵۰۸۔ اَحْوٰی	سیاہ مائل
۶۵۰۹۔ یَتَجَنَّبُ	ایک طرف رہیگا، الگ رہے گا، اجتناب کرے گا
۶۵۱۰۔ اَشْقَیٰ	بڑا بدبخت (اسم تفضیل)
۶۵۱۱۔ یَصْلَیٰ	داخل ہوگا

سورۃ الغاشیۃ (۸۸)

۶۵۱۲ غَاشِیَۃ	چھا جانیوالی
۶۵۱۳۔ نَاصِبَۃ	مصیبت جھیلنے والے
۶۵۱۴۔ اٰنِیَۃ	کھولتا ہوا
۶۵۱۵۔ ضَرِیْعٌ	جھاڑ، جھنکاڑ، کانٹے دار
۶۵۱۶۔ لَایُسْمِنُ	نہیں فربہ کریگا، جسم کو طاقت نہ ملے گی۔
۶۵۱۷۔ مَوْضُوْعَۃ	رکھے ہوئے، موجود
۶۵۱۸۔ نَمَارِقُ	غالیچے
۶۵۱۹۔ مَصْفُوْفَۃ	لائن سے لگے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۲۰	زَرَابِیُّ	مسندیں، نفیس بچھونے
۶۵۲۱	مَبْثُوْثَۃ	پھیلے ہوئے، بچھائے ہوئے
۶۵۲۲	نُصِبَتْ	کھڑے کئے گئے
۶۵۲۳	سُطِحَتْ	بچھائی گئی
۶۵۲۴	مُسَیْطِرٌ	داروغہ
۶۵۲۵	اِیَاب	آنا، لوٹنا

سورۃ الفجر (۸۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۲۶	شَفَع	جفت، جوڑا، مثلاً ۲، ۴، ۶، ۸ وغیرہ
۶۵۲۷	وَتْرٌ	تنہا، طاق، جو برابر تقسیم نہ ہوں مثلاً ۱، ۳، ۵، ۷، ۹ وغیرہ۔
۶۵۲۸	ذِیْ حِجْرٍ	صاحب عقل
۶۵۲۹	اِرَمَ	ایک قوم کا نام
۶۵۳۰	ذَاتِ الْعِمَاد	ستونوں والے
۶۵۳۱	جَابُوْا	تراشا انھوں نے
۶۵۳۲	صَبَّ	ڈال دیا
۶۵۳۳	سَوْط	کوڑا
۶۵۳۴	لَاتَحَاضُّوْنَ	نہیں ابھارا تم نے، رغبت نہیں دلائی
۶۵۳۵	تُرَاث	میراث کا مال
۶۵۳۶	اَکْلًا لَّمًّا	کھانا جم کر، سمیٹ کر کھانا
۶۵۳۷	حُبًّا جَمًّا	محبت کرنا جم کر، خوب محبت کرنا
۶۵۳۸	جِایْٓءَ	لایا جائے گا
۶۵۳۹	وَثَاق	قید کرنا، باندھنا
۶۵۴۰	مُطْمَئِنَّۃ	اطمینان والی

سورۃ البلد ۹۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۴۱	حِلٌّ	جو احرام سے نکل آیا، داخل ہونے والا، اترنے والا
۶۵۴۲	کَبَد	مشقت میں ڈالا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۴۳	لُبَد	خوب
۶۵۴۴	شَفَتَیْنِ	دو ہونٹ
۶۵۴۵	نَجْدَیْنِ	دو راہیں
۶۵۴۶	لَا اقْتَحَمَ	نہیں گزرا، نہیں بیٹھا
۶۵۴۷	عَقَبَۃ	گھاٹی
۶۵۴۸	فَکّ	چھڑا دینا
۶۵۴۹	ذِی مَسْغَبَۃ	بھوکا، فاقہ والا
۶۵۵۰	ذَا مَقْرَبَۃ	قرابت دار
۶۵۵۱	ذَا مَتْرَبَۃ	خاک آلود
۶۵۵۲	مُؤْصَدَۃ	بند کی ہوئی، موندی ہوئی

سورۃ الشمس (۹۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۵۳	تَلٰھَا	پیچھے ہوا اس کے
۶۵۵۴	جَلّٰی	روشن کیا
۶۵۵۵	طَحٰی	بچھا دیا
۶۵۵۶	دَسّٰی	گاڑ دیا
۶۵۵۷	سُقْیٰ	پانی پلانا اور اس کی باری
۶۵۵۸	دَمْدَمَ	ہلاکت ڈالی
۶۵۵۹	عُقْبٰی	پچھاڑی کرنا، پیچھا کرنا

سورۃ اللیل (۹۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۶۰	شَتّٰی	مختلف، الگ الگ
۶۵۶۱	عُسْرٰی	تنگی
۶۵۶۲	تَرَدّٰی	برباد ہوگا، گڑھے میں گرے گا
۶۵۶۳	تَلَظّٰی	شعلہ مارتی ہوئی
۶۵۶۴	اَشْقٰی	بڑا بدبخت
۶۵۶۵	اَتْقٰی	خوب پرہیزگار، اللہ سے بہت زیادہ ڈرنے والا۔

سورۃ الضحیٰ (۹۳)

اردو	عربی	نمبر شمار
دن کا چڑھنا، دھوپ روشن ہو جانا۔	ضُحیٰ	۶۵۶۶۔
قرار پکڑے، چھا جائے	سَجیٰ	۶۵۶۷۔
نہیں چھوڑا	مَاوَدَّعَ	۶۵۶۸۔
نہیں ناخوش رہا	مَاقَلیٰ	۶۵۶۹۔
نادار، تنگدست	عَائِلاً	۶۵۷۰۔
مت سختی کر	لَاتَقْهَرْ	۶۵۷۱۔
مت جھڑک	لَاتَنْهَرْ	۶۵۷۲۔
بیان کر	حَدِّثْ	۶۵۷۳۔

سورۃ الم نشرح (۹۴)

اتار دیا ہم نے	وَضَعْنَا	۶۵۷۴۔
توڑ دیا	اَنْقَضَ	۶۵۷۵۔
پیٹھ تیری	ظَهْرَكَ	۶۵۷۶۔
محنت کر	اَنْصَبْ	۶۵۷۷۔
رغبت کر	اِرْغَبْ	۶۵۷۸۔

سورۃ التین (۹۵)

انجیر	تِیْن	۶۵۷۹۔
ترکیب، سانچہ	تَقْوِیْم	۶۵۸۰۔
بہت نیچے	اَسْفَل	۶۵۸۱۔
سب سے نیچے	سَافِلِیْن	۶۵۸۲۔

سورۃ العلق (۹۶)

جما ہوا خون	عَلَق	۶۵۸۳۔
بڑا اکرم والا	اَکْرَم	۶۵۸۴۔
لوٹنا، پلٹنا، پھر کر جانا	رُجْعیٰ	۶۵۸۵۔
ہم ضرور گھسیٹیں گے۔	نَسْفَعًا	۶۵۸۶۔
پیشانی	نَاصِیَة	۶۵۸۷۔
ہم مجلس	نَادِی	۶۵۸۸۔

۶۵۸۹۔ زَبَانِیَۃ ڈھکیلنے والے فرشتے، رگید نے والے۔

سورۃ القدر (۹۷)

۶۵۹۰۔ لَیۡلَۃُ الۡقَدۡرِ شب قدر، مرتبہ اندازہ والی رات

الثلثۃ

سورۃ البیّنۃ (۹۸)

۶۵۹۱۔ مُنۡفَکِّیۡنَ باز آنیوالے

۶۵۹۲۔ قَیِّمَۃ مضبوط، درست

۶۵۹۳۔ شَرُّ الۡبَرِیَّۃِ بدترین مخلوق

۶۵۹۴۔ خَیۡرُ الۡبَرِیَّۃِ بہترین مخلوق

سورۃ الزلزال (۹۹)

۶۵۹۵۔ زِلۡزَال زلزلہ، بھونچال

۶۵۹۶۔ مَالَھَا کیا ہوا اس کو (زمین کو)

۶۵۹۷۔ تُحَدِّثُ بیان کرے گی

۶۵۹۸۔ یَصۡدُرُ نکلنے لگے گا

۶۵۹۹۔ اَشۡتَاتًا متفرق، الگ الگ

سورۃ العٰدیٰت (۱۰۰)

۶۶۰۰۔ عٰدِیٰت ڈورنے والے گھوڑے۔

۶۶۰۱۔ ضَبۡحًا ہانپ کر

۶۶۰۲۔ مُوۡرِیٰت آگ جھاڑنیوالے

۶۶۰۳۔ قَدۡحًا ٹاپ مارنا

۶۶۰۴۔ مُغِیۡرٰت غارت گری کرنے والے

۶۶۰۵۔ اَثَرْنَ اڑاتے ہیں
۶۶۰۶۔ نَقْعًا گردوغبار
۶۶۰۷۔ وَسَطْنَ بیچ میں گھس جاتی ہے۔
۶۶۰۸۔ کَنُوْد ناشکرا
۶۶۰۹۔ بُعْثِرَ نکال لیا جائے گا
۶۶۱۰۔ حُصِّلَ حاصل کرلیا جائیگا

سورۃ القارعۃ (۱۰۱)

۶۶۱۱۔ اَلْقَارِعَۃُ کھڑکھڑاہٹ
۶۶۱۲۔ فَرَاش پتنگے، پروانے
۶۶۱۳۔ مَبْثُوْث پراگندہ
۶۶۱۴۔ مَنْفُوْش دھنا ہوا، پراگندہ
۶۶۱۵۔ اُمُّہٗ ٹھکانا اس کا
(اُمّ: اصل معنی ماں)
۶۶۱۶۔ نَارٌ حَامِیَۃ دہکتی آگ

سورۃ التکاثر (۱۰۲)

۶۶۱۷۔ اَلْھٰی غافل کردیا
۶۶۱۸۔ تَکَاثُر کثرت
۶۶۱۹۔ زُرْتُمُ دیکھ لیا تم نے
۶۶۲۰۔ مَقَابِر قبریں

سورۃ العصر (۱۰۳)

۶۶۲۱۔ وَ قسم
(واؤ قسمیہ ہے)
۶۶۲۲۔ عَصْر زمانہ، وقت، ڈھلتا ہوا دن
۶۶۲۳۔ تَوَاصَوْا وصیت کی

سورۃ الھمزۃ (۱۰۴)

۶۶۲۴۔ ھُمَزَۃ عیب لگانیوالا
۶۶۲۵۔ لُمَزَۃ طعنہ دینے والا
۶۶۲۶۔ اَخْلَدَ ہمیشہ رہے گا
۶۶۲۷۔ یُنْبَذَنَّ ڈالدیا جائے گا

۶۶۲۸۔ حُطَمَة روندڈالنے والی آگ

۶۶۲۹۔ مُوْقَدَة سلگائی ہوئی

۶۶۳۰۔ تَطَّلِعُ خبر لے ڈالے گی

۶۶۳۱۔ اَفْئِدَة دل (واحد: فُؤَادٌ)

۶۶۳۲۔ مُمَدَّدَة لمبے لمبے

سورۃ الفیل (۱۰۵)

۶۶۳۳۔ اَصْحٰبِ الْفِيْل ہاتھی والے

۶۶۳۴۔ اَلْفِيْل ہاتھی

۶۶۳۵۔ تَضْلِيْل سراپا غلط

۶۶۳۶۔ اَبَابِيْل جھنڈ کے جھنڈ پرندوں کے

۶۶۳۷۔ عَصْف بھوسا

۶۶۳۸۔ مَاْكُوْل کھایا ہوا

سورۃ قریش (۱۰۶)

۶۶۳۹۔ اِيْلٰفِ الفت دلانا

۶۶۴۰۔ رِحْلَة سفر

۶۶۴۱۔ شِتَآء جاڑا

۶۶۴۲۔ صَيْف گرمی

سورۃ الماعون (۱۰۷)

۶۶۴۳۔ يَدُعُّ دھکے دیتا ہے

۶۶۴۴۔ سَاهُوْنَ غفلت برتنے والے

۶۶۴۵۔ مَاعُوْنَ تھوڑی سی چیز، روزانہ استعمال کی چھوٹی اشیاء

الکوثر (۱۰۸)
سورۃ

۶۶۴۶۔ اَلْکَوْثَرُ کثرت

۶۶۴۷۔ اِنْحَرْ قربانی کر

۶۶۴۸۔ شَانِئَكَ تیرا دشمن

۶۶۴۹۔ اَبْتَرُ بے نام ونشان

الکافرون (۱۰۹)
سورۃ

۶۶۵۰۔ لَا اَعْبُدُ نہیں میں عبادت کرتا ہوں۔

۶۶۵۱۔ مَا تَعْبُدُوْنَ جسکی تم عبادت کرتے ہو۔

۶۶۵۲۔ مَا اَعْبُدُ جسکی کی میں عبادت کرتا ہوں۔

۶۶۵۳۔ مَا عَبَدْتُّمْ جسکی تم عبادت کرتے رہے ہو

۶۶۵۴۔ عَابِدٌ عبادت کرنے والا

النصر (۱۱۰)
سورۃ

۶۶۵۵۔ اَفْوَاجًا فوج در فوج

۶۶۵۶۔ اِسْتَغْفِرْ مغفرت کی درخواست کر۔

اللھب (۱۱۱)
سورۃ

۶۶۵۷۔ تَبَّتْ ٹوٹ گئے، ہلاک ہوگئے

۶۶۵۸۔ تَبَّ ہلاک ہوا

۶۶۵۹۔ مَا اَغْنٰی نہیں کام آیا

۶۶۶۰۔ ذَاتَ لَھَبٍ شعلہ مارتی ہوئی

۶۶۶۱۔ حَمَّالَۃَ اٹھانیوالی

۶۶۶۲۔ حَطَبُ ایندھن، لکڑیاں

۶۶۶۳۔ جِیْدُ گردن

۶۶۶۴۔ مَسَدٌ خوب بٹی ہوئی

سورۃ الاخلاص ۱۱۲

۶۶۶۵۔ اَحَدٌ — اکیلا

۶۶۶۶۔ الصَّمَدُ — بے احتیاج جس کو کسی کی ضرورت نہ ہو لیکن سب کو اس کی ضرورت ہو

۶۶۶۷۔ لَمْ یَلِدْ — نہیں جنا کسی کو

۶۶۶۸۔ لَمْ یُوْلَدْ — نہیں جنا گیا

۶۶۶۹۔ کُفُوًا — برابری کا

سورۃ الفلق ۱۱۳

۶۶۷۰۔ اَعُوْذُ — پناہ پکڑتا ہوں

۶۶۷۱ فَلَق — صبح، رات کی تاریکی کو چیرنے والی صبح

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۷۲	غَاسِق	اندھیرا کرنیوالی
۶۶۷۳	وَقَبَ	چھا جائے
۶۶۷۴	نَفّٰثٰتِ	پھونکنے والیاں
۶۶۷۵	عُقَدُ	گنڈے، گانٹھیں

سورۃ الناس ۱۱۴

۶۶۷۶۔ مَلِك — بادشاہ (جمع مُلُوْك)

۶۶۷۷۔ اَلْخَنَّاس — چھپنے والا (پیچھے ہٹنا) پیچھے ہٹنے والا

۶۶۷۸۔ یُوَسْوِسُ — وسوسہ ڈالتا ہے

شاہ نور پرنٹرس نئی